

RIM / AMATO NI IZPOLNIL OBLJUB

Occhetto predlaga nezaupnico vladi

Sredi februarja bo skupščina PSI odločala o nadaljnji usodi tajništva in stranke

VOJIMIR TAVCAR

Tajnik Demokratične stranke levice Achille Occhetto

RIM - Razgibanost je ena od značilnosti italijanske politične scene zadnjih tednov, toda doseženi rezultati so zdaleč pod kopico vsakodnevnih stikov, srečanj, potez in protipotez. Bistveni politični vozi (po leg vseh gospodarskih) ostajajo se enkrat krepko zamotani.

Eden od takih vzlovov je nedvomno usoda italijanske socialisticne stranke, v kateri se že nekaj mesecev socalajo tri duše: Craxijevi pristasi, center, ki vidi svojega liderja v predsedniku vlade Giulianu Amatu, in krilo, ki se spoznava v stališčih pravosodnega ministra Claudia Martellija. Barometer odnosov med temi komponentami stalno niha: pred nekaj dnevi je prevladoval optimizem o možnem dogovoru, v tork je vse kazalo na razkol, včeraj se je živostrebrni stolpec začel nekoliko dvigati. Morda bo slika nekoliko jasnejša danes, ko se bodo predstavniki treh kril spet sestali po včerajšnjem premisleku.

Edina novost v odnosih je, da je bil določen datum nacionalne skupščine, ki je sklicana za 10., 11. in 12. februarja v Rimu. Ali bodo v piclihi dveh tednih tri komponente našle skupen program in predlog za skupno vodstvo? Najbrž bo na to vprašanje odgovorila sele nacionalna skupščina, medtem pa se nadaljujejo hipoteze o možnih kandi-

datih za Craxijevo nasledstvo. Včeraj je bila se najvišje kotirana kandidatura bivšega generalnega tajnika sindikalne organizacije UIL Giorgia Benvenuta, najbrž pa bi taka rešitev imela dokaj izrazit prehodni značaj in obracun med tremi dusami bi bil odložen do kongresa. Vendar taka rešitev ne zadovoljuje Martellijevega krila.

Na izid nacionalne skupščine je v precejšnji meri vezan tudi izid nezaupnice Amatovi vladi, ki jo je Demokratična stranka levice po večkratnih napovedih včeraj vložila v poslanski zbor. Occhettova stranka očita Amatu, da je odraz »stare partitokratske večine«, da sedijo v njej

trije ministri, ki so izpostavljeni sodnemu pregonu, da ni izpolnila pričakovanj v obrambi lire, zascite delovnih mest in kupne moči plac in da je bila povsem odsotna v reševanju evropske krize po Maastrichtu.

Propozitivni del bi imel veliko vec možnosti, ce bi v PSI prevladale Martellijeve teze, ki vidi v povezavi treh strank socialisticne internacionale jedro bodocega reformatorskega pola. Tudi zato sta Occhetto in D'Alema (ki je drugi moz v stranki) ob predstavitvi nezaupnice napovedala, da bi DSL rada, ce bi prislja na dnevni red parlamenta po seji socialisticne skupscine.

ZADAR - Po vojaški akciji pri Zadru, ki se zmeraj traja, in močnih diplomatskih pritiskih na Zagreb zaradi dogajanja okrog Maslenice, je danes za Hrvasko prišel nov izziv iz srednje Bosne. Tamkajšnji Hrvatje so poslali hrvaški vladi zahtevo za pomoč, ker so Muslimani napadli enote HVO. Stanje v srednji Bosni, v okolici Busovaca, kjer živi večinoma hrvaško prebivalstvo, se je v sredo ponoči dramatično poslabšalo, za Hrvate vznemirljive novice pa prihajajo tudi iz okolice Zenice, Lasve, Visokega in Kaknja. Vžigalna vrvič vojne, ki se je vnela tudi v Zgornjem Vakufu, bi utegnila dramatično poslabšati položaj na celotnem prostoru nekdanje Jugoslavije, ce se bo Tudman odločil in se neposredno vmesal v bosansko-hercegovojsko vojno.

Položaj Hrvaske je v zadnjih dneh zelo zapleten. Predsednik Tudman se je v tork zvečer pogovarjal z generalom Satišem Nambiarjem, poveljnikom sil OZN, ki meni, da je zaradi spopadov na področju roznatega območja Zadra zavrt proces mirne rešitve hrvaško-srbskih odnosov.

V Zagrebu je v sredo zagrozil tudi namestnik ruskega zunanjega ministra Vitalij Kurkin, ki je od Tudmana zahteval, naj hrvaškim enotam ukaže konec sovražnosti. Kurkin je povedal, da se Rusija sicer ne zavzema za sankcije zoper Hrvasko; ce se bo vojaški spopad razširil, pa bo ruska vlada bržčas zahtevala od OZN, naj

BALKANSKA VOJNA / SVET UKREPA

Obroč se oži

V Jadransko morje plujejo zahodne vojaške ladje Srbi si skušajo povrniti izgubljena ozemlja

GORAN MORAVCEK IN AGENCIE

Hrvaško kaznuje.

Diplomatski pritisk na Zagreb krepi tudi Francija. Mitterrand je od Tudmana odločno zahteval, naj poskrbi za varnost francoskih vojakov. Hrvaška spremlja novice iz Pariza, da bo že v četrtek v Jadransko morje priplula letalonosilka Clemenceau in se nekaj vojaških ladij. V tork so priplule tudi angleška letalonosilka Ark Royal, dve fregati in tri pomožna plovila, ki naj bi skrbeli za varnost britanskih pripadnikov Unproforja. Nemški zunanji minister Kinkel je Tudmana pozval, naj takoj preneha z vojaškimi operacijami v zadrskem zaledju. Italijanski zuna-

nji minister Colombo je odpovedal obisk v Zagrebu, napovedan za petek.

Hrvaske novice pravijo, da se boj okrog Zadra se ni konec in da so hrvaske sile osvobodile vse kraje na obali novigradskega morja. Hrvati skušajo utrditi svojo fronto na črti od prelaza Mali Halan, preko Kruseva in Karine do Nadin. Srbske novice so drugačne. Trdijo, da so Krajišniki začeli protiofenzivo in osvobodili več vasi. Reuter pa poroča, da so Srbi zajeli 21 castnikov Unproforja. General Nambiar je bil v Kninu, kjer Srbi izvajajo splosno mobilizacijo. Od Hrvatov je zahteval, naj takoj umaknejo vse svoje

čete z območja, ki so ga zasedli med ofenzivo.

V sredo ponoči so potekali hudi boji tudi pri Karlovcu, Dugi Resi in Ogulinu. Iz Samca so Srbi izstrelili 60 granat na hrvaske vasi Sajevac, Mikčić in Turanj.

Na območju zasedene Baranje ob Dravi poteka splosna srbska mobilizacija, granate pa obcasno padajo tudi na hrvasko stran. Ce bodo Srbi prebili razmejitevno črto, opozarja poveljnik osijskega operativnega območja, bodo hrvaske enote odgovorile z ognjem. General Janko Bobetko je opozoril, da morajo Srbi vrniti težko orožje pod nadzor OZN. Postopoma se bo z razorožitvijo Srbov umakala tudi hrvaška vojska iz okolice Zadra.

Clinton vztraja pri zahtevi, da bi sodili vojnim zločincem

WASHINGTON - Clintonova administracija misli resno, ko vztraja pri zamisli, da je treba po zgledu nimburskega procesa soditi Srbom, Hrvatom in Muslimanom, ki so na tleh nekdanje Jugoslavije zagrešili »vojne zločine«. To je že večkrat navedel predsednik Bill Clinton (na sliki, AP).

Kot se je izvedelo, je novi državni sekretar Warren Christopher skupini izvedencev že naložil, da prouci izvedbo procesa, kakršen je bil nimburski, na katerem so po koncu druge svetovne vojne zmagovalci sodili nacističnim vojnim zločincem. Se pred kongresno advicijo je Christopher navajal, da bi morale ZDA dati pobudo za proces, ki naj bi bil pod jurisdikcijo haškega mednarodnega sodišča. V pričakovanju procesa State Departmente zbira dokaze o vojnih zločinih na tleh nekdanje Jugoslavije. Dokumentacija je tako zajetna, da so predvčerajšnjim objavili še peto poročilo o zločinih v Bosni in Hercegovini. Nekdanji sef State Departmenta Lawrence Eagleburger ni izključil možnosti, da bi morala na zatožno klopi sedeti tudi srbski predsednik Slobodan Milošević in vođa bosansko-hercegovskih Srbov Radovan Karadžić. (voc)

ČEDAD / OD TORKA NI SLEDI ZA GIAMPAOLOM DOMENISOM

Ugrabitev ali kaj drugega?

Karabinjerji ne izključujejo nobene možnosti - Fant je imel z družino zelo dobre odnose

RUDI PAVSIC

Giampaolo Domenis na eni svojih zadnjih slik

CEDAD - Orozniki iz Cedada in drugih okoliskih krajev so včeraj že od zgodnjih jutranjih ur v alarmu zaradi možnosti ugrabitve. Zrtev pov-

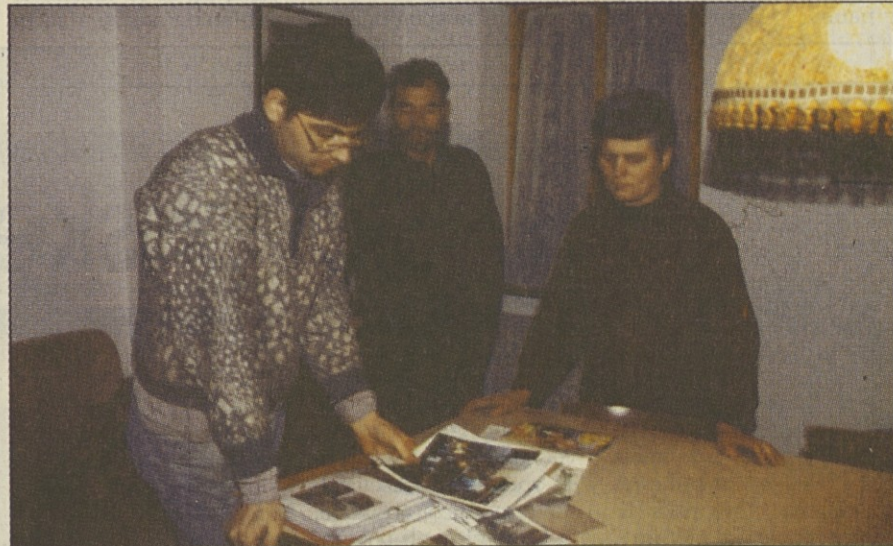
sem nenavadnega primera za naše kraje je 22-letni Giampaolo Domenis, sin lastnika zganjarne iz Cedada.

Ceravno preiskovalci

ne izključujejo tudi drugih možnosti, ki bi lahko bile razlog za mladenicevo nenavadno odsotnost, obstajajo dokaj stvarni elementi, ki kažejo na možnost ugrabitve.

Iz pogovora, ki smo ga imeli z Giampaolovim stricem Silvanom, ki sodeluje v samem podjetju, smo izvedeli, da so mladenica zadnjic videli v tork zvečer, ko je v spalnici sledil televizijskemu sporedu. Naslednjega jutra, ko mladenica, ki je bil zaposlen v domaci zganjarni skupaj s starejšim bratom in ocetom Pietrom, ni bilo na zajtrku, so ga poiskali v sobi. V njej so opazili veliko nereda, prizgan televizijski aparat, Giampaola pa od nikoder.

Sprožili so takoj alarm in poklicali orožnike, ki so najprej preiskali okolico domačije. V blizini hise so našli mladenicevo denarnico, njegov avtomobil in moped, s katerima se je običajno vozil k prijateljem, pa sta bila v garazi.

Brat Emilio, mati Vincenzina in oče Pietro si ne morejo razlagati odsotnosti brata oziroma sina Giampaola (Foto Krizmančić)

Silvano Domenis nam je povedal, da ni vzrokov, ki bi nečaka silili v kakšno nerazodno dejanje. Vsakic, ko je zamujal, je vedno obvesčal domače in bil z njimi v odličnem odnosu.

Ob podrobnem pregledu njegove sobe so ugotovili, da je bil oblečen le v pulover in

da so kuhinjska vrata bila odprta, kar ni bilo v navadi. Ze v jutranjih urah so poklicali vse njegove prijatelje in znanca, da bi izvedeli, ce jim je povedal kaj, o cemer niso bili seznanjeni in kar bi lahko preiskovalcem pomagalo razumeti, kaj se je pravzaprav zgodilo v

noči na sredo na Domenisovi domačiji.

Pozno popoldne, ko smo vdrgic poklicali Giampaolovega strica, nam ni povedal, kaj bistveno novega. Orozniki iz Cedada so nas obvestili, da preiskava teče v vse smeri, do večernih ur, pa o mladnici niso imeli nobene sledi.

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU
Predsednik Scalfaro na obisku v Avstriji

Italijanski predsednik Oscar Luigi Scalfaro je prispel včeraj na uradni obisk na Dunaj, kjer ga je dočakal avstrijski predsednik Klesl. Scalfaro je med drugim povedal, da Italija ne more preklicati sodnega preganjanja nekdanjih južnotalorskih teroristov.

stran 2

Še nekaj možnosti za dogovor o novem volilnem sistemu

Ali bo vendar mogoče najti sporazum o tem, kako bomo v Italiji po novem volili? Potem ko je kazalo, da so se stranke ob vprašanju volilnega sistema dokončno razšle, je včeraj spet zasijal majhen žarek upanja. Dvodomna parlamentarna komisija se bo danes spet sestala ter skušala najti rešitev, ki pa ni za voga-lom.

stran 4

Deželi priznati večje pristojnosti

Furlanija-Juljska krajina ima pravico do večjih upravnih pristojnosti. Tudi na področju zascite jezikovnih in narodnih manjšin. O tem je razpravljala posebna svetovalska komisija deželnega sveta.

stran 4

Trst: staremu mestu grozi iznakaženje

"Sanacijski" načrt starega tržaškega jedra je iz dneva v dan predmet ostrih kritik in nasprotovanj. Ostre pripombe prihajajo tudi iz Rima in iz raznih strokovnih združenj.

stran 6

Premoščena kriza na Občini v Gorici

Enomesečna kriza na občini v Gorici se je zaenkrat razrešila. Pogovori o prilagoditvi programa. PSI se vrača v obor.

stran 8

Prvenstvo Avstralije proti koncu

V Melbourneu so v noči na sredo odigrali moška četrtfinalna srečanja. »Veliki« Courier, Edberg in Sampras so dokazali, da se ne mislijo več šaliti in so se ob Nemcu Stichu zanesljivo uvrstili v polfinale. Pri ženskah so se v polfinale že prej uvrstile Seleševa, Sabatinijeva, Sanchezova in Grafova.

stran 19

Rally Montecarlo dobil Auriol

Francoz Didier Auriol na toyoti si je v zadnji etapi z drzno vožnjo zagotovil zmago na rallyju Montecarlo, ki je veljal tudi kot prva preizkušnja za SP v rallyju. Auriol je prvo mesto v zadnjem trenutku dobesedno iztrgal iz rok rajaka Delecourja, ki je s svojim ford escortom vodil od prve do zadnje etape.

stran 19

Papež bo sprejel Kučana

Peterle danes v Vatikanu

RIM - Papež Janez Pavel II. bo v petek, 19. februarja sprejel predsednika republike Slovenije Milana Kučana. Novico je včeraj sporočil vatikanski glasnik Joaquin Navarro, ki je poudaril, da bo obisk imel uradni značaj.

Danes pa bo v Vatikanu novi slovenski zunanji minister Lojze Peterle, ki bo državnemu tajniku Sodanu izročil odlikovanje, ki ga je zunanjemu ministru Vatikanu podelil predsednik Slovenije Milan Kučan zaradi njegovega osebnega prispevka v naporih za mednarodno priznanje Slovenije.

Po srečanju s Sodomom se bo Peterle na neformalnem kosilu sestel z nekaterimi rimskimi voditelji (povabljeni so bili baje demokratski predstavniki Piccoli, Bernassola, Vitalone, Fanfani in Andreotti), pred odhodom pa bo se obiskal Slovenik. (VT)

NOVICE

Odpoved stavke slovenskih železničarjev

LJUBLJANA - Stavkovni odbor sindikatov Slovenskih železnic je včeraj stavko, napovedano za 29. januar ob 0, 00 uri, do nadaljnjega preložil. Kot razlog za to odločitev stavkovni odbor navaja, da so se od trenutka, ko je bila sprejeta odločitev o stavki, ze začeli pogovori s pristojnimi organi Republike Slovenije za ureditev razmer na Slovenskih železnicah.

Predstavniki stavkovnega odbora so se sestali z novim ministrom za promet in zveze Igorjem Umekom. Minister je poudaril, da bodo slovenske železnice morale v kratkem v temeljito reorganizacijo saj država nima denarja za pokrivanje njihovih stroškov. Upravni odbor Slovenskih železnic je vladi predlagal odpustitev okrog 1400 delavcev in ukinitve 64 potniških vlakov. Minister Umek je predstavnikom sindikatov na železnici zagotovil, da plače bodo, ni pa povedal, kaksna bo njihova višina in kdaj jih bodo izplačali.

Ruski predsednik prispel na obisk v Indijo

MOSKVA - Ruski predsednik Boris Jelcin je prišel na tridnevni obisk v Indijo. Glavna tema pogovorov bo indijski dolg Rusiji, ki je pravna naslednica bivše Sovjetske zveze. Po ocenah svetovne banke ta dolg znaša nekaj več kot 16 milijard dolarjev, za kolikor naj bi tedanja SZ prodala Indiji orožja in vojske opreme. Po napovedih naj bi Jelcin in njegov gostitelj indijski premier Narasimo Rao podpisala tudi nov sporazum o prijateljstvu in sodelovanju. Britanski premier John Major pa je na tiskovni konferenci pred svojim odhodom izjavil, da Velika Britanija podpira gospodarske reforme, ki jih izvaja vlada Narasima Raa. Indijski uradni viri poudarjajo pomen krepitve vezi med Veliko Britanijo in njeno nedavno največjo kolonijo. (Reuters)

Sirija pripravljena na mirovna pogajanja z Izraelom

JERUZALEM - Sirski zunanji minister Al-Sara je izjavil, da je Sirija pripravljena začeti z Izraelom pogajanja o miru in regionalnem sodelovanju na področju Bliznjega Vzhoda, pod pogojem, da se Izrael takoj, popolnoma in brezpogojno umakne iz Golanskega višavja. Izraelski zunanji minister Perez pa je izjavil, da upa, da bodo ZDA dale veto na predlagane sankcije proti Izraelu, ker ta noče sprejeti Palestincev, ki jih je izgnal decembra lani. Izraelsko vrhovno sodišče pa ponovno razpravlja o ustavnosti izгона 415-ih Palestincev. (Reuters)

Avstriji francoske rakete

DUNAJ - Avstrija je kupila francoske rakete zemlja-zrak mistral, ki so kratkega doseg in zelo mobilne. Nakup teh raket je Avstrijo stal nekaj več kot milijardo silingov. Uradni vojaški viri so sporočili, da bodo rakete namestili pri protiletalskih baterijah v brigadah oklepne pehote v Zgornji in Spodnji Avstriji ter v oostrorelskih brigadah na Tirolskem, Stajerskem in Koroskem. Vojaske analitiki menijo, da se je avstrijska vlada odločila za temeljito obnovo protiletalske obrambe avstrijskih oboroženih sil. (STA, Reuters)

Novinarjeva smrt vzburka javno mnenje

Ankara - Pogreb turškega novinarja Mumcuja, ki je umrl v eksploziji bombe, ki jo so podtaknili islamski skrajneži, se je sprevrgel v eno največjih demonstracij proti naraščajočemu islamskemu fundamentalizmu v Turciji. Demonstrantje so zahtevali, naj se islamska duhovščina ne vtika v politiko, država pa naj začne preganjati islamske skrajneže. (Reuters)

Ukrajinsko-ameriški pogovori

WASHINGTON - Ameriški predsednik Clinton in ukrajinski predsednik Kravčuk sta se v Washingtonu pogovarjala o uničenju jedrskega orožja bivše SZ, ki je namešeno v Ukrajini. Bill Clinton je ob tem izjavil, da upa, da bo tudi Ukrajina pristopila k pogodbi START 1, ki sta jo leta 1991 podpisala tedanja predsednika Bush in Gorbačov. Ukrajina pa zahteva zato določeno financno nadomestilo in pomoč pri uničevanju jedrskih izstrelkov. Clinton je izjavil, da so ZDA pripravljene dati Ukrajini 175 milijonov dolarjev, da bi unčila 176 jedrskih izstrelkov z dolgim dosegom, Ukrajina pa bi za to potrebovala vsaj 1, 5 milijarde dolarjev. (Reuters, STA)

Letalska nesreča v Zairu

KINSASA - Na letališču v zairskem glavnem mestu se je letalo, ki je bilo na tem, da vzleti, zaletelo v poslopje ob stezi. Pri nesreči je bilo 12 smrtnih žrtev. Zanimivo je, da je letalo prevazalo približno 150 milijonov dolarjev v krajevni valuti: po pričevanju očitvecev so mnogi vojaki in civilisti skušali priti do denarja, namesto, da bi pomagali ranjenecem, ki so bili se v letalu.

Rop na züriškem letališču

ZENEVA - Na züriskem letališču so trije oboroženi moški včeraj napadli dva kurirja, ki sta prenašala večjo vsoto dolarjev. Policija trdi, da sta kurirja pravkar prišla iz dvigala, ko ju je trojica napadla s solzivcem in jima odvzela torbi z denarjem. Takoj zatem so pobegnili z avtom, ki jih je čakal pred letališčem.

Turčija zahteva poseg v Bosni

WASHINGTON - Turški predsednik Turgut Ozal je zagrozil, da Turčija ne bo več dala zahodnim zaveznikom na razpolago svojih oporišč za posege v Iraku, če se Zahod ne bo odločil za poseg v Bosni in Hercegovini. Ozal je to izjavil, ko je govoril v nekem politološkem institutu v Washingtonu, kjer se mudi na obisku. Povedal je, da je nevzdržna uporaba dvh meril, enega, ko gre za Irak, drugega pa, ko gre za Bosno.

ZDA / DREGNIL JE V SRŠENJE GNEZDO

Clinton išče kompromis za homoseksualce v vojski

Poleg vojske mu odločno nasprotuje tudi večina v Kongresu

CRISTIANO DEL RICCIO, ANSA

Ameriška vojska odločno nasprotuje prisotnosti homoseksualcev v svojih vrstah (AP)

NEW YORK - Ameriški predsednik Bill Clinton, ki se je znesel v precejšnji težavah ob vprašanju vstopa homoseksualcev v armadne vrste, skuša pridobiti na času. Novi stanovalec Bele hiše je namreč zaradi protestov visokih vojskih krogov in Kongresa na danes odlozil sklep o morebitnem preklicu določil, ki prepuščejo homoseksualcem vstop v ameriško vojsko.

Presenečen od vehementnih protestov opozicije si je Clinton včeraj privosil nekaj oddiha za premislek. S številnimi telefonskimi pogovori in celo z osebnimi srečanji je skušal omiliti nasprotovanje Kongresa do svojega načrta, ki je po vsemu sodeč prizadel eno od najbolj občutljivih točk za ameriške vojske in parlamentarne kroge.

Clinton je tudi včeraj ponovil, da bo držal predvolilno obljubo in da se bo boril za odpravo dotedanje prepovedi. Preverjanje v Kongresu, kjer le 30 poslancev na 100 podpira njegov načrt, ga bo brzkone preprečilo, da bo za sedaj »zamrznil« neposredni spopad s Kongresom ob problemu, ki je ob sedanjih ameriških gospodarskih težavah nepomemben za dobršen del Americanov. Rešitev je sa-

mo ena, razvoedeneti celotno zadevo, kar ne bi smelo biti pretežko za Clintona, ki je pravi carodej kompromisov in ki je gojevali vstop v armado, ta pa lahko od svojih vojakov zahteva »omikano spolno obnašanje«.

V bistvu Clinton zahteva se strožje vojske norme o spolnem obnašanju, ki pa naj bi veljale tako za heteroseksulce kot za homoseksualce.

Na ponedeljkovem izredno hladnem srečanju v Beli hiši pa so mu visoki vojaški krogi jasno in soglasno izrazili svoje nasprotovanje. »Prisotnost homoseksualcev v oboroženih silah bi bila škodljiva za red, moralo, disciplino in enotnost oddelkov zaradi večplastnih razlogov, ki so vezani na zasebnost«, je poudaril general Colin Powell, najvišji oficir ameriške voj-

ske. Razlikovanje med »stanjem« in »obnašanjem« je za ameriške generale pravi bizantinizem, ki se povečuje njihovo nelagodje, ker so morali na prvem sestanku z novim predsednikom razpravljati o homoseksualcih in lezbikah, medtem ko armado tarejo proračunski in drugi problemi. New York Times je včeraj posredoval pomisleke raznih visokih oficirjev do predsednika, ki se je na najrazličnejše načine »potuhnil«, da bi se izognil vojaški sukni in sedaj poskusa vsiliti tako globoke spremembe prav tisti vojski, ki je ne pozna.

Medtem ko vojaki nasprotujejo vsebini pa kongresnike moti način, kako je Clinton poskusil vsiliti rešitev tega vprašanja. »Ker vsak predsedniški odlok Kongresa lahko zavrne«, je poudaril demokratični senator George Mitchell, »bi bilo za Clintona pametnejše, ko bi predhodno preveril mnenje Kongresa o tem problemu.« »Vroci krompir« o homoseksualcih pa skriva tudi strup stalnega spora med izvršno in zakonodajno oblastjo. Clinton naj si ne dela utvar, da bo Kongres avtomatično odobril vsak njegov sklep, ker so demokrati v večini.

POGLED

Pasti koalicijske discipline

JOZE SMOLE

O dobrih plateh koalicijskih sporazumov, ki jih je premier Janez Drnovsek sklenil s predstavniki SDK, ZL in SDSS, je bilo že veliko povedanega. Osnovnemu argumentu, da si je vlada z njimi zagotovila solidno večinsko podporo v državnem zboru, ni kaj dodati.

V omenjenih pogodbah pa je skrito tudi veliko pasti in nevarnosti za ustvarjalno parlamentarno delovanje, kajti pomembna sestavina teh sporazumov je »koalicijska disciplina«. Prav ta lahko bistveno zmanjša vlogo parlamenta. Obstaja namreč nevarnost, da bi

vlada v nekem smislu dominirala nad državnim zborom. Moralo pa bi biti prav nasprotno. Parlament bi moral nadzorovati vlado in jo obvladovati.

Osnovni smisel večstrankarskega parlamentarnega sistema je v preprečevanju enoumja, v učinkovitem nadzoru nad vlado in njenimi organi ter v zagotavljanju svobodne, sproščene konkurenice idej, pogledov, stališč in predlogov. Pri sedanjih nenormalnih koalicijskih povezavah in uvajanju »koalicijske discipline« pa lahko vse to pride pod vprasaj.

Dobro se spominjamo,

kako je v prvih mesecih Demosove vlade delovalo glasovalni stroj v skupščini. Poslancem Demosove koalicijske sporazume, ki so prek kluba narekovali, da morajo avtomatično podpirati vse zakonske predloge Peter-

letove vlade. Ker so se opirali na vnaprej zagotovljeno večino in na glasovalni stroj, jim sploh ni bilo do tehtnih razprav v skupščini. Demosovi poslanci (vsaj pretežna večina) so bili v tistih mesecih tako rekoc gluhi tudi za najbolj utemeljene argumente opozicije. Ni jim bilo do tehtnih razprav, s katerimi bi se vsebinsko izbistrila stališča za in

proti. Forsirali so čim hitrejši prehod na glasovanje.

Ali se bo nekaj podobnega dogajalo tudi sedaj?

Zanimivo je, kako je ob svoji kandidaturi za ministra Janez Jansa interpretiral koalicijske sporazume. Tiste poslance iz koalicijskih vrst, ki mu niso izkazali zaupanja, je takoj obtožil, da kršijo koalicijske aranžmane. Po tej logiki bi poslanci, ki podpirajo vladno koalicio, morali avtomatično glasovati za vsako osebo, ki jo predlaga predsednik vlade. Če bi se delovalo po tej logiki, potem bi se postavilo

vprašanje, zakaj je sploh treba obravnavati kandidate v skupščinskih tele-

sih. Ali se bo zunanji minister Lojze Peterle pri uvajanju ideoloških in ozkostrankarskih interesov v diplomacijo (primer Jurij Franko) skliceval na »koalicijsko disciplino« in zaprl usta vsem poslan- cem, ki se s takim vodenjem zunanjih zadev ne strinjajo?

Državni zbor je na sedanjem zasedanju brez sirsih vsebinskih razprav po hitrem postopku sprejel številne zakone, ki jih je predlagala Drnovskova vlada. Nanašajo se na zelo

pomembna področja nasega družbenega življenja. Nekateri ocenjujejo takšno hitro sprejemanje zakonov kot nekaj zelo pozitivnega, jaz pa menim, da to ni ravno dobro.

Če si bo Drnovskova vlada prek koalicijskih dogovorov in z njimi povezano disciplino poslancev iz koalicijskih vrst zagotavljala brezprizivno, avtomatsko podporo vsem svojim predlogom, potem bo to lahko pripeljalo do degradacije parlamenta. Državni zbor bi bil zagotovljeno večino samo udarjal stampiljko »dobro« na vse, kar bo delala vlada. Bojim se, da bi tak-

сна praksa lahko pretvorila poslance iz koalicijskeih vrst v podaljšano roko vlade. Če bi se to tudi zares zgodilo, bi pomenilo konec ustvarjalne vloge parlamenta.

Nisem proti koalicijskim povezavam, sem pa proti koalicijski disciplini, ki striktno zavezuje poslance. Menim, da bi se nad tem morali resno zamisliti. Nikakor ne bi bilo dobro, če bi vlada dominirala nad parlamentom in če bi sprejemanje zakonov po hitrem postopku postala stalna praksa. To bi lahko bil tudi začetek konca parlamentarne demokracije.

ODMEVI

Slovenske kulturne dileme

JADRAN STERLE

Torkova javna tribuna Slovenskega kulturnega zbora je mogoče že imela pravi razlog in polje razmišljanja - evropske dileme slovenske kulture -, toda razpravljalci so se varno oklepali dediscine opisovanja in fragmentarnih primerov, s katerimi so potrjevali svoje teze. Kako tudi ne, saj so vsi po vrsti - izjema so bili le trije, stirje - svojo refleksijo o slovenski kulturi črpali iz svoje ustvarjalne prakse. Povedano na kratko: ko začne pesnik teoretizirati, nastaja nek vmesni jezik med

izkusnjo in socio-politološko analizo, kar pa me venomer spominja na tisti vožicek iz Einsensteintov! Resno, brez heca. Toda: če je javna tribuna Slovenskega kulturnega zbora nastopila v vlogi mehanizma pritiska civilne družbe (bilo jih je približno 70, večinoma iz Ljubljane), je to predpostavljalo nekakšno nasprotje, ki vlada v kulturi, in iz cesar izvirajo dileme. Nasprotja, konflikti resda obstajajo, toda pritisk nima jasnega naslovnika. Minister za kulturo Pelhan je takoj ponu-

dil konkretne projekte: ukinitve 5-odstotnega prometnega davka na knjigo, stimuliranje in zakonsko regulacijo sponzorstva, sprejetje zakonodaje, krovne in področne, in tako dalje. Kdor pazljivo zasleduje ta segment nacionalne kulturne politike (kakršna koli že je), bo evropske dileme »lokaliziral« prav tu.

Država ni hec: in ce govorimo o slovenski kulturi, tedaj je to pac kultura slovenskega naroda, ki ima svojo državo. In da ne bo pomote: država ima svoje davko-

placevalce. Vsi ti trije deljavniki so nekako lepo zloženi skupaj, nekaj pa le ni bilo jasno v polju med državo in trgov. Pa ne gre niti za državo, niti za trg, niti za kulturo. In tu so pesniki in pisatelji »udarili« mimo: tudi tu so govorili iz dediscine preteklosti, ko je bil profil kulturnega teoretika in kulturnega menedžerja zveden na ljubiteljstvo in prostovoljnost. Se sedaj se kobacamo iz te ideološke invalidnosti, zato je potrebno ogromno potrpljenja in tolerance, da poslušam pesnike, kako

gradijo - tudi sami z muko, večinoma - teoretične sisteme z opisnim in pesniškim lastnim kategorialnim aparatom, ki mu pa lahko sledim le intuitivno. Na javni tribuni ni bilo nobenega, ki bi izhajal recimo iz sociologije kulture, kar mora ob 120.000 zaposlenih skrbeti tudi pesnike, če ze (ne?) slovensko vlado. Kaj sele, da bi kateri izmed »kozmpopolitskih« razpravljalcev predločil to, kar so se dogovorili evropski kulturni ministri v Strassbourgu, Benetkah in morda se kje. Tu

so evropske dileme, tudi slovenske kulture. In zato ostaja tudi po torku temeljna dilema - ali iti na javno tribuno ali ne. Vse skupaj pa me spominja na skrivnost uspeha južnoameriskega romana: pisatelji so v zakup vzeli tudi zgodovino, latinskoameriško seveda. Kdo pa pozna kakšnega dobrega latinskoameriskega zgodovinarja?! Nenadoma nam se naši niso več ustrezni. Dedicina diktatorjev je vedno zamegljena - ne glede, na kateri celini ali delu se nahaja ...

KOMENTAR

Navidezna učinkovitost parlamenta

IVANKA MIHELČIČ

Dejstvo, da so poslanci državnega zbora slovenskega parlamenta opravili v minulih treh dneh pravzaprav veliko delo, saj so z nenavadno hitrostjo sprejeli skoraj 20 zakonov, je že naletelo na prve odmeve. »Kaj takega od prejšnjega slovenskega parlamenta še v sanjah nismo mogli pričakovati,« je bilo največkrat slišati ob spremljanju dela zbora. Nekako v senci pa so ob tem ostale nekatere druge »podrobnosti«, ki jih pravzaprav nikakor ne kaže pustiti vniemar. Predvsem gre za dejstvo, da se zadeve dogajajo v krogu skupno 90 poslancev in ne v krogu 240, kolikor jih je pac stala skupščina prejšnjega sklica. Drugo je to, da zaseda en sam zbor in ne trije kot do decembrskih volitev, kar pomeni, da je usklajevanje dejansko precej olajšano. Tretje dejstvo je to, da so bila v dneh pred zasedanjem državnega zbora izjemno delovna njegova začasna telesa, ki so odigrala vlogo prvega parlamentarnega sata in opravila najpomembnejša usklajevanja. Četrto, in morda najpomembnejše dejstvo pa je to, da je zbor tokrat opravil s paketom finančnih in gospodarskih zakonov, katerega je že do tretje faze sprejemanja dejansko pripeljala prejšnja skupščina, zaradi predvolilne mrzlice, namernih blokad ali »slučajne« nesklepnosti pa jih ni tudi dorekla. Tako je državni zbor te zakone - na predlog vlade - uvrstil na dnevni red kot prioritete, soglasal, da jih obravnava po hitrem postopku, in že s tem opravil skoraj polovico dela. Vse skupaj pa je vplivalo na oblikovanje videza o izjemni učinkovitosti državnega zbora, kar je morda vzpodbudno, a ne tudi povsem resnično.

Zbor bo namreč prestal prvo resnejšo preizkušnjo lastne učinkovitosti sele takrat, ko bo odpiral nove zadeve in ko bo pri tem moral upoštevati trifaznost postopka sprejemanja. Nenazadnje se bo sele takrat v njegovo delo primamo in ne post festum - kot doslej - vključeval tudi državni svet, pri tem pokazal svojo »težo« in vplivnost interesov, ki jih zastopa, na odločitve zbora. Skratka, sele takrat bomo lahko govorili o dejanski (ne) učinkovitosti, a ne le državnega zbora kot edinega zakonodajnega organa, temveč parlamenta kot celote.

Obisk v ateljeju Matjaža Počivavška, slovenskega kiparja mlajše generacije

Prostori tišine

TEA ŠTOKA

za, postane pozoren na »dekorativni« element na površini kipa. To pa je že element, ki vabi pogled, da se približa skulpturi. Gre za dvojnost, v tem primeru za pomembno razmerje med delom in celoto. Iz tega razloga ne preseneca, da se sodasni likovni kritiki in interpreti znajdejo v zagati vsake, ko skušajo z izrazi »zgrabiti« slogovni način tega kiparstva. Omalhujejo med abstraktno in figurativno umetnostjo.

Zdi se, da je namen Počivavškovega kiparstva že onstran teh dihotomij, da je njegovi skulpturi odmerjena posebna vloga, kajti njeno izoblikovanje je rezultat pretehtanega razmisljanja o bistvu čiste skulpturalne forme, osvobodene mimetizma, o svojski naravi in pomenu skulpture same na sebi.

Na Počivavškovo kiparsko snovanje niso vplivala le kiparska prizadevanja umetnikov, ki so izšli iz St. Martin's School of Art v Londonu, pač pa crpa zamisli za svoje skulpture iz celotne zgodovine

kiparstva, saj so Bill Woodrow, Tony Cragg, Richard Deacon samo člen v zgodovini kiparstva. Izdelati skuša čim boljše izdelke, ki bi nekod stali ob kakšnem drugem izdelku.

Njegova ambicija je kip, v katerega bi vložil ves cutnonazorni potencial figure, vendar na način, ki ni viden. V teh kipih je sicer navzorca ideja figure kot ideja, ki pa ni razvidna v obliki roke, noge, glave, cesar ni mogoče neposredno prebrati. Čeprav je jasno vsebovana, razvidna iz same postavitve, se da od strani videti telo kot crto, toda to je samo crta, profil. Princip gradnje je figuralen, le da končni rezultat ni figura.

Naslovi kipov asociirajo simbolno razsežnost Počivavškovega kiparstva: Melanholija, Zacetek sveta. Slutiti dajo določeno dvojnost, razcep med telesnostjo, haptičnostjo kiparske površine in njen simbolnim pomenom.

Mogoče naslov pelje

samo po eni poti branja te skulpture, ponudi opazovalcu okvir, namig za neke vrste vsebino. Lahko pomeni to ali nekaj drugega.

Naslov izziva gledalca, da »prebere« skulpturo na več ravneh, jo »razbira« v čim več razsežnostih. Je samo eden od ključev, s katerim kip zapelje gledalca v asociativen tok.

Naslovi so samo zato, da se gledalec laže naveže na zgodovino kiparstva, služijo kot opozorilo. Na ta način kipu ne ustreza enovitost, ki bi bil identičen z avtorjevo zamisljo. Cutnost in razgibanost površine je resda rezultat avtorskega pristopa, skrb za obliko pa ni nič drugega kot premišljena in pretehtana organizacija izraznih sredstev: notranjega ritma in členjenja, igre svetlobe in teme, glajena in kovana, kjer imata preprostost in simetrija se posebno tezo in pomen.

V gnoto kiparskih del ustvarjalec vpisuje svoja razmisljanja o smislu kiparske prakse in s tem

vzpostavlja intenziven dialog s skulpturami iz zgodovine umetnosti, z razvojem skulpturalne forme, različnimi pristopi in iznajdbami.

Po drugi strani pa je v razgibano površino, v hieroglif izboklin, pregibov in prstnih odtisov vpisana avtorjeva osebna izkušnja. Cutna površina priča o nespregljivem avtorskem elementu, obenem pa ti kipi v procesu opazovanja ponujajo ustvarjalni presežek; tako se umetni konstrukt preoblikujejo v vrhunske označevalce neke širše zgodovinske in civilizacijske izkušnje, v znake našega enkratnega tu in zdaj. Počivavšek jemlje svojo dejavnost krvavo zares: v njegovih kipih ni sledu simuliranja, pretvarjanja, igre. Z oblikovanjem kiparske mase skuša doseči posebno stanje zgoščenosti občutkov, ki ustvarja skulpturo.

Za svoje skulpture uporablja različne materiale: bron, kovano železo, marmor. S svojim omejenim izborom materialov se navezuje na tradicijo. Pravzaprav nima kaj dosti izbiri. To so res marmor, kovano železo, bron. V svojem postopku izdelovanja kipov preskoci pripravljeno fazo skice, modela, nacrtja. Vse to nosi v glavi. Sicer pa je postopek zelo dolg. Ze vnaprej mora vedeti, kaj bo naredil.

Izdelovanje kipa s skico lahko primerjamo s potovanjem z zemljevidom, kjer ze vnaprej določimo pot. Natančno vemo, kam se bomo napotili. Nasprotno pa je Matjažev ustvarjalni postopek podoben eksperimentu potovanja brez zemljevida, ko popotnik ne ve natančno, kam bo prišel. In verjetno je ravno v tej nepredvidljivosti poglobljena draž kiparske dejavnosti. Ali pa: v kiparstvu je potrebno duhovne spretnosti spojit z roko. Izmisлити si je treba koncept in ga znati izvesti. Kiparstvo je v bistvu rokodelstvo. Morda se zato kiparji tako počasi »kalijo«.

Veliko časa potrebujejo, da zmorejo povezati glavo in roko. Toda ko se jim enkrat posreči spoj med roko in glavo, nastanejo čudoviti izviri.

V devetdesetih letih prihaja na likovnem področju do vključenosti posamez-

V naslovu: Matjaž Počivavšek: Klesana svetloba, marmor, 1984 (Foto: arhiv); Zgoraj desno: Matjaž Počivavšek: Melanholija, bron, 1992 (Foto: arhiv)

nih skulpturalnih gnot v tako imenovane ambientalne skulpture. Gotovo igra prostorska umeščenost oziroma kontekst pomembno vlogo v dialogu, ki ga posamezen kip vzpostavi z okolico, bodisi da gre za galerijski prostor ali za zunanji ambient.

Kljub temu, da segajo Počivavškove skulpture tudi več kot tri metre v višino, stojita samo dva kipa na prostem, v eksterieru. Kip s svojo navzočnostjo, s svojo govorico napolni realni prostor, v katerega je postavljen.

V sebi ima moc ekspanzije, s katero ozivlja stvari okrog sebe. Kip vabi naš pogled, ga lovi v svojo orbito in nudi gledalcu užitek z nasprotjem med zgolj telesno prisotnostjo in simbolno sporočilnostjo, z napetostjo površine materiala in duhovnega izžarevanja.

Izroča se pogledu s hkratno odkritostjo in prikritostjo, z igro navzočnosti in izmikavanja. Sele ta dvojnost ga naredi za »diskretni predmet vojačističnega poželenja«. Ker skulptura vzvratno odseva v razumevanju gledalca, je kiparski prostor mogoče definirati kot občutljiv prehod med dvema subjektivnima prostoroma. Oblike, ki so umeščene v ta prostor, izvirajo iz dinamike, ki jo skuša gledalec obvladati. Da bi to dosegel, mora najprej izuriti svojo občutljivost.

Nekatere oblike morajo ostati prikrite, implicitne, tako da je gledalec pogled izbrana točka njihovega konkretnega nastanka.

Ustvarjalec sprejema tujino kot izziv. Na tujem se je laže primerjati, vzporediti svoje delo z drugimi. Sam trdi, da tujina ne vpliva na ustvarjanje, ker ustvarjalec nosi vse svoje s seboj, vsekakor pa je potrebno preverjati svoje ustvarjanje tudi drugod, v širšem kontekstu, ne le v domačem okolju, ker postane v slovenskem prostoru zelo hitro velik. Prepričan je, da je za umetnikov uspeh neogibno, da živi daljši čas zunaj, da je tudi fizično navzoč v drugem okolju.

Kiparstvo Matjaža Počivavška je celovita umetnost, vase povzema vse, kar jo obdaja, in obenem videno poenostavlja.

KLOBUK DOL! / LIKOVNA UMETNOST

Nasproti skulpturi

VESNA KRMELJ

Razstava Matjaža Počivavška v koprskih galerijah Meduza in Loza (zaradi katere je v januarju pitje kave v kavarni Loze v se večje zadovoljstvo) je s svojo umirjeno klasičnostjo, samozadostnostjo in preciznostjo ena redkih kiparskih razstav v zadnjem času, ki sem jo zapustila s prijetnim občutkom, da vendarle se obstajajo ljudje, ki se dobro počutijo v tem, kar so, hkrati pa se zavedajo, za čim stremijo. Kiparjeva dela si je potrebno ogledati od blizu; zapis je le poskus približevanja skozi besede.

Iskanje tega pisanja je ustvajanje razmerja med pomeni; podobno Počivavšek ustvarja razmerja med Resničnostjo in Lepoto, ki ju vase zajema iz metafizične neulovljivosti.

Ko se giblje med Počivavškovimi slokim kipi, ki se kot celota dvigajo v eno samo Višino, začutis svojo tezo na tleh, svoje živo telo v odnosu do predmeta, ki je bil z roko uročen skora v privid. Tesno ob sebi čutis navzočnost vabljive praznine med telesom in prostorom; ki ga objema, med seboj in kipom. Vendar pa nikoli ne bos mogel vstopiti vanjo, vsaj ne tukaj, na tej razstavi; te skulpture so ze izrabile svojo možnost, ostajata samo se dotik s pogledom in iluzija praznine, ki jih dela tako velike. Skulpture so tu, trdno stojijo na blesečem parketu galerije, obdane z belimi stenami, in prav nič ne more zmotiti njihove samozadostnosti. Gledalec Počivavškovih skulptur je s skulpturami zaznamovan gledalec, kajti vse na tej razstavi je narejeno po njegovi meri. Nekatera od teh teles bi lahko začutil kot svoje lastne metamorfoze, lahko bi položil dlan v odtise prstov na hladni, gladki površini. Ponovil bi potezo v nagibu skulpture: nagnil glavo, stegnil nogo, upognil hrbet. Vendar belina praznih sten in vanjo usmerjene luči opozarjajo, da bi bilo takšno dejanje smesno, morda celo nesposobno. Ni prostorčka, kamor bi se lahko umaknil, tukaj je vse na obeh, le skulpture imajo privilegij, da zavite v plasc skrivnosti izkorisčajo neke druge prostore sebi v prid, in celo cutom znane skulpture so tu prevedene v svoj jezik, da jih ne moremo več prenesti v svoje znano okolje. Taki so odtisi desk, vlti v bron, ob katerih neobremenjena realna podoba v hipu postane del neke druge resničnosti.

Rada bi odsla iz tega prostora, pa vendar me nekaj zadržuje, da ne morem oditi, dokler ne poskusam razkriti njihove skrivnosti; odgrnem z njih plasc, ki jim dovoljuje bivati močnejše kot kiparju samemu, kot meni nasproti njim. Moje odkrivanje je delno razkrito v naslovih, ki jih nosita razstavljeni cikla skulptur: Zacetek sveta in Melanholija.

To niso imena teh skulptur; ta kos bron pred menoj ni zacetek sveta

niti ni melanholija. Naslova imenujeta procese teh skulptur, njihov zacetek, rojstvo, njihovo nastajanje skozi čas, ko je ta prostor vabljive praznine, ki ga občutim danes, v celoti pripadal kiparju. Ob gnetenju voska, odtiskovanju prstov, vlivanju v kalupe, patiniranju, ob vsem tem, cesar večina od nas ni nikdar počela s kreativnim namenom, pa vendar vsi zremo v neznane sile svojega spocetja, stvarjenja, vsi cutimo ljubezen, živimo v odnosih, sanjamo. Iz teh razmisljanj, skozi material in kiparjeve sprehode po poteh kiparstva, nastajajo skulpture, ki so izvor in utelesenje hkrati.

Ali smem se globlje? Lahko z besedo ob kipu skušam sad stvarjenja, čeprav je sam po sebi že sad v oddaljenih galerijah sredi Kopra? Pretopiti zvonev v topove - taliti bron v besede; od zaporedja teh dveh povedi je odvilen odgovor na moja vprašanja. Kajti najprej bi se dotaknila bronca.

Top izkraj svojo resničnost v prostor, ki zagovarja in nosi v sebi svojo. Ne glede na to, odkod ustrelji, bo vedno govoril isto in govoril bo glasno sredi godov in znotraj mest; v ravni pušcavi brez odmeva prepognamo njegovo sporočilo. V katerem materialu je kip lahko bolj samozadosten kot v bronu? Vem, primerjava je kruta, a pravzaprav niti ni primerjava, temveč le trpka asociacija na moč v večnost prepuščene govorice, ki postane orožje v svoji najbolj izkrljiveni obliki, takrat, ko je ni mogoče nikamor več prizemljiti. Umetnost, oziroma naše posposloso razumevanje njenega razvoja, ne nosi s seboj usodnih posledic. Boleče so lahko le za posameznika, ustvarjalca, kajti razvoj je vedno del njega samega, umetnost se samo spreminja, v resnici nikdar ni samozadostna, vprašanje je le, ali govori o tem.

In morda so prav zaradi tega skulpture iz cikla Melanholija blize materialu in s tem tudi bolj dosledne. V njih se razpusti sla po moči, popusti napetost dviganja v višino in s tem odpade težko breme, ki je skulpturo držalo pri dnu. Zdi se mi, da je bila premagana želja, in bronasta skulptura, ki lahko leži na tleh, je hkrati najbolj pokončna.

Ker omogoča vceplastno branje, je umetnost edina, ki znotraj svojega ozko specializiranega jezika ne izgublja, temveč prej pridobiva svojo izraznost. V srečanju materialnega in idejnega sveta je prostor neslutene tišine, v kateri se zrcalijo pravzornici našega zavedanja. Odtod mislim, so crpali malenkostni premiki minimalizma in eno od spoznanj Počivavškove razstave je misel, da minimalizma ni jemati kot casovno omejeno smer v umetnosti druge polovice 20. stoletja, temveč kot eno od poti slehernega ustvarjalca.

NA KRATKO

MEDIJSKE OSEBNOSTI Avstralec leta 1993

SYDNEY - V torek so razglasili za Avstrala leta domorodca, znanega pevca rocka in borca za ozemeljske pravice, Mandawuya Yunupinguja, ki mu se pred desetimi meseci v nekem melbournskem pubu niso hoteli postreči s pijaco. Zdaj pa mu je nagrado izročil predsednik vlade Paul Keating. Ko so ga vprašali, kaj bi zdaj rekel lastniku omenjenega puba, je laureat odvrnil: »V uh naj se pise!«

Madawuy Yunupingu je pevec pri skupini Yothu Yindi, prvi glasbeni skupini, sestavljeni iz domorodcev, ki se je prebila leta 1991 med »top 40« s svojo pesmijo Treaty, v kateri se zavzemajo za boljše odnose med belimi Avstralcami in približno 300.000 domorodci, ki predstavljajo 1,8 odstotka prebivalstva. Yothu Yindi sestavlja 10 izvajalcev, ki poleg tradicionalnih instrumentov uporabljajo tudi električne kitare, njihove pesmi pa so predvsem protestniške, saj zahtevajo vrnitev zemlje domorodcem. Nastopali so povsod po svetu, skupaj s svojo posebno glasbo in s

sporocilom o pravicah domorodcev. 35-letni Yunupingu preživi največ svojega časa na severu Avstraliije, kjer je poglavar in učitelj v majhni vaski soli. »Rad bi se zahvalil belcem, predvsem misionarjem, ki so me seznanili s svojim načinom življenja in mi na ta način omogočili vpogled v njihovo misljenje«, je povedal. Do sedaj so bili za Avstrala ali Avstralko leta proglašeni igralec kriketa Allan Border, operna pevka Joan Sutherland, dobitnik nobelove nagrade Patrick White ter Yunupingujev brat Galarrwuy, ki je prav tako borec za pravice domorodcev. (A.K., T.D.V.)

GLEDALIŠČE Jan Fabre v Frankfurtu

FRANKFURT - Belgijskega režiserja in slikarja Jana Fabra slovenski javnosti ni treba posebej predstavljati, saj smo v Ljubljani videli že več njegovih predstav, razstavo v Moderni galeriji, videofilme in podobno. S svojo poetiko je usodno zaznamoval tudi večji del naše neodvisne gledališke scene.

V enem najpomembnejših evropskih gledaliških centrov, frankfurtskem Theater

am Turm (katerega program je ena sama »pasa za oči«), bodo od 26. januarja do 11. februarja svojemu razvajanemu občinstvu se enkrat postregli s peštrim programom Fabrovih predstav ter videofilmov in pred-

vanj o njem. Obe predstavi, ki bosta pripotovali v Frankfurt, sta monodramski. Ona je bila in je - celo je monolog, ki temelji na besedilu *The Bride Marcela Duchampa*. Fabre ga je napisal in zreziral za svojo

stalno igralko Els Deceutkeiler. Besedilo za drugo predstavo, Kdo govori moje misli, je ravno tako nastalo izpod Fabrovega peresa. Predstava je podnaslovljena Solo za nekoga z občutljivimi očmi in usesi

Jan Fabre s svojimi igralci (Foto: Helmut Newton)

DOKUMENT SVETOVALSKE KOMISIJE

Deželi priznati še večje pristojnosti

Uprava se bo morala aktivneje zavzemati za zaščito jezikovnih in narodnih manjšin

TRST - Dezelne uprave morajo igrati aktivnejšo vlogo pri reformi italijanskega političnega sistema, ki se mora cim-bolj otresti centralistične oblasti. Italija mora ostati enotna in nedeljiva država, ki bo ostala taka le, če bo upoštevala krajevne stvarnosti in bo utrdila svojo regionalno ureditev. To je v glavnih obrisih stališče, ki ga bo delegacija Furlanije-Juljske krajine zagovarjala na bližnjih pogovorih z vlado in parlamentom, na katerih naj bi oblikovali vlogo dežel v spreminjajočih se političnih razmerah.

Dezelna komisija, ki je sestavila ta neke vrste pogajalski dokument, je mnenja, da mora Rim priznati oziroma potrditi Furlaniji-Juljski krajini dosedanje samoupravo, ki jo določa tudi njen ustanovni statut. Uprava mora zato ohraniti primarne pristojnosti na področju volilne zakonodaje, ki jih nekateri postavljajo v dvom, kar velja tudi za zaščito jezikovnih in narodnih manjšin. Na tem področju ostaja vsekakor se marsikatero odprto vprašanje, vozli pa so predvsem politične narave. Zakon za globalno zaščito slovenske manjšine sodi npr. v formalne pristojnosti vlade in

parlamenta, dezela pa je najbrž na tem področju naredila premalo. To velja tudi za njeno mednarodno (ali zunanjepolitično) vlogo, ki je bila v preteklosti večkrat predmet polemik med Trstom in Rimom. Dezelna v tem sklopu zahteva, da jo vlada predhodno obvesča o vse mednarodnih sporazumih, kar se je doslej bolj ali manj tudi dogajalo. To vprašanje bo zelo aktualno na bližnjih pogajanjih za revizijo in posodobitev osimskih dogovorov med Italijo, Slovenijo in Hrvaško.

Za doseg teh ciljev bo morala Furlanija-Juljska krajina najbrž v kratkem vsebinsko revidirati svoj statut, ki prav letos praznuje tridesetletnico. Razčistiti bo treba tudi odnose med Trstom in Furlanijo. Od tod predlog, da se okrepi upravna avtonomija trzaskeske pokrajine z ustanovitvijo (sporne) metropolitanske province. Z njo bi Trst dobil poseben upravni status v okviru deželne stvarnosti. Za to je bila pred časom že ustanovljena posebna svetovalska komisija, njeno dosedanje delo pa ni obrodilo nobenih konkretnih rezultatov.

Delo komisije, ki je oblikovala predloge za novo vlogo dezelne

uprave, je trajalo več kot dva meseca, osnovni politični dokument pa so odobrili ob nasprotovanju Liste za Trst, zelenih in Demokracije stranke levice. Komisiji je predsedoval trzaski svetovalec Krščanske demokracije Dario Rinaldi, na včerajšnji zaključni seji pa so se oglašali k razpravi predstavniki vseh strank, ki so zastopane v dezelnem svetu.

Svetovalec stranke Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar je podprl enotnost dezelne stvarnosti, pri tem pa je zahteval enak zaščitni tretja za vse Slovence, ki živijo v Furlaniji-Juljski krajini. Če govorimo o enotnosti dezele - je dejal Jevnikar - mora to veljati tudi za njeno prebivalstvo in torej tudi za pripadnike slovenske narodne skupnosti.

Slovenski predstavnik DSL Ivan Bratina pa je v razpravi ugotovil, da je sklepni politični dokument vsebinsko gledano zelo pomanjkljiv, ker ne upošteva v zadostni meri težej po realni reformi deželne uestroja. Na zapostavljenost jezikovnih in narodnih manjšin (Slovencev in Furlanov) pa je glasno opozoril svetovalec Zelene liste Federico Rossi.

RIM / DVODOMNA KOMISIJA

Močno nihajoč barometer volilne reforme

Danes nova seja za iskanje dogovora o volilnem sistemu

RIM - Po torkovih oblačih črnega pesimizma se je nebo včeraj nekoliko razjasnilo in med strankami je prevladal sklep, da se ne razidejo brez zopetnega poskusa dogovora. Barometer vzdušja v parlamentarni dvodomni komisiji za ustavne reforme, ki razpravlja v teh dneh o volilnem zakonu, niha in napoveduje zdaj neurje, zdaj lepo vreme. V tork so v pododboru za volilno reformo vse stranke zavrnile predlog novega poročevalca Sergia Mattarelle (KD), včeraj pa je na plenarni seji komisije sapica upanja delno razgnala oblake pesimizma. Komisija se je razšla po krajšem sestanku in si vzela do danes popoldne dodatni čas za premislek za ocenjevanje stališč.

Mattarella je v tork predlagal večinski zakon s proporcno korekturo in glasovanje v enem samem turnusu. Osnovna zamisel predloga je bila, da bi na glasovnici navedli kandidat, pod imeni pa simboli stranke ali strank, katerih izraz je kandidat. Sestdeset odstotkov poslanskih mest bi delili z večinskim sistemom, ostalih 40 odstotkov pa proporcno glede na seštevek glasov

neizvoljenih kandidatov posameznih strank.

Predlog je bil zlasti za DSL in PSI povsem nesprejemljiv. Včeraj popoldne pa sta ti dve stranki ob podpori PSDI in s prispevkom PRI izoblikovali protipredlog: glasovanje v enem samem turnusu, večinski sistem s 40 odstotki proporcne korekture. Toda namesto enega samega glasu, kot ga predlaga KD, dva ločena glasa: z enim bi po večinskem enonominalnem sistemu izvolili 60 odstotkov parlamentarcev, ostalih 40 odstotkov pa bi porazdelili proporcno in to na osnovi drugega glasa, ki bi ga volilec oddal vsedzavnim listam. Ta predlog je bil dober tudi za republikanskega tajnika Giorgia La Malfo, ki je doslej zagovarjal prednost uniminominalnega sistema po britanskem vzorcu.

Danes se dvodomna komisija sestane spet. Bodo stranke - pravzaprav vladna koalicija in DSL, ker so ostale proti - našle skupen jezik? Clani komisije se najbrž zavedajo, ali bi volilci z referendumom lahko sami presekali za voz, obenem pa bi se lahko vprašali, čemu politiki, če niso sposobni reševati problemov. (VT)

TRST / ALEKSANDER MLAČ V SLOVENSKEM KLUBU

V sarajevskem peklu je utihnil jezik sožitja

Izvor in perspektive tragedije v Bosni in Hercegovini

DAMIANA OTA

TRST - S predsončnim torkovim večerom je Slovenski klub dal svoj sicer droben, a nikakor ne zanemarljiv prispevek k boljsemu poznavanju tragedije, ki se odvija v naši neposredni bližini. Sovrstvo in grozote, ki se prepletajo v vojnem spopadu med narodi in narodnostmi bivše Jugoslavije, v zadnjih mesecih se posebno v Bosni in Hercegovini, cedalje globlje segajo v zavest mednarodne javnosti: ne gre le za zahteve po osvajanju ozemlja, gre za nevaren izbruh približno desetletje "zatrtih" nacionalizmov, za notranjo in zunanjo agresijo na BiH, s katero se posredno napada se zadnji "primer" nekdanjega sožitja narodov v SFRJ.

Zivo in neposredno pričevanje o tej težki resljivi situaciji, ki iz dneva v dan zahteva prevec cloveskih življenj, je v Gregorčičevi dvorani spregovoril Aleksander Mlač, novinar RTV Slovenije, posebni poročevalec prav za vojni območji Balkanskega polotoka, globok poznavalec tamkajšnje zgodovinske in aktualne stvarnosti, saj je sam večji del svojega življenja preživel prav v

Aleksander Mlač na torkovem večeru v Slovenskem klubu v Trstu (foto Videoteam)

Sarajevu.

Mlač je svoj uvodni poseg - večer se je namreč nadaljeval ob razgovoru s prisotnim občinstvom - začel prav pri osnovni značilnosti Sarajeva, in sicer mesta, v katerem se je uspela udejaniti kultura večnarnostnega sožitja med različnimi narodi in veroizpovedmi. »V Sarajevu smo govorili jezik sožitja,« je poudaril Mlač, tudi v odgovor na poznejše posege nekaterih, ki so posredovali posamezne primere nestrpnosti med Srbi, Hrvatimi in Muslimani. "Na-

ravni" primeri medsebojnega sovraštva niso uspeli spodkopati ravnovesja med različnimi stvarnostmi, kar pa je v zadnjem desetletju uspelo je narastanje skrajnostnega nacionalizma. Se posebej v vrstah političnih struk oz. strank. Zacelo se je z "veliko Srbijo", torej uvoženim nacionalizmom, ki je ob razpadu jugoslovanske države se ostreje bruhal na dan in se razrastel se ob neobčutljivosti evropske in mednarodne skupnosti.

»Ne gre le za vojno,

gre za načrtno uničevanje mest z namenom, da se uniči muslimanski narod,« trdi Mlač, ki dodaja, kako to ni le medetnična, temveč "medetnična vojna". K temu dodaja še trditve, da se v tem bje se spopad med urbanim in ruralnim svetom. Predlogi, s katerimi svetovna skupnost sedaj skuša doseči mirno rešitev bosanskega spora, prihajajo nekoliko pozno: mednarodni vrhovi namreč niso ukrepali že na začetku vojne, ko bi bili morda učinkoviti. Mirovna pogajanja na nevtalnih tleh vodijo v razdelitev Bosne in Hercegovine, nikakor pa ne ščitijo celovite, suverene države.

Po mnenju Aleksandra Mlaca torej lahko, zal, dosežejo le "relativni mir", saj je spopad že davno presegel "popravljive" meje, z nedoumljivim nasiljem razrezal tako globoko rano sovraštva, da je preživeli ljudje dolgo ne bodo mogli pozabiti. Prisotnost mednarodnih sil na bosanskih tleh bistveno ne prispeva k reševanju problema, saj nikakor nima zaščitne vloge do prebivalstva, odnos je večkrat celo odvraten. Ogromni prispevki humanitarnih organizacij pa prihajajo v Sarajevo oziroma na posamezna zbirna mesta hudo zdesetkana: le približno 20 odstotkov vseh sredstev doseže cilj, ostalo si po delezih "prisvojijo" ob vsakem pregledu vojskih mejnih enot. Splosni občutek brezizhodnosti se stopnjuje se ob današnjem stanju političnega vodstvenega razreda, ki pogrša vplivnih in močnih osebnosti, nima resne politične osnove, niti lastne države.

NOVICE

Nagi Benetton ugajal senatorkam ne pa senatorjem

RIM - Nekateri kolegi so ga s kančkom zavisti in scepem skodoželjnosti ze preimenovali v "Ciccioolino" palače Madama, ker se je kot znana striptizerka, ki je bila v prejšnjem mandatu izvoljena na listi radikalne stranke za poslanko, pojavil povsem gol na reklamnih plakatih lastnega podjetja. Toda Luciana Benettona, po poklicu industrijca in v prostem času senatorja, zbadljiva ironija senatorskih kolegov ne moti. Raje se pobaha z dejstvom, da so mu nekatere kolegice senatorkе včeraj zjutraj cestitale, ko se je z ironičnim nasmehom na ustnicah, eleganten v svoji plavi sukni po daljši odsotnosti spet pojavil v senatu.

Katere parlamentarke so občudovale njegove skrite care? Temu vprašanju se je, kot pravi gentleman, Luciano Benetton, izmikal in se skril za genericnim "številne, ne spominjam se pa imen. Med njimi je bila tudi neka svetlolasa gospa..."

S torkovo reklamno fotografijo, ki je bila objavljena na straneh glavnih italijanskih časopisov, pa Benettonovemu narcizmu se ni zadoščeno. Prihodnji teden so napovedani novi lepaki, v katerih industrijec se nastopa v Adamovem kostimu, napis pa je drugačen. Nic več "Vrnite mi obleko", pac pa "Izpraznite omare in izrocite stara oblacila našim centrom. Izrocili jih bomo revnim državam". No, vse kaže torej, da bo industrijec iz Veneta se vzemiralj Palaco Madama. In demokracijski senatorji, ki so včeraj predsedniku senata Giovanniju Spadoliniju naslovili pismo ter zaupali "njegovi vplivni in modri oceni morebitne nadaljnje postopke", bodo najbrž prisiljeni spet segati po peresu in crnilniku. (VT)

Globa zaradi pičlih 3 lir

PRATO - Obcina Prato kot Bertholt Brecht! Nemski dramatik se je vpisal v vrh evropske odrske umetnosti s svojo Opero za tri groše. Obcina Prato sedaj tvega, da se bo vpisala v anale italijanske birokratske zabitosti s svojo "globo za tri lire". Obcinska izterjevalnica tega toskanskega mesta je pred dnevi poslala obcanu Ferrucci Fagniju obvestilo o globi, ki ni popolnoma poravnal trimesečnega davka na odpadke. Fagnij bi moral placati skupno 111.683 lir, placal pa je le 111.680 lir. Zaradi tistih treh »utajenih« liric bo moral sedaj placati globo. Ki ga bo tudi slano stala! Placati bo moral namrec tudi stroške za obvestilo o globi in v Italiji vedno prisotni kolek - skupno vsega 20.503 lire. Fagnij je na tolikšno obcinsko natancnost odgovoril prav tako natancno: »Placal bom, a le pod pogojem, ce mi bo izterjevalnica vrnila dve liri ostanka!« je najavil.

MORJE / ONESNAŽEVANJE

Tankerski promet iz Benetk v Trst? Ostre kritike FJK

Poziv deželne odbora vladi

TRST - V Furlaniji-Juljski krajini so sprejeli z dokajšnjo zaskrbljenostjo vest o ukinitvi plovbe tankerjev v Beneski laguni. To dejansko pomeni, da se bo promet velikih ladij preusmeril v Trst, kar bi lahko povzročilo mnogo škode morskemu življenju v Trzaskem zalivu.

O tem vprašanju je včeraj razpravljala deželni odbor Furlanije-Juljske krajine na podlagi poročila, ki ga je pripravil deželni odbornik za okolje Armando Angeli. V poročilu je vzel v pretes potek prizadevanj Odbora za zaščito Benetk za obvarovanje tamkajšnje lagune pred onesnaženjem. Zadnji sestanek odbora je potekal na sezezu italijanske vlade v rimski Palaci Chigi, udeležil se ga je predsednik vlade Amato, nanj pa niso povabili nobenega predstavnika naše dezele. Prav to je izzvalo globoke kritike tukajšnjih dezelnih upraviteljev. S preusmeritvijo prometa velikih tankerjev iz Benetk v Trzaski zaliv bo v prvi vrsti prizadeta prav naša dezelna, zato bi bilo posteno, ce bi pri vseh teh dogovorih tudi mi imeli besedo, so ugotavljal dezelni mozej.

FJK namerava sedaj zahtevati od vlade, naj zaenkrat ne sprejema nobenih sklepov, pac pa naj se obveže, da bo vzela v pretres in proučila vse aspekte tega vprašanja, kajti le na ta način bo mogoče sprejeti odločitev, ki bo zadovoljiva za vse neposredno prizadete.

Dezelni mozej imajo

močno orožje v logični ugotovitvi: ce predstavlja tankerski promet nevarnost za Benesko laguno, predstavlja prav takšno nevarnost tudi za Maransko in Gradesko laguno ter za ves Trzaski zaliv.

Dezelna vlada se je na včerajšnji seji odlocila, da bo glede tega vprašanja delovala sporazumno z drugimi zainteresiranimi upravami in ustanovami, v prvi vrsti s Trzasko obcino in s Pristanisko ustanovo. Dezelni odbor je že napovedal, da bodo o tem problemu spregovorili tudi med bližnjim obiskom predsednika vlade Giuliana Amata v naši dezele ob proslavi tridesetletnice posebne statute Dezele Furlanije-Juljske krajine.

LADJA / PRIPLULA JE VČERAJ

V Trstu nemška torpedovka ki je stražila Jadransko morje

Med 5-dnevnim postankom bodo na ladji popravili okvaro

TRST - Včeraj je priplula v trzasko pristanisce torpedovka nemške vojne mornarice Bayern (na sliki), potem, ko je dalj časa stražila v Jadranskem morju v okviru izvajanja sklepa OZN o embargu orožja za bivšo Jugoslavijo.

Torpedovka Bayern bo ostala zasidrana ob pomolu trzasko Pomorske postaje pet dni. V tem času bodo popravili okvaro na krovu ladje, ki jo je povzročilo izlitje vode v rezervoar za gorivo. Voda je pronicnila v rezervoar skozi luknjo v dotrajani dovodni cevi. Prav to cev bodo v trzaskem pristanisku zamenjali z drugo.

Torpedovko vodi kapitan Ingo Splettstöszer, na krovu pa ima 268 članov posadke.

RIM / REPUBLIKA ITALIJA NASTALA IZ DRŽAVNEGA UDARA?

Nenavadna so pota zgodovinarjev

VOJIMIR TAVCAR

RIM - Čudna so pota Gospodova, se bolj nenavadna včasih pota zgodovinarjev. V zadnjih letih so bile postavljene pod vprašaj številne resnice, ki so veljale se do včeraj, se zlasti v Nemčiji so s svojimi tezami pritegnili pozornost revizionističnih zgodovinarjev, ki s svojimi deli težijo za tem, da bi prikazali v nekoliko drugačni - nedvomno manj negativni - luci nacizem in njegovo politiko.

V Italiji je bil pojav revizionistične zgodovine doslej manj izrazit, sedaj pa se pojavljajo zgodovinarji, ki nekoliko drugače tolmačijo

dogajanje zadnjih desetletij in se zlasti medvojna leta. Tako je predvčerajšnjim skupina zgodovinarjev in pravnikov na sezezu tuje tiska v Rimu predstavila studijo "Zgodovinska in pravna analiza italijanskega dogajanja v obdobju 1943-45", iz katere so prisotni zvedeli, da je "Republika Italija nastala iz državnega udara". Dogodek, ki sta ga izpostavila docent arhivistike Elio Lodolino in odvetnik Bartolo Gallito, je zamenjava Mussolinijeve vlade z Badoglio.

Sklep kralja Vittoria Emanueleja, da odslovi duceja in zaupa vlado marsalu Badogliu, je bil po oceni obeh protustaven, ker kralj v izvedbi tega sklepa ni spoštoval ne tedaj veljavne ustave in se manj tedaj veljavne zakone, ker "imena novega mandatarja ni izbral iz seznamu, ki bi ga moral voditi veliki svet fasizma; ker je podelil popolno oblast Badogliu, za kar ga ustava ni pooblašcala in ker je zaupal vlado skupini ljudi, ki v tedanji stvarnosti ni predstavljala

nicesar".

S pravnega vidika sta bila odstranitev Mussolinija in imenovanje Badoglija, sta poudarila Lodolino in Gallito, državni udar. Pa tudi uprava, ki so jo po 8. septembra zavezniki vzpostavili v južni Italiji, po oceni avtorjev studije ni imela vseh pravnih temeljev, saj so njene pristojnosti zdalec prese-gale obicajne pristojnosti, ki veljajo med "okupacijo". Toda knjiga, ceprav to ni bilo izrecno rečeno, cilja više, na mit Odpornstva: je slo za re-

snichen odpor, na katerega so Italijani upravičeno ponosni, ali pa je bil le poskus, da bi oblikovali novo "dejansko vlado" po sovjetskem vzorcu izkoriščajoč zmedo, ki je tedaj vladala?

Avtorji trdijo, da "njihov revizionizem ni pristranski in se navdihuje samo v dosledni pravni in institucionalni analizi". Morda bo res, dejstvo pa je vsekakor, da postaja napadanje odpornosti v zadnjih casih dokaj razširjen sport, lahko pa se sprevrže tudi v nevarno igrice v času krize prve republike in nejasnega ter zmednega prehanja v drugo.

SINDIKAT / STALIŠČE CGIL

Potrebna je nova politika dela

Na seznamih brezposelnih v FJK vpisanih 50.000 oseb, 10.000 tisoč več kot lani

TRICESIMO - S poročiloma Grazie Vendrame, predstavnice deželne tajništva, in Giorgia Ubionija iz departmaja za trzišče dela, se je predvčeršnjim v Tricesimu odprl deželni aktiv CGIL, na katerem so obravnavali vprašanja zaposlitve in trzišča dela. Zasedanju je predsedoval G.B. Degano, v uvodnem poročilu pa je bil predvsem govor o vsebini nedavnega zakonskega odloka in o omeni - skrajno negativni - ki ga je izreklo vse državno vodstvo CGIL. Podatki o številu brezposelnih v Furlaniji - Julijski krajini so zelo zaskrbljujoči, saj jih je letos kar 10.000 več kot pa v prejšnjem letu, na seznamih mobilnosti pa je vpisanih kar 2.270 oseb, medtem ko si jih je delovno mesto zagotovilo le 262.

Vendramejeva je podčrtala, da smo na vse državni ravni sicer pri različnih situacijah, povezuje pa jih proces velikega upadanja delovnih mest, kar je posledica vladnega gospodarskega manevra in zaskrbljujoče recesije.

CGIL poudarja, da je vladne izbire ne preprečujejo, ker jih preveča velika nepravilnost do podrejenega dela, obenem pa ne rešujejo resničnih problemov indu-

strijske krize. Manjka namreč organska industrijska politika in odlok 1/92 je po mnenju sindikata neprimeren.

Obstaja namreč nevarnost - dodaja CGIL - da bi se razbila solidarnost med generacijami in med spoli, poleg tega pa se veča razkol med Italijo in ostalimi evropskimi državami, predvsem glede izbir o poklicnem izobraževanju ter o kvalifikaciji in revalidaciji dela. Poročevalka je tudi sporočila, da se bo o teh vprašanjih govorilo 16. februarja na zasedanju s CISL in UIL. Po predvidevanjih bi morala biti to srečanje zelo zanimivo, ker bo predstavljalo priložnost za definiranje skupnih izbir in za obnovo sindikalnih pobud, ki naj se lotijo težkega zaposlitvenega položaja tudi v deželi. Na njem bo tekla razprava tudi o številnih neresenih vprašanjih, predvsem pa o operativnosti agencije za delo; sprejeti bo treba tudi zahtevo po srečanju z deželno Confindustrijo; nakazati bo treba možnost srečanja s predstavnikami deželne odbora o industrijski politiki ter o reformi delovnega trzišča in poklicnega izobraževanja.

S svoje strani se je Giorgio Ubioni zaustavil ob zaskrbljujočem stanju

na deželni ravni. Na seznamu brezposelnih je 50.000 oseb (10.000 več kot v prejšnjem letu); v industrijskem sektorju je število zaposlenih padlo za 3.950 enot (1.200 manj v prvih šestih mesecih kot leta 1992 in 3.100 manj kot v obdobju julija-septembra 1992). Dne 2.12.1992 je bilo na seznamih mobilnosti kar 1.013 moskih in 1.257 žensk (skupno torej 2.270 brezposelnih). Na osnovi sporazuma o mobilnosti dela si je delovno mesto zagotovilo le 262 oseb, medtem ko jih je na deželni seznam kar 2.159.

Za premostitev sedanjega stanja mora zato po mnenju CGIL takoj poseči Dezelna. Agencija za delo in Friulia se morata nadalje specializirati tudi tako, da bi podjetjem lahko nudili nove servise.

Potrebno je združiti v enotno ustanovo koordiniranje vseh posegov, da bi lahko bili učinkovitejši. Dezelna uprava pa bi se morala obvezati, da bi se podjetja, ki prejemajo njene finančne prispevke, pripravila programe, na osnovi katerih bi ponovno sprejeli v službo osebe, ki so bile odpuščene. Po mnenju deželne tajnika CGIL Pasquala je skratka potrebna nova dezelna politika dela.

RIM / OBISK ŽUPANA TUZZIJA IN SEN. BRATINE PRI COLOMBU

Konstruktivni predlogi Gorice glede Osima

Potrjeno zanimanje za morebitno prosto cono

RIM - »Zeleti smo, da bi zunanji minister Colombo slisal tudi goriski glas in poglede Goriske na odnose s sosednjo republiko, preden se začnejo pogajanja med Italijo in Slovenijo za obnovo osimskih sporazumov.« Tako je pojasnil senator Darko Bratina sredino srečanje, ki ga je imel goriski župan Erminio Tuzzi z italijanskim zunanjim ministrom in katerega se je udeležil tudi sen. Bratina.

Novico o pogovoru je včeraj objavila s kratkim tiskovnim sporočilom Farnesina, ki je pogovor z goriskim županom Tuzzijem in sen. Bratino uokvirila v priprave italijanske delegacije na pogovore s slovensko stranjo. »Bila je odlična priložnost, da slišimo stališča upraviteljev iz te pokrajine in da jih upoštevamo med pogajanja.« je po sporočilu zunanje ministrstva poudaril Emilio Colombo, ki je tudi pohvalil pripravljenost na sodelovanje goriskega župana.

Po besedah sen. Darka Bratine pa sta z goriskim županom v prejšnjem razgovoru poudarila, da je Goriska doživela podpis osimskim sporazumom kot spravo, za razliko

Goriski župan Erminio Tuzzi

Sen. Darko Bratina

od Trsta, kjer so bili odmevi na dogovor negativni in so razklali mesto. V tem duhu so bili tudi včerajšnji predlogi ministru Colombu. Poudarjena je bila želja, da se pri bodočih pogajanjih za posodobitev osimskih sporazumov upoštevajo vse infrastrukturne pogoje, poudarjeno pa je bilo tudi dobro razpoloženje Goriske do oblikovanja morebitne proste cone. Ob tem velja poudariti, da se je pred nekaj tedni že mudila v Rimu goriska delegacija, ki je v sprem-

stvu sen. Bratine obiskala številne državne dejavnike in se zavzela za oblikovanje industrijske proste cone skupaj s sosednjo Slovenijo in to na Goriskem. To zanimanje goriskih političnih in gospodarskih krogov za tovrstno sodelovanje s Slovenijo je bilo vsekakor poudarjeno že na številnih ravneh.

Med pogovorom je dokaj nevsiljivo in v raznih oblikah prislo na dan tudi vprašanje narodnostnih skupnosti in njihovih pravic.

O osimskih sporazu-

mih in italijanskih pogajanjih s Slovenijo in Hrvasko je razpravljala včeraj tudi zunanje-politična komisija združenja bivših parlamentarcev, ki je priporočila vladi - kot poudarja tiskovno sporočilo - globalna pogajanja, na katerih naj bi sodelovali istocasno Slovenija in Hrvaska. Italija naj bi se po mnenju bivših parlamentarcev zavzemala za nov dogovor, ki naj bi težil k ohranitvi kulturne in ekonomske celovitosti italijanske manjšine, istocasno pa naj bi upošteval tudi potrebe Trsta in njegovega zaledja ter naj bi omogočil razvoj tega mesta. Zahtevali so nadalje, naj bo javno mnenje sproti seznanjeno s potekom pogajanj.

Medtem pa ni se jasno, ali bo italijanski zunanji minister, kot je bilo predvideno, jutri odpotoval v Zagreb in Sarajevo po njegovem močno kritiziranem obisku v Beogradu prejšnji teden. Kaze, da bi potovanje lahko odložili za nekaj dni (najbrž do torka). Vzrok morebitne odločitve je v težavah, ki jih imajo mednarodne sile Unproforja v zajamčenju varnosti tujih obiskovalcev zaradi poostitve spopadov na Hrvaskem. (VT)

NOVICE

Odobren nov zakon o deželnih imenovanjih

TRST - Dezelna svetovalska komisija za zadeve predsedstva je včeraj soglasno odobrila zakonski predlog o prozornosti pri imenovanjih Dezele v razne ustanove in institucije. Besedilo zakona je pripravil načelnik svetovalske skupine Krscanske demokracije Roberto Dominici, ki je poudaril, da je za obnovo politike potrebno obnoviti tudi pravila, ki jo urejujejo. Ukrep se povezuje z že odobrenim zakonom o eni sami volilni preferenci in se torej uokvirja v splošen proces prenove deželne institucije. Med drugim zakon predvideva nove primere nezdružljivosti raznih funkcij ter določa tudi razširitev odbora za imenovanja, v katerega bodo poklicani tudi trije občani »priznanega osebnega prestiza«.

V soboto podelitev nagrad Nonino Risi d'aur

VIDEM - V soboto podo v Percotu podelili tradicionalne nagrade Nonino Risi d'aur. Glavno nagrado bo letos prejel jezikoslovec Tullio De Mauro, veliki zagovornik etnično jezikovnih razlikosti, za knjigo »L'Italia delle Italie«, mednarodno nagrada Nonino bo sla indijskemu pisatelju Vidiadhuru Surajprasadu Naipaulu, nagrada Nonino pa nemškemu filozofu Hansu Jonasu. Zirijski, ki podeljuje nagrade, predseduje pisatelj in režiser Mario Soldati.

Prošnje za prispevke za energetske varčevanje

TRST - 22. februarja zapade rok za predložitve prošnji za prispevke v korist posegov za omejevanje energetske porabe na industrijskem področju. Rok je določila dezelna uprava z opozorilom, da po tem roku ne bodo sprejemali nadaljnjih prošnji. Prošnje je treba vložiti na dezelno ravnanje za industrijo v Trstu, Ul. Trento 2, informacije pa je moč dobiti tudi po telefonu na stev. 3772427.

Gledališka skupina Dell'Elfo konec tedna v Vidnu

VIDEM - Po dveh letih se na pobudo videmskega centra Centro servizi e spettacoli, ki organizira gledališko sezono Teatra Contatto, v Vidnu vrača znana milanska gledališka skupina Dell'Elfo, ki sodi med malostevilne italijanske skupine, ki utirajo manj tradicionalno pot gledališkega izražanja. Naj omenimo samo, da gre za skupino, v kateri sta umetniško zrasla tudi režiser Gabriele Salvatores in igralec Paolo Rossi. Tokrat bo skupina predstavila Goldonijevo delo »La bottega del caffè« v predelavi R.W. Fassbinderja.

Novi odbori za IACP

TRST - Dezelni odbor je včeraj imenoval nove člane pokrajinskih odborov, ki nadzorujejo dodelitev ljudskih stanovanj IACP v vseh starih pokrajinah dezele. Po novem zakonu mora odbor predsedovati sodnik, v njem pa so zastopani predsednik ali predstavnik IACP ter zastopniki ANCI, sindikatov, stanovalcev, zadrug in Dezele.

Za novega predsednika trzaskega odbora je bil imenovan dr. Mario Trampus, goriskemu pa bo predsedoval dr. Pier Luigi Delfino.

TRST / SREČANJE SSK - SLOVENSKA KOMISIJA PSI

Ni soglasja o vprašanju skupnega volilnega nastopanja Slovencev

TRST - Dezelni delegaciji Slovenske skupnosti in Slovenske komisije Socialistične stranke Italije sta na torkovem srečanju v Trstu izmenjali stališča o predlogu SSK za osnove skupne slovenske nadstrankarske liste za junijske dezelne volitve.

Dezelni tajnik SSK Ivo Jevnikar, trzaski pokrajinski tajnik Martin Breclj in član vodstva Alojz Tul so poudarili pomen predloga, kot bomo v tiskovnem poročilu s sestanka, ki bi po njihovem mnenju zagotovil slovensko zastopstvo sprico volilne zakonodaje, ki ga povsem ogroža. Poleg tega bi bila skupna lista izraz odločne zahteve po zajamčenem zastopstvu ravno v

casu napovedanih volilnih reform.

Predsednik Slovenske komisije PSI Rudi Pavšic in člana vodstva Branko Pahor ter Ales Waltritsch so pojasnili, da slovenski socialisti ne podpirajo take zamisli, ker se je treba po njihovem mnenju v politiki naslanjati tudi na pozitivno razpoloženje italijanske ljudi, poleg tega pa dvomijo v uspešnost take liste.

Na svojem II. deželni kongresu so izrekli ostre kritike na račun vsedravnega in pa trzaskega vodstva ter napovedali, da bodo razmislili o svoji nadaljnji politični poti, če ne bo prišlo do korenitih sprememb v prihodnjih mesecih.

Po mnenju PSI bi bilo

treba zdaj okrepiti skupno slovensko zastopstvo in pospeševati dogovarjanja med slovenskimi komponentami. To bi lahko veljalo tudi za volitve, vendar sele v srednjem ali daljšem časovnem roku.

SSK je vzela na znanje prikazana stališča in potrdila prepričanje, da je pravilna in perspektivna pot samostojnega političnega nastopanja manjšin, v času volilnih reform pa je treba vztrajati pri nacelu o zajamčenem zastopstvu.

Na srečanju, kot na koncu navaja skupna tiskovna nota, so predstavniki SSK in PSI razpravljali se o skupnem predlogu o zascitnih določilih ter o stikih med zamejstvom in matico.

PISMO UREDNIŠTVU

Nesprejemljivo pisanje videmskega dnevnika

Spustovano uredništvo Primorskega dnevnika, videmskega dnevnika »Messaggero veneto« je 9.1.1993 objavil nepodpisani članek »Dan emigrantov calma di gelo«.

V članku je omenjeno tudi moje ime in ime gospoda Rudija Bartalotha. Vsebinska je za naju nesprejemljiva iz več razlogov: 1. kdor napiše članek o tako delikatnih zadevah, naj pokaže svojo močnost s podpisom, da se ve, s kom ima kdo opravka; 2. etiketiranje društev, skupin, oseb in slovenskih duhovnikov videmskega nadskofije s

strankarskimi in ideološkimi nalepkami je nekulturno, nemoralno in cloveka nevredno dejanje; 3. globalna zascita je bil vedno tudi nas cilj. Nikoli naju ni zaneslo na stranpoti diferencirane zascite.

Obsodbo takega poročanja sem podal v rubriki »Glasnik Kanalske doline« v soboto, 23.1.1993 ob 12.45 na valu radia Trst A. Toliko v pojasnilo beneškemu kulturnim društvom, slovenskim duhovnikom in vsem, ki jim je pri srcu naša skupna usoda.

Salvatore Venosi

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo trzaskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - P.R.A.E. d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst
Tisk: VITA, Videm

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax: 040-772418
Gorica, Drevored 24, maja 1, tel. 0481-533382, fax: 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax: 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax: 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax: 0463-318506

Prodajno naročninska služba
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24, maja 1, tel. 0481-535725, fax: 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publist
tel. 040-7796611, fax: 040-768697
Italija: podružnice SPI

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni model (širina 1 stolpec, višina 42 mm) 80.000 LIT,
financi in legatni 120.000 LIT, ob prazničnih povisok 20%; mali oglasi
850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.200 LIT - 40 SIT
Naročnina za Italijo: letna 300.000 LIT plačljiva do 31.1.93.
za Slovenijo: mesečna 1.200 SIT

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6-12-1948
Član italijanske zveze časopišnih založnikov FIEG

BTP

BUONI DEL TESORO POLIENNALI S TRILETNO ZAPADLOSTJO

■ BTP so obveznice s koriščenjem 1. januarja 1993 in zapadlostjo 1. januarja 1996.

■ Obveznice dajejo letno 12% bruto obresti izplačljive v dveh posticipiranih šestmesečnih obrokih.

■ Obveznice so dodeljene z dražbo, ki je rezervirana bankam in drugim pooblaščenim operaterjem.

■ Dejanski letni donos BTP znaša 10,78%, če bodo obveznice prodane po ponujeni ceni.

■ Cena, ki bo iznešena na dražbi in efektivni donos bosta objavljena v časopisju.

■ Obveznice se lahko rezervirajo pri okencih Banca d'Italia ali pri bancnih zavodih do 13.30 dne 29. januarja.

■ Obveznice BTP se koristijo s 1. januarjem; ob vplačilu (3. februarja) bo treba doplačati poleg cene, iznešene na dražbi, tudi do takrat dozorele obresti. Te bodo privatniku izplačane ob prvem šestmesečnem obroku.

■ Za rezervacijo in nakup obveznic ni predvidena nikakršna provizija.

■ Obveznice so v ponudbi v svežnjih po minimum 5 milijonov lir.

■ Podrobnejše informacije nudijo banke.

NOVICE

Prenovitevni proces v tržaški KD

Tudi v vrstah trzaskе Krščanske demokracije je stekel prenovitveni proces, ki ga je sprožil strankin vsedrjavni tajnik Mino Martinazzoli. Potem ko so razveljavili vse strankine izkaznice, se je tudi na Trzaskem pričela kampanja za novo včlanjevanje. V tem okviru je že predvidenih več srečanj in zborovanj.

Tako bo jutri z začetkom ob 18. uri na sedežu stranke v Palaci Diana na Trgu S. Giovanni 5 srečanje z odgovornim za kulturo pri vsedravnem vodstvu KD Antoninom Zanibonijem, ki bo osvetlil manifest za pristop v stranko. V ponedeljek, 1. februarja, bodo zbori izvoljenih predstavnikov in sekciskih tajnikov imenovali 50 garantov, ki bodo nadzorovali potek novega včlanjevanja ter seveda pazili, da ne bi prišlo do kakih nepravilnosti.

V ponedeljek, 8., v soboto, 13., in v nedeljo, 28. februarja, pa bodo naposled stekla zborovanja, na katerih bodo zbirali pristopitvene podpise na osnovi novega strankinega manifesta. Podrobnejše informacije bo trzasko vodstvo KD objavilo naknadno. Ta faza naj bi se zaključila s pokrajinskim kongresom KD.

"Zdravstveno stanje" kmetijskega sektorja

V zadnji številki letne publikacije o gospodarskem stanju v tržaški pokrajini, ki jo izdaja krajevna Trgovinska zbornica, je med drugim objavljena analiza razvoja (kot sicer vsako leto) primarnega sektorja, to je kmetijstva, gozdarstva in ribolova.

V analizi se predvsem ugotavlja, da klima v letu 1991 ni bila najbolj naklonjena vinogradnistvu, medtem ko pa je bila pozitivna, celovito gledano, za pridelavo krme in za oljčne nasade. V slednjih so zaradi kampanje proti oljčni muhi se več kot podvojili proizvodnjo oljčnih plodov. Občutljivo povišanje proizvodnje je skupno z boljšim donosom privedlo do tega, da se je oljčni proizvod v pokrajini kar trikrat povečal in dosegel 220 stotov.

V primerjavi s prejšnjimi leti ni opaziti večjih razlik v živinorejskem sektorju, obenem pa se ugotavlja, da se sektor postopoma sibi.

Ulov rib, od katerega so odvisne trzaskе ribarnice, je precej nihal. V letu 1991 je promet v tem sektorju padel za 8, 1 odstotek, medtem ko je bil leto prej zelo ugoden. V primerjavi z letom 1989 so zabeležili občutnejši padec v priobalnem ribolovu, zaradi česar so se morali v ribarnicah v večji meri poslužiti proizvodnje na drugih področjih, da bi lahko zadostili vedno večjemu povpraševanju.

AFERA / VSE GLASNEJŠE NASPROTOVANJE »NAČRTU UL. CAPITELLI«

Staro mesto: kar ni uspelo fašizmu bo uspelo Občini?

Tednik Espresso govori o velikih "apetitih" po podkupninah

SANDOR TENCE

»To, kar ni uspelo fašističnemu režimu, bo morda uspelo od ljudstva izvoljenim upraviteljem«. Arhitekt Edoardo Salzano, predsednik državnega Instituta za urbanistiko, je prepričan, da tvega trzasko staro mesto iznakaženje, ki bo, ne samo radikalno spremenilo podobo tega dela mesta, ampak bo povzročilo tudi izredno hudo zgodovinsko in arheološko škodo. Salzano ni osamljen pri tem prepričanju. Tako mislijo od vsega začetka zeleni, ki so že napovedali parlamentarni boj; da je ta projekt nesprejemljiv pa so danes prepričane tudi mnoge druge stranke, ki pritiskajo na občinsko upravo, da zavrne bagre (trenutno delajo v Ul. del Teatro Romano) in da takoj korenito revidira ves projekt.

Na zatožni klopi je tako imenovani "sanacijski načrt Ul. Capitelli", ki predvideva porušitev dela starega mesta (območje starorimske gledališča in bližnjih ulic), gradnjo kar 350 novih stanovanj (skoraj 150 tisoč kubčnih metrov) in ogromno podzemno parkirišče za več kot tristo vozil. Ob

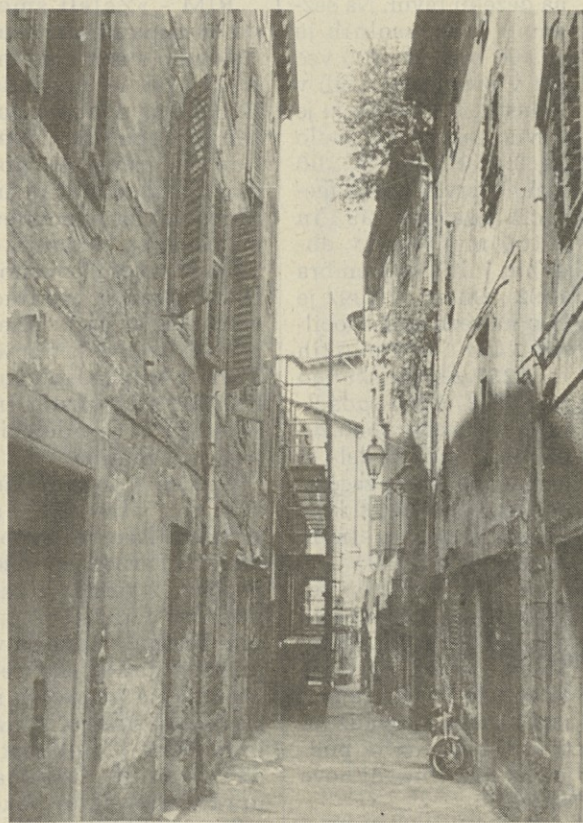
tem naj bi gradbeni konzorcij CIET zgradil se neke vrste prehodni tunel za avtomobile in pešce. Ta megalomanski načrt, ki ga je lani dokončno odobril občinski komisar Ravalli, je bil pred sedmimi leti vreden 50 milijard lir, v današnjih razmerah pa bi morali za njegovo izvedbo potrositi vsaj se enkrat toliko, če ne več.

Javno mnenje in večji del strank sta odobrile tega ogromnega urbanističnega posega, ki po količini kubčnih metrov cementa spominja na znani načrt v Sevljanskem zalivu, sprejela zelo hladno in površno. Itak bo ostalo vse le na papirju, so komentirali mnogi, ki so se morali premisliti, ko so se v starem mestu pojavili zidari in bagri. Konzorcij CIET očitno misli resno, sedaj pa, kot kaže, mislijo resno tudi vsi tisti (teh je iz dneva v dan več), ki so mnenja, da je treba ves projekt korenito spremeniti in, kot receno, takoj ustaviti gradbeni dela. Slednja vsekakor potekajo bolj počasi, saj se zidari, bolj kot bagrov, poslužujejo kram-pov, ker je področje okrog antičnega teatra posuto z arheološkim bo-

gastvom.

Proti iznakaženju starega mesta so se do sedaj aktivneje angazirali v Rimu kot v Trstu, kjer sicer že nekaj časa deluje borbeni odbor za ohranitev tega srednjeveškega jedra. Ta odbor je precej osamljen in je do tega trenutka dobil več zaveznikov izven mesta, kot v njem. Proti načrtu so se angazirali ugledni strokovnjaki, kot npr. Salzano in urbanisti z beneške univerze, parlamentarci raznih strank in, kot kaže, tudi sam minister za kulturne dobrine Alberto Ronchey. Slednji bi lahko v vsakem trenutku blokiral dela in morda se bo v kratkem res odločil za ta korak.

Velik zaveznik nasprotnikov "načrta Ul. Capitelli" je tudi rimski tednik Espresso, ki je tej urbanistični pobudi napovedal pravo "novinarsko vojno". Po mnenju časopisa bo ta projekt, ob vsem ostalem, sprožil tudi "apetite" po podkupninah, saj si je konzorcij CIET po pisanju Espressa zagotovil dela brez vsakršne licitacije, ves postopek pa naj bi potekal brez vsakršnega javnega nadzorstva in podobno. Tednik objavlja tudi

Staro mesto je treba resaniirati, a kako? (f. Krizmančič)

krajšo in sramezljivo izjavo župana Staffierija, ki po večmesečnem molku končno priznava, da je načrt preobilen in da bo treba nekaj ukreniti za zaježitev skode...

S problemom so se končno zacele ukvarjati tudi trzaskе stranke, ki pritiskajo na občinsko upravo, da nekaj ukrene. SKP je zahtevala sklicanje občinskega sve-

ta, oglasili so se tudi republikanci, ki so v preteklosti vedno zagovarjali delo velikih gradbenih podjetij in hkrati večje urbanistične posege. Zganila se je tudi DSL, ki prireja danes ob 17.30 na Pomorski postaji javni posvet o tem vprašanju. Glavni gost bo prav prof. Salzano, pobudnik gibanja proti poskusu uničenja starega trzaskega jedra.

ma mrtva crka. Na to vprašanje je v včerajšnjem svetovalskem posredu opozoril Samo Pahor (SSK), ki sprasuje župana, kdaj bo uprava poskrbela za dosledno izvajanje vseh statističnih dolocil in predpisov. Pahor ugotavlja med drugim, da se vedno manjkajo pravilniki o sodelovanju državljanov pri upravljanju Občine, o poslovanju rajonskih svetov, o reorganizaciji občinskih uradov in servisov, o finaniranju raznih pobud in prireditev ter o pogodbenem sektorju.

Statut doloca, da mora odbor v roku treh mesecev od objave v deželni UV poskrbeti za omenjene pravilnike. Tega do danes se ni storil. Na to ga je že nekajkrat (zal zaman) javno in glasno opozorila Zbornica združenj, v kateri sedijo tudi predstavniki ACLI, ARCI in Zveze slovenskih kulturnih društev. Zbornica je v sodelovanju s svetovalci raznih strank, ki podpirajo njena načela, zahtevala od Staffierijeve uprave dosledno spoštovanje statuta. Doslej je dobila le meglezne odgovore, konkretnih političnih sklepov pa od nikoder.

URADNI VESTNIK FJK

Kdaj objava vseh statotov naših občin?

V Trstu brez pravilnikov

Kdaj bo deželni Uradni vestnik objavil statute Občin Zgonik, Repentabor in Devin-Nabrezina? To vprašanje si v teh dneh postavlja marsikateri upravitelj, ki ugotavlja, da občinski statut stopi konkretno v veljavo le z objavo v Uradnem vestniku. Na Dezeli se izgovarjajo, da je zamude pri objavljanju statotov treba pripisati tehničnim težavam (vsak teden objavljajo le po dva dokumenta), nekateri pa so prepričani, da je za zamude "odgovorna" slovenscina. Statuti teh treh okoliskih uprav so namreč uradno v italijanscini in v slovenscin, od tod tudi zamude pri njihovi objavi. O tem vprašanju je tekla beseda na zadnji seji devinsko-nabrežinskega občinskega sveta, kjer brez polnopravnega statuta npr. ne morejo privabiti v občinsko upravo odbornika, ki nista občinska svetovalca.

S podobnimi problemi se soočajo tudi v trzaskem občinskem svetu, kjer sicer imajo pravnomočni statut, nimajo pa se pravilnikov oziroma izvršilnih norm. Tudi v Trstu je dejansko statut v marsičem se popolno-

ma mrtva crka. Na to vprašanje je v včerajšnjem svetovalskem posredu opozoril Samo Pahor (SSK), ki sprasuje župana, kdaj bo uprava poskrbela za dosledno izvajanje vseh statističnih dolocil in predpisov. Pahor ugotavlja med drugim, da se vedno manjkajo pravilniki o sodelovanju državljanov pri upravljanju Občine, o poslovanju rajonskih svetov, o reorganizaciji občinskih uradov in servisov, o finaniranju raznih pobud in prireditev ter o pogodbenem sektorju.

Statut doloca, da mora odbor v roku treh mesecev od objave v deželni UV poskrbeti za omenjene pravilnike. Tega do danes se ni storil. Na to ga je že nekajkrat (zal zaman) javno in glasno opozorila Zbornica združenj, v kateri sedijo tudi predstavniki ACLI, ARCI in Zveze slovenskih kulturnih društev. Zbornica je v sodelovanju s svetovalci raznih strank, ki podpirajo njena načela, zahtevala od Staffierijeve uprave dosledno spoštovanje statuta. Doslej je dobila le meglezne odgovore, konkretnih političnih sklepov pa od nikoder.

PRISTANIŠČE / SPREJET PRIZIV

Paolo Fusaroli ostaja izredni komisar Pri Cgil ne skrivajo presenečenja

Težav trzaskęga pristanišča pa ni mogoče reševati v sodnih dvorinah

Paolo Fusaroli torej ostaja izredni komisar Avtonomne ustanove za trzasko pristanišče (Eapt). Kot smo na kratko že poročali, je Vsedrjavni svet sprejel priziv, ki sta ga vložila Eapt in sam Fusaroli proti sklepoma Dezelnega upravnega sodišča. Slednje je namreč na priziv CGIL ter Dina Fonde in Roberta Treua imenovanje dvakrat suspendiralo. Prvic je to naredilo 18. decembra lani, kar pa ministra za trgovinsko mornarico Tesinija ni motilo, kot ga ni motilo, da je bil Fusaroli predsednik Eapt do razpusta upravnega sveta, in je imenovanje takoj spet potrdil.

Dezelno upravno sodišče se je s Fusarolijem znova ukvarjalo pred

nekaj dnevi, in vztrajalo na prvotnem stališču: imenovanje je znova suspendiralo.

Vsedrjavni svet je s svojo odločitvijo nemalo presenetil, pravijo pri CGIL, se zlasti glede na zelo natančne utemeljitve Dezelnega upravnega sodišča. Zadržanje zbuja tudi dejstvo, da je priziv obravnavala sekcija, v kateri je bil tudi Santoro, ki je obenem podkomisar EAPT. Vsedrjavni svet svoje stališče v bistvu utemeljuje s trditvijo, da ne Fonda ne Treu nista utrpela nobene škode in nepopravljive škode (oba pa sta trdila prav nasprotno, saj sta bila do komisarske uprave kot predstavnika Cgil v upravnem svetu, kar naj bi pomenilo, da so bili

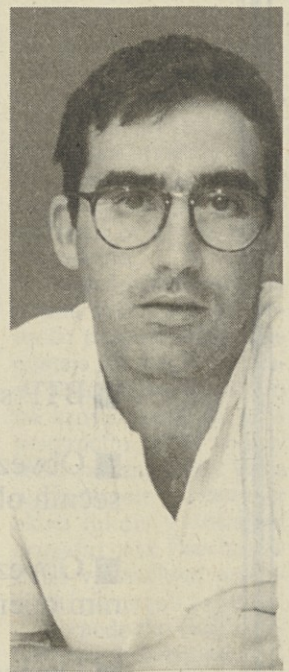
vsi z izjemo Fusarolija krivi za slabo upravljanje). Zato pa je nujno, pravi Antongilio Bua, glavni tajnik CGIL, da dezelno upravno sodišče zadevo cimprej prouči tudi glede vsebine in izreče svojo sodbo.

Zainteresirani bi se sicer lahko obrnili do Kasacijskega sodišča, kratkoročno pa to ne bi imelo praktičnega učinka, saj Fusaroliju zapade mandat 23. marca, dotlej pa ni pričakovati, da bi Kasacijsko sodišče kaj ukrenilo.

Ker težav pristanišča ni mogoče reševati v sodnih dvorinah, pravijo pri CGIL, mora minister cimprej proučiti vprašanje komisarja in vodstvu povrniti verodostojnost, ki je sedaj nima.

Paolo Fusaroli

Gianantonio Bua

PREDSTAVITEV

Tržaški načrt za javne prevoze

Izredni komisar trzaskę pokrajine Mario Marrosu obvešča, da bo pokrajinska uprava 4. februarja predstavila prvo fazo pokrajinskega načrta javnih prevozov. Trzaska pokrajina je namreč na osnovi pooblastila dezelne uprave dala nalog Institutu za preučevanje prevozov v evropski gospodarski integraciji pri trzaski univerzi, naj pripravi osnove za izdelavo omenjenega načrta. V drugi fazi bodo oblikovalci načrta natančneje opredelili povpraševanje po javnih prevozih, kateremu naj bi naposled skušali prilagoditi ponudbo.

Predstavitve prve faze pokrajinskega načrta javnih prevozov bo 4. februarja dopolne v konferenci dvorani Ekonomske fakultete.

SUPERCESTA / ZELENi VZTRAJAJO

Čimprej dokončati še poslednji odsek

Zahtevajo ustanovitev preiskovalne komisije

O vprašanjih glede nekaterih velikih javnih del v naši deželi bi se morala ukvarjati dezelna preiskovalna komisija. To so naglasili na včerajšnji tiskovni konferenci Zelenih, ki so se je udeležili dezelna svetovalca Giorgio Cavallo in Andrea Wehrenfennig, občinski svetovalec Paolo Gherini ter inž. Alberto Russignan.

Uvodoma je Giorgio Cavallo navedel, da je treba s tem v zvezi »bdeiti« zlasti nad gradnjo nove carinarice na Trbizu (z vstopom Avstrije v EGS bi bila povsem nepotrebna), nad čistilnimi objekti v Maranski laguni in pa nad velikimi cestnimi povezavami v trzaski pokrajini. Prav slednje vprašanje nas najbolj zanima, vendar se z njim ukvarja tudi sodstvo, a tega vidika se na tiskovni konferenci niso posebej dotaknili. Osrednji poudarek so dali potrebi, da z deli na odseku, ki se manjka (gre za odsek od Katinare do raziskovalnega centra pri Padricah), cimprej začnejo in jih tudi dokončajo, ter pri tem posebno paznjo posvetijo zlasti varnosti.

Pri tem povejmo, da so velike cestne povezave v trzaski pokrajini financirali z izvršilnimi dekreti osimskih sporazumov ter jih delno poverili neposredno podjetju ANAS in delno Dezeli. Slednja bi bila morala zgraditi povezavo med 7. pomolom in Padricami. Prvi odsek (7. pomol - Valmaura, 85, 5 milijard), drugi odsek (Valmaura - Lakotisce, 96, 4 milijarde) sta dokončana, kot je dokončan tudi

Križisce, kjer naj bi se začel zadnji del superceste (f. Krizmančič)

prvi del 3. odseka (Lakotisce - Katinara, 47, 7 milijard). Manjka torej 2. del 3. odseka (Katinara - Padrice, 119, 2 milijardi). Ta odsek pa so spet razdelili na dva dela: prvi, lažji (naj bi bil v predoru) gre od Padrice do križisca za Pesek, drugi naprej do Katinare.

Gradnja tega odseka je trenutno na mrtvi točki. Koncesijo je Dezela poverila trzaski Občini, a slednja po mnenju Zelenih trenutno ni v stanju, da ga uresniči, o cemer prisa podatek, da je bilo doslej izdelanih že pet nacrtov. Izvedbo zadnjega je Občina lani dala na dražbo, in sicer del od Padrice do križisca za Pesek (za 64 milijard), vendar je Dezelni tehnični urad že junija zahteval dolocene popravke: če bi načrt ostal nespremenjen, bi se namreč zatem, pri zadnjem

delu, ne mogli več izogniti nevarnemu, nepreglednemu ovinku pod Katinaro.

Zatem je Občina načrt posredovala Anasu, katerega mnenje je obvezno, vendar brez zahtevanih popravkov, doslej pa Anas se ni odgovoril. Medtem je zadeva končala tudi na sodišču, čes da dražba ni bila regularna: podjetje, ki je bilo na dražbi tretje, se je obrnilo na dezelno upravno sodišče, slednje pa je akte predalo se kazenskemu sodišču.

Ker se zadeva vleče v nedogled, Zeleni predlagajo, da Dezela preklic koncesijo Občini in naredi nov načrt. Po sedanjem, kot je naglasil Russignan, bi namreč stroški za kilometer poti znašali okrog 30 milijard, hitrost pa bi bila omejena na 50 km na uro.

SODIŠČE / UMOR WILME IAKSETICH

Pred porotnim sodiščem se zagovarja vnuk Andrea Pittana

Pittana je umor leta 1987 najprej priznal, nato zaničal, oprostili so ga in spustili na prostost, a štiri leta kasneje se je spet znašel pred sodniki

Na trzaskem porotnem sodišču (predsednik Mario Trampus, javni tožilec Filippo Gulotta) se je včeraj začel proces proti 26-letnemu Andreu Pittani, ki je obtožen, da je februarja leta 1987 v Ul. Zorutti zadavil babico, Wilmo Iaksetich Colja. Mladenic pa na procesu ni prisoten, saj je izkoristil možnost, ki mu jo zagotavlja zakon, in se bo predstavil le na koncu obravnave, ko naj bi povedal svojo verzijo. Pred tem bodo zaslišali številne priče (na seznamu jih je kar 54), ki sta jih pokli-

Andrea Pittana

cala tako javni tožilec kot obramba, zato je pričakovati, da se bo proces precej zavlekel.

Iaksetichevo je moz Roland Colja, ki je upravljal bencinsko crpaliko v Miramarskem drevoredu, ob svojem povratku domov našel mrtvo, v stanovanju pa je bilo vse razmetano, omare in predali so bili odprti. Sprva je pomislil, da so jih obiskali tatovi. Preiskovalci pa so bili drugačnega mnenja in so prisli do zaključka, da je vse spretno zrežirano: zenska je namreč bila izredno nezaupljiva in je

bilo malo verjetno, da bi odprla kakemu neznanecu. K temu jih je navajalo tudi dejstvo, da na vhodnih vratih ni bilo nobenega znaka o vstopu. Colja, ki je bil tudi sam sprva osumljen umora, je preiskovalcem povedal, da jih je večkrat obiskal Pittana, ki je tedaj služil vojaški rok v vojasnici v Ul. Cumano. Ker je bil mladenič tistega usodnega dne prost, so ga zaceli iskati in ga našli v Drevoredu 20. septembra. Preiskovalcem je dejal, da jim bo vse povedal, a pod pogojem, da ga pustijo do-

mov, k mami. In tako je povedal, da je morilec, dejanje pa naj bi zagrešil, ker mu Iakseticheva ni hotela izročiti 15 tisoč lir, za katere jo je prosil. Večkrat naj bi jo s pepelnikom udaril po glavi in jo zatem zadavil. V naslednjih dneh pa je vse zaničal, čes da je priznal samo iz strahu pred preiskovalci. Na njegov račun ni bilo o-prijemljivih dokazov, poleg tega naj bi ga več oseb tisto jutro videlo drugje po mestu. Tako so ga po več kot treh mesecih izpustili na prostost.

Pitana se je oddahnil, minila so štiri leta in zadeva je sla že v pozabo. Ocitno pa na sodišču ni so bili tega mnenja. Po starih letih, maja 1991, so ga znova obtožili umora.

Včeraj so zaslišali prve priče, med katerimi je bilo tudi nekaj prijateljic Wilme Iaksetich: skupaj so igrale na karte na akademiji v Ulici Carducci. Pricali so tudi agenti javne varnosti in nevrolog, kateremu naj bi Pittana zaupal, da je umor priznal, ker so mu prav agenti obljubili, da ga bodo pustili domov.

VOJNA / MED SNEMANJEM V TUZLI

Niki Filipović ušel granati

V Bosni je bil kot snemalec Videoesta

Niki Filipović, mlad filmski snemalec trzaskega Videoesta, je bil v sredo zvečer vpleten v krvav vojni dogodek v Bosni, na srečo pa ni bil ranjen. V neposredni bližini snemalnega avtomobila Videoesta je eksplodirala granata, ki je hudo ranila spremljevalca filmske ekipe, muslimanskega oficirja Mustafo Novalica, ostali člani ekipe pa so bili neposkodovani.

Do eksplozije je prislo ob 19. uri v bližini Tuzle, mesta, ki je bilo po mnenju filmskih operaterjev in novinarjev, ki sledijo vojni na Balkanu, dotlej se kar mirno. Niki Filipović je bil v ekipi italijanske televizijske mreže Retequattro skupaj z novinarko Sabino Novelli, Mario Tevlin in hrvaškim snemalcem Senerjem Svrako. Z njimi je potoval tudi spremljevalec, muslimanski oficir Novalić. Ko je granata eksplodirala, so njeni drobci popolnoma razbili stipe avtomobila, hudo so ranili Novalica, medtem ko so prizanesli ostalim. Muslimana so prepeljali v bolnico, kjer se bori za življenje.

Podjetju Videoest včeraj ni uspelo vzpostaviti zveze s Filipovićem, ker je bila ekipa ze na poti proti Splitu, kamor bo prispela da-

Snemalec Niki Filipović ob snemanem avtu Videoesta

nes. Po kontaktiranju s Fininvestom, v okviru katerega deluje Retequattro, pa je dobilo potrdilo, da so vsi člani ekipe odnesli celo kozo.

Niki Filipović je v zadnjem letu opravil ze vrsto službenih potovanj kot filmski snemalec na vojna območja na Hrvaškem in v Bosni. Delal je skupaj z drugimi snemalci in novinarji, ki poročajo svetovni javnosti o poteku in o grozotah vojne na Balkanu.

Novinarsko-snemalna armada ima svoj generalni stab v kraju Kiseljak, nekeje na pol poti med Sarajevom in Zenico. Tudi ta kraj je bil doslej relativno »miren«, a istocasno tudi blizu vojnega dogajanja. Tu je angleska televizijska mreža BBC postavila parabolični satelitski oddajnik, s pomočjo katerega sama BBC, pa tudi druge televizijske hiše, oddajajo posnetke z bojisc bivše Jugoslavije.

UKREP KOMISARJA MARROSUJA

Kmetje smejo voziti po cesti za Gropado

Posegla Pašniška zadruga

Proizvajalci mleka iz Bazovice in posetniki obdelanih površin vzdolž ceste Bazovica-Gropada odslej smejo pod določenimi pogoji uporabljati toisto cesto, ki je od 1. decembra 1992 zaprta za vsa vozila, razen za avtobuse Trzaskega konzorcijskega podjetja za prevoze (ACT). Zadevno odredbo je pred nedavnim podpisal izredni pokrajinski komisar Mario Marrosu na osnovi prošnje Pašniške zadruge v Bazovici.

Pokrajinsko cesto Bazovica-Gropada je dal zapreti sam izredni komisar Marrosu zaradi del za napeljavo plina. Toda ta ukrep je posebnost prizadel kmetovalce, ki zadevno cesto obicajno uporabljajo iz službenih razlogov. Tako npr. bazovske proizvajalce mleka, ki morajo vsak dan voziti mleko v zbirni center v Gropadi. Odkar je bila cesta Bazovica-Gropada zaprta, so morali delati 13 kilometrov dolg ovinek. O zadevi je razpravljajl upravni odbor Pašniške zadruge v Bazovici na svoji redni seji dne 10. decembra 1992 in sklenil, da bo posegel pri vseh pristojnih oblasteh, da bi nakazani problem na kak način resile. In dejan-

sko je takoj za tem predsednik zadruga Ivan Krizmančić pisal trzaskemu prefektu Segiu Vitiellu, izrednemu komisariju trzasko pokrajine Mariu Marrosuju in poveljstvu trzaskih občinskih redarjev.

Pisma niso ostala brez odgovora. Komisar Marrosu, ki je ze večkrat dokazal posebno občutljivost za probleme naših ljudi, je kmalu izdal uvodoma omenjeno odredbo. Na osnovi le-te imajo bazovski proizvajalci mleka in posetniki obdelanih površin Gropadi. Odkar je bila cesta Bazovica-Gropada zaprta, so morali delati 13 kilometrov dolg ovinek. O zadevi je razpravljajl upravni odbor Pašniške zadruge v Bazovici na svoji redni seji dne 10. decembra 1992 in sklenil, da bo posegel pri vseh pristojnih oblasteh, da bi nakazani problem na kak način resile. In dejan-

Pristavimo naj, da je zaprtje ceste Bazovica-Gropada povzročilo marsikatero nevšečnost tudi drugim krajanom, ki niso kmetovalci. Tako so npr. občinski redarji 1. decembra 1992, se pravi prvi dan zaprtja, naložili globo večji skupini domaćinov, ki so nevede uporabljali manjši odsek zaprte ceste. Tudi zanje je posegla Pašniška zadruga v Bazovici in kaže, da bodo pristojne oblasti skusale upoštevati njena priporočila.

ŽENSKA KONZULTA

Tečaj: Ženske, zdravje medicina

Jutri ob 17. uri se v sejni dvorani trzaskega pokrajinskega sveta pričinja tečaj z naslovom »Ženske, zdravje, medicina«, ki ga prireja Zenska konzulta pri Trzaski občini v sodelovanju s trzasko univerzo. Na jutrišnji prvi lekciji bo predaval ravnatelj medicinske fakultete prof. Fulvio Bratina, uvodne misli ob tej zanimivi pobudi pa bo podala predsednica Zenske konzulte Ester Pacor.

S tem se začena tretje leto plodnega sodelovanja z univerzo. Po prvem ciklusu predavanj s področja prava s sodelovanjem pravne fakultete in lanske izkušnje s področjem književnosti s predavanji docentov filozofske fakultete, je tokrat na vrsti medicinska fakulteta.

Tako se utrjuje sodelovanje med ženskimi organizacijami in trzaskimi univerzitetnimi krogi, ki bi lahko s časom preraslo v nekakšno »Univerzo za ženske« po zgledu znamenitih ameriških »women's studies«. Pobuda je vsekakor deležna precejšnje pozornosti in je naletela na nepricakovano odmevnost. V to sodelovanje se je vključila tudi trzaska pokrajinska uprava, ki je dala na razpolago svoje prostore za omenjeni tečaj.

SKLAD MITJA ČUK

Nikoli ni dovolj časa za nobeno opravilo

JELKA ČVELBAR

Pred kakim mesecem se mi je zgodilo, da sem zaradi večje avtomobilske okvare morala oddati svoje, tako praktično vozilo v popravilo. Popraviljanje je trajalo dan manj kot mesec dni.

Dovolj dolgo, da se je moral ritem mojega vsakdanjika in vsakdanjika moje družine prilagoditi novim razmeram.

Nanovo sem odkrila vse možnosti prevoza, na katere sem do tedaj kot voznik lastnega osebnega vozila popolnoma pozabila. Spoznala sem, da z vožnjo v tramvaju ali avtobusu prej pridobim, kakor pa da bi slo za izgubo časa. Končno lahko v javnem vozilu v miru berem, razmišljam, morda s kom kramljam (k iskanju družbe nagnjeno bitje kot je človek končno potrebuje tudi to), da se z neznanci na nek ne prevec oseben način razbremenim težkih in nadležnih misli, primerjam njihovo razmišljanje s svojim, nacrtujem svoj dan ali celo lahko zadremam.

Po prvih nerodnostih so tudi moji otroci brez avta postali samostojnejši. Predvsem tisti mlajši: nič več niso čakali mame za to, da bi jih odpeljala k telovadbi, v glasbeno solo ali na

tečaj nemščine. Odkrili so znova svoja kolesa, tramvaj in celo sposobnost daljše hoje.

Vse to je seveda prispevalo k boljšim živcem nas vseh. Vsako pot, ki nam je bila naložena, smo morali dobro nacrtovati in si vzeti dovolj časa za to, da privedemo pravocasnoma na cilj. Predvsem pa nismo natrpali več toliko obveznosti v časovni termin, kakor smo bili navajeni prej, ko je postajalo vse prevec napeto.

Tudi okolje je pridobilo s takim novim načinom obnašanja. Nasi izpušni plini niso večali količine nesnage v zraku. Nase zdravje pa je bilo vsekakor na boljsem kot doslej. S hojo ali z vožnjo s kole-

som postane neposredni stik z naravo veliko tesnejši. Čeprav tega nisi več navajen, je tudi dez nekaj, kar moras na novo izkusiti. Temu primerno se tudi obleces in vrneš obleki tudi tisto funkcijo, na katero smo skoraj pozabili - varovalno lastnost (poleg estetske in modne). Razgibavas se, kar je posebej za one, ki v svojih službah pretežno sedijo, pravo zdravilo. In ne nazadnje: ko greš v trgovino in veš, da boš moral tovor odpeljati domov s kolesom ali ga nositi na rokah, krepko premisliš, kaj v resnici potrebuješ in kaj bi bilo odveč in le kaprica. In to je, navsezadnje, poleg prihranka bencina, tudi nekaj vredno: za zep in za zdravje.

NAŠI KRAJI / DELA BO IZVEDLA PAŠNIŠKA ZADRUGA V BAZOVICI

V Bazovici in Gropadi bodo kmalu uredili nekdanje kale

Pašniška zadruga pripravlja tudi večji podjetniški načrt

MARTIN BRECELJ

Pašniška zadruga v Bazovici bo obnovila dva bazovska in en gropajski kal. Zmagala je namreč licitacijo, ki jo je v ta namen razpisala trzaska občinska uprava. Sredstva za obnovo je dala trzaski občini na razpolago Kraska gorska skupnost, za Pašniško zadrugo pa zmaga na licitaciji predstavlja pomemben uspeh v njenih dolgoletnih prizadevanjih za ovrdenotenje tradicionalnih dejavnosti na Vzhodnem Krasu.

Kot nam je povedal predsednik zadruga Ivan Krizmančić, bodo obnovitvena dela zadevala Tretji kal in Kovenčkov kal v Bazovici ter edini gropajski kal. Potrebno bo očistiti zaraščena zemljišča, očistiti oziroma skopati kale, njihovo dno prekriti s plastjo nepropustne ilovice ter seveda urediti dotoke deževnice. Po nacrtu, ki ga je predstavila Pašniška zadruga v Bazovici, bodo vsa ta dela stala 64, 5 milijona lir. Trzaska občinska uprava je bila povabila na licitacijo 5 podjetij, s ponudbo pa so se potem odzvala samo tri. Eno od teh je predstavilo dražjo ponudbo kot Pašniška zadruga, drugo pa je predstavilo sicer podobne cene, a ni zagotovilo zacetnega vzdrževanja kalov.

»Udeležbo na licitaciji nam je omogočil naš družni statut, po katerem smemo opravljati vsa mogoca dela na kmetijem in gozdarskem področju, pa naj bo po naročilu zasebnikov ali po

Kraj ob cesti za Lipico, kjer bodo obnovili kal (foto Krizmančić)

naročilu javnih uprav,« nam je vidno zadovoljen povedal predsednik Krizmančić. »Seveda pa je Pašniška zadruga v Bazovici nastala z nekim drugim glavnim namenom. Ustanovili smo jo leta 1982 bazovski zivnorejci, da bi na juserskih zemljiščih pod Kokosjo uredili večjo zivnorejsko farmo. Ta osnovni nacrt je z nekaterimi spremembami se vedno živ in zdaj se celo ponujajo stvarne možnosti, da bi ga končno začeli uresničevati,« je se pristavil naš sobesednik.

Po letu 1982 se je v Bazovici res marsikaj zgodilo. Omenimo naj le afero okrog namestitve sinhotrona, ki so ga potem dejansko začeli graditi na bazovski gmajni, pa tudi razpis prvih volitev juserskega odbora, pod katerega pristojnost spadajo

površine, ki bi jih hotela koristiti Pašniška zadruga.

Poleg tega je leta 1989 od 26 ustanovnih članov zadruga stela le še 11. Preostali zadrugniki so tedaj na obcnem zboru sklenili, da povabijo v svojo ustanovo vse bazovske juserske upravitelce, kar po veljavni zakonodaji soupada z volilnimi upravitelci s stalnim bivaliscem v bazovski katastrofski občini. Njihovo vabilo je naletelo na dober odziv, saj se je do danes v zadrugo včlanilo 115 družinskih poglavarjev, kar predstavlja več kot polovico vseh upravitelcev.

Toda po prelomnem obcnem zboru v letu 1989 je Pašniška zadruga v Bazovici tudi spremenila svoj prvotni podjetniški nacrt. Na osnovi posvetovanja z deželno

ustanovo za razvoj kmetijstva (ERSA) je opustila namero, da bi uresnicila zgolj govejo farmo. Novi nacrt predvideva ureditev kmečkega turizma z rejo goveda, pa tudi drobnice (ovc in koz). Nacrt trenutno preučuje ERSA, ki se je o njem nacejno vsekakor že povoljno izrekla. Zanimanje so pakazali tudi nekateri denarni zavodi. Pri vsem tem bi moral imeti pomembno besedo tudi krajevni juserski odbor. Pašniška zadruga namerava namrec celoten projekt uresneciti na juserskih zemljiščih, ki bi jih delno odkupila (za gradnjo gospodarskih objektov), delno pa vzela v najem. »Juserski odbor se z našo pobudo strinja, saj gre za koristno zadevo za vse domačine,« je se pristavil predsednik Krizmančić.

BTP

BUONI DEL TESORO POLIENNALI S PETLETNO ZAPADLOSTJO

■ BTP so obveznice s koriščenjem 1. januarja 1993 in zapadlostjo 1. januarja 1998.

■ Obveznice dajejo letno 12% bruto obresti izplačljive v dveh posticipiranih šestmesečnih obrokih.

■ Obveznice so dodeljene z dražbo, ki je rezervirana bankam in drugim pooblaščenim operaterjem.

■ Dejanski letni donos BTP znaša 10,78%, če bodo obveznice prodane po ponujeni ceni.

■ Cena, ki bo iznešena na dražbi in efektivni donos bosta objavljena v časopisju.

■ Obveznice se lahko rezervirajo pri okencih Banca d'Italia ali pri bančnih zavodih do 13.30 dne 29. januarja.

■ Obveznice BTP se koristijo s 1. januarjem; ob vplačilu (3. februarja) bo treba doplačati poleg cene, iznešene na dražbi, tudi do takrat dozorele obresti. Te bodo privatniku izplačane ob prvem šestmesečnem obroku.

■ Za rezervacijo in nakup obveznic ni predvidena nikakršna provizija.

■ Obveznice so v ponudbi v svežnjih po minimum 5 milijonov lir.

■ Naknadne informacije nudijo banke.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE GOSTUJE DRAMA SNG LJUBLJANA

Arthur Schnitzler
Rezija
Zvone Sedlbauer

ANATOL

V petek, 29. januarja, ob 20.30 Abonma red A in D; v soboto, 30. januarja, ob 20.30 Abonma red B, E in F; v nedeljo, 31. januarja, ob 16. uri Abonma red C in G

Izšel je TÅ

Dobite ga lahko: v Nabrezini: Knjigarna Tercon Edicola Walter v Krizu: Sedmak Bruna na Preseku: Vechietti Ada

na Opcinah: Cartolibreria Chessa v Bazovici: Kebar Lillana v Boljuncu: Zerjal Josip v Trstu: Tržaska knjigarna

Za naročnine telefonirajte nam na st. 003867 31506.

VČERAJ-DANES

Danes, CETRTEK, 28. januarja 1993

TOMAZ
Sonce vzide ob 7.31 in zatone ob 17.05 - Dolžina dneva 9.34 - Luna vzide ob 9.28 in zatone ob 23.08.
Jutri, PETERK, 29. januarja 1993
VALERIJ

VREME VČERAJ: temperatura zraka 6,5 stopinje, zračni tlak 1013 mb ustaljen, veter 10 km na uro južni, vlaga 62-odstotna, nebo jasno, morje mirno, temperatura morja 8,6 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILA STA SE: Masimo Soudat in Daniel David Dussich.

UMRLI SO: 76-letni Luciano Casson, 65-letna Ersilia Bagatto, 71-letni Guerrino Bellemo, 80-letni Cesare Reparati, 79-letna Teresina Pagano, 86-letna Dina Fulvi, 85-letna Maria Skerlavai, 92-letna Margherita Massaini, 88-letna Teresa Sbogor in 93-letni Carlo Bulli.

LEKARNE

Od ponedeljka, 25. do nedelje, 31. januarja 1993

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Ul. Cavana 11 (tel. 302303), Largo Osoppo 1 (tel. 410515).

BOLJUNEC (tel. 228124)

- samo po telefonu za najnujnejše primere.
Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Ul. Cavana 11, Largo Osoppo 1, Ul. Settefontane 39.

BOLJUNEC (tel. 228124)

- samo po telefonu za najnujnejše primere.
NOCNA SLUŽBA
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Ul. Settefontane 39 (tel. 947020).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELEVI-TA

Urad za informacije KZE

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka ob 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dezurna služba

Nocna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

KINO

ARISTON - 16.00, 18.05, 20.10, 22.15 »Il dan-no«, r. Louis Malle, i. Jeremy Irons, Juliette Binoche, Leslie Caron.
EXCELSIOR - 16.30,

18.20, 20.10, 22.15 »Sognando la California« r. Carlo Vanzina, i. Massimo Boldi, Nino Frassica, Bo Derek.

EXCELSIOR AZZURRA - 17.00, 18.40, 20.20, 22.00 »La bella e la bestia«, prod. Walt Disney.

NAZIONALE I - 15.45, 17.50, 20.00, 22.15 »Guardia del corpo«, i. Kevin Costner, Whitney Houston.

NAZIONALE II - 16.00, 18.00, 20.10, 22.15 »L'ultimo dei Mohicani«, i. Daniel Day Lewis.

NAZIONALE III - 16.30, 18.15, 20.15, 22.15 »In tre sopra mia moglie«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

NAZIONALE IV - 16.00, 18.15, 20.15, 22.15 »Il pasto nudo«, r. David Cronenberg, i. Petter Weller, Roy Scheider.

GRATTACIELO - 17.00, 19.30, 22.00 »Dracula«.

MIGNON - 16.30, 18.25, 20.20, 22.15 »Puer-to Escondido«, r. Gabriele Salvatores, i. Diego Abatantuono, Valeria Golino.

EDEN - 15.30, 22.10 »Perversioni anali nella notte del camaleonte«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 16.00,

18.00, 20.00, 22.10. »La morte ti fa bella«, r. Robert Zemeckis, i. Meryl Streep.

LUMIERE - 17.00,

19.30, 22.00 »La città della gioia«, i. Patrick Swayze.

ALCIONE - 16.30 18.15,

20.00, 22.00 »Un cuore in inverno«, r. Claude Sautet, i. D. Auteuil, E. Beart, A. Dussolier.

RADIO - 15.30, 21.30 »

Multioral superanal«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

PREDSTAVE

PD MACKOLJE vabi v nedeljo, 31. januarja, na ogled igre »MATURA«.

Uprizorila jo bo dramska skupina »ODER 90« iz Gorice, v režiji FRANKA ZERJALA. Pricetek ob 17. uri v Srenjski hiši v Mackoljah. Toplo vabljeni!

SKD TABOR - OPCINE - Prosvetni dom - V nedeljo, 31. januarja, ob 16.30 gostovanje Baletne

skupine SD Mladina iz Križa pod vodstvom Anke Kocjancic in Ingrid Sedmak. Vabljeni!

KD PRIMORSKO vabi na ogled slikarske razstave Ennia Tedeschija, ki bo odprta še danes, 28. t. m., od 17. do 19. ure v Torkli v Mackoljah.

JK CUPA in TPK SIRENA priredita predavanji z videokaseto jadrarca na poti okoli sveta Jureta Sterka: V NAROCJU VETRA v soboto, 30. januarja, ob 16. uri na se-dezu JK Cupa v Sesijski na tečajnike in mladino; ob 20. uri na sedežu TPK Sirena v Barkovljah za clane in prijatelje obeh klubov. Vabljeni!

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV TRST - SVET SLOVENSKIH ORGANIZACIJ v sodelovanju z ZUPNIJO RODIK prirejajo VRABCEVO OBLETNICO. V nedeljo, 31. januarja, ob 10. uri bo v Rodiku ob prvi obletnici smrti skladatelja Ubaldia Vrabca obletna sv. masa pri kateri bo sodeloval zbor Consortium musicum. Pod vodstvom dirigenta dr. Mirka Cudermanna bodo izvajali skladbe Ubaldia Vrabca. Po masi bo dr. Zorko Harej predstavil zbirko Vrabčevih mas. Vljudno vabljeni!

SLOVENSKI KULTURNI KLUB (Ul. Donizetti 3) vabi v soboto, 30. t. m., na večer z naslovom POTOVANJE PO SEVERNI FRIZIJI. Tomaz Susic bo med drugim spregovoril tudi o frizijski manjšini. Zacetek ob 18.30.

SKD TABOR OPCINE - Prosvetni dom - V torek, 2. februarja, ob 20.30 odprtje razstave olj TATJANE JENKO. Predstavitev Mojca Ursic. Na večeru sodelujeta MoPZ in ZPZ Trst. Vabljeni!

V DRUSTVU SLOVENSKIH IZOBRAZENCEV v Trstu bo v ponedeljek, 1. februarja, večer s pisateljem Alojzom Rebulo ob izidu Slomskovega življenjepisa PASTIR PRIHODNOSTI in monografije o Jakobu Ukmariju v italijanscini. Deli bosta predstavila prof. Ribar in prof. T. Simcic. Zacetek ob 20.30.

OBVESTILA

SO TI VSEC PRAVLJICE? Pridi danes, 28. januarja, ob 17.30 v Ludoteko Lupusinfabula (Ske-denska ulica 124), kjer nam bo Stefano Micol pripovedoval lepo Anderse-novo pravljico...

SEKCIJA SSK ZA SKEDENJ, SV. ANO IN KOLONKOVEC vabi domacine na javno razpravo o aktualnih krajevnih vprašanjih, o politicnem položaju na Trzaskem in o trenutnem položaju slovenske narodnostne skupnosti v Italiji danes, 28. januarja, ob 20.30 v Domu Jakoba Ukmarija, Ul. Soncini 112. Sodelujejo Sergij Petaros, Alojz Debelis, Ivo Jevnikar in Peter Mocnik.

SKD IGO GRUDEN in SD SOKOL NABREZINA sklicujeta REDNI OBCNI ZBOR članov, ki bo v društvenih prostorih v petek, 5. februarja, ob 19.30 v prvem ter ob 20. uri v drugem sklicanju. Vabljeni!

SLOVENSKI KULTURNI KLUB razpisuje ob dnevu slovenske kulture LITERARNI, LIKOVNI IN FOTOGRAFSKI NATECAJ. Tema in tehnika sta prosti. Prispevke lahko oddate na sedežu (Ul. Donizetti 3) vsak delavnik zjutraj ali poverjenikom SKK na višjih solah najkamejje do 4. februarja vključno. Komisije bodo razglasile zmagovalce na Prešernovi proslavi v soboto, 6. februarja, ob 18.30.

OBCINA REPENTABOR obvešča, da se je OBCINSKA AMBULANTA preselila v nove prostore v Domu Albina Bubenca - Repen 86.

GLASBENA SOLA »Punto Musicale« v Sesijsko sporoča, da se bo v kratkem pričel nov tečaj harmonike. Za informacije poklicite tajništvo sole vsak tork v petek ob 15.00 do 19.00 (Sesljan center 45/2. nadstr.), tel. 299994.

GOETHE INSTITUT sporoča, da se bodo v kratkem pričeli hitri tečaji nemščine za začetnike in ostale. Za informacije te-

lefonirati na st. 635763-64 - Ul. Coroneo 15.

IZLETI

SKD CEROVLJE-MAVINJE priredi v nedeljo, 7. februarja, smučarski izlet na Monte Elmo (Sesto Val Pusteria). Cena izleta je 23.000 lir, odhod je predviden ob 6. uri iz Sesijske - center. Vabljeni vsi smučarji in ljubitelji snega. (Za informacije tel. na st. 299798 od 20. do 22. ure.)

ŠOLSKE VESTI

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE sporoča, da zapade rok za vložitvev prosenj za preemestitve 5. februarja za profesorje višjih srednjih sol in 10. februarja za učitelje. Sindikat obvešča tudi, da je razpisan natečaj za mesto ravnatelja poklicnega trgovskega zavoda. Natečaj je namenjen izključno profesorjem, ki so opravili najmanj dve leti službovanja kot poverjeni ravnatelj na solah s slovenskim učnim jezikom.

UCITELJICE OS S POLDALJANIM POUKOM MARICA GREGORIC STEFANCIC pri Sv. Ani - Ul. Pianona 1 - vljudno vabimo starše otrok, ki bodo prihodnje solsko leto obiskovali 1. razred, na informativni sestanek jutri, 29. t. m., ob 18. uri.

ČESTITKA

Danes praznuje v Gropadi 71. rojstni dan PEPI MACAROL. Obilo srečnih in zdravih dni mu kličejo zena Justina, hčerka Danica in sin Mitko z Nevino.

Ljubi nono PEPI, vse naj, naj ti voscimo za rojstni dan tvoje Franka, Kristina, Eliza in Katja z družino.

MALI OGLASI

OSMICO je odprl v Zgoniku Miro Zigon.

OSMICA je odprta do 23. februarja - Zajcja farma v Repnici.

OSMICO je odprla Ma-

rija Gombac, Lonjer 291/1. Toci belo in crno vino, poskrbljeno za prigrizek.

OSMICO je odprl v Ricmanjih 118 Berto Pregarc. Toci belo in crno vino.

NUJNO iscem delo kot vrtnar in sadjar. Imam izkusnje na podrocu vzdrzevanja vrtov in parkov. Telefonirati ob uri obedov na st. (0481) 78188.

17-LETNO dekle z veliko volje do dela isce kakrsnokoli zaposlitev. Tel. na st. 417937 ob uri obedov.

ISCEM delo kot čistilka pri družinah ali podjetjih v popoldanskih urah. Pisati na Publiet, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pod sifro »CISTILKA«.

KUPIMO slamo v malih balah ali rotobalah. Tel. na st. 228932.

PRODAM eno- oziroma dvostanovanjsko hiso z dvoriščem v Trstu v Ul. Dei Porta. Tel. ob delavnikih od 19. do 20. ure na st. (040) 392924.

ODDAJAMO v najem v središču mesta tri sobe primerne za urad, ambulanto itd. Tel. na st. 415785 od 13. do 15. ure.

DAM v najem 1.700 kv. m njive v Dolini. Tel. na st. 228390.

NIVA 4X4, bele barve, letnik 90, v dobrem stanju, na prodaj. Tel. na st. 228932.

PRODAM regato 70, letnik 84, v odličnem stanju, za 2 milijona lir. Tel. na st. (040) 226452.

KOKOSJA farma Srečko Tomsic - Sovodnje, prodaja mlade pitke nesnice ciste pasme. Tel. na st. (0481) 882064.

PRODAM domac krompir, tel. na st. 200882 ob uri obedov.

VDOVA srednjih let isce družbo, da bi s prijateljstvom popestrila in naredila življenje bolj zanimivo. Zainteresirani naj pišejo na Publiet, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pod sifro »VESELA DRUŽBA«.

PRISPEVKI

V spomin na pokojne Karla Milica, Ivanke Milic, Eme Kosuta, marije Rupel daruje družina Riolina 80.000 lir za prosekso cerkev. V isti

Nepricakovano nas je zapustil naš dragi

Stanislav Škabar

Pogreb bo v soboto, 30. januarja, ob 11.45 iz mrtvasnice glavne bolnišnice v cerkev v Trebcah.

Zalostno vest sporočajo zena Verica, sin Zdravko z zeno Emi in hčerko Eliano ter drugi sorodniki

Trebce, 28. 1. 1993

28.1.1990 28.1.1993
Ob tretji obletnici smrti

Albina Grgiča

se te spominjajo

vsi tvoji

Bazovica, 28. 1. 1993

Ob smrti Joska Lukeša izreka občuteno sozalne zeni Nevi in družini

KD Primorsko - Mackolje

Ob izgubi dragega Joska socustvujeta z Nevo

Ob izgubi moza Joska Lukeša izrekata globoko sozalne zeni Nevi in svojem

Tatjana Turko in Ingrid Zerjal

Pepi in Zora Skerk

Januar se izteka!

Naročnine na Primorski dnevnik lahko poravnate še do 31. januarja 1993.
Cena celoletne naročnine za 360 številok je 300.000 lir.

Poravnate jo lahko tudi v treh štirimesečnih obrokih po 105.000 lir. Mesečna naročnina znaša 31.000 lir.

Še naprej vam bomo brezplačno nudili male oglase in čestitke. Naročnine lahko poravnate na upravi Primorskega dnevnika v Trstu in Gorici, pri raznašalcih časopisa ter pri slovenskih denarnih zavodih na sledečih računih:

Kmečka Banka Gorica, t.r. 67696 • Kmečko - delavska hranilnica in posojilnica v Sovodnjah, t.r. 504/6 • Kmečko obrtna hranilnica Doberdob, t.r. 1910/2 • Kmečka in obrtna hranilnica in posojilnica v Nabrezini, t.r. 800141/9 • Hranilnica in posojilnica Općine, t.r. 10730 • Tržaska kreditna banka, t.r. 6986/92

Primorski
D N E V N I K

Naš veliki dnevnik.

*Società Italiana per l'Esercizio
delle Telecomunicazioni p.a.*

NOVICE

Vprašanje članstva v GZS

LJUBLJANA - Vpliv menedžmenta na dogajanja v držav in gospodarstvu se ta trenutek zojuje, so ugotovili na današnji seji Združenja za konzalting, inženiring, razvoj in projektiranje pri GZS, ko so razpravljali o lanskoletni dejavnosti združenja.

Vpliv se dodobra zojuje zaradi načina dela samega združenja, toda se bolj zaradi odnosa, ki ga ima slovenska vlada, država in gospodarstvo do menedžmenta, so poudarili na seji. Zato so razmišljali o možnosti, da se sedanje združenje razcepi na dva dela, na t. i. inženiring in menedžmentski del. Prvi bi združeval svetovalne inženirje, drugi pa preostale menežerje.

V svetu je že uveljavljena delitev svetovnega menedžmenta: svetovalne inženirje združuje posebno mednarodno združenje (FIDIC), ostale menežerje pa popolnoma drugo mednarodno združenje - FE-ACO.

Na današnji seji so obravnavali tudi vprašanje članstva v GZS. Menili so, da bodo izstopili iz zbornice, če jim ta ne bo več dovolila samostojnosti in avtonomnosti. To bodo storili takoj, ko bodo preučili novo organizacijsko in programsko shemo GZS. Odbor je zelo kritično obravnaval tudi zamude v »investicijski« zakonodaji. Gre za zakone o gradnjah, okolju in prostoru. Predlogi teh zakonov menda že dalj časa ležijo v predalih ustreznih ministrstev.

Največ kritike pa je bila deležna država oziroma vlada, ki se še vedno pojavlja v dvojni vlogi (investitorja in izvajalca), pa tudi zaradi brezbriznega angažiranja tujih svetovnih firm, čeprav so jim domače enakovredne v vsem razen v ceni, slednja pa je za dva- do trikrat nižja od cene tujih firm. Nekateri člani odbora so resno opozorili, da v praksi ni bilo nikoli več korupcije, kot je je zdaj. (STA)

Česko-slovaški proračunski primanjkljaj

PRAGA - Kot je v sredo povedal predstavnik česke centralne banke, znasa skupni proračunski primanjkljaj nekdanje Česko-Slovaske za leto 1992 16.434 milijard kron (566, 6 milijona ameriških dolarjev).

»Zvezni proračun ima primanjkljaj 6198 milijonov kron (213, 7 milijona ameriških dolarjev). Česki primanjkljaj znasa samo 1058 milijarde kron (36, 8 milijona ameriških dolarjev), slovaški pa 9169 milijard kron (316 milijonov ameriških dolarjev), « je povedal predstavnik banke Martin Svehla. Stevilke primanjkljaja so bile znane 15. januarja in so bolj ali manj dokončne, kljub nekaterim prihodkom, ki jih še pričakujejo, je povedal. Zvezni primanjkljaj nekdanje skupne države si bosta po 1. januarju, odkar sta Češka in Slovaka samostojni državi, razdelili v razmerju 2 : 1. (Reuter)

Velik padec svetovnih cen nafte

ABUDABI - Predsedujoči v Opecu Alirijo Parra, ki obiskuje poglavitne izvoznike nafte, da bi se z njimi dogovoril o zmanjšanju proizvodnje, je v sredo odpotoval iz Združenih emiratov v Alžir. Parra si prizadeva, da bi se dogovorili zaradi velikega padca cen nafte v minulih mesecih ter zaradi srečanja Opeca, ki bo 13. februarja na Dunaju. Doslej je obiskal že ključne članice Opeca: Savdsko Arabijo, Iran, Kuvajt, Katar in Združene emirate, pa tudi Oman, ki ni član Opeca. Parra je povedal, da si bo dvanajst držav Organizacija izvoznik nafte (Opec) prizadevalo priti do odprtega sporazuma, ki naj bi začel veljati 1. marca. (Reuter)

Maja odstopi član upravnega odbora GM

WASHINGTON - Nekdanji predsednik General Motorsa Roger Smith se je strinjal, da bo odstopil tudi kot član upravnega odbora, potem ko se mu bo v maju iztekel mandat, poroča Washington Post. Casopis tudi navaja, da so na Smitha letele številne kritike, zaradi katerih je sklenil dati ostavko na srečanju v Detroitu. Od leta 1990 je General Motors pri svojih severnoameriških poslih izgubil 12 milijard ameriških dolarjev, zaprl 21 podružnic in odpustil 74.000 zaposlenih. Washington Post se navaja, da so se s tem odstopom strinjali tudi drugi direktorji v prepričanju, da Smitha ne bi bilo mogoče odstraniti, če bi se naprej ostal član upravnega odbora. (Reuter)

Zmanjšanje japonske industrijske proizvodnje

TOKIO - Prvic v šestih letih se je japonska industrijska proizvodnja v koledarskem letu 1992 zmanjšala, a zdi se, da bo še slabše, so povedali uradni predstavniki. Da gre zares, so potrdili tudi na Ministrstvu za mednarodno trgovino in industrijo (MITT) s podatkom, da je lani proizvodnja upadla za 6, 1 odstotka v primerjavi z letom 1991. Gre za prvi padec po letu 1986, ko je naraščanje vrednosti jena prizadelo vse japonske izvoznike in celotno japonsko gospodarstvo, so povedali predstavniki MITT. (Reuter)

Nasprotja med Japonci in ES

TOKIO - Ostra nasprotovanja se obetajo med Japonci in Evropsko skupnostjo, ko bodo v prihodnjem mesecu predstavniki obeh strani govorili o japonskem izvozu avtomobilov v Evropsko skupnost, so v sredo zatrdili v industrijskih in vladnih virih.

Predstavniki Evropske skupnosti vztrajajo, da se bo trg v letu 1993 radikalno zozil, v teh okoliščinah bodo pritiskali na Japonce, naj zmanjšajo svoj izvoz. Japonski izdelovalci avtomobilov pa so prepričani, da bo evropski trg v najslabšem primeru sposoben pokupiti enako število vozil kot prej, zato hrabro svoje predstavnike, naj ne popuščajo pri teh pogajanjih. »Seveda imamo težave ... , ko ugotavljamo, kakšen bo v resnici trg,« je povedal Jean Pier Lang, veleposlanik Evropske skupnosti na Japonskem. »Japoncem dopovedujemo, da stvari na trgu zelo slabo stojijo, Japonci pa pravijo, da ni res, in da bo leto 1993 čisto v redu.« Do dogovora med Evropsko skupnostjo in Japonci mora priti prej zlasti v zvezi s potniškimi avtomobili in lažimi tovarnjaki, preden bosta obe strani sedli k pogajanjem, na katerih bodo pretresali tudi številne podatke o tem, koliko vozil bodo lahko Japonci izvozili na trg Evropske skupnosti. (Reuter)

SANACIJA BANČNEGA SISTEMA / PRVA JE NA VRSTI LB, D.D.

Stari dolžniki in novi upniki v banki z novim vodstvom

Delničarji so izgubili pravice, ki izvirajo iz kapitala

LJUBLJANA - Ljubljanska banka, delniška družba, je prva na seznamu slovenskih bank, v kateri se je formalno pravno začel postopek sanacije. Guverner Banke Slovenije dr. France Arhar, ki se je včeraj poleg finančnega ministra Gasparija,

dosedanjem predsanacijskem postopku, ki se je začel junija lani, poslovala normalno in izpolnjevala svoje obveznosti. Guverner je zagotovil, da bo tako de-

za sanacijo bank in hranilnic, in sicer po podpisu tekoče izgube. Delničarjem so izbrani model pojasnili in jim dali možnost, da banko sanirajo sami, dobili

nju bančnega in hkrati real-

»Končno bomo zdaj ločeno delali z "bolnim" delom banke, "zdravemu" pa bomo lahko namenili večjo

Možje, ki bodo bdeli nad sanacijo (Foto: Jože Suhadolnik/TRIO)

viceguvernerja BS Mira Kosa in Marka Voljca, dosedanjega v. d. generalnega direktorja LB, d. d., udeležil

lovala tudi v prihodnje. V primeru sanacije Ljubljanske banke, d. d., so se odločili za model, po katerem

pa naj bi tudi omejeno kontrolno funkcijo. Dolžniki so tako dobili novega upnika, torej agencijo, ki bo skupaj z delničarji skrbela za terjatve. Dosedanji delničarji izgubijo pravice, ki jim gre do iz kapitala, je se pojasnjeval guverner in nadaljeval, da odgovornost pri sanaciji prevzema država, saj v Sloveniji trenutno ni drugega subjekta, ki bi prevzel tolikšno breme. Vendar, kot je povedal France Arhar, bo sanacija uspešna šele takrat, ko bo sanirano tudi slovensko gospodarstvo. Pri tem je navedel primer sanacije Slovenskih železnic, ki bo imela velik vpliv prav na hčere iz skupine LB.

Zakon o predsanaciji, sanaciji, stečaju in likvidaciji bank hranilnic so poslanci slovenske skupščine sprejeli junija 1991 v sklopu t. i. osamosvojitvenih zakonov. Tretji člen omenjenega zakona določa, da se »sanacijski postopek v banki lahko uvede, kadar izgube in potencialne izgube zaradi rizičnosti naložb in aktivnih izvenbilančnih postavk predstavljajo več kot 50 odstotkov zneska jamstvenega kapitala banke.« Jamstveni kapital banke obsega vplačani ustanovitveni kapital, rezerve bank in, kot določa zakon o bankah in hranilnicah, »druge oblike ustanovitvenega kapitala ter druge vires, s katerimi banka neomejeno krije poslovne rizike in izgubo banke.« Podrobneje opredeljuje posameznih oblik jamstvenega kapitala predpisuje Banka Slovenije. Zakon o sanaciji bank in hranilnic določa, da guverner Banke Slovenije izda odločbo o uvedbi sanacijskega postopka takrat, »kadar ugotovi, da je sanacija banke možna in ekonomsko upravičena.« Osmi člen zakona o sanaciji bank in hranilnic določa, da se pri ugotavljanju ekonomske upravičenosti sanacije med drugim upostevajo: znesek izgub in potencialnih izgub, okvirni znesek sredstev, potrebnih za sanacijo, ponudbe drugih bank za prevzem banke in pripravljenost drugih subjektov za nakup banke ter narodnogospodarske posledice sanacije banke. Po istem členu je ekonomska upravičenost sanacije banke odvisna tudi od tega, »kolikšen je znesek, ki bi ga v primeru stečaja banke morali izplačati država in Banka Slovenije v skladu s predpisi o jamstvu za bančne vloge.« Enajsti člen zakona o sanaciji bank in hranilnic nalaga banki, »v kateri je uveden sanacijski postopek, da »mora odpisati svoje izgube in potencialne izgube v breme jamstvenega kapitala.« V zvezi s sanacijo omenja zakon več možnih izvedb tega postopka, med njimi: dodatno vplačilo kapitala v banko, delni ali celotni odpis terjatev do banke, za casni ali trajni odkup potencialnih izgub banke v sanaciji in prevzem potencialnih izgub skupaj z ustreznim delom pasive.

novinarske konference, je povedal, da je banka že v

se del slabe aktivne in del pasive prenese na Agencijo

nega sektorja. Viceguverner Miro Kos je pojasnil, da bo ena od posledic sanacije tudi znižanje aktivnih obresti, vendar pa se obrestne mere zagotovo ne bodo bistveno znižale se najmanj dve leti ali tri. Marko Voljc je položaj povzel takole:

pozornost.« Cilji sanacije so nov, izboljšan servis in novi pogoji na finančnem trgu, hkrati pa je vloga LB matere še vedno pomembna tudi v tujini zaradi pogodb in kreditov, za katere je bila v preteklosti odgovorna.

Kolikšno bo breme davkoplačevalcev? (Foto: J.S./TRIO)

SRBIJA / SKLAD SREDSTEV ZA IZPLAČILO NAJNIŽJIH PLAČ IN DRUGIH PREJEMKOV

Primarna emisija je poceni vir

BEOGRAD - V Srbiji je vse več podjetij, ki se uvrščajo med uporabnike Sklada sredstev za izplačilo najnižjih zaslužkov in izplačil, pa tudi drugih državnih ali paradržavnih virov sredstev. Sklad so ustanovili kot podporo zakonu srbske vlade, ki zagotavlja, da ne sme nihče dobiti odpovedi zaradi slabega poslovanja podjetja, če je to posledica sankcij Združenih narodov proti Srbiji in Crni gori.

V prvih tednih letošnjega leta se je z za-

htevo po nerealnih 19 milijonih jugoslovanskih dinarjev na Sklad obrnilo kar 260 podjetij, ki zaposlujejo skoraj 200.000 delavcev.

Sklad je ugodil 198 zahtevam in tako poskrbel za 181.413 delavcev. Ocenjujejo, da je v Srbiji od 450.000 do 700.000 delavcev, ki so brez dela, vendar vseeno prejemajo plačo. Omenjeni Sklad je bil lani vir financiranja za več kot milijon mesečnih plač. V njem se

je obrnilo 258 milijonov nemških mark.

Ta sredstva zagotavljajo iz državnega proračuna, deloma pa tudi iz bančnih obresti in tečajnih razlik Narodne banke Srbije. Znano je, da se proračunski prihodki večinoma napajajo iz primarne emisije, vendar je njihovo količino težko ugotoviti, saj obstaja več kanalov, ki so sposobni emitirati svez denar.

Guverner Narodne

banke Jugoslavije je celo izjavil, da se od sredine decembra 1992 guvernerji Narodnih bank Jugoslavije, Srbije in Crne gore se niso sestali na skupni seji, kar je vsekakor zanimiv podatek.

Za takšen položaj gospodarstva implicitno krivijo direktorsko-menedžerski sloj, čeprav je jasno, da ta ni bil tisti, ki je ustvaril nemogoče razmere gospodarjenja, vsaj ne neposredno. Vsiljuje se vprašanje, ali

je plačano nedelo bolj donosno od dela v proizvodnji, ki je ni mogoče nikomur prodati, izcrpava pa že tako omejene vires. Kratkoročno gledano bi utegnili takšno razmišljanje podpreti tudi z računom, ki bi dokazal, da je cenejša nedelo kot delo.

Hkrati s tem kupujejo socialni mir. Nekaj uglednih ekonomskih strokovnjakov se je v zadnjem času vendarle že oglasilo z opozorili, da je spodnja meja zdržljivosti blizu in da gospodarstvo globoko nacenja lastne temelje.

PLAČILNI PROMET

Pretrgane povezave

Kljub vojni v nekdanjo Jugoslavijo uspešno izvažamo

MILE ČUK

LJUBLJANA - Plačilni promet z vsemi državami oziroma republikami nekdanje Jugoslavije je pravzaprav pretrgan. Slovenska podjetja pa so lani kljub vojni na Hraskem, kljub carinskim problemom z nam sosednjim državo, embargu ZN proti ZRJ ter transportni blokadi z Makedonijo na tem območju uresničila kar 25 odstotkov celotnega izvoza. S podrobnimi podatki so nam postregli v GZS; v enajstih mesecih so naša podjetja na to območje prodala izdelke v vrednosti 1,5 milijona dolarjev, uvoz pa je znašal le nekaj manj. Poglavitni partnerji so bili seveda Hrvaska in Makedonija ter deloma BiH, preden je začel veljati embargo ZN, pa tudi Srbija. Čeprav smo podpisali sporazume o plačilnem prometu s Hrasko, Makedonijo in tudi BiH, pa se ti, kot je poudaril Branko Tramssek z GZS, v praksi ne uresničujejo. Plačilni promet s Hrasko naj bi denimo potekal na tri načine: prek nerezidenčnih računov, pri čemer slovenska podjetja odpirajo račune v poslovnih bankah na Hraskem in narobe; druga možnost je devizno plačilo, tretja pa neposredna blagovna menjava. Pri plačevanju prek nerezidenčnih računov imajo predvsem slovenska podjetja (večji del takšnega prometa poteka na Hraskem) precejšnje težave, zvečne zaradi dolgotrajnih postopkov. Dodatna zadržega je seveda visoka inflacija v tej državi, zato se podjetja, če je le mogoče, odločajo za blagovno menjavo.

Tudi z Makedonijo smo podpisali sporazum o gospodarskem sodelovanju, z dopolnitvijo o možnosti klirinskega prometa. Na tej podlagi sta se državi dogovorili o seznamih blaga za

preteklo leto v vrednosti 210 milijonov nemških mark. Zal se ti dogovori, kot je zatrdil Tramssek, niso izpolnili. Pri nerezidenčnih računih je Makedonija namreč vztrajala, da bi te odpirali pri njihovi SDK. V praksi se je pokazalo, da to ni ustrezna rešitev, saj je jasno, da morajo biti ti računi v poslovnih bankah. Tezava so nastale tudi pri sporazumu o klirinskem prometu. Pri nas smo kot nosilce računov določili poslovno banko (LB), v Makedoniji pa Narodno banko, ki se zelo težko dogovarjata. Vse to je onemogočilo uresničevanje tega sporazuma. LB, ki je imela svojo enoto v Skopju, je ustanovila celo mešano banko, ki skuša dejavno sodelovati v teh poslih.

Zaradi vseh teh težav pa je podjetjem pravzaprav ostala le možnost neposredne blagovne menjava. Ta bi lahko bila precej večja, vendar sta pomembni oviri tudi transport in neustrezne komunikacije, saj z Makedonijo ni niti rednih telefonskih zvez. Sicer pa slovenska podjetja prodajo v Makedonijo izdelke celo v vrednosti 20 milijonov dolarjev na mesec. Edini način gospodarskega sodelovanja z BiH je trenutno blagovna menjava, je dejal Branko Tramssek, pa se to je izvedljivo le na območjih, ki jih nadzorujejo enote TO BiH in HVO. Na ostalem ozemlju naša podjetja niso dejavna, saj bi blago zelo verjetno končalo v Srbiji in Crni gori. Edina valuta, ki kaj velja v BiH, je nemška marka, dodatna ovira pa je tudi tvegan prevoz. Ne glede na to pa slovenska podjetja na tem območju vsak mesec prodajo za približno tri milijone ameriških dolarjev izdelkov, kar ni zanemarljiva vsota.

Zlato se je pocenilo

Prodaja zlatih rezerv

DAVOR SAVIN

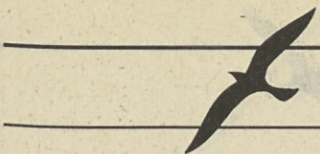
MARIBOR - Ce izvezamemo začetek leta 1982 in začetek leta 1983, je bila cena zlata v letu 1992 na najnižji ravni v zadnjih dvanajstih letih. Decembra 1992 je bilo za fino unco zlata oziroma 31, 1 g treba odšteti 327 dolarjev (za primerjavo: januarja 1980 je znašala cena zlata 870 dolarjev za unco).

Tradicionalni dejavniki, ki lahko vplivajo na podražitev rumene kovine, so bili v zadnjih letih zelo aktivni: razpad Sovjetske zveze, nejasna in negotova transformacija nekdanjih socialističnih držav, konflikti na Bliznjem vzhodu, meščanska vojna na Balkanu, padec vrednosti dolarja. Kljub temu je cena zlata stagnirala ali celo upadla.

Povisane obrestnih mer je vplivalo, da so lastniki zlatih rezerv del svojega rumenega premoženja prodajali in zamenjevali za različne finančne instrumente oziroma v aktivno, ki prinaša obresti (zlato se ne obrestuje in njegovo stokiranje stane). Tako je nizozemska centralna banka prodala kar 400 ton svojega zlata. Belgija je lani prinesla na trg 200 ton. Kanada vsak mesec proda 10 ton svojih monetarnih rezerv. Da bi zagotovila potrebno količino konvertibilnih valut, je Rusija zacela razprodajati svoje monetarne rezerve.

Padec cen zlata kaže tudi dejstvo, da je povprisanje vanje za to kovino zaradi deflacijskih pritiskov v zahtodnih gospodarstvih znižano. To se opazi tudi v staliscu poslovnih trgov, da rasti cen verjetno ne bo, kajti zlato je tradicionalni ohranjevalec vrednosti. Strah pred povisanim inflacij je praviloma vplival na dvig cen zlata in drugih plemenitih kovin (platine in paladija).

Kot značilnost zadnjega časa lahko ugotovimo, da je uvajanje novih finančnih instrumentov na denarnem trgu zmanjšalo zanimanje za zlato, kajti zdaj je možno samo s pritiskom na gumb brez izgub transformirati eno obliko premoženja v drugo in tako - neodvisno od povisjanja cen v posameznih državah - zagotoviti varnost svojega premoženja.

MENJALNIŠKI TEČAJI

27. januar 1993

menjalnica	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 LIT)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
A Banka	61,80	62,48	8,69	8,81	6,38	6,69
AMTK plus	62,00	62,60	8,65	8,85	6,40	6,95
Avtohiša Ljubljana*	62,00	62,40	8,70	8,83	6,40	6,70
Aval Bled	61,80	62,40	8,70	8,90	6,50	6,85
Azur*	61,80	62,50	8,72	8,89	6,58	6,80
Banka Vipra	61,63	62,52	8,65	8,81	6,51	6,68
Bela vrtnica	62,00	62,60	8,70	8,90	6,50	7,00
Bobr Fuzine	61,90	62,40	8,75	8,88	6,55	6,80
Bobr Trzin	61,90	62,30	8,75	8,88	6,55	6,80
Brdar Koper	61,75	62,40	8,65	8,80	6,51	6,68
BTC Ljubljana	61,30	62,60	8,65	8,90	6,50	6,80
BTC terminal Sezana	61,70	62,50	8,70	8,85	6,55	6,75
Burin Center	62,00	62,55	8,65	8,85	6,65	6,75
Burin Moste	62,00	62,60	8,60	8,85	6,63	6,75
Come 2 Us*	62,00	62,60	8,75	8,85	6,40	6,80
Creditanstalt - Nova banka d.d.	61,70	62,40	8,80	8,95	6,30	6,80
Dom na trgu	62,00	62,25	8,80	8,85	6,60	6,75
Dom Kaffe*	61,80	62,15	8,77	8,84	6,62	6,74
Emona Globtour	61,50	62,50	8,70	8,92	6,35	6,80
Eros Ljubljana*	61,90	62,20	8,77	8,85	6,60	6,70
Eros Kranj - Stari Mayr*	61,90	62,20	8,77	8,85	6,60	6,70
Euroservis Sezana	61,95	62,35	8,70	8,80	6,62	6,69
Euroturs International*	61,50	62,40	8,65	8,80	6,40	6,70
Feniks Portoraz	61,74	62,40	8,65	8,86	6,40	6,69
Fiba d.o.o. Koper	61,75	62,40	8,65	8,78	6,50	6,68
Firadas d.o.o. Idrija	61,95	62,65	8,80	8,95	6,50	6,70
Golfurist Ljubljana	61,95	62,65	8,72	8,88	6,48	6,85
Golfurist Domžale	61,90	62,40	8,65	8,85	6,50	6,90
Hida	62,10	62,25	8,78	8,83	6,65	6,75
Hipotekarna banka Koper*	61,75	62,50	8,60	8,80	6,40	6,75
Hram Rožice Menges	62,10	62,30	8,70	8,90	6,30	6,80
Hranilno kreditna služba	62,00	62,50	8,74	8,90	6,40	6,82
Ilirika Ilirska Bistrica	61,72	62,65	8,57	8,75	6,45	6,70
Ilirika Slovenj Gradec	61,91	62,49	8,72	8,80	6,40	6,68
Ilirika Postojna	61,76	62,58	8,67	8,76	6,61	6,71
Ilirika Sezana	61,96	62,34	8,71	8,79	6,65	6,69
Invest Skofja Loka	61,70	62,70	8,74	8,90	6,53	6,85
Italdesign Nova Gorica*	61,75	62,50	8,73	8,83	6,60	6,70
Klub Slovenijales*	62,00	62,40	8,70	8,90	6,50	6,80
Komericalna banka Triglav	61,61	62,61	8,70	8,90	6,40	6,80
Kompas Hertz Celje*	62,00	62,45	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Hertz Velenje*	62,00	62,45	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Hertz Idrija*	62,00	62,45	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Hertz Tolmin*	62,00	62,45	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Hertz Novo Mesto*	62,00	62,45	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Hertz Krško*	62,00	62,45	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Hertz Bled*	62,00	62,45	8,75	8,85	6,40	6,80
Kompas Fintrade	61,80	62,59	8,75	8,89	6,50	6,89
Kompas Holidays	61,80	62,30	8,75	8,85	6,35	6,80
Ljubljanska banka d.d. Lj.	61,50	62,85	8,69	8,93	6,58	6,82
LB Banka Zasavje Trbovlje	61,50	62,60	8,74	8,90	6,50	6,90
LB Dolenjska banka N.M.	61,70	62,70	8,75	8,90	6,70	6,85
LB Komericalna banka N.G.	61,40	62,62	8,60	8,93	6,36	6,75
LB Kreditna banka Maribor d.d.	61,45	62,85	8,67	8,90	6,40	6,90
LB Splošna banka Koper d.d.*	61,47	62,70	8,57	8,76	6,35	6,68
LB Splošna banka Celje	61,80	62,60	8,72	8,85	6,40	6,85
Libertas Koper*	61,86	62,36	8,67	8,82	6,58	6,78
MA Vir	62,00	62,50	8,70	8,88	6,50	6,85
Media*	62,00	62,40	8,75	8,85	6,60	6,80
Mercator Turist	61,95	62,60	8,70	8,86	6,50	6,80
Niprom Ljubljana *	62,00	62,40	8,73	8,83	6,60	6,80
Otok Bled	61,71	62,42	8,69	8,80	6,53	6,70
Panna	61,90	62,40	8,70	8,88	6,50	6,80
Petrol*	62,00	62,40	8,75	8,85	6,50	6,80
Posilna banka Slovenije	61,40	62,50	8,44	8,79	6,10	6,69
Probanka	61,43	62,75	8,68	8,86	6,50	6,80
Publikum Ljubljana	61,90	62,19	8,80	8,87	6,65	6,89
Publikum Celje	62,05	62,35	8,76	8,84	6,60	6,76
Publikum Dobova	61,80	62,50	8,52	8,87	6,35	6,85
Publikum Kostanjevica	61,80	62,50	8,52	8,87	6,35	6,85
Publikum Krško	61,80	62,50	8,52	8,87	6,35	6,85
Publikum Maribor	62,05	62,28	8,77	8,82	6,30	6,99
Publikum Metlika	62,00	62,50	8,60	8,80	6,30	6,70
Publikum Mozirje	62,05	62,35	8,72	8,83	6,30	6,80
Publikum Novo Mesto	62,00	62,70	8,70	8,80	6,45	6,75
Publikum Piran	61,65	62,55	8,58	8,75	6,37	6,67
Publikum Ptuj	61,82	62,50	8,74	8,82	6,30	6,70
Publikum Sevnica	62,00	62,70	8,65	8,85	6,45	6,79
Publikum Sentilj	62,05	62,35	8,78	8,84	6,30	6,85
Publikum Sentjur pri Celju	62,10	62,39	8,76	8,84	6,60	6,79
Publikum Trebnje	61,80	62,60	8,69	8,84	6,40	6,75
Publikum Zagorje	61,95	62,30	8,74	8,81	6,60	6,85
Publikum Zalec	62,06	62,35	8,77	8,84	6,60	6,79
Roja	61,95	62,25	8,73	8,83	6,65	6,75
Simotisk	62,00	62,50	8,70	8,85	6,40	6,80
SKB banka d.d. Ljubljana**	62,15	62,19	8,83	8,83	6,57	6,68
Slovenijaturist	62,00	62,35	8,73	8,80	6,55	6,70
Slovenska investicijska banka*	61,90	62,40	8,70	8,83	6,35	6,80
Slovenska hran. in pos. Kranj	62,00	62,45	8,70	8,86	6,40	6,80
SZKB d.d. Ljubljana	62,00	62,50	8,74	8,90	6,40	6,82
Sonce	62,00	62,40	8,70	8,88	6,50	6,80
Štajerska banka obrti in podj.	61,60	62,40	8,72	8,90	6,40	6,80
Tartarus Postojna	61,65	62,57	8,63	8,76	6,47	6,69
Tentours Domžale	61,80	62,40	8,65	8,85	6,60	6,90
Tori*	62,00	62,40	8,75	8,88	6,65	6,80
Trias*	62,00	62,40	8,70	8,90	6,50	6,80
Upimo	62,00	62,20	8,75	8,80	6,65	6,75
Wolf	61,80	62,20	8,75	8,85	6,60	6,80

Tečaj velja danes: * Zračunavajo provizijo: **

MENJALNICA HIDA
Pokrita trznica Ljubljana
ISČEMO NOVE SODELAVALCE
Pisne prijave z življenjepisom pošljite na naslov:
HIDA TRADE FINANCE, Kozeljeva 6, Ljubljana

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 19 z dne 27. januarja — Tečaji veljajo od 28. 1. 1993 od 00.00 ure dalje

država	šifra	valuta	enota	ZA DEVIZE		
				nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	65,3585	65,5552	65,7519
Avstrija	040	šiling	100	870,5083	873,1277	875,4771
Belgija	056	frank	100	297,4573	298,3524	299,2475
Kanada	124	dolar	1	76,3884	76,6183	76,8482
Danska	208	krona	100	1592,3158	1597,1098	1601,9011
Finska	246	marka	100	1801,1572	1806,5769	1811,9966
Francija	250	frank	100	1812,1809	1817,6338	1823,0867
Nemčija	280	marka	100	6124,3019	6142,7301	6161,1583
Grčija	300	drahma	100	—	45,9538	46,0917
Irsko	372	funt	1	—	161,5538	162,0385
Italija	380	lira	100	6,6142	6,6341	6,6540
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	11,0000	—
Japonska	392	jen	100	78,1154	78,3505	78,5856
Nizozemska	528	gulden	100	5443,8920	5460,2728	5476,6539
Norveška	578	krona	100	1441,9669	1446,3058	1450,6447
Portugalska	620	escudo	100	68,0410	68,2457	68,4504
Švedska	752	krona	100	1365,1069	1369,2145	1373,3221
Švica	756	frank	100	6632,6190	6652,5767	6672,5344
Velika Britanija	826	funt sterling	1	147,2895	147,7327	148,1759
ZDA	840	dolar	1	96,9354	97,2271	97,5188
Evropska Skupnost	955	ECU	1	119,7668	120,1272	120,4876
Španija	995	peseta	100	86,5976	86,8582	87,1188

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov
Banke Slovenije na dan 28. JANUARJA 1993

st. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 15.MARCA 1993:					1.000.000	595.470	608.344	1.203.814
46	61,4273	119,0940%	121,6688%	120,3814%	100,000	59,547	60,834	120,381

Od 31. 12. 1992 Banka Slovenije ne bo več objavljala podatkov za blagajniške zapise z dospelostjo 10. 12. 1992. Znesek za izplačilo teh zapisov je do 10. 12. 1995 enak znesku na dan 31. 12. 1992

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

27. JANUAR 1993	v SIT za 100 HRD	
menjalnica	nakupni	prodajni
Abanka	6,80	9,80
Azur*	8,00	12,00
Bela vrtnica	8,00	10,00
Burin Center	8,00	12,00
Fiba	8,00	12,50
Hida	7,00	10,80
Hipotekarna banka Koper*	7,00	11,00
LB Banka Zasavje Trbovlje	10,00	16,00
Otok Bled	8,50	11,50
Sonce	8,00	12,00
Tori*	8,00	12,00

Tečaj velja danes: *, Zračunavajo provizijo: **,

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

27. JANUAR 1993	v LIRAH	
valuta	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1430,00	1475,00
nemška marka	910,00	930,00
francoski frank	268,00	276,50
holandski gulden	805,00	830,00
belgijski frank	44,00	45,30
funt sterling	2180,00	2250,00
irski sterling	2400,00	2470,00
danska krona	235,00	244,00
grška dramma	6,30	7,25
kanadski dolar	1125,00	1160,00
japonski jen	11,55	11,90
švicarski frank	985,00	1012,90
avstrijski šiling	128,75	133,00
norveška krona	213,25	220,00
švedska krona	202,00	208,00
portugalski escudo	9,30	10,50
španska peseta	12,25	13,25
avstralski dolar	965,00	995,00
madžarski florint	11,00	15,00
slovenski tolar	14,50	15,00
hrvaški dinar	1,00	1,75

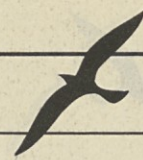
TEČAJ TOLARJA V TUJINI

27. JANUAR 1993	v LIRAH	
država	banka	prodajni
Avstrija	Posojilnica Pliberk	11,00
Avstrija	Posojilnica Železna Kapla	11,70
Avstrija	Posojilnica Borovlje	11,50
Avstrija	Posojilnica Šentjakob	11,70
Avstrija	Posojilnica Ločilo	11,70
Italija	Kmečka banka Gorica	15,00
Italija	Tržaska kreditna banka	15,00

DEVIZNI TRG BEOGRAD

27. JANUAR 1993	v LIRAH	
država	valuta	prodajni
Avstrija	šiling	6777,0117
Francija	frank	14091,0050
Nemčija	marka	47640,8040
Italija	lira	51,8077
Švica	frank	51875,6150
ZDA	dolar	752,2500
V. Britanija	funt	1171,1753

</

NOVICE

Ruski predsednik v Indiji

MOSKVA - Ruski predsednik Boris Jelcin je prišel na tridnevni obisk v Indijo. Glavna tema pogovorov bo indijski dolg Rusiji, ki je pravna naslednica nekdanje Sovjetske zveze. Po ocenah svetovne banke ta dolg znaša nekaj več kot 16 milijard dolarjev, za kolikor naj bi tedanja SZ prodala Indiji orožja in vojaške opreme. Po napovedih naj bi Jelcin in njegov gostitelj premier Narasima Rao podpisala tudi nov sporazum o prijateljstvu in sodelovanju. Britanski premier John Major pa je na tiskovni konferenci pred svojim odhodom izjavil, da Velika Britanija podpira gospodarske reforme, ki jih izvaja vlada Narasima Raa. Indijski uradni viri poudarjajo pomen krepitve vezi med Veliko Britanijo in njeno nekdanjo največjo kolonijo. (Reuter)

Evropska komisija zahteva takojšen trgovinski sporazum

ZENEVA - Sir Leon Brittan, član Evropske komisije, zadolžen za odnose s tujino, je izjavil, da je potrebno po hitrem postopku doseči trgovinski sporazum v okviru urugvajskega kroga oziroma pogajanj v GATT. Brittan je napovedal, da se bo v kratkem sestal z Mickeyem Kantorjem, novim ameriškim trgovinskim pogajalcem. (Reuter)

Sirija pripravljena na mirovna pogajanja z Izraelom

JERUZALEM - Sirski zunanji minister Al-Sara je izjavil, da je Sirija pripravljena začeti z Izraelom pogajanja o miru in regionalnem sodelovanju na področju Bliznjega Vzhoda, in sicer s pogojem, da se Izrael takoj, popolnoma in brezpogojno umakne z Golanskega visavja. Izraelski zunanji minister Perez pa je izjavil, da upa, da bodo ZDA dale veto na predlagane sankcije proti Izraelu, ker ta noče sprejeti Palestincev, ki jih je izgnal decembra lani. Izraelsko vrhovno sodišče ponovno razpravlja o ustavnosti izгона 415 Palestincev. (Reuter)

Honecker se mora vrniti v Nemčijo

BERLIN - Berlinski deželno sodišče je odločilo, da se mora nekdanji vzhodnonemški voditelj Erich Honecker vrniti v Nemčijo, kjer se bo v kratkem odločalo o nadaljevanju procesa proti njemu in o njegovem prisanju proti obtožnim visokim funkcionarjem nekdanje NDR. Honecker, ki je zdaj v Čilu, se po besedah svojega odvetnika ne misli vrniti v Nemčijo, ker ima raka. V tem primeru se lahko zgodi, da bo sodišče izdalo novo zaporno dovoljenje za 80-letnega Honeckerja. (STA)

Avstrija kupila francoske rakete

DUNAJ - Avstrija je kupila francoske rakete zemlja-zrak mistral, ki so kratkega doseg in zelo mobilne. Nakup teh raket je Avstrijo stal nekaj več kot milijardo silingov. Uradni vojaški viri so sporočili, da bodo rakete namestili pri protiletalskih baterijah v brigadah oklepne pehote v Zgornji in Spodnji Avstriji ter v ostrostrelskih brigadah na Tirolskem, Stajerskem in Koroskem. Vojaki analitiki menijo, da se je avstrijska vlada odločila za temeljito obnovo protiletalske obrambe avstrijskih oboroženih sil. (STA, Reuter)

Novinarjeva smrt vzburla javno mnenje

ANKARA - Pogreb turskega novinarja Mumcuja, umrlega v bombni eksploziji, ki so jo podtaknili islamski skrajneži, se je sprevlel v eno največjih demonstracij proti naraščajočemu islamskemu fundamentalizmu v Turčiji. Demonstrantje so zahtevali, naj se islamska duhovščina ne vtiča v politiko, država pa naj začne preganjati islamske skrajneže. (Reuter)

Pogajanja o miru v Angoli

LUANDA - Angolska vladna delegacija in delegacija uporniškega angolskega gibanja Unita sta v Adis Abebi začeli pogajanja o prekinitvi spopadov v Angoli. Poleg tega se bosta sprti strani pogovarjali tudi o političnih vprašanjih o prihodnji ureditvi države ter o podaljšanju mandata mirovnim silam OZN v Angoli, ki jim poteče mandat konec tega meseca. Opazovalci so skeptični do rezultatov mirovnih pogajanj. (Reuter, STA)

Ukrajinsko-ameriški pogovori

WASHINGTON - Ameriški predsednik Clinton in ukrajinski predsednik Kravčuk sta se v Washingtonu pogovarjala o uničenju jedrskega orožja nekdanje SZ, ki je nameščeno v Ukrajini. Bill Clinton je ob tem izjavil, da upa, da bo tudi Ukrajina sodelovala pri pogodbi START I, ki sta jo leta 1991 podpisala tedanja predsednika Bush in Gorbačov. Ukrajina pa zahteva za to finančno nadomestilo in pomoč pri uničevanju jedrskih izstrelkov. Clinton je izjavil, da so ZDA pripravljene dati Ukrajini 175 milijonov dolarjev za uničenje 176 jedrskih izstrelkov z dolгим dosegom, Ukrajina pa bi za to potrebovala vsaj 1, 5 milijarde dolarjev. (Reuter, STA)

SLOVAŠKA / ŠE ENKRAT NEUSPEŠNE VOLITVE

Slovaki še nimajo predsednika

Ponovne volitve 15. in 16. februarja

BRATISLAVA, PRAGA - Slovaškemu parlamentu se tudi v sredo ni posrečilo izvoliti prvega predsednika države. Kandidat vladajoče stranke Roman Kováč je pri drugem glasovanju sicer dobil 78 poslanskih glasov, vendar se vedno 12 manj, kot zahteva volilni zakon. Izvolitev so mu preprečili člani njegove stranke, Gibanja za demokratično Slovaško, med njimi tudi politično zelo vplivni zunanji minister Kňažko. Prihodnji krog predsedniških volitev so razpisali za 15. in 16. februar. Vladajoča stranka je ze

napovedala novega kandidata, ekonomista, dosejanega finančnega ministra in nekdanjega predsednika zveznega českoslovaškega parlamenta Michala Kovača, ki so ga cenili kot dobrega pogajalca pred razpadom zvezne države.

Medtem so v Pragi v sredo že proslavljali izvolitev prvega predsednika samostojne češke države. Václav Havel je sicer dobil samo 109 od 200 poslanskih glasov, vendar je glede na razmere sil v parlamentu izid tudi sam ocenil kot pomemben uspeh.

Po izvolitvi večina českih komentatorjev meni, da Havel za Čehe pomeni zagotovilo novih kreditov z razvitega Zahoda, hkrati pa tudi upanje v moralne reforme, ki naj se v prihodnje pridružijo dosedanjim gospodarskim.

Václav Havel, ki se je skoraj naključno pojavil v česki politiki ob »žametni revoluciji« pred tremi leti, se vrača v predsedniško palačo kot izkušen politik, vendar tokrat brez velikih kabinetov in množice svetovalcev, ki so ga vodili, ko je bil zvezni predsednik.

(REUTER, AFP, STA)

Nasmejani novi predsednik Havel in resni premier Klaus (Telefoto: AP)

SREČANJE V DAVOSU

Na prvem mestu bo gospodarstvo

Najmočnejše delegacije prihajajo z nekdanjega Vzhoda

ZÜRICH - Organizatorji 23. svetovnega letnega gospodarskega srečanja v švicarskem smučarskem središču Davosu pričakujejo letos najmanj 1500 pomembnih udeležencev z vseh koncev sveta. Glavne teme tudi letošnjega enotedenskega druženja svetovnih vplivnežev bodo predvsem gospodarske. Pogovor o tako imenovanem sporazumu GATT - sporazumu o trgovini in carinah, ki se že lep čas ne premaknejo z mrtve točke zaradi nesporazumov med ES in ZDA - in razprave o oblikah pomoči državam nekdanjega vzhodnega bloka bodo prevladovali tudi letos. Udeleženci upajo, da bodo hkrati dobili nadrobnejše informacije o nactovanih gospodarskih potezah Clintoneve administracije.

Davos pa je poleg tega tudi pravo mesto za vrsto neformalnih političnih srečanj in večstranskih dogovorjanj, o katerih radovednih novinarjev ni treba posebej obvesčati. Zaradi potrebe po vključevanju v mednarodne gospodarske politične in gospodarske tokove ne preseneca, da

najmočnejše delegacije prihajajo z Vzhoda. Tako bo iz Rusije prisel premier Viktor Cernomyrdin s štirimi namestniki ministrov, tu bo bolgarski predsednik Željko Želez, Nursultan Nazarbajev iz Kazahstana, ukrajinski predsednik Leonid Kravčuk in beloruski predsednik Stanislav Šukšijevič. Česki premier Václav Klaus in njegov slovaški kolega Vladimír Mečiar bosta odgovarjala na vprašanja o posledicah razdružitve CSFR. Slovensko delegacijo bo vodil premier Drnovšek.

Organizatorji ne preddvidevajo, da bi udeleženci srečanja sprejeli kakšne posebne pobude glede vojne v Bosni in Hercegovini, razumljivo pa je, da se tej vroči temi ne bodo mogli izogniti.

V Davosu bosta tudi izraelski zunanji minister Simon Perez in njegov egiptovski kolega Musa, zato marsikdo pričakuje, da bosta srečanje izrabila tudi za pogovore o usodi izgnanih Palestincev, ki se zmeraj ne smejo zapustiti nikogar-snjega ozemlja na jugu Libanona. (Reuter)

Konec obdobja hladne vojne in popuščanje napetosti med velesilama ima tudi veliko stranskih učinkov, ki niso ne vojaški ne politični. Na Vzhodu so to korupcija in privatizacija vojaške lastnine ter onesnaženost vojaških oporišč, na Zahodu pa predvsem zadnje - onesnaženost oporišč, iz katerih se ameriška vojska umika.

Vojaški poveljniki in strokovnjaki se do konca obdobja hladne vojne niso pretirano ukvarjali z ekološkimi vprašanji, saj so imeli polne roke dela z nactovanjem ukrepov in protiukrepev za učinkovito obrambo pred tistimi z »druge strani«. Danes, ko se stevalo vojaških oporišč zmanjšuje in jih vojska zapuška ter predaja v roke civilnim oblastem, pa prihaja na dan vsa brezbriznost vojakov do narave in okolja.

Združene države Amerike bodo zapustile ali pa vsaj zmanjšale obseg 492 oporišč po svetu, od tega jih je kar 463 v Evropi. Ob predaji teh oporišč postaja očitno, da je prihajalo do obsežnih kršitev naravovarstvenih zakonov, tako ameriških kot tudi zakonov držav gostiteljic. Obrambnemu ministrstvu Združenih držav Amerike zdaj ne pomaga izgovor, da se vedno zahtevajo spoštovanje teh zakonov, ampak so bili prisiljeni imenovati komisije, ki na terenu ugotavljajo škodo, in prikrbeti denar za čiščenje vsega, kar je sploh se moglo očistiti.

V poročilih komisij, ki so ugotavljale škodo, je vse preveč dokazov, da

V. BRITANIJA / ZAKAJ V BIH?

Politiki se bojijo, da bi se zapletli v dolgo vojno

Če bi se spopadi v Bosni nadaljevali in bi bili britanski vojaki ogroženi, bi se London odločil, da jih umakne

ALJA KOSAK / LONDON

LONDON - Ob poročilih, da je Hrvaska prevzela pobudo in razplamtela vojno v Krajini, britanski tisk svari, da to se ne pomeni miru na krajinski fronti, čeprav predsednik Tudman zagotavlja, da gre za opravljanje naloge. Dnevnik Independent pri tem opozarja, da je Hrvaska kratkoročno morda res dosegla svoj vojaški cilj, toda srbsko prebivalstvo v Krajini je vdrla v skladišča, ki so jih nadzorovali vojaki ZN, in se »do zob« oborožilo s težkim orožjem. Medtem ko mirovni pogovori v Zenevi visijo na nitki, se Britanci sprašujejo, kaj bo z njihovimi vojniki v BiH.

Voditelj liberalnih demokratov Peddy Ashdown, ki se zavzema za vojaško posredovanje in je bil že dvakrat v Sarajevu, je v intervjuju za BBC glasno domneval, da se je britanska vlada odločila vojake umakniti.

Na vprašanje, kdaj naj bi to storila, je Ashdown odgovoril: »Tako hitro, kot je le mogoče. O tem se sicer niso glasno izrekli, toda v svojih srcih so (ministri) ob uporu konservativnih poslancev presodili, da gre za zapleten položaj, ki ga bodo izrabili, če lahko najdejo dober razlog za umik. Upam, da se motim, in tudi gospod Major mi zagotavlja, da ni tako. Prepričan pa sem, da bomo se naprej ostali

(v BiH), da zagotovimo uspeh, če bosta Owen in Vance dosegla mir.«

Obenem je Ashdown tudi svaril, da bi umik britanskih sil iz BiH povzročil vojno »z neprecenljivimi nevarnostmi za vzhodno Evropo«. V Britaniji se namreč v javnem in političnem mnenju kaže strah, da bi razvoj dogodkov v BiH Britance potegnil v »vietnamski vojni« podoben položaj.

Ko se je vlada odločila, da bo v Jadransko morje poslala letalonosilko Ark Royal, je obrambni minister Rifkind izrecno poudaril, da je to ukrep za zascito 2.400 britanskih vojakov, ki spremljajo konvoje s človekoljubno pomočjo. Poslanci konservativne stranke so ob tem svarili, da ga ne bodo podprli, če bi hotel povečati število britanskih vojakov v BiH.

Na opozicijski strani pa je predstavnik laburistov opozarjal pred nevarnostjo, da bi Britanija »zdrsnila v vojno, ki lahko traja več let in katere politični cilji niso dovolj jasni«. Laburist Tony Benn hkrati sodi, da poslancev ne skrbi le varnost vojakov, ampak sirjenje bojev, kar bi pomenilo več žrtvev in bi bilo v popolnem nasprotju s človekoljubno naravo sedanje-

ga poslanstva britanskih vojakov sil.

Britance poleg tega skrbi, da so njihovi vojniki v BiH v manjšini (baje v razmerju 70:1) in sprašujejo, zakaj bi Britanija, ki nima v tem delu sveta nobenega posebnega interesa, morala prevzemati vodilno vlogo, čeprav je to naloga Združene Evrope ali koordinirana akcija Zahoda za zascito Muslimanov, v kateri bi morale

London (Foto: Arhiv)

ONESNAŽEVANJE

V odnosu do okolja ameriški vojaki niso bili nič bolj prijazni kot sovjetski

Za vojaškimi oporišči ostajata neuporabna zemlja in ogrožena podtalnica

MARKO KRATUTBERGER

so kritično onesnažena skoraj vsa oporišča, ki jih zapuška ameriška armada. Onesnažena pa so večinoma z nevarnimi kemičnimi snovmi, letalskim gorivom, rabljenimi olji, pesticidi, kislinami, barvami, azbestom in podobnim. Poleg tega je veliko tudi starih eksplozivnih teles, ki jih je potrebno uničiti. Zal se vsa ta nesnaga ne zadržuje le na območju nekdanjih vojaških oporišč, ki so tako večinoma neuporabna za koristno izrabo zemljišč, ampak se nevarne snovi širijo v globino in one-

snazujejo podtalnico.

Zapleti, povezani z onesnaževanjem podtalnice, so najbolj očitni v Nemčiji, kjer je kar nekaj mest v nevarnosti, da ostanejo brez neoporečne pitne vode. Pri Mannheimu podtalnico ogrožajo kemične spojine, ki povzročajo raka, ameriška vojska pa jih je uporabljala za čiščenje motorjev in podobno. Odstranjevanje posledic onesnaženja se je sicer začelo že leta 1985, vendar bo po ocenah strokovnjakov trajalo se vse do leta 1995, stroški pa bodo do-

segli 10 milijonov dolarjev.

»Strokovnjaki« za onesnaževanje podtalnice bi lahko imenovali ameriške letalske sile, ki se jim je posrečilo z letalskimi gorivi onesnažiti podtalnico ne samo v Nemčiji, ampak tudi v Veliki Britaniji, Italiji, Spaniji, Turčiji pa verjetno se kje, saj komisije se niso opravile vsega dela. Stroški čiščenja: približno 100 milijonov dolarjev. Seveda pa lahko ti stroški se krepko narastejo. Letalstvo je namreč samo za čiščenje na območju oporišča Rhein-

Main porabilo 19, 3 milijona dolarjev. Očistiti so morali zemljišče, ki so ga »zalili« s 120 tisoč litri letalskega goriva, ki je odtekalo iz počenih podzemeljskih cevi. Da bi bilo vse skupaj bolj dramatično, so te počene cevi tekle v neposredni bližini glavnih tokov podtalnice, ki jo pije 650 tisoč prebivalcev Frankfurta.

Seveda pa ni le podtalnica ogrožena z gorivi in različnimi kemičnimi snovmi. Glede na to, da živimo v atomski dobi, je ameriška vojska ali, natančneje povedano, ameriška vojna mornarica poskrbela tudi za radioaktivno onesnaževanje. Podmornice iz oporišča Holy Loch na Skotskem so redno, od leta 1960 do leta 1972, plule na pranje reaktorjev oziroma menjavo hladilne vode pred obalo treh škotskih vasi Helensburg, Dunoon in Gareloch Head.

Brezbriznost do narave bo Združenim državam v prihodnje povzročala se precej skrbi, da o stroških sploh ne govorimo. Poleg denarja, ki ga bo letalstvo porabilo za čiščenje 39 oporišč v 11 državah, bo vojska plačala tudi 61 milijonov dolarjev za čiščenje radarskih postaj v Kanadi, 200 milijonov dolarjev za čiščenje oporišč v Nemčiji, za dodatne tozbe se približno 180 milijonov in se bi lahko natevali. Bo pa čiščenje vsega cenejše kot vlaganje v razvoj novih orožij, s katerimi bi se ubranili pred nasprotniki z Vzhoda, ki imajo trenutno poleg političnih težav podobne skrbi tudi s čiščenjem zapuščenih oporišč.

VATIKAN / ODGOVOR PATRIARHU PAVLU

Nov papežev poziv za mir na Balkanu

Vojtila ni nasedel zahtevam srbskega patriarha

VATIKAN - Papež Janez Pavel II. je med včerajšjo splošno avdienco »v Božjem imenu« prosil vse v spopad vpletene strani na tleh nekdanje Jugoslavije, »naj podprejo mirovna pogajanja, spostujejo predlagane pogoje in že podpisane obveznosti«. Poglavar rimskokatoliške Cerkve se je vrnil k boleči temi vojne v nekdanji Jugoslaviji med drugim tudi zato, ker je prejel poziv srbskega pravoslavnega patriarha Pavla »v korist miru, z željo, da bi orožje utihnilo, pre-

den bo prepozno«. V tokrek je namreč patriarh Pavle papežu poslal pismo, v katerem ga je prosil, naj zastavi ves svoj vpliv za zaustavitev hrvaskega napada na Srbe. Papež ni ostal gluha na ta poziv, a ni nasedel Pavlovi enostranskosti. »Ni sprave brez strpnega in bolečega dialoga, ki naj omogoči uresničitev za vse sprejemljivih rešitev pri vzpostavljanju resničnega in trajnega miru,« je poudaril papež Janez Pavel II.

Vatikan torej ne odstopa od jasno zacrtane-

ga cilja, da je treba spopad takoj koncati. Dobro pa se zaveda tezačnih odnosov s pravoslavljem, tako srbskim kot ruskim. Na molitvenem srečanju v Assisi 9. in 10. januarja za mir na Balkanu in v Evropi so bili navzoči le predstavniki makedonske pravoslavne cerkve. Kljub temu pa papež isče dialog in ponuja roko ekumenske sprave. Predsinocnim je v cerkvi sv. Pavla »gorece pozval« vse pravoslavne cerkve, naj »z dialogom resnice premostijo ovire in razhajanja«.

Njegove misli pa so bile namenjene predvsem carigraskemu, moskovskemu in beograjskemu patriarhu, ki jih je izrecno omenil. Zahvalil se je tako carigraskemu patriarhu Bartolomeju I. kot beograjskemu patriarhu Pavlu za pismi, ki sta ju poslala v Assisi; s tem sta izkazala tisto krščansko solidarnost, s katero je mogoče zagotoviti mir v Evropi. Nedvomno je trenutni položaj v Vzhodni Evropi in na Balkanu za Vatikan izredno kocljiv. Spor zaradi ukrajinskih uniato in »katoliškega misijonarstva« v pravoslavnih državah bodo se lahko premostili, teže bo na Balkanu. Vojna na tleh nekdanje Jugoslavije je po vatikanskih trditvah dobila že tako grozljive razsežnosti, da njenih posledic ne bo mogoče odpraviti se dolga desetletja. Prav ob genocidu nad Muslimani v BiH je Vatikan prvič po dolgih desetletjih izrekel misel, da je treba mir tudi vsiliti, če druga sredstva odpovedo. Sedanji hrvaški povračilni napad pa je nedvomno vso zadevo še bolj zapletel. Ko Hrvat in Muslimani poskušajo osvoboditi ozemlja, ki so jih zavzeli Srbi, začena srbsko pravoslavje bolj odkrito in razločneje govoriti o miru in spravi. (voc)

Med včerajšnjo splošno avdienco papeža Janeza Pavla II. v Vatikanu (Telefoto AP)

SRBIJA / OVINKI

Kako do uvoženega blaga

Srbski podjetneži se znajdejo - S potnim listom Arube po svetu

ZARKO RAJKOVIĆ / BEOGRAD

BEOGRAD - Zveni kot sala, a v njej je precej resnice. V kavarni se srečajo Sumadinci, da se seznanijo. Prvi pove, da je iz Arube, drugi je iz Trinidada, tretji je iz Guama, četrti pa z Devskih otokov. Vsak popije svoj kozareček in potem se vrnejo v svoj Mali mokri lug, vas pri Beogradu.

Srbijo je preplavila nova moda dvojnih državljanstev. To možnost je odkril, ko je bil v Singapurju, podjetni zasebnik Stanko Kuštrin. Za 350 dolarjev je postal lastnik potnega lista države Aruba. To je majhna država, ki ima kakih 64.000 prebivalcev, steje pa na 17 milijonov državljanov. Potni list mu ne pomaga, da bi bil v Arubi, ce ne premore zajetne vsote dolarjev. Sumadincu iz Arube novi potni list ne pomeni nič, kadar je treba plačati davek v Jugoslaviji ali kadar gre za mobilizacijo. Se kako pa mu pride prav zdaj, v času sankcij. Z njim lahko potu-

je brez vize po vsej Evropi in po večjem delu sveta. Potni list z žigom Guama omogoča turistični vstop v ZDA, Kanado, Juzno Afriko, Avstralijo - brez vize, na katero je treba čakati po več mesecev.

Po Srbiji odpirajo nekakšna predstavništva Arube, Benina ali kakšne druge države, ki ni članica Združenih narodov ali pa je pod zaščito kakšne druge države. Predstavništva odpirajo Srbi - nova kategorija dvojnih državljanov. Prednosti niso zanemarljive. Če nič drugega, lahko uvozijo avto brez carine.

Zato je Beograd preplavljen z avtomobili, ki nosijo »diplomatske« tablice z začetnico E. To je oznaka za tuja gospodarska predstavništva. Prek njih poteka tudi največje del prepovedane trgovine s svetom. Sankcije niso ovira.

Težava je samo v tem, da se ti napol Srbi napol tujci začudeni sprašujejo: kje je pravzaprav ta Aruba?!

Milošević ni več priljubljen kot nekoč (Foto: TRIO)

ALBANIJA / RAZSODBA

Devet let zapora za Nexhmijo Hoxha

Sodniki so odločili, da je kriva razsipniškega življenja - Porabila kar 75.000 dolarjev

TIRANA - V Tirani so včeraj na devet let zapora zaradi »malverzacij« obsodili 72-letno Nexhmijo Hoxha, vdovo nekdanjega albanskega partijskega in državnega voditelja Envera Hoxha. Soobtoženi Kino Buxheli, ki je bil v prejšnjem režimu zadolžen za gmotni standard funkcionarjev, je bil obsojen na štiri leta zapora. Po padcu komunističnega režima marca lani je to prva rozsodba proti vodilni osebnosti iz prejšnjega režima. V Tirani že navajajo, da bo podobna usoda doletela tudi dru-

ge, če so zagrešili kazniv dejanja, vsekakor pa zavračajo obtožbe, da nameravajo sprožiti pravi »lov na carovnice«.

Ob branju rozsodbe, ki jo je neposredno prenašal Radio Tirana, Nexhmija Hoxha ni trenila z ocesom. Ob vstopu v sodbo dvorano je le ponovila, da je mirna, ker je nedolžna. Dodala je tudi, da bi bila zaporna kazen za 72-letno žensko isto kot smrtna obsodba. Predsednik sodnega zbora Muharem Kushe je pri pojasnjevanju razsobe navedel, da se Nexhmija Hoxha ni za-

vedala kaznivosti svojih dejanj. Življenje na državni račun se ji je zdelo samo po sebi umevno, ker je bil tak sklep komunistične partije. Sodisce jo je obtožilo, da je kriva razsipniških potovanj v tujino in nakupov luksuznih predmetov, za katere je porabila 750 lekov (75 tisoč dolarjev) v času, ko je država živel v revščini.

Pred sodno dvorano v Tirani je na rozsodbo cakala številna množica, med katero so bili tudi privrženci prejšnjega režima, ki pa niso povzročili nemirov. (voc)

Policija spremlja Nexhmijo Hoxha po obsodbi (Telefoto:AP)

P I S M A I Z P E K L A

V Ženevi o ničemer nič ne vedo, pravijo Sarajevčani

KEMAL KURSPAHIĆ / SARAJEVO

cistiti teren za svojo Republiko srbsko. Vemo, na kakšen način: s poziganjem, z umori, s posilstvi, s preganjanjem vsega, kar ni srbsko, iz cele vrste mest, v katerih so bili po popisu iz leta 1991 Muslimani v večini: iz Zvornika, Foče, Visegrada, Prijedora, Sanskega Mosta, Vlasenice in drugih.

Namesto da bi doumela, da razdelitev Bosne in Hercegovine pre-

z drugimi« prav to je amec »diplomatsko« povedal »sef diplomacije« samozvane Republike srbske Aleksa Buha.

A Bosna v spopadu ni imela sreče niti z evropskimi ustvarjalci miru. Ti so tudi na samem začetku, ko sta pri pogajanjih posredovala Cutileiro in lord Carrington in potem, ko sta ju zamenjala Vance in Owen, misleč, da je to najlažja rešitev, naselili srbskim trditvam o skupnem življenju brez prihodnosti, zaradi cesar naj bi bilo se najboljše, če se Bosna razdeli med tri svoje »konstitutivne narode«. Kaj je pravzaprav slabega v tem, ce eden od teh narodov ne zeli živeti z drugimi? Predvsem to, da v Bosni in Hercegovini ne obstajajo nikakršna etnično čista ozemlja, na katerih bi se lahko razvile »države v državi« - muslimanska, srbska in hrvaška.

Zamisli o razdelitvi so praktično navdihnile tudi zločine. Kakor hitro so, se v libzonski fazi pogajanj, prišli na mizo geografski zemljevidi treh »konstitutivnih enot«, je Karadžić - ob pomoči paravojskih sil iz Srbije in po neke terorističnih skupin JNA in SDS - začel

Po eno jabolko za vsakega dojenčka (Telefoto: FaH)

»hrvaško« BiH je mogoče ustvariti edino s pregoni in ponizevanjem vseh drugih, ki tudi živijo na teh ozemljih.

Kaj se v resnici dogaja? Samozvana hrvaška skupnost Herceg-Bosna, ki se zgleduje po Karadžićevi zločinski etnični metli, se preden je bil dosežen končni dogovor, že »cisti« tiste kraje, ki so vrisani kot »hrvaški«. Najnovejši takšen primer je napad topništva HVO na Gornji Vakuf, mesto, v katerem je po zadnjem popisu živel 56,1 odstotka Muslimanov in 42,6 odstotka Hrvatov; kmalu utegnejo slediti tudi druga mesta v tej regiji, kjer je povsod živel več Muslimanov kot Hrvatov (Mostar 34,8 odstotka Muslimanov in 33,8 odstotka Hrvatov, Bugojno 42,1 : 34,1, Konjic 54,5 : 26,0, Travnik 45,3 : 36,9 in Jablanica 72,1 : 17,8)!

Iz te izkušnje nasilnega ustvarjanja »srbskih« in »hrvaških« provinc v Bosni in Hercegovini si ni težko predstavljati, kako bi nastajali »muslimanski« Sarajevo, Zenica ali Tuzla.

Bosansko-hercegovaška inacita talilnega lonca lahko temelji samo na najvišjih ustavnih zagotovilih o enakih clovekovih pravicah slehernega njenega državljana, ki lahko izpoveduje katerokoli versko, narodnostno, ideološko oziroma kakršnokoli drugo pripadnost. Ustvarjanje »držav v državi« pa je zgolj uven v stoletni pekel. V Ženevi o tem se - ne vejo prav nič.

NOVICE

Najhujši napad na Sarajevo doslej

ZENEVA, SARAJEVO - Iz Zeneve so v sredo sporočili, da sta predsednik BiH Alija Izetbegović in predstavnik Hrvatov v BiH Mate Boban podpisala sporazum o nenapadanju. Druga novica iz Zeneve pa je, da je bosanska delegacija zagrozila z odhodom s pogajanj, ce Srbi ne bodo prenehali napadati nedolžnega prebivalstva. Povod za to je najverjetneje topniški napad na Sarajevo v sredo, ki je bil najhujši v zadnjih nekaj mesecih. Ob eksploziji granat pred sedežem Unproforja v Sarajevu so umrli stiri ljudje, vec pa je bilo ranjenih. Kljub premirju so se nadaljevali boji med muslimanskimi in hrvaškimi enotami v osrednji Bosni. Muslimanske sile so napadle hrvaske položaje v okolici Gornjega Vakufa, Zenice in Busovace. Boji so zahtevali najmanj 26 življenj. Kljub nemirju je v Sarajevo pripotovala visoka komisarka ZN Sadako Ogata in na letališču priredila tiskovno konferenco. (Reuter, STA)

Knin proti Miloševiću

BEOGRAD - V sredo sta se v Beogradu zvrstila protestna shoda proti srbskemu režimu in Miloševiću. V sindikalnem domu so se zbrali kulturni delavci, ki so zahtevali mir. Pred zvezno skupščino pa se je zbralo približno 500 zagovornikov srbskega mascevanja Hrvatom, ki hočejo vojno. Demonstranti, večinoma iz Krajine, so Miloševica obtožili kot glavnega krivca za vojno, hkrati pa tega, da jih zdaj pusca na cedilu. (Z. R.)

Predsednik ZRJ na prijateljskem obisku v Grčiji

ATENE - Dobrica Cosić, predsednik tako imenovane ZRJ, je na lastno pobudo v sredo prispel na enodnevni obisk v Atene. Cosića sta sprejela grški predsednik Konstantin Karamanlis in ministriki predsednik Micoatakis. Cosić je od Grčije zahteval, da kot članica ES in Nata poskusa druge države odvrti od morebitnega posredovanja v ZRJ, in jo zaprosil, naj se v ZN zavzame za ukinitve sankcij. Tiskovni predstavnik grške vlade Maginas je dejal, da Cosićeva navzočnost v Atenah kaže na grška prizadevanja za mirno reševanje krize v nekdanji Jugoslaviji in na podporo delu zenevske konference. Grčija in Jugoslavija imata že po tradiciji prijateljske odnose, Grčija pa je edina država, ki je Miloševiću čestitala ob ponovni izvolitvi. Beograd in Atene imata tudi enak pogled na vprašanje Makedonije. (Z. P.)

Srbija slavi preboj blokade na Donavi, Bolgari pa zahtevajo poostritve embarga

BEOGRAD - Srbski konvoj ladij in tankerjev z nafto je uspešno prebil romunsko zaporo na Donavi in prispel v Srbijo, poročajo vsi srbski casopisi. »Blokada na Donavi se je zlomila,« pišejo Večernje novosti. Samo Borba je opozorila na nevarnost grozje srbskih kapitanov, da bodo zazgali konvoj, ce jih bodo skušali zaustaviti. Bolgarija pa je v sredo zahtevala mednarodno tehnično pomoč za zagotavljanje spostovanja embarga proti Srbiji na Donavi in ostro protestirala pri komiteju za sankcije VS ZN, ker posadke srbskih ladij bolgarskim carinikom ne dovolijo pregleda ladij. (STA)

Gligorov predlagal srečanje z Micotakisom

SKOPE - Makedonski predsednik Kiro Gligorov je v sredo grškemu premieru Constantinu Micoatakisu predlagal cimpredšnje srečanje, na katerem bi poskusala rešiti grsko-makedonski spor. Za agencijo AFP je Gligorov izjavil, da se je pripravljen srečati z Micotakisom kjerkoli, tudi v Atenah. (AFP)

Srbi razdeljujejo albansko zemljo na Kosovu

PRISTINA - Srbske oblasti na Kosovu so v zadnjih dneh Srbom brezplačno ponudile pet hektarov zemlje in ugodne kredite za gradnjo hiš in nakup strojev, ce pridejo zivet in delat na Kosovu. Srbsko-crnogorskim beguncem iz Albanije, ki so se naselili v občini Decani, pa naj bi na Kosovu razdelili vec sto hektarov zemlje, ki je last Albancev. (STA)

Vojvodina ima novo vodstvo

NOVI SAD - Ze prvo zasedanje vojvodinske skupščine je splavalo po vodi. Vse stranke opozicije, ki imajo od 120 mest kar 59 sedezev, razen Miloševićevih socialistov, Sesljevih radikalcev in SDS, ki imajo skupaj 56 poslancev, so zapustile zasedanje. Tisti, ki so ostali, so potem bez predsodkov izvolili predsednika skupščine in mandatarja pokrajinske vlade. Sicer pa skupščina Vojvodine nima nikakršnih pooblastil, saj v njenih rokah ni niti zakonodajna oblast niti proračun. Pooblastena je samo za nadzor nad mediji, kar pa ni brez pomena. Direktor novosadske televizije je namreč vsem redakcijam sporočil, da se mora v medijih upravljalati izključno srbski jezik, ne glede na navzočnost manjšin. (M. P.)

Novinarji za odprtost parlamenta

LJUBLJANA - Stalno akreditirani novinarji, ki spremljajo delo slovenskega parlamenta, so se včeraj sestali s predsednikom komisije za poslovanje državnega zbora Miranom Potrcem. Pogovor je bil namenjen izmenjavi mnenj glede odprtosti ali zaprtosti dela parlamentarnih teles, saj bo tudi to ena izmed zadev, ki naj bi jo poslanci zapisali v stalnem poslovniku državnega zbora. Novinarji so se zavzeli za javnost parlamentarnega dela v vseh njegovih fazah, oziroma za to, da se seje za javnost zapirajo le izjemoma. Eden od argumentov za to pa je bilo tudi dejstvo, da bo zbor moral letos sprejeti obilico izjemno pomembnih zakonov, ki bodo usodno vplivali na spremembo v naši družbi. Pravčasno in celovito obveščanje javnosti o tem pa je ne le pomembno, temveč tudi obojestransko koristno. (I. M.)

Nekdanje vodstvo železnice dobiva neupravičene odpravnine

LJUBLJANA - Neodvisnost - Konferenca novih sindikatov Slovenije nasprotuje ocitku, da je sistem slovenskih železnice pred zlomom, povprečne plače železničarjev pa so se vedno 30 odstotkov nižje kot v gospodarstvu. V sporočilu javnosti sindikat poudarja, da so kvalitetni in prizadevni delavci z visoko izobrazbo premalo plačani, vodilni in vodstveni delavci, krivi za zlom železnice, pa odhajajo v pokoj in dobivajo neupravičene visoke odpravnine. Vse to poteka v veliki tajnosti, saj sindikat ne more dobiti odgovorov, kdo je v zadnjih starih mesecih dobil neupravičena izplačila in po kakšnih kriterijih, kolikšna so bila ta izplačila in kdo jih je odobril. V zvezi s stavko v Tovarni meril Les predstavniki Sindikata prav tako ugotavljajo, da se državi se vedno ni posrečilo sistemsko rešiti financiranja proizvodnje in plač v podjetjih, ki so v procesu prestrukturiranja. Prepričani so, da je edina rešitev v ustanovitvi solidarnostnega republiškega sklada, ki bi socialno varnost delavcem zagotavljal v vseh primerih. (STA)

Kmetje napovedujejo splošen protest

LJUBLJANA - Slovenska kmečka zveza in Zveza slovenske podezelske mladine sta opozorili na prepočasno reševanje aktualnih kmetijskih vprašanj. Trenutno je v ospredju predvsem problem odkupnih cen kmetijskih izdelkov in režim uvoza in izvoza. Nenadzorovan uvoz kmetijskih izdelkov povzroča, da cene teh izdelkov stagnirajo ali padajo, kmetje pa jih kljub temu ne morejo prodati. Prva zasedanja državnega zbora kažejo, da ima ta premalo posluha za težave kmetov, kar ima lahko po besedah predsednika Slovenske kmečke zveze Franca Zagodna dolgotrajne posledice za razvoj kmetijstva na podeželju. Vlada je z odlokom revalorizirala katastrski dohodek kot osnovo za vse davjate, ki jih plačujejo nezaposleni kmetje. Tako znatna prispevna stopnja za zdravstveno zavarovanje 18 odstotkov od katastrskega dohodka, in ne 15 odstotkov, kot so zahtevali kmetje. Danes se bo Slovenska zadrzna zveza sestala z vlado. Če pogajanja ne bodo uspešna, kmetje napovedujejo protestni shod za 4. marec. (M. J.)

O novem zakonu o državni statistiki

LJUBLJANA - Statistično društvo Slovenije in Sociološko društvo Slovenije sta včeraj v prostorih Ekonomske fakultete v Ljubljani pripravili strokovno srečanje z naslovom Nova pravna ureditev (institucionalnega) statističnega sistema v Republiki Sloveniji. Predaval je Slobodan Dujic, soavtor vladnega predloga zakona o državni statistiki. Vlada Republike Slovenije je 26. novembra lani določila besedilo predloga za izdajo zakona v državni statistiki z osnutkom zakona in ga poslala parlamentu v nadaljnjo zakonodajno proceduro. V teh dneh so avtorji predlaganega vladnega zakona dobili pripombe in jutri jih bodo v sodelovanju s predstavniki Efte in Eurostarta tudi preučili. Doslej je namreč se vedno v veljavi stari zvezni zakon iz leta 1973. Novi zakon pa bo prinesel bistvene spremembe predvsem na področju strogo selektivnega pristopa do individualnih podatkov, do katerega bodo imeli pravico le registrirani raziskovalci. (M. G.)

ODGOVOR MINISTRSTVA ZA ZUNANJE ZADEVE NA ČLANEK »FRANCO JURI - PRVA ŽRTEV VLADNE KOALICIJE«

Dnevnik Republika je 26. januarja objavil članek z naslovom: Politika, kadrovanje, diplomacija - V Argentini pa kar molčijo, v katerem avtor Miran J. Lesjak namiguje na domnevno »neuradno kosilo« gospoda Lojzeta Peterleta z argentinskim veleposlanikom Jorgejem A. Taianom med njegovim nedavnim obiskom v Ljubljani. Ob tej priložnosti je menda gospod Peterle poskušal prepričati odobritev (agrema) Republike Argentine za novega veleposlanika RS v Buenos Airesu, Franca Jurija. Kodobno v casniku Delo včeraj avtor Vinko Vasle že v naslovu trdi, da je »Franco juri - prva žrtev vladne koalicije«, pri čemer tudi piše o domnevnem sestanku gospoda

Peterleta z argentinskim veleposlanikom. V zvezi z omenjenimi in drugimi trditvami uglednih casnikarjev sporoča ministrstvo za zunanje zadeve RS naslednje: Gospod Peterle se je prejšnji teden (20. januarja) cisto po naključju srečal z argentinskim veleposlanikom, ko je ta s spremstvom odhajal s kosila. V družbo svojih in njegovih spremljevalcev se je z veleposlanikom seznanil in z njim izmenjal nekaj vljudnostnih besed. Gospoda Peterleta so veleposlaniku predstavili kot pravkar designiranega zunanjega ministra. O nikakršnem sestanku niti kosilu z argentinskim veleposlanikom torej ne more biti besede. Prav tako sploh ni bilo besede o vlogi RS za agrema

za gospoda Franca Jurija. Kar zadeva ugibanja v roku, v katerem naj bi zaprosena država sprejela odgovorila na vlogo ter dala odobritev (agrema) za novega veleposlanika, pa tole: Dunajska konvencija o diplomatskih odnosih ne omenja nikakršnih rokov. Sicer je v navadi, da na vlogo odgovorijo v enem mesecu, vendar se sprico čedalje bolj zapletenih mednarodnih odnosov lahko raztegnejo tudi tri roki. Vsekakor pa velja za splošno pravilo dobrega vedenja ali olike tiste države, ki zeli akreditirati svojega velepo-

slanika, da njegovega imena ne omenja v javnosti, dokler ne dobi agrema od države sprejema. Se manj sodi v dobre manire mednarodnega obveščanja, če se o kandidatu za veleposlanika sprozi javna polemika, se preden mu je država sprejema sploh izdala agrema. Prav to pa se je zgodilo v primeru gospoda Franca Jurija kot uradno določenega kandidata za veleposlanika RS v Republiki Argentini. Pri vsem tem se novi zunanji minister Lojze Peterle popolnoma neutemeljeno omenja v nave-

denih clankih kot tisti, ki naj bi se vmesaval v postopek za pridobivanje agrema za veleposlanika Jurija. Gospod Peterle odločno zanika, da bi kot zunanji minister poskušal vplivati na redni postopek, marveč vse, ki razpihujejo polemiko ob tem primeru, opozarja, da prav takšno ravnanje - namreč javna polemika - najbolj škoduje stvari sami, se pravi rednemu postopku za pridobitev agrema za gospoda Franca Jurija kot veleposlanika RS v Republiki Argentini. Zunanji minister pravi, da je po glasovanju izjavil, da so poslanci

prekršili tisti clen poslovnika, ki določa, da so v zasedanjih delovnih telesih zastopani klubi in ne posamezniki. Ta zasedanja poslovnika so parlamentarne stranke sprejele sporazumeno. Za delitev mest v delovnih telesih po poslanskih klubih so se dogovorile zato, da bi ohranile razmerja političnih sil in da bi »parlament sploh lahko deloval«. Z včerajšnjim glasovanjem so, pravi Anderlic, same prekršile pravilo, ki so si ga postavile. Zmago Jelincic je ugotovil, da gre za »zaroto določenih političnih sil«, ki hočejo omajati in celo uničiti njegovo stranko. Marjan Stanic pa je zvečer sklical tiskovno konferenco, na kateri je šest od dvanajstih poslancev Slovenske nacionalne stranke objavilo svoj nepreklicen izstop iz poslanske skupine stranke. Svojo potezo so utemeljili z ocitki, ki so jih na predsednika stranke naslovili že večkrat: od podpiranja kandidature mandatarnjanezu Drnovcu do po-

polne koncentracije oblasti v stranki v rokah dveh ljudi in odklona od predvolilnih obljub. Kljub temu da so izstopili iz poslanske skupine, pa se naprej ostajajo člani stranke. V parlamentu se bodo borili predvsem za uresničitev programskih nacer, s katerimi so tudi prisli v državni zbor. Po njihovem mnenju je namreč Zmago Jelincic zavlil s tiste poti, ki jo je obljubil volilcem pred volitvami. Glede izrednega kongresa

stranke - organiziranje tega je Zmago Jelincic se predvčerajšnjim zanimal - so poslanci dejali, da veljavni statut stranke sicer določa, da ga lahko skliče predsedstvo stranke, ki je v tem primeru dejansko neobstoječe, vendar menijo, da se ga lahko skliče tudi na izrecno zahtevo članstva stranke. Zato so izrazili prepričanje v skorajšen sklic kongresa, na katerem se bodo člani odločili tudi o vodstvu stranke. V zvezi z nekate-

rimi ugibanji o povezanosti Zmaga Jelincica z varnostnimi službami in celo o njem kot marioneti slovenske levice so dejali, da so to za zdaj zgolj domneve, ki pa jih bodo raziskali v bližnji prihodnosti. O primeru Ludvika Klause, o katerem smo že poročali, so povedali, da je bila v stranki sicer sestavljena komisija, ki je imela za nalogo raziskati njegovo delovanje, vendar so zelo hitro ugotovili, da imajo za kakršnokoli sodbo premalo podatkov, zato so nadaljnjo preiskavo prepuščili predsedstvu, torej neobstoječemu organu. O morebitni ustanovitvi nove poslanske skupine se niso razmišljali, čeprav jim poslovnik državnega zbora dopušta ta možnost, saj morajo za ustanovitev k skupini pristopiti le trije člani. Informacije o tem, da bodo nekateri prestopili v poslanske skupine drugih parlamentarnih strank, pa so zavrnili kot neutemeljene in neresnične. (T. S., A. K.)

Peterle zanika, da bi kot zunanji minister poskušal vplivati na postopek za pridobitev agrema za Franca Jurija kot veleposlanika RS v Argentini

Peterle zanika, da bi kot zunanji minister poskušal vplivati na postopek za pridobitev agrema za Franca Jurija kot veleposlanika RS v Argentini. Zunanji minister pravi, da je po glasovanju izjavil, da so poslanci

prekršili tisti clen poslovnika, ki določa, da so v zasedanjih delovnih telesih zastopani klubi in ne posamezniki. Ta zasedanja poslovnika so parlamentarne stranke sprejele sporazumeno. Za delitev mest v delovnih telesih po poslanskih klubih so se dogovorile zato, da bi ohranile razmerja političnih sil in da bi »parlament sploh lahko deloval«. Z včerajšnjim glasovanjem so, pravi Anderlic, same prekršile pravilo, ki so si ga postavile. Zmago Jelincic je ugotovil, da gre za »zaroto določenih političnih sil«, ki hočejo omajati in celo uničiti njegovo stranko.

Marjan Stanic pa je zvečer sklical tiskovno konferenco, na kateri je šest od dvanajstih poslancev Slovenske nacionalne stranke objavilo svoj nepreklicen izstop iz poslanske skupine stranke. Svojo potezo so utemeljili z ocitki, ki so jih na predsednika stranke naslovili že večkrat: od podpiranja kandidature mandatarnjanezu Drnovcu do po-

polne koncentracije oblasti v stranki v rokah dveh ljudi in odklona od predvolilnih obljub. Kljub temu da so izstopili iz poslanske skupine, pa se naprej ostajajo člani stranke. V parlamentu se bodo borili predvsem za uresničitev programskih nacer, s katerimi so tudi prisli v državni zbor. Po njihovem mnenju je namreč Zmago Jelincic zavlil s tiste poti, ki jo je obljubil volilcem pred volitvami. Glede izrednega kongresa

stranke - organiziranje tega je Zmago Jelincic se predvčerajšnjim zanimal - so poslanci dejali, da veljavni statut stranke sicer določa, da ga lahko skliče predsedstvo stranke, ki je v tem primeru dejansko neobstoječe, vendar menijo, da se ga lahko skliče tudi na izrecno zahtevo članstva stranke. Zato so izrazili prepričanje v skorajšen sklic kongresa, na katerem se bodo člani odločili tudi o vodstvu stranke. V zvezi z nekate-

rimi ugibanji o povezanosti Zmaga Jelincica z varnostnimi službami in celo o njem kot marioneti slovenske levice so dejali, da so to za zdaj zgolj domneve, ki pa jih bodo raziskali v bližnji prihodnosti. O primeru Ludvika Klause, o katerem smo že poročali, so povedali, da je bila v stranki sicer sestavljena komisija, ki je imela za nalogo raziskati njegovo delovanje, vendar so zelo hitro ugotovili, da imajo za kakršnokoli sodbo premalo podatkov, zato so nadaljnjo preiskavo prepuščili predsedstvu, torej neobstoječemu organu. O morebitni ustanovitvi nove poslanske skupine se niso razmišljali, čeprav jim poslovnik državnega zbora dopušta ta možnost, saj morajo za ustanovitev k skupini pristopiti le trije člani. Informacije o tem, da bodo nekateri prestopili v poslanske skupine drugih parlamentarnih strank, pa so zavrnili kot neutemeljene in neresnične. (T. S., A. K.)

ZASEDANJE DRŽAVNEGA ZBORA

Brez tretjega v vodstvu

Noben kandidat ni dobil potrebne večine glasov - Poslanci končno sprejeli zakon o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov - O 20-odstotnem znižanju plač bo KVIAZ odločal drugič

LJUBLJANA - Državni zbor se vedno nima tretjega podpredsednika. Nobeden izmed treh kandidatov za to funkcijo na včerajšnji seji državnega zbora namreč ni dobil potrebne večine glasov niti v treh glasovalnih krogih, saj zasedanja poslovnika so parlamentarne stranke sprejele sporazumeno. Za delitev mest v delovnih telesih po poslanskih klubih so se dogovorile zato, da bi ohranile razmerja političnih sil in da bi »parlament sploh lahko deloval«. Z včerajšnjim glasovanjem so, pravi Anderlic, same prekršile pravilo, ki so si ga postavile. Zmago Jelincic je ugotovil, da gre za »zaroto določenih političnih sil«, ki hočejo omajati in celo uničiti njegovo stranko.

Marjan Stanic pa je zvečer sklical tiskovno konferenco, na kateri je šest od dvanajstih poslancev Slovenske nacionalne stranke objavilo svoj nepreklicen izstop iz poslanske skupine stranke. Svojo potezo so utemeljili z ocitki, ki so jih na predsednika stranke naslovili že večkrat: od podpiranja kandidature mandatarnjanezu Drnovcu do po-

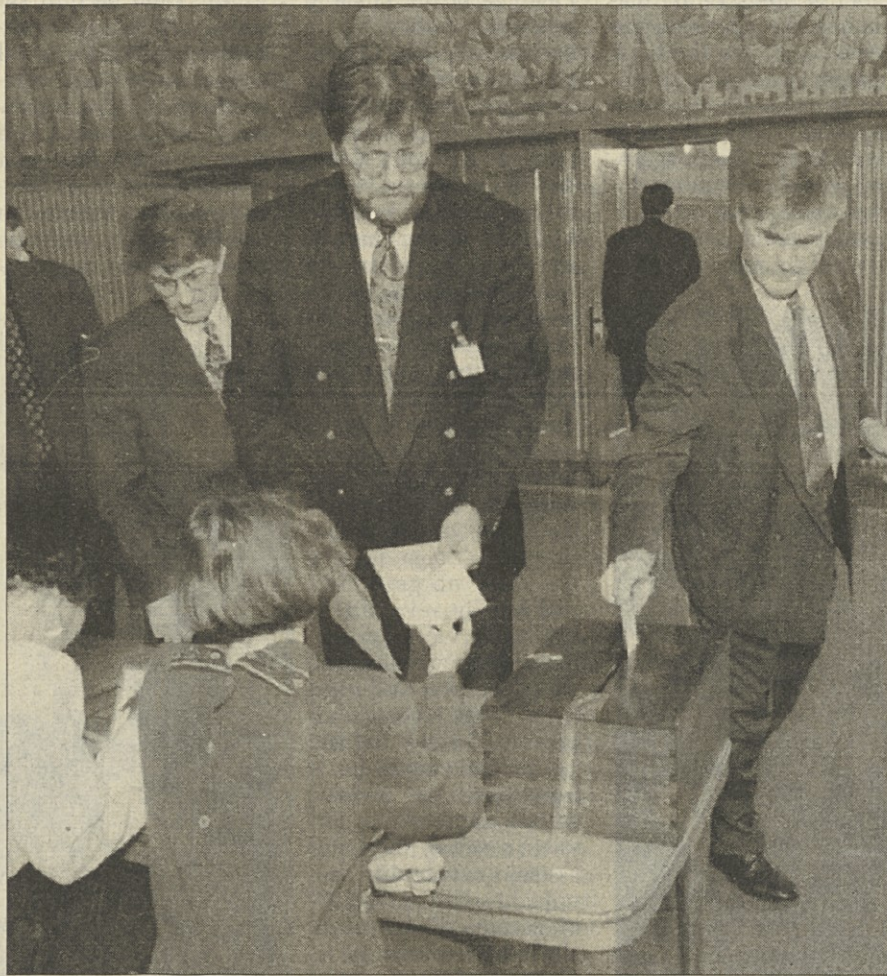
polne koncentracije oblasti v stranki v rokah dveh ljudi in odklona od predvolilnih obljub. Kljub temu da so izstopili iz poslanske skupine, pa se naprej ostajajo člani stranke. V parlamentu se bodo borili predvsem za uresničitev programskih nacer, s katerimi so tudi prisli v državni zbor. Po njihovem mnenju je namreč Zmago Jelincic zavlil s tiste poti, ki jo je obljubil volilcem pred volitvami. Glede izrednega kongresa

stranke - organiziranje tega je Zmago Jelincic se predvčerajšnjim zanimal - so poslanci dejali, da veljavni statut stranke sicer določa, da ga lahko skliče predsedstvo stranke, ki je v tem primeru dejansko neobstoječe, vendar menijo, da se ga lahko skliče tudi na izrecno zahtevo članstva stranke. Zato so izrazili prepričanje v skorajšen sklic kongresa, na katerem se bodo člani odločili tudi o vodstvu stranke. V zvezi z nekate-

rimi ugibanji o povezanosti Zmaga Jelincica z varnostnimi službami in celo o njem kot marioneti slovenske levice so dejali, da so to za zdaj zgolj domneve, ki pa jih bodo raziskali v bližnji prihodnosti. O primeru Ludvika Klause, o katerem smo že poročali, so povedali, da je bila v stranki sicer sestavljena komisija, ki je imela za nalogo raziskati njegovo delovanje, vendar so zelo hitro ugotovili, da imajo za kakršnokoli sodbo premalo podatkov, zato so nadaljnjo preiskavo prepuščili predsedstvu, torej neobstoječemu organu. O morebitni ustanovitvi nove poslanske skupine se niso razmišljali, čeprav jim poslovnik državnega zbora dopušta ta možnost, saj morajo za ustanovitev k skupini pristopiti le trije člani. Informacije o tem, da bodo nekateri prestopili v poslanske skupine drugih parlamentarnih strank, pa so zavrnili kot neutemeljene in neresnične. (T. S., A. K.)

stranke - organiziranje tega je Zmago Jelincic se predvčerajšnjim zanimal - so poslanci dejali, da veljavni statut stranke sicer določa, da ga lahko skliče predsedstvo stranke, ki je v tem primeru dejansko neobstoječe, vendar menijo, da se ga lahko skliče tudi na izrecno zahtevo članstva stranke. Zato so izrazili prepričanje v skorajšen sklic kongresa, na katerem se bodo člani odločili tudi o vodstvu stranke. V zvezi z nekate-

rimi ugibanji o povezanosti Zmaga Jelincica z varnostnimi službami in celo o njem kot marioneti slovenske levice so dejali, da so to za zdaj zgolj domneve, ki pa jih bodo raziskali v bližnji prihodnosti. O primeru Ludvika Klause, o katerem smo že poročali, so povedali, da je bila v stranki sicer sestavljena komisija, ki je imela za nalogo raziskati njegovo delovanje, vendar so zelo hitro ugotovili, da imajo za kakršnokoli sodbo premalo podatkov, zato so nadaljnjo preiskavo prepuščili predsedstvu, torej neobstoječemu organu. O morebitni ustanovitvi nove poslanske skupine se niso razmišljali, čeprav jim poslovnik državnega zbora dopušta ta možnost, saj morajo za ustanovitev k skupini pristopiti le trije člani. Informacije o tem, da bodo nekateri prestopili v poslanske skupine drugih parlamentarnih strank, pa so zavrnili kot neutemeljene in neresnične. (T. S., A. K.)

Bo opozicija ostala popolnoma praznih rok? Foto: Jože Suhadolnik/TRIO

SNS / NOVI ZAPLETI V STRANKI

Poslanci slovenskega parlamenta so včeraj s kar 60 glasovi za odločili, da bo Marjan Stanic ostal član dveh zasedanjih delovnih teles - za obrambo, pravosodje in upravo ter za finance. Stanic je član Slovenske nacionalne stranke, vendar po znanim sporu ob glasovanju o novem mandatarju ni več v poslanskem klubu te stranke. Zato je klub SNS predlagal njegovo razrešitev in zamenjavo v obeh delovnih telesih.

Včerajšnje glasovanje je zanimivo, ker se je ob njem razvila sila nenavadna razprava. Liberalni demokrati in združena lista so bili za zamenjavo »neposlušnega« poslanca, ljudska stranka in zeleni pa proti. Drugi se javno niso izrekli, vendar je glasovanje jasno pokazalo, da so kršćanski demokrati, socialdemokrati in demokrati podprli »svobodo posameznika« proti »strankarski disciplini«.

Predsednik komisije za volitve in imenovanja Tona Anderlic je po glasovanju izjavil, da so poslanci

prekršili tisti clen poslovnika, ki določa, da so v zasedanjih delovnih telesih zastopani klubi in ne posamezniki. Ta zasedanja poslovnika so parlamentarne stranke sprejele sporazumeno. Za delitev mest v delovnih telesih po poslanskih klubih so se dogovorile zato, da bi ohranile razmerja političnih sil in da bi »parlament sploh lahko deloval«. Z včerajšnjim glasovanjem so, pravi Anderlic, same prekršile pravilo, ki so si ga postavile. Zmago Jelincic je ugotovil, da gre za »zaroto določenih političnih sil«, ki hočejo omajati in celo uničiti njegovo stranko.

Marjan Stanic pa je zvečer sklical tiskovno konferenco, na kateri je šest od dvanajstih poslancev Slovenske nacionalne stranke objavilo svoj nepreklicen izstop iz poslanske skupine stranke. Svojo potezo so utemeljili z ocitki, ki so jih na predsednika stranke naslovili že večkrat: od podpiranja kandidature mandatarnjanezu Drnovcu do po-

polne koncentracije oblasti v stranki v rokah dveh ljudi in odklona od predvolilnih obljub. Kljub temu da so izstopili iz poslanske skupine, pa se naprej ostajajo člani stranke. V parlamentu se bodo borili predvsem za uresničitev programskih nacer, s katerimi so tudi prisli v državni zbor. Po njihovem mnenju je namreč Zmago Jelincic zavlil s tiste poti, ki jo je obljubil volilcem pred volitvami. Glede izrednega kongresa

Ne strinjajo se s predsednikom (Foto: Aleš Pavletič/TRIO)

stranke - organiziranje tega je Zmago Jelincic se predvčerajšnjim zanimal - so poslanci dejali, da veljavni statut stranke sicer določa, da ga lahko skliče predsedstvo stranke, ki je v tem primeru dejansko neobstoječe, vendar menijo, da se ga lahko skliče tudi na izrecno zahtevo članstva stranke. Zato so izrazili prepričanje v skorajšen sklic kongresa, na katerem se bodo člani odločili tudi o vodstvu stranke. V zvezi z nekate-

rimi ugibanji o povezanosti Zmaga Jelincica z varnostnimi službami in celo o njem kot marioneti slovenske levice so dejali, da so to za zdaj zgolj domneve, ki pa jih bodo raziskali v bližnji prihodnosti. O primeru Ludvika Klause, o katerem smo že poročali, so povedali, da je bila v stranki sicer sestavljena komisija, ki je imela za nalogo raziskati njegovo delovanje, vendar so zelo hitro ugotovili, da imajo za kakršnokoli sodbo premalo podatkov, zato so nadaljnjo preiskavo prepuščili predsedstvu, torej neobstoječemu organu. O morebitni ustanovitvi nove poslanske skupine se niso razmišljali, čeprav jim poslovnik državnega zbora dopušta ta možnost, saj morajo za ustanovitev k skupini pristopiti le trije člani. Informacije o tem, da bodo nekateri prestopili v poslanske skupine drugih parlamentarnih strank, pa so zavrnili kot neutemeljene in neresnične. (T. S., A. K.)

AVSTRIJA / SPORNI NAKUPI OROŽJA

Francoski mistral v avstrijskih Alpah?

Protiletalske rakete za avstrijsko vojsko

DUNAJ - Na zase-danju avstrijskega obrambnega sveta je padla dokončna odlo-ci-tev glede nacrtovanega nakupa protiletalskih raket za avstrijsko zvez-no vojsko. Naročilo je dobilo francosko podjetje Matra, ki po-nuja enega izmed naj-modernejših proizvo-dov v Evropi - protile-talsko raketo mistral. Raketo hvalijo kot naj-bolj perspektivno evro-psko inovacijo na po-dročju oboroževanja in-dustrije, izstrelak pa v razliki do svedskega tekmeča Boforsa in nje-govega lasersko usmerjenega izstrelka RBS-70 najde in zadene svoj cilj s pomočjo de-tekto-rija, ki deluje na osnovi infrardečega se-vanja. V zadnjem tre-nutku se je v tekmo-vanju za naročilo javilo tudi podjetje AEG, ki je ponudilo ameriško pro-tiletalsko orozje 'stinger' - do zdaj nabavlji-vo samo v okviru zveze NATO in njenih zavez-nikov. Medtem ko ame-riški proizvod ni bil upoštevan, ker je bil ponujen izven določil razpisa, je konkurenca dolgo časa tekla med cenejšo ponudbo Bofor-sa in tehnično boljšim proizvodom Matre. Vendar je le-ta tudi do-sti dražji: Avstrija bo za nakup raket tipe 'Mi-

stral' plačala eno mi-liardo in petsto milio-nov silingov. Zvezni kancler Vranitzky je odločitev za dražji proizvod utemeljil s pripravljenostjo Fran-co-zov za kompenzacijske posle z Avstrijo. Nakup orožja za zvezno vojsko pa se je tudi tokrat - podobno kot pred nekaj leti pri nakupu municije za to-pove firme Oerlikon - skoraj izjalovil zaradi političnih splekt in ozadij. Kajti v obrambnem ministrstvu so pri-stojni uradniki vse tja do ministra za obrambo Fasslabenda bili osumljeni političnih intervencij za eno ali drugo izmed obeh konkurenčnih podjetij. Tako so avstrijski Zele-ni in njihov zvezni vodja Peter Pilz navse-zadnje opozarjali na skandalozne interne splet-e ter zahtevali ustanovitve parlamen-tarnega pododbora, ki naj bi ponovno razpisal in nadzoroval nakup raket. Podobne razsežnosti je dobila pred kratkim (13. januarja) tudi po-delitev naloga za teh-nično obnovo zastarele-ga tanka M 60 A3, ki ga je prejelo ameriško podjetje. - Proti vsem

predpisom o razpisu javnih naročil in mimo določil obrtnega zaka-na, je tedaj kljub vsem demantjem iz obrambnega ministristva zopet zatrjeval Peter Pilz, ki je v ozadiju domneval nekontrolirano pre-takanje milijonskih vsot in provizij. Tudi ostale strake so tedaj zahtevale od obrambnega ministra pojasni-lo. V zvezi z odločitvijo o nakupu francoskih raket 'Mistral' je Pilz govoril o tem, da ima na razpolago interno gradivo iz krogov vojskarske, s katerim lahko dokumentira »masivne intervencije s strani Francozov«. Raketno orožje za avstrijsko vojsko je že pred nekaj leti poskrbe-lo za živahno iz zelo načelno politično raz-pravo v Avstriji. Drazavna pogodba iz 1955. leta Avstriji nam-rec ne dovoljuje upora-bo raketnega orožja. Vendar se je tedaj v avstrijski politiki utrčila teza, da marsikatera do-locila v tej pogodbi«ni-so več sodobna». Danes torej o načelnih pomi-slekih glede nakupa ni bilo kaj slisati. Name-sto tega pa nekateri avstrijski komentatorji

sprasujejo po dejanskih vzrokih za nakup dra-gega raketnega orožja, ki se mnogim glede na vojaškostrateske oko-liscine male Avstrije ne zdi nujno potrebno. Ena izmed novih tez: v času avstrijskih priza-devanj za evropsko in-tegracijo naj bi bile take kupcije, ki se ocit-no vršijo tako pod poli-tičnim kot tudi pod ekonomskim pritiskom, neke vrste doka za mo-rebitno 'poroko' s siste-mom evropske varno-sti, pa naj bi se ta v bo-doce imenoval NATO ali WEU.

KOROŠKA / SPORAZUM S SLOVENIJO

Pomoč ob katastrofah

Podpis pogodbe že letos

IVAN LUKAN

CELOVEC - Kot mil-jnik iz federalističnega vidika ocenjujejo na Ko-roškem nacrtovano po-godbo med državo Slo-venijo in avstrijsko zvezno deželo avstrijsko Koroško o medse-bojni pomoči v primeru katastrof. To je izjavil avstrijski minister za vprašanja federalizma Jürgen Weiss, saj gre po njegovi oceni za prvo tozadevno pogodbo med neko avstrijsko zvezno deželo in sosed-

no državo. Pogodba vsebuje med drugim takojšno infor-macijo drug drugega ob elementarnih dogodkih in hudih nesrečah. Nacrtovan sporazum, ki naj bi bil podpisan se letos, dalje predvideva tudi vsestransko pomoč prizadetim. V zvezi z nuklearko v Krskem je koroški deželni glavar Christof Zernatto naznanil, da je takojšnja informacija v primeru nevarnosti ali

nesreče sestavni del po-sebnega sporazuma med Avstrijo in Slove-nijo, ki je prav tako že v pripravi. Sporazum o oboje-stranski pomoči v pri-meru katastrof med Ko-roško in Slovenijo naj bi z avstrijske strani podpisal deželni glavar, ne pa avstrijski zvezni predsednik. Tozadeven predlog je koroška deželna vlada že posre-dovala avstrijskemu zveznemu predsedniku.

KOROŠKA / DRUŠTVO VINZENZ RIZZI

Za vzdušje, ki presega nacionalizem

Člani društva bodo lahko organizacije in posamezniki

CELOVEC - Sodelo-vanje in sožitje v pro-storu Alpe-Jadran, učenje jezikov sosed-a kot sestavni del izo-brazevalnega programa v tem prostoru, ter ust-varjanje vzdušja, ki presega ozko naciona-listično misljenjeja. To so bile glavne teme pripravljalnega semi-narja za ustanovitev teretničnega društva »Vincenz Rizzi« pred nekaj dnevi v Celovcu. Namen seminarja je bil, da pripravi vsebin-

ski in delovni program za delovanje društva, ki naj bi bil usta-novljen v tesni pove-zavi z Zvezo sloven-skih organizacij na Ko-roškem. Predsednik ZSO Marjan Sturm je s tem v zvezi v razgovor-ah in določil izredni programski občni zbor ZSO, ki bo se v prvi polovici letosnjega le-ta, je poudaril Sturm. Pripravljalnega se-minarja za ustanovitev društva »Vincenz Riz-z« (poimenovanem po

pa bo nadstrankarsko in se zeli povezovati s partnerji s podobnimi programskimi izho-disci v prostoru Alpe-Jadran. Obliko odnosa Zveze slovenskih orga-nizacij do novega društva pa bo obravna-val in določil izredni programski občni zbor ZSO, ki bo se v prvi polovici letosnjega le-ta, je poudaril Sturm. Pripravljalnega se-minarja za ustanovitev društva »Vincenz Riz-z« (poimenovanem po

nemško govorecem za-govorniku dvojezičnosti na Koroškem v pre-jšnjem stoletju) so se poleg predsednika ZSO udeležili med drugim Dietmar Lar-cher, Mirko Wakounig, Helga Mracnikar, Bet-tina Gruber, Edwin Radnitzky (vsi iz Ko-roške), Beate Eder iz Innsbrucka, ter Aldo Mazza, Sandra Monta-li, Siegfried Bauer, Toni Collselli in Klaus Civegna iz Južne Tirol-ske.

KOROŠKA / 40 LET

Jubilej planincev

CELOVEC - Pred 40 leti so slovenski planinci na Ko-roškem ustanovili oziroma obnovili leta 1900 usta-novljeno Ziljsko podružnico Slovenskega planinskega društva, ki se je leta 1906 preimenovala v Koroško po-družnico SPD. V prvi svetovni vojni, ko so morali nasi-fantje na fronto, je prenehalo delovanje obeh podružnic. Po vojni v plebiscitnem času so kratko delovale tri podruž-nice - Pliberk, Velikovec in Borovlje, potem pa ni bilo več organiziranega planinst-va do leta 1947, ko je bila v Celovcu ustanovljena Slo-venska fizikultura zveza, se-daj Slovenska športna zveza, v okviru katere je bila usta-novljena planinska sekcija, ki jo je vodil Lubo Urbajs. Leta 1952, to je bilo 25. maja, pa so trije takrat najbolj nav-dušeni planinci Franci Reh-sman, Stanko Selander in Lubo Urbajs - sklenili obno-viti leta 1900 začeto društve-no delovanje in mu dati ime Slovensko planinsko društvo Celovec. Na obnem zboru 11. ja-nuarja 1953 je bila uresni-ce-na njihova namera: izvoljen je bil sledeči upravni odbor: Lubo Urbajs (predsednik), Tonci Miklavčič (podpred-sednik), Danilo Kupper (taj-nik), Franci Brezjak (blagaj-nik), nadalje Kristi Lajčaher, Andrej Jelenik, Feliks Smol-nik, Stanko Selander in Tin-ca Lopus, sedaj Inzko. V nad-zorni odbor pa so bili izvolje-ni Franci Zwitner (predsed-nik), Micka Kosat, sedaj Miskulnik in Lojz Galob. Ena največjih dejanj ob-novljenega društva v teh 40 letih je vsekakor postavitev planinske postojanke Koče nad Arhovo pečjo na plani-ni Blesceci. Letos obhaja ta koca 25-letnico svojega ob-stoja. Zgrajena je bila ob ve-

liki pomoči gorenjskih pla-nincev in njihovega pozitr-ovalnega organizatorja Fran-ja Klotenika iz Kranja. Pridobi-tev koca je imela izredno si-rok odmev, saj se je število članstva od tedanjih sto pomnožilo kar na 700. Plod dobrega sodelovanja z avstrijskimi planinskimi ustanovami je bil vsekakor sprejem v Zvezo avstrijskih planinskih društev. Verband alpiner Vereine Ostereichs. S sprejetjem v to ustanovo, ima nase društvo tudi razne ugodnosti. Prav tako imamo pri Planinski zvezi Slovenije iste ugodnosti kot jih imajo njihovi člani. Pomembno vlogo igra nase društvo tudi v sklopu prizadevanj za ohranitev do-mačin gorskih, ledinskih in krajevnih imen, ki so se ved-no tarča ponemčevanja, tok-rat predvsem s strani usta-nov, ki se ukvarjajo s turiz-mom. To pa tudi pomeni, da ima Slovensko planinsko društvo na Koroškem važne narodnoobrambne naloge in da je delo te organizacije se-stavni del borbe za ohranitev slovenstva na Koroškem. Čeprav obhajajo letos 40-letnico obnove planinske-ga društvenega delovanja na Koroškem, smo pa se poseb-no ponosni na našo 93-letni-co skupnega obstoja (18. ja-nuarja 1900), saj smo tako eno najstarejših društev na Koroškem. Sorodstvene veje pa gredo se bolj nazaj v leto 1893, ko je bilo v Ljubljani ustanovljeno osrednje Slo-vensko planinsko društvo iz katerega izhajata Ziljska kot Koroška podružnica in preko njihju obnovljeno planinsko društvo. To pa pomeni kar 100 let sorodstvenih vezi. Stoletnica Planinske zveze Slovenije, ki je bomo obhaja-li 27. februarja, je zato tudi naš praznik. (S.L.)

DUNAJ / VRNITEV JONASOVEGA OBISKA V RIMU LETA 1971

Scalfaro prvi italijanski predsednik na uradnem obisku v Avstriji

Južna Tirolska še vedno osrednje vprašanje odnosov med državama

IGOR SCHELLANDER / IVAN LUKAN

DUNAJ - Italija bo ukini-la zasledovanje nekdanjih južnotirolskih aktivstov, ki so z nasiljem odgovorili na nekdanjo nezadovoljivo si-tuacijo nemškogovoreče na-rodne skupnosti v Južnem Tirolu. Osebe, ki do zdaj ni-so mogle neovirano presto-piti italijanske meje, v bo-doce ne bodo več ovirane. To je bila najkonkretn-ejša nepoved italijanskega zunanjega ministra Emilija Colomba po delovnem raz-govoru s svojim avstrijskim kolegom Aloisom Mockom včeraj popoldan v avstrijskem zunanem ministristvu. Tudi Mock in Colombo sta pred novinarji oba izpo-stavila izredno zgodovinsko pomembnost državne-ga obiska italijanskega predsednika Scalfara v Avstriji ter dosežek delovnih zasedanj svojih resorjev - vse to dokazuje napredo-vanje pri ustvarjanju dobrih odnosov med Avstrijo in Italijo, hkrati pa je osnova za nadaljevanje meddržav-nih stikov. Italijanski zu-nanji minister Emilio Co-lombo dobesedno: »Prvi obisk našega državnega predsednika po dolgih de-setletjih je dokaz za po-membno pot, ki je za nami, in osnova nadaljnje sode-lovanja za konstruktivno bodočnost.« Zdaj bodo sle-dile, tako Colombo, vsako-letne redne konzultacije vladnih predsednikov in zunanjih ministrov Italije in Avstrije. Med Italijo, sousta-noviteljico Evropske sku-pnosti, in Avstrijo, ki caka na vstop v ES, morda ob-staja nekakšna navidezna meja-zalocnica, vendar se je Rim že vedno odkirto zavzemal za avstrijski pri-

stop k skupnosti, je se pou-daril italijanski zunanji mi-nister. Sicer pa je včerajšnji do-godek po svoje zgodovins-ki: italijanski predsednik Oscar Luigi Scalfaro je namrec prvi italijanski predsednik, ki je uradno obiskal Avstrijo, odkar ob-staja italijanska država! Vzroka za 123-letno za-mudo ni treba dolgo iskati, saj je tako spor med mlado državo Italijo in Habsburz-ni v zadnjih desetletjih pre-teklega stoletja, kot tudi konflikt zaradi priključitve Južne Tirolske k Italiji v pr-vi svetovni vojni vsem se v spominu. Sele s sklenitvijo tako imenovanega paketa o južni Tirolski so se odnosi med obema državama po-stopoma normalizirali, če-prav za nemško govoreče večinsko prebivalstvo Juž-ne Tirolske se danes niso zadovoljivo rešeni vsi pro-blemi. Prav to dejstvo je tudi vz-rok za to, da ob priliki zgo-dovinskega obiska itali-janskega državnega predse-dnika ne bo - kot prvotno nacrtovano - podpisana prijateljska pogodba med obema državama. Državna predsednika Scalfaro in Klestil sta za to se prvi dan obiska podpisala sporazum o regionalnem sodelovanju preko meje, predvsem med Južno in Severno Tirolsko, ter med Furlanijo-Julijsko krajino in Koroško. Tudi glede tega sporazuma so obstajali s strani Južne Tirolske pridržki. Sestavni del tega sporazuma je tudi, da naj bi v bodočnosti prišlo do rednih kontaktov med obema državama na najvišji ravni.

Predsednik Scalfaro ob prihodu na dunajsko letališče (Telefoto AP)

AVSTRIJA / MANJŠINE

Gradiščanski Hrvati zavračajo osnutek zakona za dvojezično šolstvo

DUNAJ/ZELEZNO - Državna poslanka Zelene alternative Terezija Stojšic je v izjavi za tisk zavrnila osnutek za dvojezično šolstvo za Gra-diščansko, ki ga je izdelalo ministristvo za šolstvo na Du-naju. Poslanka zah-teva, naj ministristvo upošteva zelje na-rodnostne skupnosti in opusti namerava-ne nacerte v osnutku referentov, ki bi po mnenju narodnostne skupnosti povzroči-le poslabšanje, ne pa napredek dvojezič-

nega solstva na Gra-diščanskem. S tem v zvezi Stojšiceva poudarja, da pride za dvojezične občine na Gradiščanskem v postev le splošen dvojezični pouk v celotnem področju obveznega šolstva. »Gradiščanska končno potrebuje sodoben, funkciona-len zakon o dvoje-zičnem solstvu,« je dejala poslanka ZAL v avstrijskem parla-mentu in hkrati opo-zorila na osnutek zakona, katerega je lani jeseni izdelala

strokovna skupina po razgovorih s hr-vaskimi in madzar-skimi organizacijami na Gradiščanskem. Stojšiceva je dalje kritizirala, da je ne-razumljivo, da so vse aktivnosti urad-nih instanc glede zakona potem, ko so se Hrvatje in Madza-ri izrekli proti ko-piji koroškega loce-valnega modela, ob-stale. »Očitno so zakoni hitro sklenje-ni le, če ne prin-sejo izboljšave,« je dejala državna po-slanka. (I.L.)

NOVICE

Za polovico manj letal na koroškem nebu

CELOVEC - Zračni promet nad Koroško se je v pre-taklem letu v primerjavi z letom 1991 zmanjšal za več kot 50 odstotkov. To je sporočil Statistični urad koroške deželne vlade, kot vzrok pa je navedel voj-no na ozemlju bivše Jugoslavije. Leta 1990 je Ko-roško preletelo se 138.000 letal, leta 1992 jih je bilo samo se 54.701.

Politični spor zaradi deželne razstave leta 1995

CELOVEC - Tudi zadnja seja gremija koroške deželne vlade ni prinesla dokončne odločitve, kdo bo izvedel deželno razstavo leta 1995, ki je predvi-dena v Hüttenbergu v okraju Sentvid ob Glinji. Vz-rok za nadaljnjo zavlačevanje odločitve je spor med političnimi strankami. Medtem ko socialdemokrat-ska stranka podpira projekt mednarodno priznane-ga podjetnika Rognerja, ker vključuje tudi dolgo-ročno gospodarsko korist za regijo, sta svo-bodnjaska in ljudska stranka se neodločene. Dokončna odločitev naj bi padla na izredni seji ko-roške deželne vlade v naslednji terek.

Nakup zemljišč za naseljevanje podjetij

CELOVEC - Koroška deželna vlada je na svoji seji sklenila nakup zemljišč za naseljevanje novih podjetij v občinah Zelezna Kapla in Zrelec. V Ze-lezni Kapli gre za zemljišče nekdanje tovarne celu-loze »Obir«, ki jo je moral lastnik leta 1988 zaradi ekoloških vzrokov zapreti.

Podražitve elektrike ne bo!

CELOVEC - Po volji gremija koroške deželne vlade letos na Koroškem ne bo prišlo do podražitve elek-tričnega toka. To je izjavil pristojni referent Max Rauscher in poudaril, da na izrednem generalnem zborovanju deželne električne družbe 5. februarja ne bo odobril predlog družbe za povišanje cene električnega toka na Koroškem.

Otvoritev razstav "Planine v sliki" in "Otroški portreti"

CELOVEC - Slovensko planinsko društvo in Mohorje-va družba sta letos v Mohorjevi knjigarni v Celovcu otvorila kar dve fotografski razstavi. Kot vsa druga leta, se je Slovensko planinsko društvo spet predstavilo s fotografijami na temo "Planine v sliki". Mohorjeva za-lozba pa se je tokrat prvič odločila za predstavitev fo-tografij z otroškimi portreti. Na otvoritvi obeh razstav se je zbralo lepo število obiskovalcev, razstavi pa sta odprti se do 13. februarja. Razstavljene fotografije je ocenjevala strokovna žirija s tockovanjem. Tako sta med slikami s planinsko temo dosegla največ točk (vsak po 28) Lubo Urbajs iz Vrbe ob Vrbskem jezeru (crno-bela slika) in Aleksander Cufar iz Slovenije (barvna slika), pri slikah na temo "Otroški portret" pa sta prvo mesto osvojila Petra Pogacnik (crno-bela slika) in Branimir Ritonja (barvne slike). Otvoritev obeh razstav sta popestrila mlada instrumentalista in tako prireditvi dala se privlačnejše obeležje. (S.L.)

Zima se je vmila

INNSBRUCK - V zahodne in severne predele Av-strije se je vmila zima. Od Predarlške preko Tirol-ske in Salzburga do Zgornje Avstrije je zapadlo do enega metra novega snega. S tem je za ta del Av-strije tudi rešena zimska sezona, saj v številnih krajih tik pred solskimi počitnicami ni bilo več za-dosti snega. Močno sneženje pa je v prometu pri-vedlo do večjih zastojev na avtocestah ter tudi do številnih prometnih nesreč. Na tirolskem so osebn-i avtomobili celo vticali v snegu. Brez snega je ostala južna in vzhodna Avstrija.

Tamilci so bili umorjeni

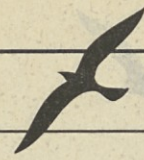
DUNAJ - Pet Tamilcev, katere so predvčeršnjem nasli na nekem parkrišču ob avtocesti blizu Du-naja, so bili umorjeni. Obdukcija trupel je dokazala, da so bili moški, stari me 20 in 30 let, nasilno za-dušeni ter da so jih doslej neznani storilci umorili na drugem mestu in jih sele potem pripeljali na parkirišče ob avtocesti. Vseh pet 'Tamilcev' je bilo iz Sri Lanke, v Avstrijo pa so prišli iz Rusije. To je bi-lo razvidno iz potnih listov oz. zapiskov, katere so nasli v oblekah umorjenih moskih.

PRIREDITVE

Cetrtek, 28. januarja 1993
CELOVEC
Hisa umetnikov: ob 20. uri »Twer-bul« - gostovanje gledališke skupine iz Moskve.
Petek, 29. januarja 1993
Dom sindikatov: ob 20. uri Gimnazij-ski ples - igrata sku-pini Melos in Mali-bu.
Sobota, 30. januarja 1993
TINJE
Dom prosvete: ob

9.00 in 17.00 - Slikanje na svilo s preprosto tehniko; tečaj vodi Erika Malle.
SENTJANZ V ROZU
Stara sola: ob 19.30 - Koncert Iz-toka Mlakarja, sto-rije in baldorije.
PLIBERK
Farna dvorana: ob 19.30 - Pavliha in Mica (Aurand Harris), gostuje mladinska gleda-liska skupina iz Sel.

NOVICE

V Missouriju izvedli smrtno obsodbo

POTOSI (MISSOURI) - Včeraj dopoldne so v kaznilnici v missourijskem Potosiju z injekcijo strupa usmrtili 35-letnega Marstajya Bolderja, ki so ga obsodili na smrt, ker je leta 1979 v kaznilnici, kjer je prestajal kazen dosmrtno ječe zaradi umora, ubil nekega kaznjenca. Vrhovno sodišče je predvčerajšnjim zavrnilo priziv Bolderjevega branilca, ki je trdil, da je kaznjenec umrl, ker mu niso nudili pravočasne zdravstvene pomoči.

Dve leti strogega zapora: partnerico okužil z aidsom

MURI (SVICA) - Sodišče v švicarskem Muriu je na dve leti strogega zapora obsodilo nekega 35-letnika, ki je zavestno okužil svojo partnerico z virusom aidsa, ker se ni hotel zavarovati. Da je seropozitiven, je izvedel leta 1984, ko mu je umrla prva žena. Kljub temu pa je moski vztrajal pri spolnih odnosih brez kondoma tudi z drugo žensko, ki je prav tako umrla zaradi aidsa.

Za newhavnske mladoletnike predlagajo policijsko uro

NEW YORK - Odbor za javno moralo v connecticutnem New Havnu je predlagal za vse najstnike pod 17 letom starosti pravo policijsko uro od 23. do 6. ure. Mladoletniki bi v tem času lahko zapustili svoje domove le v izrednih primerih. Vso kazensko odgovornost za kršitve bi nosili stari, ki bi jih lahko obsodili na dva meseca zapora in na plačilo visoke denarne kazni. Samozvani odbor je prepričan, da bi s tem ukrepom zaježili val mladoletniškega nasilja, ki je zajel mesto New Haven. Predlog je že naletel na ostre kritike raznih drugih organizacij in meščanov, ki trdijo, da se s prisilo ne rešuje težke probleme pubertetnikov.

V snegu našel tank

MOSKVA - Med turo s tekaskimi smucmi je neki 15-letnik nedaleč od Vladivostoka našel sodoben tank ruske amade, ki ga je nekdo »pozabil«. Najdbe fant ni prijavil, temveč je iz tanka skušal odnesti vse, kar bi bilo kaj vredno. To mu je uspelo z radijskim sprejemnikom in oddajnikom, prav tako je odnesel obe napravi za viziranje, infrardece in lazersko. Brzkone bi podjetni fant dobesedno razstavil tank, če ne bi policija odkrila vse zadeve.

Britanski poslanci »službeno« gledali televizijske pomofilme

LONDON - Skupina britanskih poslancev je predsinocnjim skrbno gledala dele pornografskih filmov, ki jih satelitsko oddaja neka nizozemska mreža. Na podlagi njihove ocene se bo vlada odločila, če te oddaje prepove, kot to predvideva nova okrožnica Evropske skupnosti.

Nenavaden kroj poletnih oblek, ki jih je Lagerfeld narisal za hišo Chanel: dolge in mehke (Telefoto AP)

VELIKA BRITANIJA / ZAMAN SO SKUŠALI PREPREČITI PROGRAM

Srhljiva oddaja o morilcih je dosegla svoj namen

Pričevanja so med gledalci vzbudila pravi fizični odpor in gnus

Večkratni londonski morilec Dennis Nilsen (Telefoto AP)

LONDON - »Najbolj razburjivi trenutek je bil zame prenos trupla. Njegove nemocene in bingljajoče okončnine so mi dajale občutek popolne nadvlade in moči.« To sta le dva stavka srhljive britanske televizijske oddaje, s katero so poskušali razumeti miselnost večkratnih morilcev kot je Dennis Nilsen. Tega obtožujejo, da je ubil 15 oseb, sam pa je v intervjuju povedal, da jih je umoril »samo« 12, »dodaj sem nekaj drugih, da bi razveselil policijo«. V televizijskem programu so poleg Den-

nisa Nilsena intervjuvali tudi nekaj ameriskih večkratnih morilcev in predstavili več podobnih primerov, med katerimi je tudi primer Rusa Cikaitila, ki ga obtožujejo, da je ubil kar 53 fantov.

Britansko notranje ministrstvo se je zaman na vse kripilje trudilo, da bi preprečilo oddajo. Včerajšnji komentari britanskega tiska so bili v glavnem pozitivni, ker je oddaja vzbudila med gledalci pravi odpor do tovrstnih zločincev, ki so nesporno dokazali svojo umsko izkrivljenost. Pri-

tem je prednjaci Dennis Nilsen, ki je s svojo hladno odmaknjenostjo, brez sence kesanja in s slabo prikritim zadovoljstvom spregovoril o svojih zločinih, tako da je med gledalci povzročil pravi fizični odpor. Najbolj srhljivo je bilo Nilsenovo podrobno opisovanje, kako se je znebil trupel pod podom kuhinje, ker so »zacela zaudarjati«. Sam je priznal, da se je moral pred tem opiti in da je večkrat bruhal, ko je rezal razpadajoča trupla, kose pa spravljal v plastične vreče.

ZDA / HOTELI SO KUPITI OPICE

Lažna gorila ukanila tihotapce

MIAMI - Trije Mehikanci, ki so prisli v Miami, da bi si v tamkajšnjem zoološkem vrtu skusali zagotoviti gorilo za svoj park, so se pri tem posteno spekli. Njihov naklep je preprečil policijski agent, ki se je preoblekel v ... gorilo. Trojica je stopila v stik s floridskim trgovcem in mu povedala, da bi hoteli kupiti nekaj opic. Ker je trgovina z opicami v ZDA prepovedana, je trgovec obvestil policijo, ki je pripravila past: agent se je preblekel v gorilo, zaprl so ga v kletko in odpeljali na letališče, kjer bi ga morali prevzeti Mehikanci. Tako so v kletki pac koncali sami.

Charles in Diana nezaželena

Španska kraljica Sofija noče na dvoru ločencev in domnevnih prešuštnikov

LONDON - »Nekreposti« waleski par je nezazelen na maddridskem dvoru, ker katoliška španska kraljica Sofija noče ob sebi zakonsko ločenih gostov, ki jim odkrito očitajo prešustvo. To je včeraj objavil The Sun, ki mu je kot kaže uspelo najti konfidenta tudi na španskem dvoru. Prijateljstvo Diane in Charlesa s španskim kraljevim parom je bilo dosedaj zelo zgledno, saj sta oba para v zadnjih treh letih preživela skupno počitnice na Majorci. Napoved zakonske ločitve med Charlesom in Dianom ter zlobne govori-

ce o domnevnem »prijateljstvu« med Dianom in kraljem Juanom Carlosom so zelo razburile kraljico Sofijo, ki je prekinila dobro vpeljano prijateljstvo.

Slabe novice pa nikoli ne pridejo same. Bolj kot Diana je Charles na muhi kritikov v Veliki Britaniji. Daily Express poroča o nezadovoljstvu westminstrskih parlamentarcev zaradi proračuna stroškov za zimske počitnice prestolonaslednika v Svcu. Ne samo, da mu očitajo razsipnost, radi bi ga prisilili, da se odpove posebnemu letalu vojnega letalstva in naj v Zene-

vo potuje z linijskim letalom. Na udaru je tudi edimburski vojvoda Filip. Ze prejšnji teden so kritizirali njegovo napovedano krizarjenje v Karibih, ki bi davkoplacevalce stalo več kot milijardo lir, včeraj pa so se obregnili ob njegovem obisku v Zenevi, kjer se je udeležil seje naravovarstvenikov. Njegovo potovanje s posebnim letalom RAF je stalo 10 tisoč funtov, ce bi v Zenevo odpotoval z linijskim letalom bi država prihranila vsaj 9 tisoč funtov.

S tem pa ni konec polemik, saj nekateri že odkrito govorijo,

da je kraljevska jahta Britannia odvec in predraga. Casi so se spremenili, tako da številni parlamentarci že dajejo za zgled »kolesarske monarhije« skandinavskega tipa in nasprotujejo pompu britanskega dvora. Ti napadi napovedujejo oster boj, ko bo moral parlament odobriti težke izdatke za remont Britannie, ki po 40 letih plovbe potrebuje temeljito popravilo in posodobitev. Laburistični poslanec Alan Williams je prepričan, da je treba poslati Britannio v pokoj, kraljevsko družino pa napotiti k javnim prevozom.

PARIZ / PREDSTAVITEV KOLEKCIJ VISOKE MODE ZA POLETJE 1993

»Plastika je prozorna kot kristal,« pravijo pri Chanelu

PAOLA BERTI, ANSA

PARIZ - "Plastika je enako prozorna kot kristal" je izjavil in tudi v pesmi zapisal znani in neutrudljivi Karl Lagerfeld, ki svoj čas in trud posveča številnim sloviti- him hisam v Franciji in Parizu. V teh dneh je seveda najbolj zaposlen z maison Chanel, enim zgodovinskih stebrov francoske mode, katere- mu je pred leti vrnil nekdanji blisc in seveda tudi primerno zaslovel. Iz vseh navedenih razlogov Lagerfeld seveda ni- ti na tokratnih dneh vi- soke zenske mode ni mogel in smel razočarati številnih pristasic stila, ki ga je pred desetletji uveljavila legendarna

Coco Chanel. Zato se je prepustil plastiki, ki v njegovi viziji visoke zenske mode ni samo prozorna, temveč tudi mehka in cvetlično poslikana oziroma posita. Ob upoštevanju dejstva, da je tudi kraj njegovih poletnih kreacij dovolj nenavaden - dolge obleke se namreč zaključujejo z repi - je bil učinek zagotovljen. Verjetno pa niti iznajdljivi in z občutkom za spektakel obdarjeni Lagerfeld ni racunal, da bodo pravo predstavo oblikovale manekenke, ki so se vztrajno spotikale v predolge obleke oziroma repe. Dolgonoga vitka dekleta ovita v poplesujoče obleke in obuta v skorenjce so morala večkrat kar poskociti, da so se izognila nevarnosti in obstala na nogah. To je seveda krepko pozivilo prikaz Lagerfeldovih zadnjih modelov za poletje v znamenju stila Chanel, sicer pa je bilo ozračje ze pred pricetkom nabito s pričakovanjem, svoje pa je prispeval tudi zvezdnik Richard Gere, ki je spremljal svojo zeno Cindy Crawford, eno izmed najbolje plačanih manekenk na svetu.

Ne glede na neza- len komicen prizvok, ki so ga defileju dale teza- ve manekenk, pa modeli v splošnem pomenijo idejno povratek v leta '20: takrat je neukrotljiva mademoiselle Chanel zavrgla steznike, Lagerfeld pa sedaj odklanja "sestavljene" obleke v

Chanelov defile se je zaključil s tradicionalno poročno obleko: manekenka je bila Claudia Schiffer, ki je bila oblečena v drzno Lagerfeldovo kreacijo (Telefoto AP)

imenu prozornih in ohlapnih srajčnih oblek z nepravilnim robom. Za nemškega modnega mojstra je očarljiva zenska, ki se obrača v zgodovino, vendar se oblaci v nove materiale. Letošnji stil Lagerfeld za

maison Chanel vsekakor zapoveduje dolge obleke z vlečkami in razkrita bujna prsa, pri prvem lahko pomaga sam, pri drugem pa gre težje.

Zenska-zenska, kot je vsec Francozom obeh

spolov, pa je tudi tokratni predlog Emanuela Ungara, ki med drugim ljubi izrazite barve. V tokratni njegovi paleti so predvsem bela, crna in rdeca, ki pa nastopajo v odlocnih, tudi vzorc- nih kombinacijah.

Vodoravno:

1. drama pesnika in dramatika pod 21. navpično, 8. clovek, ki si za kaj prizadeva ali se za kaj poteguje, 10. največji jadranski otok, 11. moski spolni organ v sanskrtu (iz crk GLINA), 12. sin Izaka in Rebeke v stari zavezi, tudi Ezav, 14. rdeci planet, 15. sneg, primeren za sanjanje, saninec, 17. srbska igralka (Eva), 18. spora, 20. avtomobilska oznaka Mostarja, 21. tuja in nasa crka, 23. podolgovata priprava za sedenje, 25. sodnik v grskem mitološkem podzemlju, 27. mesto v Italiji, po katerem se imenuje Jadransko morje, 30. mesto v Indiji, blizu katerega je znameniti Tadž Mahal, 32. ime nizozemskega slikarja van der Nee- ra, 33. zacrtana smer ceste ali železnice, 35. grska crka, 36. severni veter, 38. prapor, zastava.

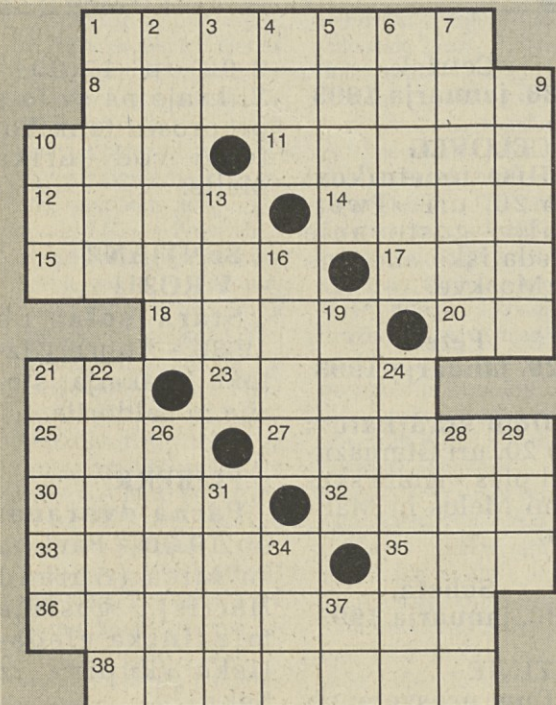
Navpično:

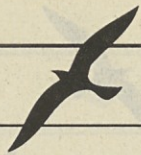
1. kraj v Baranji, severno od Osijeka, 2. obresti, ki se odbijajo pri nakupu nedo-

spele menicne terjatve, 3. začetnici slovenskega pisatelja Potrca, 4. odzagan kos debla, hlod, 5. najdaljša reka Albanije, 6. ranocelnik, 7. spominski vtis v živčnih celicah, 9. eden največjih italijanskih pesnikov (Torquato, »Aminta«), 10. obzaloavanje, 13. slovenski skladatelj in glasbeni pedagog (Vasilij, iz crk KRIM), 16. polotok med Belim in Barentsovim morjem, 19. sumeca pijaca iz vode, pod pritiskom pomesane z ogljikovim dioksidom, 21. pesnik in dramatik, vodilni predstavnik »keltske renesanse«, ki je umrl na današnji dan leta 1939 (William Butler), 22. zahodni del arabske Severne Afrike, 24. spor, kreganje, 26. domaća molzna zival, 28. domovina pesnika in dramatika pod 21. navpično, 29. ime ze umrlega slovenskega glasbenika Sossa, 31. bolgarski srednjeveški vladar (iz crk SEAN), 34. ime nekdanjega hitrostnega drsalca Schenka, 37. kemijski znak za neon.

Simon Bizjak

Resitev krizanke z dne 27.1.: Vod.: sat, smet, trampolin, Otto, Lena, kurz, lajt, areal, tet, recica, vratar, Eol, repar, rman, mera, Dare, srab, inicialka, than, Ast.

MEDICINA / VEČINA ČLOVEŠKIH CELIC SE UPIRA GOJENJU ZUNAJ TELESA

Koža ni oblačilo

Uspehi s povrhnjico so splet znanja, intuicije in sreče

Vsi ljudje nosimo lastno kožo, vendar je med nami 500 in več tih, ki so jo zaradi opeklin ali bolezni mnogo izgubili in so jim preostanke namnožili do potrebne velikosti v laboratorijski celicni kulturi. Zgodba o presajanju lastne namnožene kože sicer ni nova, piše revija Science, vendar je zdaj že prestala 5-letno preizkušnjo in zasluži, da jo opišemo v celoti.

Zacela se je že leta 1974 na medicinski visoki soli harvardske univerze na dokaj čuden način. Prof. Haward Green je z enim svojim doktorantom preizkusil pogoje kultiviranja misijega teratoma, enega od množice različnih malignomov, ki pa je sestavljen iz pluripotentnih celic, iz katerih se v različnih okoliscinah razvijejo zelo različne celice. Bolj po naključju kot namenoma so iz teh celic v enem od eksperimentov zrasli keratociti, celice, iz katerih je zgrajena povrhnjica kože. Seveda misije, saj je bil tudi tumor misij. To je dalo Grenu snov za razmišljanje in lotil se je sistematičnih poskusov gojenja kultur človeške kože, kar je zaradi pogostosti hudih opeklin izredno privlačna misel. V petih letih je delo uspelo, vsaj načelno. V kulturah je rasla povrhnjica človeške kože.

Kultiviranje celic je staro že sto let, kljub temu pa se večina od kakih 200 vrst celic človeškega telesa gojenju zunaj telesa se vedno upira. Uspeva le pri razvitih vrstah podpornega tkiva, limfatičnih celic in nekaterih vrstah epitelija. Epidermis, povrhnjica kože, je morda celo med najprimernejšimi.

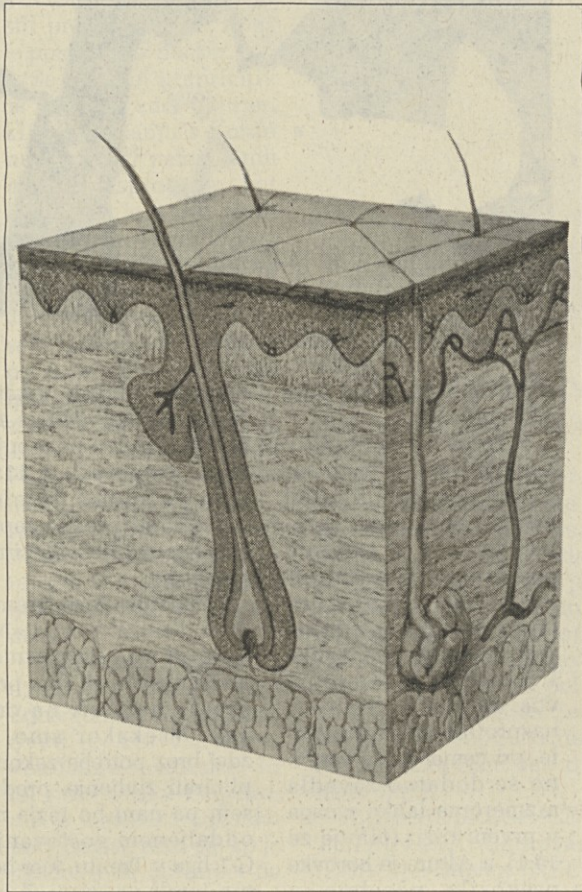
Sestavljajo jo skoraj samo keratociti, celice, ki proizvajajo rozevino. Njihov osnovni sloj leži na opni, imenovani bazalna membrana. Tu se počasi delijo in celice hčerke potujejo proti površini. Pri tem spreminjajo svojo obliko, med seboj se trdno povežejo z dezmozomi, nekakšnimi medceličnimi zakovicami, postajajo povsem ploscate in rozevinaste ter nazadnje odmro. Zunanjo plast povrhnjice sestavljajo tako le rožena okostja keratocitov in se počasi luščijo s površine. Ves cikel traja približno en mesec.

Pod povrhnjico in bazalno membrano je dermis, po nase usnjica. Sestavljena je iz prepletene in presenetljivo trpežne mreže elastičnih in opornih vlaken, ki jih proizvajajo fibroblasti v ocesih te mreže. V njej so se gnezda lojnic, znojnic in dlak, to pa so mesički, obloženi s celicami povrhnjice. Seveda so tam se krvne kapilare, iz katerih

MARIJAN ERJAVEC

se cedijo sokovi, ki obogateni z izločki fibroblastov pronicajo v povrhnjico in jo prezivljajo. Izkazalo se je, da so prav ti izločki najpomembnejši za kultiviranje keratocitov. Zato so nujni v juhi, na kateri tkiva

kultura raste. Green jih dodaja kot stabilno linijo celicne kulture fibroblastov, da pa se v njej ne bi preveč razmnožili, jih prej »kastira« z visokimi odmerki sevanja, nato pa jih razprostre po dnu posode za gojenje. Nanjo

Po presaditvi dobi transplantat lastnosti povrhnjice.

nalije juho z najrazličnejšimi rastnimi faktorji, ki so nabrani od vsepovsod, med njimi je celo toksin kolere. V to mesanico Green cepi celice človeške povrhnjice, ki jim je poprej raztopil vezne zakovice s posebnim fermentom tripsinom. Ker pa je to mesanica celic v zelo različnih stopnjah dozorevanja, se jih »prime« le nekaj odstotkov, te pa se le namnože. Novo precepljanje daje že boljši izkoristek - množi se že 70 odstotkov celic. Nastajati začnejo kolonije. Green izbere za novo presajanje le tiste, ki rastejo najhitreje.

Po enem tednu takega razvrščanja se pričnejo na dnu posode nabirati enoslojne kolonije, nekakšni madeži. Ko posamezna kolonija doseže kakih 600 celic, se v njihovi sredini pojavi stratifikacija, to je nastanek več slojev, ki postajajo podobni pravi povrhnjici. Ker je tedaj rast počasnejša, kolonije spet razdružijo in vnovič presadijo. To ponavljajo, dokler kolonij ni toliko, kot je potrebno. Tedaj pustijo, da se na dnu posode madeži razrastejo in med seboj zlijejo, med posameznimi celicami pa se pojavijo novi desmosomi

- zakovice, ki celicni mreni dajejo potrebno trdnost. Novi epiderm spotoma opravi tudi z okrnjenimi fibroblasti. Od podlage ga je mogoče ločiti z dispanzo, se enim od fermentov iz bioloških zakladnic.

Kultiviranje tkiva je s tem končano, vendar je izdelek le blede slika prave kožne povrhnjice. Karatinizacija celic je slabotna, melanocitov, ki koži dajejo barvo, skoraj ni, pa tudi ne Langerhansovih in drugih celic, ki v pravi povrhnjici dopolnjujejo sliko. Da bi raziskal usodo tega ponaredek, ga je Green presadil na miško. Miska je bila »atimicna«, kar v navadnem jeziku pomeni, da njen imunski sistem ni zavrnil tuje tkiva. In zgodilo se je: transplantat je preživel in se vrasel vanjo.

Priceli so se, sprva plahi, poskusi na ljudeh. Človeško telo navadno zavrne tuje tkivo, tudi kožo, zato so za sadiko tkivne kulture uporabili kar kosček kože opečenca. Kak kvadratni centimeter ga je v vsakem primeru mogoče dobiti z biopsijo. Presajanje lastne tkiva, pa čeprav namnoženega v laboratoriju, je mnogo lažje. Ovira ga lahko le okužba podlage. Zato je treba »zemljišče« za tak avtotransplantat temeljito očistiti.

Pripravi je torej treba opečenca. Vendar tudi to medicina zna. Na opečen dele telesa že dalj časa presajajo kožo trupel. To je sicer alotransplantat in telo opečenca ga prej ko slej zavrne, vendar je tako mogoče pridobiti več časa za kulturo lastne povrhnjice, obenem pa rešiti velike rane pred mikrobi. Najprej opekline torej pokrijejo s kožnimi alotransplantati. V enem mesecu, kolikor tako zasilno pokrivanje zdrži, v laboratoriju večkrat namnožijo povrhnjico, ki so jo opečenec odvzeli. Zdaj, ko je postopek utečen, je je mogoče vzgojiti 1, 7 kvadratnega metra, tako, da pokriva celega odraslega človeka.

Doslej so opečenec kožo presajali z zdravih delov na rane s tako imenovanim »tirsanjem«. S posebnim nožem posamežni zdravnik, tako tanko, da zajamejo le povrhnjico in delček usnjice. To zarežejo tako, da dobe nekakšno mrežo, s katero lahko pokrijejo večjo površino. Mreža se prilepi na podlago sama od sebe s strjeno sokovico in krvjo. Razrascanje celic prek preostalih povr-

sin scasoma pokrije celo opekline. Na mestu, kjer je bila koža odvzeta, iz globlje lezečih mešičkov počasi zraste nova povrhnjica. Tovrstno krpanje pa pušča velike površine izpostavljene okužbi z bakterijami, transplantat se skozi strjeno sokovico težko prehranjuje in končne rezultate praviloma kazijo grde brazgotine. Kultivirana koža se vrasca drugače, kar so ugotovili z vzorčenjem in mikroskopsko preiskavo kosčkov kože opečenec skozi 5 let.

Ze teden dni po presaditvi dobiva transplantat lastnosti prave povrhnjice. Pojavi se normalno poroženjevanje, bazalna membrana, celo melanociti. Te je v tkivni kulturi skoraj nemogoče gojiti same, skupaj s keratociti pa nekako preživijo ter se znajdejo kot redka primes tudi v presajenih krpah. Tam se nekoliko namnože, predvsem pa se preselijo na svoje pravo mesto, tik ob nastajajočo bazalno membrano. Iz kostnega mozga se naselelijo v povrhnjico tudi Langerhansove celice, ki jim je tako potovanje očitno že prirojeno. Na smiselno urejanje in dozorevanje nepopolnega transplantata vplivajo očitno fibroblasti podlage s svojimi le delno preučeni izločki.

Medsebojni vpliv gre v obe smeri, tudi od povrhnjice proti fibroblastom. Namesto da bi zaceli nastajati snopi trdih vezivnih vlaken, ki jih poznamo kot brazgotine in praviloma spremljajo celjenje opeklin, začnejo te celice delati ze opisano mrežo elastičnih in vezivnih vlaken, torej normalno usnjico. Mikroskopske preiskave vzorcev kože opečenec to dokazujejo, ne da bi raziskovalci natančneje poznali vse tkivne procese, ki to urejajo. Celotna meja med povrhnjico in usnjico, ki je sprva ravna, se po letu dni bradavčasto navalovi kot pri zdravi koži.

Izkusnje z gojenjem povrhnjice so bile tako vzpodbudne, da so metodo začeli preizkušati tudi na drugih bolnikih. Ogromna kosmata materina znamenja nekaterih novorojenčkov, ki se neredko kasneje sprevržejo v rakaste tvorbe, zdaj lahko izrežejo v celoti in rano namudoma prekrijejo s tkivno kulturo, ki je bila pripravljena že vnaprej.

Celo pokrivanje kožnih razjed na golenih starejših ljudi s krčnimi žilami, sladkorno boleznijo ali aterosklerozo uspeva, kljub temu, da je razlog takih razjed v slabih podlagi in ne v pomanjkljivi povrhnjici. Tudi tega ne znajo natančno pojasniti. S takim pokrivanjem poskušajo tudi na sluznici ust, srednjega ušesa, zenskih spolovih in celo pri rekonstrukciji prirojenih napak penisa.

Izkusnje z gojenjem človeških tkiv se počasi toda vztrajno nabirajo in domišljija raziskovalcev je spet za korak pred resničnostjo. Razmišljajo o gojenju jetrnih celic za bolnike s cirozo, inzularnih celic trebušne slinavke, ki bi morda reševale mladostne diabetike, in se o marsicem. Težave pri gojenju tkiv pa se zde napremostljive. Pri povrhnjici je to sicer res uspelo, očitno pa je slo za splet znanja, intuicije in čiste sreče.

EKOLOGIJA

Elektromagnetni povečujejo število obolenj

MILOŠ KRMEJ

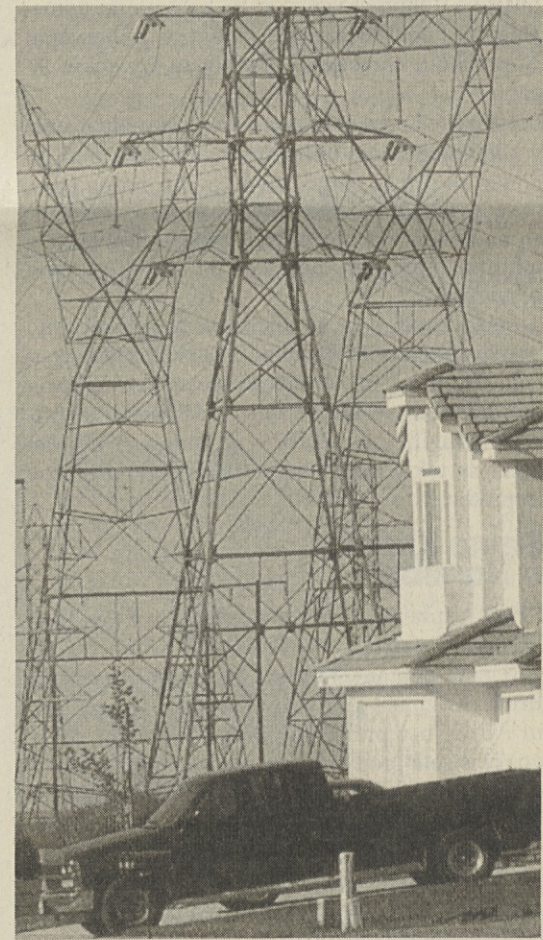
Dve švedski studiji dajeta na voljo najboljše dokaze o povezavi med elektriko in rakom. Ali lahko žice daljnovidne napeljave povzročajo raka? Na to opozarjajo številna poročila v poljudnih revijah in časopisih. Preplašeni prebivalci so se že večkrat odselevali iz domov v bližini visokonapetostnih daljnovodov, nekateri pa so prek sodišča hoteli doseči odstranitev daljnovodov. Kaj je vzrok tej histeriji? Iz dneva v dan narašča število znanstvenih studij, ki namigujejo, da vpliv daljnovodnega omrežja povečuje možnost zbolevanja za levkemijo. Ta možnost se povečuje z izpostavitvijo z elektromagnetnim poljem, ki jih v različnih stopnjah ustvarjajo vse električne naprave, od daljnovodov do fenov za sušenje las.

Se do nedavna so bile tovrstne studije dvomne in nejasne. Nekateri se kaze na povezavo med elektriko in rakom v možganih, ne pa na levkemijo pri otrocih, druge pa so ugotovljale ravno nasprotno. Pri tem je zanimivo, da so tesnejše povezave ugotovljene v primerih, ko so elektromagnetno polje merili raziskovalci, kot v primerih, ko so sevanja merili z instrumenti.

Tem nejasnosti sta razlozili dve švedski raziskavi. Prvo je vodila epidemiologinja Maria Feychting z inštituta Karolinska.

Studija obravnava vzorec populacije, ki je prebivalo v oddaljenosti najmanj 300 metrov od daljnovidnega omrežja v posameznih krajih na Švedskem v letih 1960-85. Medtem ko pri odraslih niso našli dokazov o povečanju števila rakastih obolenj, pa je studija pokazala večje tveganje za levkemijo pri otrocih. Druga studija, ki jo je vodila Brigitta Flonders s švedskega inštituta za zdravje, je pokazala zvezo med elektromagnetnim poljem in levkemijo odraslih. Čeprav raziskava ne ponuja dokazov o vzrokih, pa kaže nedvoumno korelacijo med stopnjo izpostavitve elektromagnetnemu sevanju in levkemijo pri otrocih. Enako zvezo ugotavlja tudi Stan Susman, vodja elektromagnetnih raziskav na inštitutu za električno energijo v Kaliforniji.

Te ugotovitve so švedsko vlado napeljele k sprejemanju nove zakonodaje. Posebna komisija naj bi raziskala vpliv daljnovodov na solah in v stanovanjskih soseskah v bližini teh omrežij. Po podatkih glasila Microwave News gre za prvo tovrstno studijo na svetu. Raziskava je

Povečano tveganje obolenja za levkemijo; bližina omrežja visokonapetostnega daljnovidnega omrežja.

zajela petsto tisoč ljudi. Analizo so omejili na daljnovidne, zato so hitro lahko izračunali jakost elektromagnetnega polja za vsako gospodinjstvo in se prepričali, da so bili daljnovodi poglavitni viri elektromagnetnega sevanja. Ker jakost tega polja z razdaljo občutno upada, so se raziskovalci lahko prepričali, da je edina razlika med izpostavljenimi in neizpostavljenimi domovi ravno bližina daljnovoda, in ne kakšni drugi dejavniki, povezani z okoljem. Tako je raziskava dokazala, da se tveganje obolenosti za rakom povečuje v sorazmerju z jakostjo elektromagnetnega polja. Otroci s konstantno izpostavljenostjo najslabšejsim poljem (en miligauss pri prizganem električnem kahalniku za kavo) ima najmanjše posledice. Tisti, ki so bili izpostavljeni polju jakosti dveh miligaussov, so bili že trikrat bolj dovzetni za tveganje, medtem ko se je otrokom, izpostavljenim trem miligaussom, tveganje povečalo kar za stirikrat.

Vendar pa ima raziskava neko bistveno pomanjkljivost. Rak je pri otrocih tako redek, da je tudi tako velika raziskava ugotovila samo 142 primerov. Pri najboljši izpostavljenosti skupinah je izračun tveganja levkemije temeljil na vsa skupaj sedmih primerih. Prav tako studija ni našla dokazov o povečanju rakastih obolenj na možganih. »Do te raziskave smo imeli v rokah več močnih dokazov o povezavi med elektromagnetnim sevanjem in možganskimi tumorji,« navaja David Sagitz, epidemiolog z univerze v severni Karolini.

Druga raziskava je zajela 1632 moških v osrednji Švedski, od katerih naj bi jih 511 imelo ali možganski tumor ali levkemijo. Dokazan je bil vpliv elektromagnetnega sevanja na rakasta obolenja. »Mislim, da bomo potrebovali še kar precej časa, preden bomo prišli do končnih dokazov,« ugotavlja Maria Feychting.

Tudi če se bo ta zveza izkazala za resnično, naj bi se je ljudje ne prestrašili, saj je tveganje obolenja za levkemijo zelo majhno, 1 : 20.000. V prihodnje naj bi se izogibali zidavi sol na lokaciji z elektromagnetnim sevanjem, za družine pa bi bilo se najbolj primerno, če bi otroške postelje obrnile stran od daljnovoda, namesto da bi se selile.

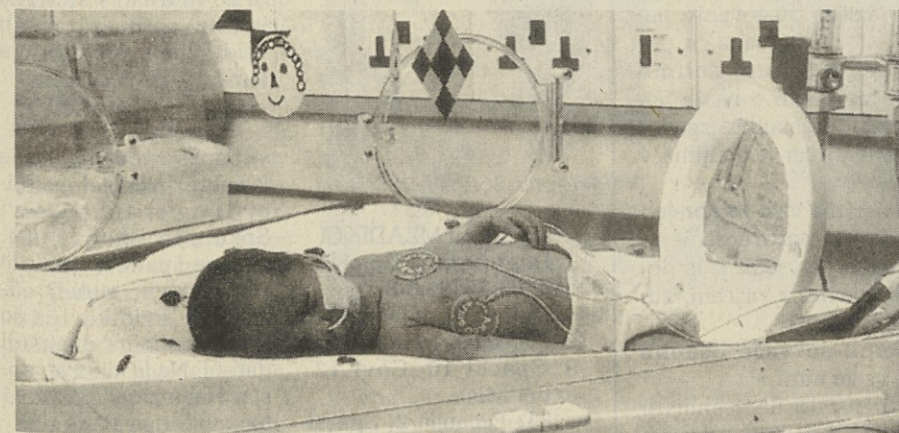
HOMEOPATIJA / CELOSTNO POVEZOVANJE TELESNEGA IN PSIHIČNEGA STANJA

Ustvarjanje lastnih obrambnih mehanizmov

ZMAGO TURK

Homeopatija je medicinska znanost, ki jo je v sodobno medicino uvedel Samuel Hacknemann (1755-1843). Temelji na enem od najbolj nasprotujočih si zapiskov v medicini, da se podobno zdravi s podobnim, kar pomeni, da naj se bolezen zdravi s samim povzročiteljem bolezni, seveda v zmanjšani koncentraciji.

Vendar Hacknemann

ni bil prvi, ki je postavil to teorijo, v medicini jo lahko zasledimo že v zapiskih Hipokratove soles, v zapiskih Paracelsusa iz leta 1540, ko je uvažal v zdravljenje bolezni najrazličnejše strupe (arzen) in podobno.

Homeopatija je konec prejšnjega stoletja doživljala sorazmerno širok razmah, vendar je sodobna ortodoksna medicina nikoli ni priznala za sebi enako. Skoraj popolnoma pa je bila onemogočena z odkritjem sodobnih sulfonamidov in antibiotikov, ki so dokazano pozdravili bolezni in unicili povzro-

čitelja. Sele v zadnjih letih so na nekaterih evropskih medicinskih solah ponovno uvedli katedro za homeopatijo, kjer poskušajo na znanstveni način dokazovati delovanje homeopatskih zdravil.

O čem teče beseda? Hacknemann je postavil teorijo, da je lahko zdraviti bolezen tudi tako, da se izolira povzročitelj in da se ga razredci z destilirano vodo v različnih kon-

homeopatih se nekoliko razlikuje od kliničnega pregleda v uradni medicini. Homeopat v svoji anamnezi zapiše tudi tiste informacije, ki jih danes v sodobni medicini ne za beležimo, posebne želje bolnika glede hrane, posebne odpornosti do hrane, tekocine, krajev. Iz tega se vidi, da je odnos homeopata do človeka, njegove bolezni bolj sintetičen in manj analitičen od posameznih organov in organskih sistemov. Se več, zdi se nam, da home-

bljena zdravila v obliki kroglic različnih barv in velikosti. Ta zdravila homeopat predpiše strogo individualno, torej za posameznega bolnika in jih sproti tudi prireja.

Homeopatija danes po svetu

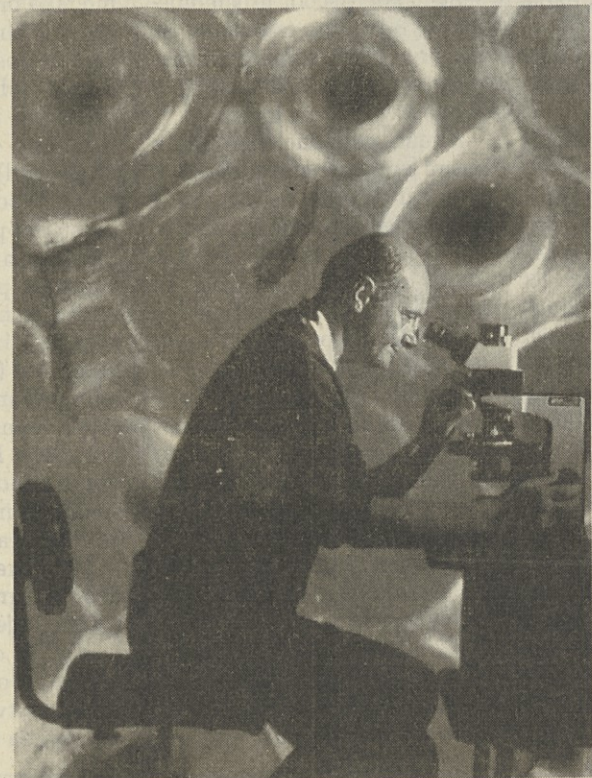
Dandanes o homeopatiji predavajo na medicinskih fakultetah v Zahodni Evropi in Ameriki. Najbolj znana je katedra prof. dr. Dorthija na medicinski fakulteti na Dunaju. Poleg tega je homeopatija izredno močno razvita v Veliki Britaniji. Najznamenitejši homeopat, kot bolnik in terapevt, je angleška kraljica Elizabeta, predvsem pa je vladajoča angleška dinastija že stoletja strogo zavezana homeopatskemu zdravljenju svojih članov. Znano je, da skrbijo za zdravljenje sedanje generacije angleških velikih znani homeopati, vendar je težko verjeti, da nad temi homeopati budno ne bdijo najposobnejši angleški ortodoksni zdravniki.

Homeopatija pri nas

Za zdaj vsaj v Sloveniji homeopatija se ni priznana kot medicinska veda, pač pa se z njo ukvarjajo posamezni zeliscarji in tudi nekateri zdravniki, ki spremljajo razvoj te vede. V sekciji za tradicionalno medicino pri Slovenskem zdravniškem društvu, katere predsednik sem, želimo ustanoviti tudi podsekcijo za homeopatijo, kjer bi na podlagi znanstvenih analiz poskusali opravljati klinična raziskovanja, podobno kot so pred kratkim zdravniki iz Glasgowa kar na sebi raziskovali delovanje homeo-

opat bolj celostno povezuje bolnikovo telesno stanje s psihičnim stanjem in na podlagi tega odredi tudi homeopatsko zdravlilo.

Homeopati najpogostejše sami pripravljajo homeopatska zdravila in jih tudi sami redčijo. Obstajajo tudi posebne homeopatske tovarne zdravil v Evropi, ki proizvajajo homeopatska zdravila za posamezne bolezni razredčitvah od 1 do 100.000-krat. Ta zdravila imajo tudi različne oblike, lahko so v obliki praskov, pilul, zrn, tinktur, masti, zelo pa so prilju-

planinski svet

Namesto snega ... megla

Letosnja zima se je zarotila proti smučarjem in zlasti proti vsem nadebudnim organizatorjem smučarskih tecajev. Posamezna planinska in sportna društva, ki se vsako leto trudijo s pripravi smučarskih tecajev za svoje najmlajše in starejše člane, imajo nemalo težav, ker snega ni nikjer, zato morajo izlete in tecaje odpovedovati ali jih premestiti na kasnejše datume. Prejšnjo nedeljo pa se je na Zoncolanu, kjer so se smučarski vaditelji SPDT trudili za najmlajšimi in starejšimi tecajniki, pridružila se megla in močno omejila vidljivost, da je bila smuka prava muka.

Ce se torej vremenske razmere ne bodo izboljšale in ne bo v teh dneh snežilo, bo po vsej verjetnosti nedeljski, zaključni tecaj SPDT na Zoncolanu odpadel. Vse je odvisno od tega, ali bo zapadlo kaj novega snega, da bo smuka mogoca. Vaditelji so nameravali prihodnjo nedeljo preizkusiti znanje udeležencev tecajev in jim porazdeliti izkaznice o udeležbi in z ocenami o smučarskem znanju. Če pa ne bo primernih snežnih razmer, bodo telefonsko obvestili vse udeležence, da izlet in tecaji odpadejo. Prejšnjo nedeljo se je namreč zgodilo, da je Slovensko planinsko društvo iz Gorice po radiu obvestilo svoje tecajnike, da izlet odpade, zato je na smučisčih na Zoncolanu zmanjkalo nekaj tecajnikov SPDT, ki so v radijskem sporočilu preslišali ime društva.

Zdravniki predavali o Himalaji

Zanimivo predavanje, oziroma video prikaz medicinsko znanstvene himalajske odprave do baznega tabora pod Everestom, ki ga je pod vodstvom dr. Boruta Spacala priredil Center za sportno medicino v Trzinu, je v četrtek privabilo v Gregorčičevo dvorano veliko število poslušalcev. Člani in prijatelji SPDT so z velikim zanimanjem sledili poteku raziskovalne odprave, ki sta se je udeležila tudi zdravnik dr. Rafko Dolhar in dr. Dami Zerjal. Na večdnevni poti iz Lukle do baznega tabora pod najvisjo gorjo sveta, so zdravniki opravljali razne poiskuse o telesni vzdržljivosti udeležencev na višinah od tri do pettisoc metrov. Plod teh raziskav je obsežna dokumentacija, ki bo nedvomno pomagala pri nadaljnjem raziskovanju o prilagajanju in ravnanju človeškega organizma v visokih legah.

Povedati je treba, da sta predvajanje videofilma, v komentarju zelo duhovit in dobro zreziran, in potem se prikaz diapozitivov o vzponu na Islan Peak, pritegnila veliko pozornost poslušalcev, ki so na koncu kar obsuli tri prisotne zdravnike s tehtnimi vprašanji, na katere so dobili izčrpne odgovore.

Ta tako izredno in na visoki ravni pripravljeno predavanje se SPDT zahvaljuje doktorjem Spacalu, Dolharju in Zerjalu, ki so se tudi odpovedali honorarju v korist društva. Vsekakor so prisotni izrazili željo, da bi v prihodnosti bili deležni se takih znanstveno-planinskih prikazov in predavanj.

Bruno Krizman o Namibiji

SPDT pripravlja že drugo predavanje v tem letu. Prihodnji četrtek, 11. februarja, se bo v Gregorčičevi dvorani v ul. sv. Franciška predstavil Bruno Krizman, ki je lani potoval po jugozahodni Afriki in v prvi vrsti obiskal Namibijo, državo, ki je sele pred kratkim dosegla svojo neodvisnost. Krizmana poznamo kot dobrega opazovalca na svojih poteh po svetu, zato bosta njegovo izvajanje in prikaz diapozitivov iz te nove neodvisne afriške države, kjer se se močno poznajo posledice apartheida, ki ga je v tej deželi izvajala prejšnja južnoafriška uprava, nedvomno zanimiva. (L.A.)

Obvestila

SK DEVIN obvešča, da se prijave za sodelovanje na **POKALU PRIJATELJSTVA TREH DEZEL** v Podklostru (Arnoldstein) v Avstriji zaključijo danes ob 12. uri na sedežu SK Devin - Cerovlje 1/A oz. po faxu st. 200245.

SD BREG SMUCARSKA SEKCIJA obvešča, da bo smučarski izlet v nedeljo, 31. t. m., v avstrijski Katchberg in ne v Gerlitzen, kot najjavljeno. Zainteresirani naj se javijo Alesu Stefancicu na tel. st. 67001 od 8. do 17. ure ali Miranu Zobcu na tel. st. 228297 po 20. uri. Avtobus bo odpeljal iz Doline ob 5.30 in iz Boljunca ob 5.45. Priporočamo točnost!

JK CUPA IN TPK SIRENA priredita predavanji z videokaseto jadralca na poti okoli sveta Jureta Sterka: »V naročju vetra« v soboto, 30. januarja, ob 16. uri na sedežu JK Cupa v Sestlanu za tecajnike in mladino; ob 20. uri na sedežu TPK Sirena v Barkovljah za člane in prijatelje obeh klubov. Vabljeni!

SK DEVIN organizira v nedeljo, 31. t. m., smučarski izlet v Arnoldstein. Vpisovanje po tel. na st. 200236, 327196 in 220423.

SPDT vabi člane smučarje, naj se v nedeljo 31. januarja udeležijo izleta na Zoncolan. V avtobusih so se prosta mesta. Interesenti naj javijo svojo udeležbo na celnicah smučarskega odseka Valentini Fachin (tel. 634648).

SMUČANJE / V SAPPADI

Solidni dosežki

V nedeljo so bili zamejski smučarji zaposleni na treh tekmovalnih. Prvo je potekalo za kategorijo mladincev v Forni di Sopra. Tu se je v slalomu Valentina Suber (Brdina Indules) povzpela v dveh zelo dobrih spustih na odlično mesto (zmagala je Ursula Nussdorfer) in s tem dokazala, da prihaja ta naša smučarka v dobro formo. Medtem so imeli svojo tekmo baby in cicibani v slalomu v Piancavalu. Po tekmi malih so nastopali tu še pionirji. Pogoji za tekmo so bili nemogoči, vidljivost od vrat do vrat pa je bila zelo slaba, tako da je ob koncu obeh spustov ostala v konkurenci le polovica tekmovalcev. O tej tekmi smo poročali že v naši ponedeljkovi številki.

V popoldanskih urah se je karavana smučarjev iz starih pokrajin preselila v Sappado, kjer je bil v ponedeljek superveleslalom za kategorijo pionirjev, ki je v soboto odpadel zaradi pomanjkanja snega na Zoncolanu. Devet naših smučarjev se je udeležilo tega superveleslalom, ki je bil izpeljan na zelo dobri in dolgi progi. Na tej tekmi je bila mogoca prisotnost naših smučarjev tudi zato, ker so jim profesorji kljub pouku dovolili, da se udeležijo te važne deželne tekme FISU. Ponovno je bila med deklicami najhitrejša Irina Grimaldi (S.C. 70), odličen spust ji je prinesel čas 77, 81. Med našimi je bila najboljša Fjona Mezgec (Brdina Indules), čas 91, 60 ji je prinesel deveto mesto. Sestra Karin je bila s časom 95, 22 na koncu dvanajsta. Na 14. mesto se je s časom 98, 00 uvrstila članica Brdine Anja Strekelj.

Med narasčajnicami je zmagala Anna Solari (S. C. Pn) s časom 79, 40. Zelo dobra četrta je bila zopet Jasmina Strekelj (Brdina Indules) s časom 101, 10. Dobro peto mesto je pripadlo drugi članici Brdine Alji Hrvatić s časom 109, 10. Med narasčajniki je tudi tu zmagal Andrea Marchi (Blue Horse Pn) s časom 73, 18. Čas 84, 39 je z dobro izpeljano vožnjo dosegel Gabriel Talotti (Brdina Indules), 14. pa je bil njegov klubski tovariš Goran Cuk s časom 85, 14.

Glavni smučarski dogodek pa je na sporedu to nedeljo v koroskem Podklostru (Arnoldstein), kjer bo na sporedu te tradicionalni Pokal treh dežel. Tekmovanje organizira Smučarski klub Devin, na njem pa bodo sodelovali tekmovalci vseh zamejskih društev. (E.M.)

ODBOJKA / MLADINKE NA TRŽAŠKEM

Presenetljiv poraz borovk proti Alturi

O naslovu prvaka bo zdaj odločal slovenski derbi

Bor Friulexport - Altura Omse 2:3 (15:7, 13:15, 15:13, 7:15, 13:15)

BOR FRIULEXPORT: Gregori, Benevol, Flego, Azman, Vodopivec, Cok, Pitacco, Calligaris, Gruden, A. Faimann.

ALTURA: Bevacqua, De Cecco, Padovan, Srichia, Drozina, Parovel, Kaiser, Rossetti, Seppini, Lupini.

Ceprav je mladinska vrsta Altura vsega spoštovanja vredna sesterka, predstavlja poraz, ki so ga dekleta Bora Friulexporta doživele v pomembni anticipirani tekmi 16. kola prvenstva mladink vsekakor prvotno presenečenje. Po tem rezultatu pridobiva slovenski derbi prihodnjega, predzadnjega kola, med borovkami in Koimpexom (7. februarja na Opcinah) pomen pravega finala. Ekipa, ki bo ta derbi osvojila, ne glede na to, s kakšno razliko v setih, se bo okinjala z naslovom pokrajinskega prvaka za leto 1993. Če pa bi, nasprotno, borovke Alturo premagale, bi jim zadostalo, da bi na Opcinah osvojile en set, kajti v prvem derbiju so borovke zmagale s 3:0. Altura, ki je v prvem delu izgubila tako z borovkami (3:1), kot s slogašicami (3:0), pa je zaradi slabšega količnika v nizih na vsak način odrezana iz boja za prvo mesto, čeprav bo v

Katja Vodopivec - Bor Friulexport

zadnjem kolu igrala prav s Koimpexom.

V terek so borovke v mali dvorani na stadionu 1. maj postregle z dokaj medlim nastopom, nekatere igralke so zaigrale pod svojimi sposobnostmi, njihove nasprotnice pa so res prekosile same sebe. Vidna je bila razlika v borbenosti, kar zbujata v prvem derbiju so borovke nasprotnice podcenjevale, pri čemer jih je verjetno imeti brez potrebe zakomplicirali življenje, predvsem pa nam bo težje na oddaljenem gostovanju C-1 lige v Trentu, kjer bomo igrali večer pred jutranjo odločilno tekmo

odločal tie break, v katerem je Altura vodila s 4:1 in 8:7, plave so po menjavi igrišča povedle z 11:9, nato pa so nasprotnice osvojile stiri točke zapored, kar je bilo odločilno za zmago.

Christian Sorè (trener Bora Friulexport): »Ne vem, ali smo nasprotnice podcenjevali, ali smo preprosto naleteli na črn dan. Vsekakor smo si zdaj brez potrebe zakomplicirali življenje, predvsem pa nam bo težje na oddaljenem gostovanju C-1 lige v Trentu, kjer bomo igrali večer pred jutranjo odločilno tekmo

prvenstva mladink s Ligo in se nam bo mudilo domov.«

Fulvio Hovanessian (trener Altura): »To je bila zelo lepa tekma, v kateri nam je uspelo z veliko dozo agresivnosti in želje po zmagi premagati objektivno boljsega nasprotnika. Seveda sem izredno zadovoljen, saj je ta garnitura Borovih igralcev skorajda nepremagljiva. Pri mojih igralkah je vsekakor v zadnjih mesecih viden napredek. Odkar je postalo jasno, da bomo iz C-1 lige zal izpadli, sem se odločil, da dajem mladinkam prednost tudi v članski ekipi in to se zdaj očitno obrestuje.«

NARASČAJNICE
Oma - Bor Friulexport 0:3 (4:15, 2:15, 1:15)

BOR FRIULEXPORT: Bogatec, Orel, Severi, Sternad, Tomaselli, Ruzier, Flego, K. in F. Mezgec, Rogelja, Sadlowski.

Se ena gladka zmaga borovk v tekmi, ki je trajala le 35 minut. Plave so dobro servirale in napadale, trenerka Betty Nacinovi pa je ekipo pohvalila tudi zato, ker so ves čas kljub veliki razliki v znanju ekip igrale koncentrirano.

VRSTNI RED PO 8. KOLU: Bor Friulexport in Koimpex 15, Cus 14, Altura 11, Ricreatori 10, Kontovel 9, Oma 7, Virtus in Sokol 4, Sgt 1.

NAJMLAJŠI

Mladost konec tedna doma

Sobotno tekmovalno popoldne je bilo namenjeno zaostalim srečanjem 12. kola, ki so takrat odpadla zaradi slabega vremena. Od vodilne četverice je tokrat igrala le doberdobska Mladost, ki se je z visoko zmago proti Pierisu prebila na drugo mesto na lestvici in jo sedaj od vodilne Mosse locuje le točka. Sobotni nasprotnik je bil preslab, da bi lahko z gotovostjo potrdili kakovost Doberdobcev.

V soboto je na sporedu zadnje, tj. 15. kolo prvega dela prvenstva. Po kolerdarju bi morali Doberdobci gostovati pri zadnjevršeni Romani. Zaradi nerazpoložljivosti igrice v Trzinu pa sta se mostvi dogovorili, da bo tekma v Doberdobu ob 15. uri. Povratni del se bo pričel že 6.2.93.

Rezultati zaostalih srečanj: Lucinico - Pro Romans 2:0, Corno - Romana 5:0, Mladost - Pieris 8:0, S. Marco - Staranzano 3:1, Monfalcone - Gradese 3:0. Se zaostala tekma 7. kola: Aris - S. Sergio 3:0.

ZACASNA LESTVICA: Mossa 26, Mladost 25, Isontina 24, Opicina 23, Monfalcone 17, Corno 16, Pieris 14, S. Sergio 12, Pro Romans 12, Gradese 12, Aris 12, Lucinico 11, S. Marco 8, Staranzano 5, Sanrocchese 4, Romana 1

Vili Princic

MLADINSKA KOŠARKA

Mladinci Doma OK

Martin Sosić - krilo Sokola

DEZELNI MLADINCI
Dentesano - Dom Simek 63:74 (29:34)
DOM: Skok 4, Silic 27, Pecanac 14, Primožic 9, Spacal 10, Covi 12, trener Mian.

3T: Pecanac 2, Spacal 1. PON: Pecanac (23), Spacal (39).

Po porazu brez boja v prejšnjem kolu so Domo mladinci v 6. kolu mladinskega deželne kosarkarskega prvenstva ugodno presenetili, saj so povsem zaslužno zmagali v Palmanovi. Ne samo: domovci, ki so nastopili le s šestimi igralci, so že v 23. minuti ostali brez svojega najboljšega strelca Pecanca, ki si je prislužil peto osebno napako. Zadnji dve minuti pa so celo nastopili v starih, ker je tudi Spacal moral na klop zaradi petih sebnih napak. Kljub temu pa so

Mianovi varovanci ohranili priprano prednost in tudi zaslužno zmagali.

Domovci so zelo poltavno in samozavestno začeli in si, predvsem po zaslugi dobre obrambe prislužili rahlo prednost, ki so jo obrdžali do polčasa. Ko je že v 23. minuti Pecanac moral na klop zaradi osebnih napak, bi kazalo, da se bo našim kosarkarjem slabo pisalo. Domovci pa so značajno reagirali in celo povečali prednost in tudi ko so ostali v starih na igrišču, so hrabro držali pridobljeno prednost in naposled tudi zmagali.

ZAOŠTALA TEKMA SOKOL - INTER 1904

Danes zvečer se bosta v nabrežinski telovadnici pomerili postavi Sokola in Interja 1904. Tekma spada v 10. kolo prvega dela, zaradi odsotnosti sodnikov pa so jo preložili na današnji datum. Na lestvici so doslej Nabrezinci zbrali 14 točk, Inter pa 10.

Sokolovci imajo precej težav s sestavo moštva, saj sta Škerlavaj in Stanisa se vedno poskovodovana in skoraj gotovo bosta mirovala tudi danes. V postavo bi se lahko vrnil Usaj, ki pa dalj časa ni treniral, ali pa Velussi. Tokrat bo ekipo vodil Niko Pertot, saj je trener Vatovec pospremil solarje na enotensko solsko zimovanje. Nasprotniki, ki so veljali za nepremagljivo posadko, so v zadnjih tekmah dosegli nekaj boljših rezultatov, Tercon in ostali pa napovedujejo trd boj in veliko zagrizenost. (VJ)

PAOLO ANTONIČ

Cerovlje - Mavhinje mlado društvo z vse bolj razvejano športno dejavnostjo

BOJAN PAVLETIC

Vse kaže, da na zahodnem delu tržaškega Krasa pojmujejo pomen in vlogo športa z nekoliko drugačnimi otenki, kot na vzhodnem. V devinsko-nabrežinski občini očitno občutijo večjo povezanost sportne dejavnosti z domaćo kulturno stvarnostjo, zato se tam obe aktivnosti bolj prepletata med seboj, kot drugod. To je bilo jasno čuti tudi v pogovoru s Paolom Antoničem, mladim predsednikom Sportno-kulturnega društva Cerovlje-Mavhinje, ki je mlado tudi po svojem nastanku, saj so ga ustanovili se le decembra leta 1990.

»Mladi ste vi, mlado je vaše društvo, lahko sklepamo iz tega, da je mlado tudi članstvo?«

»Sklepate pravilno. Nasi člani so zelo mladi, saj se vanj vključujejo že 16-letniki, najstarejši pa imajo največ 35 let. Mladost je zato naša poudarjena značilnost.«

»Ste torej društvo, ki lahko gleda v bodočnost z optimizmom?«

»Delno. Na en način da, na drugi način pa ne.«

»Lotiva se najprej optimistične plati.«

»Sedanjí člani in sedanjí odborniki bodo gotovo se vrsto let dobra osnova za delovanje društva. Pa ne le to: za delo v društvu vlada v obeh vaseh velika zavzetost. Vsačuti cutjo, da je to njihovo društvo. To potrjuje tudi udeležba na sejah odbora, saj je prisotnih skoraj vedno vsaj 20 odbornikov, kar za naše vaske razmere nikakor ni malo.«

»In druga plat?«

»Za to sedanjó ekipo, ki vodi društvo, vlada velika generacijska praznina. Nekoč smo imeli šolo v obeh vaseh, nato le se v eni, zdaj pa vozimo otroke v Devin. Otrok v naših

vaseh skorajda ni več. V Cerovljah je le se 6 osnovnosolcev, v Mavhinjah pa celo le eden za vseh pet razredov, pa se ta punčka je otrok italijanskih staršev, ki so zeleli, da se privadi slovenskemu jeziku. Tako stanje nam poguma ne more vlivati.«

»Ste se zaradi te generacijske suše odločili v obeh vaseh za skupno društvo?«

»Niti ne. Tak način dela je predvsem posledica številnih medsebojnih in vsakodnevnih človeških vezi med obema naseljem. Med seboj prijateljujejo, se od vedno srečujemo, se zenimo (tudi sam imam za-ročenko iz sosednje vasi), zato je bila ta povezava logična.«

»Imate podobne stike tudi z vami na drugi strani meje? V Komnu imajo n. pr. tudi uveljavljeno športno društvo?«

»Ti stiki so bili vrsto let zelo skromni, v zadnjem času pa kaže, da se pričenjajo obnavljati, vendar ne po zaslugi med-društvenih odnosov, ampak pogosto tudi po "zaslugi" osmic, kar ni vedno pozitivno. Seveda, pa imamo tudi nekaj primerov "maloobmejnih" lju-bezni, saj ta ne pozna in ne prizna meje.«

»Kakšen je bil glavni vzrok, da ste se v vasi odločili za ustanovitev društva?«

»Zdelo se nam je skorajda zamalo, da poznaajo Grmado in okolico Tržačani in drugi italijanski obiskovalci naših

krajev boljše kot domačini. Zar-to smo se tudi odločili, da sami priredimo pohode po naši okolici. To je bil prvi vzgib. Ostali pa so nato sledili kar sami, ko smo se nekoliko organizirali.«

»Po svoji vsebini ste športno in kulturno društvo. Lotiva se najprej športne vsebine.«

»Najprej moram povedati, da so naši nacrti, zaradi mladosti društva, marsikje sele v povojih. No, odločili smo se, da bomo imeli vsak mesec vsaj eno prireditev . 7. februarja bomo tako priredili smučarski izlet na Helmspitze pri Innichen.

Ze doslej smo prirejali je-senski pohod po naši okolici (letosnjih udeležencev je bilo približno 40 in so prisli tudi od drugod), ki bo odslej vsako leto na sporedu oktobra meseca, startal pa bo v Cerovljah. V Mavhinjah pa bo start spomladanskega pohoda. Letos bo 25. aprila. V naše trenutne nacрте sodi tudi izgradnja balinarskega igrišča (ustanoviti, namreč, nameravamo balinarsko sekcijo), vendar se moramo z občno, s katero imamo zelo dobre odnose, se dogovoriti za zemljišče in pa za podporo pri gradnji tega objekta.«

»Občina je na vašem področju zgradila izredno lep športni objekt za nogomet...«

»Da. Ta objekt je pa tudi vzrok nezadovoljstva domačega prebivalstva. Prvotno je bilo receno, da bo služil vsem do-

macim potrebam, zgodilo pa se je tako, da ga je občina dala v upravo nekemu klubu, ki nam, domaćinom, ce ga potrebujemo, zaračunava za naše možnosti povsem nedosegljive najemnine. Zato zelimo imeti brezplačen dostop do tega objekta, da bi na njem priredili letos poletni nogometni turnir.«

»Pa še nekaj besed o kulturi...«

»Radi bi imeli svojo dramsko skupino, a nimamo za to primernih prostorov. Vsekakor pa bomo posvečali veliko pozornost domaćim obicajem, tradiciji, kot so pustovanje, pepelnica, kres sv. Ivana in podobno. Zelo si tudi zelimo opraviti raziskavo o naših vaseh, njunem nastanku, zgodovini, o vsem, kar je z njima v zvezi.«

»Sta vas obe vasi že sprejeli kot del domače stvarnosti?«

»Vsekakor, z vsemi zelo dobro sodelujemo, z vascani, zupnikom, z vsemi.«

»Kakšne so vaše osebne želje ob vsem tem?«

»Da bi prislo do tesnejših stikov tudi z drugimi našimi društví. Doslej je bilo vzpostavljane takih stikov zelo težko.«

»Ali vi osebno občutite svoje predsedniško vlogo kot nekako obveznost?«

»Nikakor ne! Skupina mladih v obeh vaseh je zelega prevzamem to mesto, zato sem ga rad prevzel in dokler bodo člani menili, da svoje delo opravljam dobro, bom rad se naprej v tej vlogi.«

»Vase korenine so kraske. Jih vi, kot predstavnik mladega rodu se občutite?«

»Seveda jih. Pripadam jim. To so moje korenine. Krasevec sem.«

V Bormiu začetek 6. zimskih športnih iger skupnosti Alpe Adria

Prve kolajne podelili v tekih Slovenski hokejisti v finalu

BORMIO - Mlade udeležence 6. zimskih iger Alpe Adria je v italijanskem kraju Bormiu pričakalo obilno sneženje, ki je zajelo vso območje doline Valtellina, in prineslo organizatorjem deset centimetrov debelo plast novega snega, ki so ga, kot ta čas povsod v alpskih letoviščarskih krajih, nestrno pričakovali.

Na igrah sodeluje letos več kot 500 tekmovalcev do 17. leta starosti iz osemnajstih dežel in držav (Italija, Svica, Nemčija, Avstrija, Slovenija, Hrvaška in Madžarska), ki sodelujejo v delovni skupnosti Alpe Adria in se prepoznajo v idealih prijateljstva in sožitja, za katere si skupnost prizadeva že od svojega nastanka leta 1981 v Benetkah.

Mladi tekmujejo v hokeju na ledu, veleslalomu in slalomu (in kombinaciji), tekih na smuceh, biatlonu in namiznem tenisu, ki so ga k zimskih igram priključili, da bi razbremenili vse bolj množično, zato pa z organizacijskega vidika izredno zahtevne poletne igre Alpe Adria, ki skoraj spominjajo na olimpijske igre v miniaturi.

Z najtesnejšo zmago 1:0 (0:0, 1:0) z golom Grege Krajncja dve minuti pred koncem tekme z reprezentanco Tridentinske - Gornjega Poadizja se je mladinska reprezentanca Slovenije včeraj uvrstila v finale hokejskega turnirja. Slovenski igralci so tako zasedli 1. mesto v skupini B, v finalu pa bodo njihovi nasprotniki hokejisti Bavarske (Nemčija) in Ticina (Svica). Ta tri moštva bodo igrala med seboj za uvrstitev od 1. do 3. mesta.

Prva zlata odličja so podelili v tekih. Na 10 km za moske je najzlahtnejšo medaljo osvojil Fabio Santus (Lombardija), med dekleti, tekmovalce so na 7,5 km, pa Bavarka Sigrid Lang.

Za deželo FJK prvi dan tekmovalj ni bil najbolj uspešen. V namiznem tenisu je čast FJK med naraščajočimi resila članica slovenskega namiznoteniskega društva SK Kras Katja Milic, edina od tekmovalcev iz te dežele, ki se ji je uspelo prebiti v drugo kolo.

Na svečanem odprtju zimskih iger so udeležence pozdravili odborniki za šport dežele Lombardija Rizzi, predsednik krajevnega gorske skupnosti Pedrini in deželni delegat italijanskega olimpijskega odbora Vaghi.

TENIS / AVSTRALIJA »OPEN«

»Veliki« se nič več ne šalijo

Courier, Edberg, Sampras, Stich naprej

MELBOURNE - Odprto teniško prvenstvo Avstralije se blizu h koncu in »veliki« so zdaj začeli igrati zares. Jim Courier, Stefan Edberg in Pete Sampras so se v četrtfinalna srečanja vrgli z vso silo in takoj svojim nasprotnikom dali vedeti, da tokrat presenečenja ne bo. Četrti polfinalist je Michael Stich, ki je izkoristil prazen prostor, ki ga je pustil Boris Becker.

Se posebej prepričljiv se je včeraj zdel Courier, ki je v srečanju s Kordo napravil le 7 neoforsiranih napak, nasprotniku, kot je Ceh, pa je v treh nizih prepustil le 5 iger. S tem je jasno nakazal, da bo skusal potrditi lanske naslove. Na poti do finala pa se bo srečal s Stichom, ki po začetnih negotovostih igra vse bolje, kar je dokazal tudi na četrtfinalnem srečanju s Francozom Forgetom. Ta dvoboj je minil v znamenju servisov, pri čemer pa je bil Stich s svojimi prvimi udarci, ki letijo s hitrostjo nad 200km na uro, uspešnejši.

Hud boj se obeta tudi v drugem polfinalu med Edbergom in Samprasom. Sved je, kot vse kaže, »cudežno« ozdravel in bil proti rojaku Bergstromu le v začetku nekoliko previdnejši, nato pa, ko je ugotovil, da mu hrbet ne povzroča težav, pokazal nekaj najboljših točk iz

Stefan Edberg nima več težav s hrbtom (AP)

svojega bogatega repertoarja. Sampras za nasprotnika sicer ni imel »velikega« tenisaca, toda Novozelandca Stevna je premagal s tako lahkoto, da upravičeno tudi on racuna na končno zmago.

Med ženskami sta polfinalna para Monika Seles in Gabriela Sabatini ter Arantxa Sanchez in Steffi Graf.

IZIDI MOSKEGA CETRTFINALNA: Sampras (ZDA/3) - Steven (NZL) 6:3, 6:2, 6:3; Stich (Nem/14) - Forget

(Fra/11) 6:4, 6:4, 6:4; Edberg (Sve/2) - Bergstrom (Sve) 6:4, 6:4, 6:1; Courier (ZDA/1) - Korda (Ces/7) 6:1, 6:0, 6:4.

CETRTFINALNE MOSKE DVOJICE: De Jager/Ondruska (JAR) - Cannon/Melville (ZDA) 4:6, 7:6 (7:1), 6:4, 6:4; ZENSKO DVOJICE: Heterington/Rinaldi (Kan, ZDA/6) - Martinez/Sanchez (Spa/3) 4:6, 6:1, 6:0; Fendick/Strnadova (ZDA, Ces/8) - M.J. Fernandez/Garrison (ZDA/4) 6:2, 6:2.

ITALIJANSKI POKAL

Milan »le« remiziral

Juventus - Parma 2:1

Juventus - Parma 2:1 (0:0)

STRELCA: Vialli v 77. in 84. min., Brolin v 80. min.

JUVENTUS: Peruzzi, Torricelli, Marocchi, D. Baggio (od 70. min. De Marchi), Kohler, Carrera, Conte, Galia, Vialli, R. Baggio (od 87. min. Dal Canto), Casiraghi.

PARMA: Ballotta, Benarrivo, Di Chiara, Minotti, Apolloni, Grun, Ferrante (od 76. min. Osio), Zoratto, Brolin, Pin, Asprilia.

SODNIK: Stafoggia iz Pesara. RUMENA KARTONA: D. Baggio in De Marchi. GLEDALCEV: 6.000.

TURIN - Po dokaj poprecni tekmi, ki gotovo ni navdušila malostevlilih gledalcev, je Juventus v prvi četrtfinalni tekmi za italijanski pokal tesno premagal Parma.

Srečanje se je odločilo v zadnjih 13 minutah, ko je za gostitelje najprej povedel Vialli, dve minuti pozneje pa je izenačil Brolin. Vialli pa je dosegel se svoj drugi gol na tej tekmi in z 2:1 se je tudi končalo prvo srečanje, kdo pa se bo uvrstil v polfinale pa je seveda odprto vprašanje. Na povratni tekmi Parmi za uvrstitev polfinale zadostca ze minimalna zmaga z 1:0. Včerajšnje

srečanje v Turinu se je razvilo le v končnih minutah. Prej je bila igra obih ekip zelo raztrgana, nezanimiva. Ko je že vse kazalo, da se bo tekma končala brez zadetkov in ob negodovanju gledalcev pa so padli kar trije zadetki.

Milan - Inter 0:0

Veliki Milan je igral »le« neodločeno z mestnim tekmečem Interjem. Milan je imel sicer več od igre - dobro je zaigral Savicević - Inter pa je s pametno taktiko uspel ohraniti nedotaknjeno mrežo, za kar ima precej zaslug tudi drugi Interjev vratar Abate, ki je prvič nastopil na derbiu z Milanom. Zadnjih 15 minut je pri Interju igral Pancev.

Napoli - Roma 0:0

Tudi v Neaplju ni bilo golov, najbližji zadetku pa je bil Napoli, ko je Fonseca iz prostega strela v 62. minuti zadel vratnico.

Danes Lazio - Torino

Cetrtto četrtfinalno srečanje tega pokala bo na sporedu drevi v Rimu, kjer se bosta spoprijela Lazio in Torino. Tekma se bo pričela ob 20.30 in jo bo neposredno prenasala italijanska televizija na prvem programu.

Povratne četrtfinalne tekme bodo na sporedu 10. februarja.

NOVICE

Schumacher najhitrejši, »ferrarijevca« spet slabo

ESTORIL - Vozniki letošnjega cirkusa F1 poskušajo v Estorilu svoja vozila pred skorajšnjim začetkom tekmovalj za SP. Včeraj je najboljši čas dosegel Schumacher na benettonu pred Damonom Hillom in Alainom Prostom (oba na williamsu). Ferrarijeva pilota Berger in Alesi sta z vozilom spet imela velike težave, Avstrijec z aktivnimi obesami, Francoz pa s hidravličnim sistemom in popoldne pa se z aktivnimi obesami.

VRSTNI RED NA VCERAJSNIH VOZNAH: 1. Schumacher (benetton) 1:13, 71, 2. Hill (williams) 1:13, 72, 3. Prost (williams) 1:15, 30, 4. Barrichello (jordan) 1:15, 86, 5. Lehto (sauber) 1:15, 97, 6. Wendingler (sauber) 1:17, 33, 7. Herbert (lotus) 1:17, 55, 8. Berger (ferrari) 1:19, 59, 9. Alesi (ferrari) 1:19, 86, 10. Patrese (benetton) 1:20, 24.

Senna še ni podpisal

LONDON - O nadaljevanju športne poti voznika Ayrtona Senna se vedno ugibajo. Se več dvomov je povzročila včerajšnja objava tekmovalne ekipe Penske Indycar, da se bo dosedanj testni voznik, Paul Tracy, letos pridružil Emersonu Fittipaldiju. Vecina je namreč pričakovala, da bo za ekipo Penske podpisal Brazilc Senna, ki ima še vedno prost mesto pri moštvi McLaren. Po trčenju z Manslom na dirki za veliko nagrado Avstralije se Senna ne pojavlja kaj dosti v javnosti. (Reuter)

Kar 10 nogometašev v A ligi kaznovanih s tekmo neigranja

MILAN - Disciplinska komisija italijanske nogometne zveze je glede na nedeljsko kolo A lige kaznovala kar 10 nogometašev, in to za eno kolo. Izključeni igralci pa so: Effenberg (Fiorentina), Lanna in Corini (Sampdoria), Zoratto (Parma), Contratto (Udinese), Giannini (Roma), Baresi (Milan), De Paola (Brescia), Favalli (Lazio) in Fortunato (Genoa).

V italijanski B ligi je bilo izključenih kar 17 nogometašev. Slovenski reprezentant Florjancić, ki igra pri Cremoneseju, pa je dobil »le« denarno kazen 750.000 lir.

Ločitev v atletiki?

WASHINGTON - Ameriski menadzerji znanih atletov so ogorjeni nad odločitvijo mednarodne atletske zveze glede nagrad posameznim atletom ob pomembnih prireditvah (SP in OI). Dejali so, da je IAAF ravnala diktatorsko, nesramno in sebično. Zastopniki Kingdome, Powella, Johnsona in drugih so napovedali odločen boj proti tej, po njihovem mnenju, tiranski odločitvi. Ob tem pa celo razmislijo o ustanovitvi profesionalne strukture, ki naj bi se ločila od mednarodne atletske zveze in ubrala pot kot profesionalni tenis in golf.

Več kot 220 udeležencev na SP v ciklokrosu

PORDENON - Na letosnjem svetovnem prvenstvu v ciklokrosu, ki bo v soboto in nedeljo v Azzanu Decimu pri Pordenonu, bo nastopilo kar 222 kolezarjev iz 21 držav, in sicer: 54 profesionalcev, 73 mladincev in 95 amaterjev. SP se bo udeležila tudi Slovenija.

Mohr pri vrhu

MÜNCHEN - Na Bavarskem je na odprtem sahovskem prvenstvu Nemcije nastopilo 120 šahistov, med njimi 12 vele mojstrov in 20 mednarodnih mojstrov. Končni vrstni red: 1. Minasjan (Arm), 2-4. Cernin, Klinger in Van Wely, 5-7. Mohr (Slo), Jaković in Blatny. (M. Đ.)

Favorita Atlanta Braves in Toronto Blue Jays

LOS ANGELES - V severno-kanadski profesionalni ligi v baseballu bo letos sodelovalo 28 ekip. Moštva so razdeljena v dve skupini: nacionalno in amerisko ligo. Prvaka teh dveh lig igra na koncu sezone niz tekem (World Series). Pari prvega kola nacionalne lige so: NY Mets - Rockies, LA Dodgers - Marlins in Phillies - Astros. V ameriški ligi pa bodo igrali: Rangers - Orioles, NY Yankees - Indians, Red Sox - Royals in Tigers - Athletics. Čeprav je težko predvidevati, dajejo strokovnjaki največje možnosti za zmago lanskeletnima finalistoma ekipi Blue Jays iz Toronta in Bravesom iz Atlante. (G. F.)

Timman premagal Shorta

SAN LORENZO DE EL ESCORIAL - V 11. partiji dvoboja za naslov svetovnega sahovskega prvaka je Nizozemec Timman premagal Britanca Nigela Shorta. Short, ki je igral s črnimi figurami, se je vdal v brezizhodnem položaju v 85. potezi, po dveh dneh in skoraj osmih urah igranja. Skupni izid je sedaj 6:5 za Britanca, do konca regularnega dela dvoboja pa so ostale še tri partije. (Reuter)

Večje število gledalcev

PARIS - Svetovno prvenstvo v formuli 1 si je lani ogledalo 10 odstotkov več televizijskih gledalcev kot leto prej. Poleg tega je lani prenasalo dirke za veliko nagrado (Grand Prix) 121 držav. Te podatke je objavila Mednarodna motosport zveza (FISA). (Reuter)

VSV vodi KAC že drugi!

CELOVEČ/ZELL - Celovski KAC je v torek v avstrijskem prvenstvu v hokeju na ledu slavil četrto zaporedno zmago, beljaski VSV pa je z zmago v gosteh povečal svoje vodstvo na lestvici na pet točk. KAC je brez večjih težav na domačem ledu premagal ekipo iz Feldkircha kar z 8:4 (2:0, 3:2, 3:2) in se tako kasno uvrstil na drugo mesto. K nadaljnjem vzponu Celovčanov so bistveno prispevali Beljanci: v gosteh so premagali Zell am See s 4:2 (0:0, 1:2, 1:2). Preostala tekma 9. kola med ATSE Gradec in Innsbruckom so odigrali včeraj zvečer. (I.L.) Vrstni red: 1. VSV/Beljak 15 točk, 2. KAC 10, 3. Gradec 10, 4. Zell am See 10, 5. Innsbruck 9, 6. Feldkirch 8.

RALLY ZA SP / MONTE CARLO

Prav na koncu zmaga Auriolu

MONTE CARLO - Francoskemu pilotu Didierju Auriolu je uspel veliki podvig: prav na zadnji etapi rallyja Monte Carlo je namreč z držno, spektakularno in odlično voznjo prehitel rojaka Francoisa Delecourja in tako že tretjič na zadnjih starih tekmovaljih zmagal na tem rallyju. Auriol je namreč že slavil leta 1990 in 1992.

»Toyota je zares fantastičen avtomobil. Na začetku dirke smo sicer imeli nekaj težav, iz etape v etapo pa se je stanje stalno popravljalo«, je presrečen dejal Auriol po zares veliki zmagi.

Kajti v taboru Forda Escorta so bili prepričani o zmagi, celo o osvojitvi prvih dveh mest. Prav do zadnje etape je bil namreč zanesljivo v vodstvu Delecour na ford escortu, drugi pa Italijan Miki Biasion.

Včeraj ponoči pa veliki preobrat: Auriol je z izredno voznjo presenetil vse in osvojil končno prvo mesto. Za oba voznika na ford escortu pomeni to bridko razočaranje, čeprav tudi 2. in 3. mesto vendarle nekaj pomenita.

Sved Eriksson na mitsubishiju si je privozil končno 4. mesto, lanski svetovni prvak Carlos Sainz na lancii delti pa je bil le 14. Sainz pa je lahko s svojim nastopom na tem rallyju kar zadovoljen: na nedeljski etapi je imel incident (prevrnil se je z vozilom) in vse je kazalo, da bo odstopil, saj je bil po tisti etapi celo na 76. mestu. Ze v naslednji etapi pa

Auriol in njegov sovoznik Occelli po zmagi (AP)

je vozil v slogu svetovnega prvaka in nadoknadil kar 45 mest na skupnem vrstnem redu. Tudi na zadnji etapi je odlično vozil, tako da je dokoncal letošnji »Monte Carlo« na 14. mestu, ostal pa je brez pokalne točke. Drugi pilot na lancii Aghini je odstopil zaradi incidenta že po uvodni etapi.

SKUPNI VRSTNI RED: 1. Auriol-Occelli (toyota celica) 5.13:43, 0; 2. Delecour-Grataloupe (ford escort) po 15, 0; 3. Biasion-Siviero (ford escort) po 3:16, 0; 4. Eriksson-Parmander (mitsubishi lancer) po 17:47, 0; 5. Kankkunen-Piironen (toyota-celica)

po 19, 0; 6. Schwarz-Grist (mitsubishi lancer) po 26:02, 0; 7. Burri-Hoffman (ford sierra cswort) po 37:20, 0; 8. Thiry-Favier (opel astra gs) po 40:20, 0; 9. Spiliotis-Thibaud (lancia delta) po 42:41, 0; 10. Serpaggi-Serpaggi (ford escort) po 44:15, 0.

VRSTNI RED AVTOMOBILSKIH HIS ZA SP: 1. Toyota 20; 2. Ford 17; 3. Mitsubishi 12.

VRSTNI RED VOZNIKOV ZA SP: 1. Auriol 20, 2. Delecour 15; 3. Biasion 12; 4. Eriksson 10; 5. Kankkunen 8.

Naslednje preizkušnja za svetovno prvenstvo bo od 11. do 14. marca na Švedskem.

NBA / JORDAN IN BARKLEY NIČ VEČ ZA DREAM TEAM

Portland kot v starih časih Tudi Petrović v metu za 3 točke

Med posamezniki sta najbolj v formi D. Wilkins in S. O'Neal

VANIA JOGAN

Prvenstvo NBA se počasi blizu polovici regularnega dela, saj so nekatere ekipe odigrale že preko 40 tekem, do pričetka play offa pa bo vsaka peterka imela za sabo kar 82!! srečanj. Trenutno na Vzhodu prednjaci Chicago (68, 3% zmag), sledijo New York (64, 1), Cleveland (58, 5) ter New Jersey (56, 1). Boljše uspehe so zele ekipe Zahoda, kjer se vedno vodi Phoenix (77, 7), sledijo pa Seattle (72, 2), Portland (71, 8) in Utah (68, 4).

EKIPA TEDNA: Portland (4 zmage v 4 tek-mah) in New York (3-0) sta mostvi, ki sta v minulnem tednu igrali najuspešnejše, medtem ko se-pata New Jersey (1-3) in Chicago (2-2). Clyde«the Glide« Drexler je prebolel daljšo krizo in je sedaj ponovno gonilna sila Blazersov, ob njem pa uspešno igra se celotna prva peterka: Porter, Kersey, Robinson in Duckworth.

Prvi menjavi sta Strickland in Ellie, manj pa igra grata Williams ter Bryant. Portlandu je uspelo zmagati v gosteh pri ekipi Seattle (109:97), zatem pa so se številni gledalci izredno zabavali na tekmah proti Sacramentu (135:127) ter Golden Statu (143:133).

KUKOC ALI HARPER? Prvaki zadnjih dveh prvenstev NBA Chicago Bulls bi se radi okrepli, saj ob Jordanu in Pippeno nimajo rezervnih branilcev. Odkrito racunajo na Tonija Kukoča, ki pa je vezan na Benetton iz Trevisa in se ni jasno, če se bo odločil za veliki korak. Prav zaradi tega so

Bulls že najavili, da jih zanima tudi Derek Harper, edini, ki dobro igra pri zadnjeuvrščenu Dallasu.

PETROVIĆ MED IZBRANIMI STRELCI: 21.2. bo v Salt Lake Citiju tradicionalna tekma zvezdnikov, na sporedu pa sta tudi tekmovalj v metu za 3 točke in zabijanju. S crte 7, 25 metrov bodo tekmovali Craig Hodges (3-kratni zmagovalac, ki pa letos sploh ne igra), Mark Price, Chris Mullin, Dana Barros, Dennis Scott, Kenny Smith, BJ Armstrong in Drazen Petrović, ki je že lani za las izpadel v polfinalu. V ekshibicijskih in akrobatskih potezah pri zabijanju na kos bomo videli lanskega zmagovalca Cedrica Ceballosa, ob njem pa so še Shawn Kemp, Sean Elliott in Chris Jackson.

BARKLEY KAZNOVAN: Zaradi napada na sodnika po tekmi v New Yorku, so Charlesa Barkleya kaznovali s prepovedjo igranja na eni tekmi ter z denarno globo 10000 dolarjev (skoraj 15 milijonov lir).

DREAM TEAM PART TWO: To ni naslov novega filma ameriskega režiserja, ampak nova selekcija najboljših posameznikov prvenstva NBA, ki bo nastopala na Svetovnem prvenstvu v Torontu.

Jordan in Barkley sta že najavila, da ne bosta več oblekla majice z zvezdicami, govori pa se, da bo novosti precej: O'Neal, Mourning, Hardaway, L. Johnson, Daugherty, K. Johnson. Skoraj gotovo

bo trener Don Nelson.

TOP SCORERS: Najuspešnejši pri metu na kos so tokrat bili: D. Wilkins (Atlanta) 38, 35 in 34, O'Neal (Orlando) 38 in 38, Olajuwon 38 in 31, Ewing (N.York) 35 in 34, Drazen Petrović je obdržal svoje poprečje točk: 20 točk proti Indiani, 20 proti Chicagu ter 16 proti Atlanti; Vlade Divac pa ni v blestici formi: 8 točk in 5 skokov proti Houstonu, 6 in 3 proti Utah ter 1 točko in 4 skoke proti Seattle.

ZAHODNA KONFERENCA

Midwest division: Utah 26-12; San Antonio 24-13; Houston 22-18; Denver 13-25; Minnesota 7-28; Dallas 3-34.

Pacific division: Phoenix 28-8; Seattle 26-10; Portland 28-11; LA Lakers 20-18; LA Clippers 19-20; Golden State 18-21; Sacramento 15-23.

Akeem Olajuwon (Huston Rockets) je v izredni formi

Novo vodstvo
si prizadeva,
da bi Akademija postala
bolj aktivna

Pogovor
s predsednikom
SAZU
prof.
dr. Francetom
Bernikom

Kakršni akademiki, takšna veljava Akademije

BORIS PANGERC, MARJAN KUNEJ

Ste prvi predsednik Akademije v samostojni in neodvisni Sloveniji. Se je s spremembo oblasti in statusa Republike Slovenije kaj spremenilo tudi v okviru SAZU?

Iz teh prelomnih sprememb, o katerih sem govoril, izhajajo tudi kratkoročne in dolgoročne naloge Akademije. Navznoter: pripravili smo osnutek predloga zakona o Akademiji, ki je očistil stare ideologije in jo ustreza novim demokratičnim razmeram. Gradivo je že izročeno slovenski vladi oziroma ministru za zakonodajo. Naslednja stopnja bo procedura v novem parlamentu. Nič manj pomembna ni tudi taka razrešitev statusnega položaja Znanstveno - raziskovalnega centra pri SAZU, ki je sprejemljiva za oba. Dilema je resena tako, da Akademija ostane ustanoviteljica ZRC-a, seveda pa mora za to pridobiti odločbo o ZRC-u kot zavodu s pravico javnosti.

Vas ne skrbi, da bosta imela vlada in parlament sprotne dela prek glave in da tedaj "vas" zakon se ne bo tako kmalu sprejel?

Lahko se zgodi, da državni zbor v naslednjih mesecih, morda celo do peticije, se ne bo sprejel novega zakona o SAZU. V tem primeru bomo uveljavljali

10. člen Zakona o raziskovalni dejavnosti, ki opredeljuje, da opravlja javno službo na področju raziskovanja tudi SAZU. Uveljavitev tega člena bo potrebna zaradi financiranja ZRC-a do takrat, ko bo novi zakon o Akademiji sprejet.

In kaj caka Akademijo navzven?

Navezava stikov z drugimi akademijami znanosti in umetnosti po svetu. Tu smo na začetku in si (podobno kot naša država) prizadevamo ustvariti znanstveno sodelovanje z ustreznimi ustanovami na meddržavni ravni: z avstrijsko, hrvaško, madžarsko akademijo, s švicarsko (v Bernu). So pa v teku pogovori z Royal Society, z Nacionalno akademijo znanosti v New Yorku in z Madžarsko akademijo znanosti. Podobno opravilo nas caka s severnoitalijanskimi akademijami v Vidnu, Veroni in Roveretu, s katerimi imamo že kdaj tesne stike, pa s Konferenco (sestih) nemških akademij (s sedežem v Mainzu).

Sodi v ta nacrt tudi sodelovanje s trzasko univerzo; vem namreč, da je bilo v preteklosti znanstveno sodelovanje Trsta in Ljubljane precej tesno?

V kratkem nameravam

clani ozjega predsedstva - predsednik, podpredsednik akademika Robert Blinc in Ciril Zlobec ter glavni tajnik akademik Matija Drovenik - obiskati naše znanstvene in kulturne ustanove v Italiji in Avstriji, seveda tudi trzasko univerzo, s katero zelimo obdržati in intenzivirati dosedanje stike.

Je kakšno upanje, da se bo položaj odtajal in da bo mogoče tudi z vsemi akademijami iz nekdanje Jugoslavije vzpostaviti stike, izmenjave?

Ne vem. To je futurologija.

Osebnim prijateljstvom in znanstvom s srbskimi kolegi pa se najbrž le niste odpovedali?

To je zelo intimno vprašanje. Vendarle mi, člani Akademij, ostajamo to, kar smo bili - znanci in prijatelji.

Se morda po tej poti odpira kakšna možnost za ponovno vzpostavitev uradnih stikov?

Za sodelovanje sta vselej potrebna (vsaj) dva in ce ni pobud od druge, bi bila tudi naša prizadevanja manj uspešna, ce ze ne neuspešna, morda kar iluzorna.

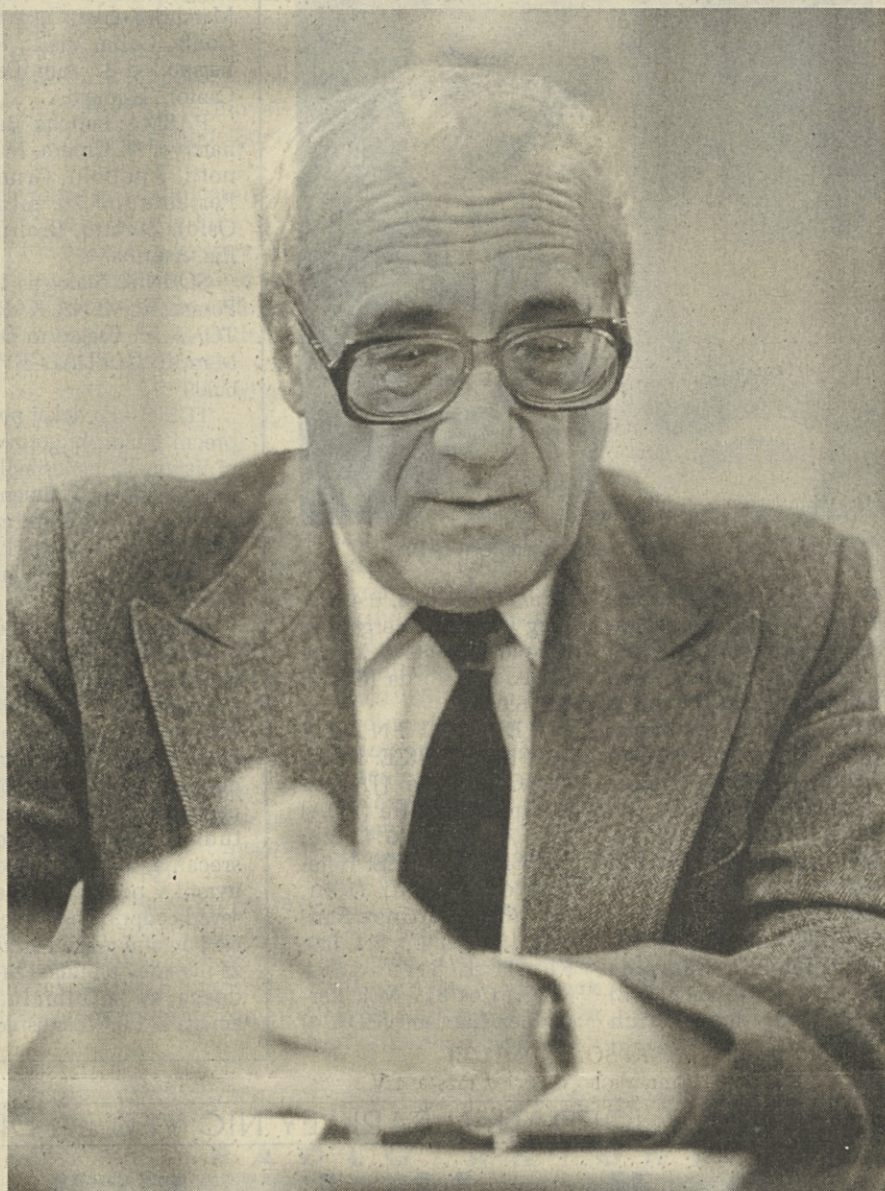
To prav gotovo drži; toliko bolj, ce vemo, da se vedno ni podpisan sporazum o znanstvenem sodelovanju med slovensko in hrvaško akademijo. Kdo je "kriv" za to?

Pred meseci smo hrvaški akademiki poslali v podpis pogodbo o sodelovanju, vendar doslej se nismo prejeli odgovora. Položaj je tembolj nenavaden, ker s hrvaško akademijo ze dejansko sodelujemo, tako na področju medicinsko bioloških ved kot pri raziskavah manjšinske problematike.

Povrniva se k SAZU-ju in ZRC-u; kdo sploh sta in kaj ju združuje?

Vprašanje je na mestu, saj pogosto prihaja do nejasnosti oziroma zamenjave obeh institucij ali celo do njenega poistovetenja. Torej: eno je SAZU kot najvišja znanstvena in umetniška ustanova na Slovenskem, ki združuje vrhunske znanstvene raziskovalce vseh strok in vrhunske umetnike vseh zvrsti in smeri; podeljuje najvišji naslov (akademika ali dopisnega člana). Drugo je Znanstvenoraziskovalni

" Akademija je sprejela, kot sem poudaril ze v svojem nastopnem govoru, politični zasuk pred dvema letoma in uvedbo parlamentarne demokracije, predvsem pa nastanek samostojne slovenske države ter njeno popolno mednarodno uveljavitev, sua ponte, iz notranjega prepricanja, " je v začetku pogovora spomnil prof. dr. France Bernik, sedmi predsednik Akademije, odkar je bila ustanovljena (leta 1938).

France Bernik: »Navzven čaka Akademijo navezava stikov z drugimi akademijami znanosti in umetnosti. Tu smo na začetku.« (FOTO: Zoran Vogrincić)

center (ZRC) pri SAZU-ju, poklicna raziskovalna organizacija, ki združuje 14 institutov. ZRC je v organizacijskem in materialnem pomenu sicer samostojen subjekt, v raziskovalnem (in delno personalnem) pa je tesno povezan s SAZU-jem. Tisto, kar ju najmočnejše združuje, je dolgoročni oziroma trajni raziskovalni program, imenovan Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda, zajema pa družboslovne, humanistične, naravoslovne in medicinske vede.

Kako vplivajo nove razmere v slovenski politiki in družbi na izbiro novih članov?

Danes lahko veliko bolj uveljavimo kot najbolj odločilno merilo pri izbiri novih članov kakovost znanstvene oziroma umetniške ustvarjalnosti. Se v zadnjih nekaj letih je bilo sprejemanje novih članov širše in bolj vsestransko. Danes ni nobenih ovir več za nazorski in strokovni pluralizem članstva. Prav zdaj po razredih razpravlja o kandidatih za nove redne, dopisne (ali izredne) in zunanje dopisne člane.

Je prisla kakšna pobuda tudi iz Trsta?

V obrambo Trsta se je zelo preprčljivo oglašil

Evgen Bavčar iz Pariza. Utemeljeno nas je opozoril na to, da ne smemo pozabiti vidnih oziroma najvidnejših trzaskih literarnih umetnikov.

Koliksen je zdaj intelektualni potencial SAZU-ja in v kakšno smer gredo prizadevanja novega vodstva?

Ta hip imia SAZU 85 članov, od teh je 64 rednih in 21 dopisnih. Novo vodstvo si prizadeva, da bi postala Akademija aktivnejša, da bi se bolj in več prispevala k razvoju naše znanosti in umetnosti, da bi o njih tudi razsojala, zavzemala stališča in bila

tudi kritična. Zato si bo skupaj z ZRC-om prizadevala organizirati več znanstvenih posvetovanj, okroglih miz in predavanj. Zavedamo se, da je Akademija vredna toliko, kolikor so kot osebnosti in strokovnjaki vredni njeni člani.

Po novem naj bi Akademija imela točno določeno število članov, ki ga ne bo mogoče preseči; zakaj ste se odločili za ravno takšno število?

Predlagani numerus clausus je rezultat tehtnega premisleka o naših vrhunskih ustvarjalnih možnostih v znanosti in umetnosti, pa tudi rezultat primerjav med našo Akademijo in drugimi sorodnimi ustanovami po svetu. Natančno določeno število članov - 60 rednih, 30 izrednih in 60 dopisnih - bomo dosegli postopoma, v naslednjih volilnih obdobjih, tako kot predvidevajo prehodne določbe v osnutku oziroma gradivu novega zakona.

Kakšni so bližnji nacrti Slovenske akademije znanosti in umetnosti?

V maju '93 bo volilna skupščina (izvoljeni bodo novi redni, dopisni (ali poslej izredni) in zunanji člani. Letos poteče tudi 300 let od ustanovitve prve akademije znanosti in umetnosti na Slovenskem, Academie operosorum. Akademija se je obnovila leta 1779, njeni najvidnejši člani pa so bili tudi znani slovenski preporoditelji. Potem dolgo nismo imeli najvišje znanstvene ustanove. Nasa zdajšnja Akademija je bila ustanovljena po velikih bojih in težavah leta 1938, pa se takrat kot Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani, in ne kot Slovenska akademija! Tako je bilo tudi tedaj cutiti srbski unitaristični vpliv na politično in kulturno življenje v prvi Jugoslaviji. Prvi predsednik nove ustanovljene Akademije je postal Rajko Nahtigal, slavist.

Ste velik prijatelj primorske, se posebej trzaskе književnosti. Vasa knjiga Trst v slovenski poeziji je vogelni kamen za spoznavanje trzaskega pesniškega snovanja, zato sprašujem: kaj vidite v trzaski književnosti, ce se ozrete nanjo s svojega znanstvenoraziskovalnega in cloveskega gledišča?

Kot osrednjega Slovenca me izjemno privlači naš primorski, mediteranski clovek. Ne le zaradi drugacne pokrajine, v kateri živi, priteguje me clovek sam, ki je tako drugačen, razlicen od "kontinentalnih" Slovencev. Sicer pa ne bi tvegaj oznake primorskega cloveka. Nikoli ne vemo, kaj je nacionalna, kaj regionalna in kaj splosna cloveska posebnost, vendar se mi zdi, da primorska književnost, književnost trzaskih pisateljev in pesnikov, kaže posebnosti, ki jih je težko spregledati. Prva bi vsekar bila njihova velika miselna proznost. Potem odkrivam določeno nazorsko sirino, ob vsem tem pa so primorski Slovenci nazorsko zelo diferencirani in neredko sprti med seboj. Kot tretja značilnost trzaskе književnosti pa je njena implicitna ali eksplicitna - kot pri Rebuli - povezanost z romanskim duhovnim svetom ali celo z grsko antiko, ki se kaže na najrazličnejše nacine.

Vam ob predsedovanju ostaja se cas za poklicno delo?

Stroka ostaja moj veliki izziv tudi v prihodnje. Res je, da bom imel zavoljo delovnih in protokolarnih obveznosti zanj manj ca-

sa, vendar imam za letos veliko nacrtov. Tako bom imel med drugim v maju individualna predavanja na petih nemških univerzah. Septembra se bom z referatom Slovenska moderna v evropskem kontekstu udeležil mednarodnega kongresa slavistov v Bratislavi, medtem ko sem v novembru povabljen (z referatom) na konferenco Ameriskega združenja za razvoj slavističnih studij; bo v Ameriki, govoril pa bom o književnosti malih narodov in njihovi vlogi v duhovnem dogajanju sedanjega casa.

Bo kaj kmalu spet izšla kakšna vasa knjiga?

Državna zalozba Slovenije je ravkar izdala moje "Studije o slovenski poeziji"; to je ponatis sedemstih studij od Preserna in njegove dobe do najnovejšega casa, skupaj s teoretsko razpravo o lirski poeziji in glasbi. To je knjiga, ki sem jo posebej vesel, saj se z njo vracam k liriki, k poeziji, s katero sem pred dobrimi tremi desetletji začel znanstveno pot. Druga knjiga prevedena v nemščino bo prav tako kmalu izšla v Münchnu in Bambergu (v zbirki Predavanja in razprave o slavistiki) in nosi naslov "Slovenska književnost do moderne".

LEGES ACADEMICÆ

I.

Sicut omnis Academiæ finis est rei litterariæ exercitatio, & incrementum; sic hujus Labacensis, quæ Apum gaudet Symbolo, præcipuus, & singularis erit, instar apum, diversos Authorum Flores delibare, & in unum velut alveare conferre.

II.

Liberum autem erit Omnibus, & singulis, tam Patriotis, quam Exteris, litterarum seu Humaniorum, seu Altiorum Cultoribus, huic Academiæ sefe aggregare,

III.

Qui porro nomen suum huic instituto dare voluerit, Academiæ Præfidi, vel alij ex Academicis desiderium suum perferbet, & si in communionem receptus fuerit, Symbolum aliquod sibi seliget, ad A. p. s.

Prva stran Akademskih pravil (faksimile, leto 1701)

Uljnjak s čebelami, simbol Academie operosorum

JADRANSKI KOLEDAR

1993

s knjižno zbirko

Veliko več kot lep božični dar

JADRANSKI KOLEDAR
ZBORNIK 1993

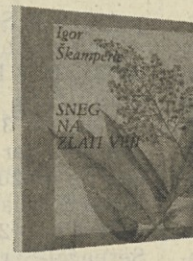
Življenje na Primorskem in dogajanje v svetu nekdanj in danes: problemi in ustvarjalnost, kronika dogodkov, portreti ustanov in vidnih osebnosti. Stališča, dokumenti, slike, razvedrilno in koristno branje. Zbornik z nadihom morja. Str. 208.

Pavel Medvešček

SKRIVNOST
IN SVETOST KAMNA

Zgodbe o čarnih predmetih in svetih znamenjih na Primorskem so bogato ilustrirane z barvnimi posnetki kapelic, predmetov in krajev, ki se jih še drži stara vera prednikov. Kulturna dediščina in nadvse zanimivo odkrivanje skrivnih moči v našem okolju. 106 fotografij Rafaela Podobnika, str. 198.

Igor Skamperle

SNEG NA ZLATI VEJI

Roman o mladostniškem doživetju v trzaskem predmestju Sv. Ivan, v Postojni in Ljubljani. Brstenje ljubezni, predvsem pa dramatičen dialog z gorami, s kamnitimi stenami, zaradi česar je to obenem tudi roman o alpinizmu. Str. 224

NAMIZNI
JADRANSKI
KOLEDAR
1993

Da vsega ne boste nosili v glavi ali na begotnih lističih: praktičen, lepo oblikovan, naš v najširšem pomenu besede.

Stanko Klinar

STO SLOVENSkih VRHOV

Avtor je v besedi in sliki označil tako gore v Sloveniji, kot tudi vrhove na Koroškem in Primorskem v Italiji, pa tudi daljna gorstva, ki jih je slovenski clovek "obiskal" in osvojil, npr. Himalajo, Ande. Bogat vodnik z dragocenimi popotnimi, kulturnozgodovinskimi in naravoslovnimi podatki. Okr. 140 barvnih slik, 272 str.

Naročila sprejemamo:

v TRSTU — na sedežu ZTT, Ul. Montecchi 6
— v Trzaski knjigarni, Ul. sv. Franciška 20, tel. 635969
v GORICI — na uredništvu Primorskega dnevnika, Ul. 24. maja 1, tel. 53382
— v Katoliški knjigarni, Trg Vittoria 25, tel. 531407
v CEDADU — na uredništvu Novega Matajurja, Ul. Ristori 28, tel. 731190
v SPETRU — v knjigarni Cernetig Francesca, Condominio al Centro ali po telefonu na št. 727536

● po telefonu od 8.30 do 13. ure, tel. 040/7796420
● preko raznašalcev Primorskega dnevnika

ZALOŽNISTVO TRZASKEGA TISKA

Gledališča

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES: ob 20. uri (Stihova dvorana) Leticija in Lustrek. Cena vstopnic je 500 SIT.

Ob 19. uri (Gallusova dvorana) G.Verdi: Don Carlos, v izvedbi Opere in baleta SNG Ljubljana. Gostujejo solisti: Pugar-Jerić, Cioromila, Elenko, Kaludov, Trajanov, Pivovarov. Cena vstopnic 2000, 1700, 1500 in 500 SIT.

Obb 21. uri (Ovalna dvorana) Strniša-Frey: Zabe. V izvedbi Koreodrame Ljubljana. Cena vstopnic je 1000 SIT.

V PRIHODNIH DNEH: 29. in 30. t. m. ob 21. uri in 31. t. m. ob 18. uri (Ovalna dvorana) Strniša/Frey: Zabe.

30. t. m. in 1. 2. ob 19. uri (Gallusova dvorana) G.Verdi: Don Carlos, 30.t.m. ob 20. uri (Kosovelova dvorana) Emil Hrvatin: Zenska, ki nenehno govori (Cas subjektivnega) - Pentagon. Cena vstopnice je 700 SIT.

31.t.m. ob 20. uri (Linhartova dvorana) Emil Hrvatin: Zenska, ki nenehno govori (Cas subjektivnega) - Poligon. Vstopnina je 500 SIT, cena kompleta za obe predstavi 1000 SIT.

3. in 9. 2. ob 20. uri (Stihova dvorana) Ob letu osore. Cena vstopnic je 500 SIT.

NAPOVEDUJEMO: 21. 2. ob 18. uri, 22. 2. ob 19. uri in 23. 2. ob 11. uri (Gallusova dvorana) W.Shakespeare: Kralj Lear. Cena vstopnic 600, 500 in 400 SIT. Za predstavi 21. 2. in 22. 2. je na voljo le se nekaj vstopnic.

Informacije na tel. 061/222-815.

DRAMA SNG LJUBLJANA

DANES: ob 17. uri G. Strniša: Samorog. Abonma Dijaski I in popoldanski.

Ob 20. uri W.Allen: Zaigraj se enkrat, Sam. Razprodano.

JUTRI: ob 20. uri (Mala drama) W. Allen: Zaigraj se enkrat, Sam. Razprodano.

V PRIHODNIH DNEH: 30. t.m. ob 19.30 J.B.P. Moliere: Svatba po sili. Za izven (konto).

31.t.m. ob 20. uri (Mala drama) Večer sansonov Jacquesa Brela v izvedbi Katje Levstik.

Cenjene obiskovalce obveščamo, da so vse predstave W. Allen: Zaigraj se enkrat, Sam v mesecu januarju, razprodane. Vstopnice za predstave v februarju bodo na voljo od 30. januarja, ko bodo objavlili tudi razpored predstav za mesec februar. Rezervacij ne sprejemajo. Informacije in rezervacije vsak delavnik od 11. do 12. ure ter od 18. ure do zacetka predstave na tel. 061/221-511.

MESTNO GLEDALIŠČE

DANES: ob 10.30 M. Frayn: Hrup za odrom. Zaključena za solo.

Ob 19.30 A.P.Cehov-T. Brasch: Platonov. Za abonma Cetrtek in izven.

JUTRI: ob 19. uri A.P.Cehov-T.Brasch: Platonov. Za abonma Red V in izven.

V PRIHODNIH DNEH: 30. t. m. ob 19.30 uri Z. Petan: Don Juan in Leporella (za izven in konto). V zanimivem dvojezičnem projektu igrata gosta Stanislava Bonisnega in Johannes Pump.

Informacije vsak dan med 10. in 12. uro in uro pred predstavo na tel. 061/210-852.

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠČE

JUTRI: ob 19. uri Andrej Anabaptist Rozman: Tartif. Režija: Vito Taufer. Premiera.

V PRIHODNIH DNEH: 30. in 31. t.m. ob 19. uri A.A.Rozman: Tartif.

Vstopnice so v prodaji - v Galeriji SMG na Trgu francoske revolucije med 10. in 12. uro ter med 15.30 in 17.30, na dan predstave pa tudi uro pred predstavo pri blagajni gledališča. Tel. 061/153-312.

KULTURNI DOM SPANSKI BORCI

V PRIHODNIH DNEH: 29. t. m. in 4. 2. Gavran: Moz moje zene.

NAPOVEDUJEMO: 11. 2. ob 20. uri Roger Vitrac: Volkodlak. komedija. Gostovanje primorskega dramskega gledališča Nova Gorica. V glavni vlogi Rade Serbedžija.

Prodaja in rezervacija vstopnic vsak dan razen nedelje od 9. do 13. ure in od 16. do 19. ure v Jelovskovem salovu Kulturnega doma in uro pred predstavo pri blagajni. Tel. 061/448-922.

MARIBOR

SNG DRAMA

DANES IN JUTRI ob 19.30 J.B.Moliere: Don Juan.

JUTRI: ob 21. uri (Mali oder) Kabaret XX. stoletja: Isadora.

Informacije vsak dan, razen nedelje, od 11. do 16. ure ter uro pred predstavo na tel. 062/211-461.

SNG OPERA

V PRIHODNIH DNEH: 30. (za red Sobota 2 in izven) in 31. (za red Upokojenci in izven) t. m. Čajkovski: Hreštac.

Informacije in rezervacije vsak dan, razen nedelje, od 11. do 16. ure, ob sobotah od 13. ure, ter uro pred predstavo na tel. 062/211-461.

CELJE

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE

SLG Celje obvesča svoje obiskovalce, da so vse predstave, vključene v Dneve komedije, ki bodo potekali vsak petek in soboto od 12. 2. do 6. 3. 1993, zal, že razprodane.

Informacije na tel. 063/25-332.

KRANJ

PRESERNOVO GLEDALIŠČE

DANES: Cob 19.30 uri R. Cooney: Zbezi od zene. Predstava je razprodana.

Informacije na tel. 064/222-681.

ŠMARJE PRI JELSAH

KULTURNI DOM

V PRIHODNIH DNEH: 30. t. m. ob 19.30 uri F. Schiller: Razbojnik, režija Robert Rapolja. Gostovanje Slovenskega ljudskega gledališča Celje.

SLOVENJ GRADEC

KULTURNI DOM

JUTRI: ob 19.30 uri H. Ibsen: Nora. Gostovanje Presernovega gledališča iz Kranja.

NOVA GORICA

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE

V PRIHODNIH DNEH: 30.t.m. (Gledališka dvorana Solkan) R. Marinkovic: Glorija.

6.2. ob 20. uri (Gledališka dvorana Solkan) R. Vitrac: Volkodlak.

Informacije na tel. 065*25-326.

IDRIJA

KULTURNI DOM

V PRIHODNIH DNEH: 30. t.m. ob 20. uri Gavran: Moz moje zene. Gostovanje Kulturnega doma Španski borci.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

KULTURNI DOM

JUTRI: ob 20.30 A. Schnitzler - Anatol (abon-

ma red A in D) - gostuje ljubljanska Drama. Ponočitvi v soboto, 30. t. m., ob 20.30 (abonma red B, E in F) in v nedeljo, 31. t. m., ob 16. uri (abonma red C in G).

GLEDALISCE ROSSETTI

DANES ob 20.30 bo Zadruga Argot - Società per attori uprizorila delo Umberta Marina »Volevamo essere gli U2«. Predstava izven abonmaja, za mladino in abonente posebni popusti. Prodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasazi Protti in pri blagajni gledališča Rossetti. Ponovitev jutri ob 20.30.

V PRIHODNIH DNEH: od 4. do 14. februarja bo skupina Teatro d'Arte predstavila B.Brechtovo delo Madre coraggio. Igra Piera Degli Esposti, režija Antonio Calenda. V abonmaju odrezek st. 7. Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasazi Protti in pri blagajni gledališča Rossetti.

DVORANA TRIPCOVICH

V teku je prodaja vstopnic za predstavi »La Voix Humaine« - in »Cavalleria rusticana«, ki bo na programu od 2. do 14. februarja. Urnik blagajne: od 9.00 do 12.00 in od 16.00 do 19.00, ob ponedeljkih zaprt.

V PRIHODNIH DNEH: v torek, 2. februarja, (red A) premiera Poulencove »Le Voix Humaine« in Mascagnijeve »Cavalleria rusticana«. Dirigent Nikša Barezka. Predprodaja vstopnic pri blagajni dvorane Tripovich.

GLEDALISCE CRISTALLO

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 30. t. m., ob 20.30 W. Shakespeare - A piacer vstro - v izvedbi gledališke skupine Teatro dei Filodrammatici iz Milana. Režija Nanni Garella, scene in kostumi Antonio Fiorentino. V glavnih vlogah Marisa Della Pasqua, Paola Della Pasqua, Marco Balbi in Rosanna Bruzzo. Predstave bodo trajale do 7. februarja.

AVDITORIJ MUZEJA REVOLTELLA

JUTRI: ob 20.30 baletna predstava Jean Edelman - »Painting the Music and Dances«.

GORICA

GLEDALISCE G. VERDI

V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 1. februarja, ob 20.30 (abonma red A in B) A. Schnitzler - Anatol - gostuje SNG Drama iz Ljubljane.

VIDEM

PALAMOSTRE

V PRIHODNIH DNEH: od 29. do 31. t. m. gostovanje gledaliških skupin Teatri di Thalia in Teatro dell'Elfo z Gondonijevim delom v Fassinderjevi prireditbi La bottega del caffè.

COLUGNA (Videm)

GLEDALISCE LUIGI BON

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 30. t. m., ob 20.30 Decameron v izvedbi gledališke skupine Terzo Teatro.

Koroška

CELOVEC

GLEDALISCE V HISI UMETNOSTI

DANES: ob 20. uri Twerbul - gostovanje gledališke skupine iz Moskve.

MESTNO GLEDALIŠČE

DANES: ob 19.30 Patrick Süskind - Der Kontrabass.

JUTRI: ob 19.30 ponovitev dela Der Kontrabas. V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 30.t.m., ob 19.30 - Orfej v podzemlju (Jacques Offenbach).

BELJAK

KLEJNI TEATER

DANES ob 20. uri Uli Bree: Don Quichote - Der Jahrhundertmann (v nemščini).

Glasba

Slovenija

LJUBLJANA

KLUB K4

DANES: ob 22. uri Janis. Tematski večer Janis Joplin. Ekskluzivni video program.

V PRIHODNIH DNEH: 31.t.m. ob 22. uri Amazonas. Edinstvena zenska skupina z novim programom.

1.2. ob 21. uri Vzhod in zahod si podajata roko. večer duhovnih pesmi z recitacijami. Poje: Ranganatha-Rajko. Video: Swami Omarananda.

2.2. ob 22. uri Hans Theessink. S februarjem odpira K4 vrata se bluesmaniji. Informacije na tel. 061/113-282.

SLOVENSKA FILHARMONIJA

V PRIHODNIH DNEH: 3.2. ob 20. uri koncert Arcadia Tria. V okviru abonmaja Pro musica . Vpis abonmaja je mozen na sedežu koncertne agencije Gallus International (Ljubljana, Krakovski nasip 6) in v Galeriji Labirint, tel. 150-155.

ROGAŠKA SLATINA

RAZSTAVNI SALON

DANES: ob 20. uri koncert Akademskega pevskega zbora Maribor.

NOVO MESTO

DOM KULTURE

V PRIHODNIH DNEH: 30. t.m. ob 19. uri Koncert MePz Revoz ob 15 letnici.

KAMNIK

DVORANA VERONIKA

JUTRI: ob 19.30 uri koncert iz cikla Musica Aeterna: Andrej Petrac, violončelo, Tomaz Petrac, klavir. Vstopnina je 200 SIT, vstopnice bodo v prodaji pred zacetkom koncerta.

KOPER

MKC

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 30. t. m., ob 22. uri koncert skupine Overflow (HC) iz Koprivnice.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALISCE ROSSETTI

V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 1. februarja, ob 20.30 koncert Trzaskega koncertnega društva. Nastopila bo Liana Issakadze.

NAPOVEDUJEMO: 26. in 28. marca musical My fair lady s Sandrom Massiminiem; 29. in 30. aprila koncert Giorgia Gaberja.

SPORTNA PALACA PRI CARBOLI

NAPOVEDUJEMO: v ponedeljek, 1. februarja, ob 21. uri celovečerni koncert Francesca Guccinija.

GLEDALISCE MIELA

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 30. t.m., ob 22.00 Talking Eye - Koncert kompiutrske in video glasbe z Alessandrom Pizzinom . Izvajal bo skladbe svojega CD »Spettri«. Od 19.00 dalje video Briana Eno in Company.

MILJE

GLEDALISCE VERDI

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 30. t. m., ob 22. uri bo na sporedu koncert skupine Microgroove, ki ga predstavlja Globogas. Po koncertu se bo večer nadaljeval z glasbo D.J. do 0.30.

Razne prireditve

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES: ob 11. uri (sejna E1) Predstavitve za lozbe Mihelac - Najboljši v letu 1992. Sodelujejo: Milos Mikeln, Drago Jancar, Kajetan Kovic, Milan Dekleva, Ales Debeljak in Jani Virk. Vstopnine ni.

Ob 20. uri (Linhartova dvorana) Zapri mi oci - v okviru cikla Najlepši novi britanski film. Cena vstopnice je 300 SIT.

V PRIHODNIH DNEH: 29. IN 30. t.m. ob 20. uri (Linhartova dvorana) Najlepši novi britanski film - premiere in ponovitve filmov. Cena vstopnice je 300 SIT.

FRANCOSKI KULTURNI CENTER

DANES: ob 18. uri Justin de Marseille, film Mauricea Tourmeurja. Center je odprt od 8. do 19. ure. Tel. 061/224-883.

DOMŽALE

PROSTORI NAD TRGOVINO KOVINAR

V PRIHODNIH DNEH: 2.2. ob 17. uri Potopisno predavanje - s poti Tatjane Cerar po Južni Ameriki.

3.2. ob 17. uri Kozmetika za najstnike - predavanje in prikaz vodi kozmetičarka Janja Skrinjar-Osojnik.

4.2. ob 17. uri srečanje s čarovnikom Miranom canakom.

5.2. ob 17. uri Predavanje o astrologiji.

6.2. ob 17. uri - presenečenje. Informacije in prijave: Društvo SMO, Domžale, Ljubljanska 71, prvo nadstropje. Tel 061/711-875.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALISCE MIELA

V organizaciji Zadruga Bonaventura bodo predvajali serijo filmov v izvirniku posvečenih velikemu režiserju Petru Brooku, današnjemu direktorju Mednarodnega centra za gledališke raziskave v Parizu. Vstop prost.

NAPOVEDUJEMO: 2. februarja 1993 ob 18.00 in 20.00 »The Mahabharata« Igrajo Bruce Myers, Vittorio Mezzogiorno, Andrzey Sewerny.

16. februarja 1993 ob 18.00 in 20.00 »King Lear«. Igrajo Paul Scofield, Cyril Cusack in Patrick Magee.

Za najmlajše

Slovenija

LJUBLJANA

SLOVENSKI SOLSKI MUZEJ

Do 31. januarja bo na ogled razstava V svetu lutk - poskus otroškega muzeja (razstava Muzeja noviješe zgodovine Celje). Odprto od ponedeljka do petka med 9.00 in 18.00 uro in v soboto med 9. in 13.00 uro. Vsak dan potekajo tudi lutkovne igrice po posebnem programu.

DANES: ob 10. uri lutkovna delavnica Srednje vzgojiteljske sole.

Zaradi lažje razporeditve naprosajo, da obiske skupin vnaprej pravočasno sporočite na tel. stevalko 061/213-024.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE

DANES IN V PRIHODNIH DNEH: 28., 29. in 30.t.m. ob 17. uri (Kulturnica) Jan Zakonjšek: Hudci in pastir. Za izven. Vstopnice so na voljo uro pred predstavo v Kulturnici na Židovski stezi.

V PRIHODNIH DNEH: 30. t.m. ob 11. in 17. uri (Veliki oder) S. Makarović: Gal med lutkami. Za izven.

1., 2. in 3. februarja ob 16.30 in 18. uri (Lutkoteka) Jan Malik: Zogica Marogica. Vstopnice so že v prodaji.

Informacije ob sredah, cetrkih in petkih od 11. do 12. ure in uro pred predstavo na tel. 061/314-962.

KULTURNI DOM SPANSKI BORCI

DANES: ob 9. in 10.30 uri Andersen-Lainsček: Snezna kraljica. Predstavi sta zaključeni.

JUTRI: ob 10. uri Andersen-Lainsček: Snezna kraljica. Predstava je zaključena.

V PRIHODNIH DNEH: 30. t. m. ob 16. uri Moja Pokrajina, koroška ljudska pravljica v prireditbi Janka Modra. Gostovanje Presernovega gledališča iz Kranja.

Informacije na tel. 061/448-920.

VITESKA DVORANA KRIZANK

V PRIHODNIH DNEH: 31. t. m. ob 17. uri Kužek potružek na obisku. V izvedbi gledališča jaz in Ti. Prodaja vstopnic: Festival Ljubljana, tel. 061/228-544-05. uro pred predstavo na prizorišču.

OPERA IN BALET SNG

V PRIHODNIH DNEH: 30. t. m. ob 11. uri. Cipci: Sneguljčica. Informacije na tel.061/331-945.

DOMŽALE

PROSTORI NAD TRGOVINO KOVINAR

V PRIHODNIH DNEH: Vesele zimske počitnice od 1. do 5. 2. od 8. do 14. ure. Organizirano počitniško varstvo za otroke nižjih razredov. Modelarska delavnica - izdelava zmaja. 1., 2. in 3. 2. od 13. do 15. ure. Za otroke od 1. do 4. razreda.

Racunalniški tečaj - od 1. do 5. 2. od 9. do 10.30 ure za otroke 1. do 4. razreda, od 11. do 12.30 ure za otroke od 5. do 8. razreda.

1. in 2. 2. od 10.30 do 12.ure.

Gledališko lutkovna delavnica na temo Pike Nogavice z naslovom Pika Strumf gre na počitnice. Namenjeno otrokom od 2. do 5. razreda . Organizira društvo SMO (Starsi-Mladi-Otroci) ob pomoči Napredka Trgovine, d.o.o. Informacije od ponedeljka do petka od 17. do 19. ure po telefonu 711—875.

KAMNIK

GALERIJA VERONIKA

Do 5. 2. je na ogled Slikarska parada, razstava slik otrok VVZ Mojca.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALISCE CRISTALLO

V PRIHODNIH DNEH: v nedeljo, 31. t. m., ob 11. uri »Povem ti pravljico«. Na sporedu bo Andersenova pravljica Snezna kraljica v izvedbi gledališke skupine Dramma italiano z Reke.

Terra australis incognita

Četrtega novembra 1992 poletimo z Dunaja do letališča Tullamarine v Melbourne. Zacenja se enomesečno potovanje po Avstraliji. Let traja petindvajset ur, če upoštevamo realen čas; zaradi leta od zahoda proti vzhodu pa petintrideset ur, saj je treba upoštevati še razmik desetih ur. Premikamo se s severne poloble na južno, gremo iz jeseni v pomlad. Smer poleta je čez Madžarsko, Romunijo, Bolgarijo, Turčijo, Iran, Afganistan in Indijo do

Tajske, kjer je v Bankoku tudi edini postanek. Nato spet čez morje prek Bornea in drugih otokov do Avstralije, ki jo prečkamo v diagonali severozahod-jugovzhod, na koncu katere se nahaja Melbourne.

Avstralija je najmanjši kontinent po površini (7.682.300 km²) in po gostoti prebivalstva, saj ima le 17 milijonov prebivalcev. Njeno uradno ime je Commonwealth of Australia in je federacija šestih zveznih držav (New South Wales, Victoria, Queens-

land, South Australia, West Australia, Tasmania) in dveh teritorijev (Australian Capital Territory, Northern Territory).

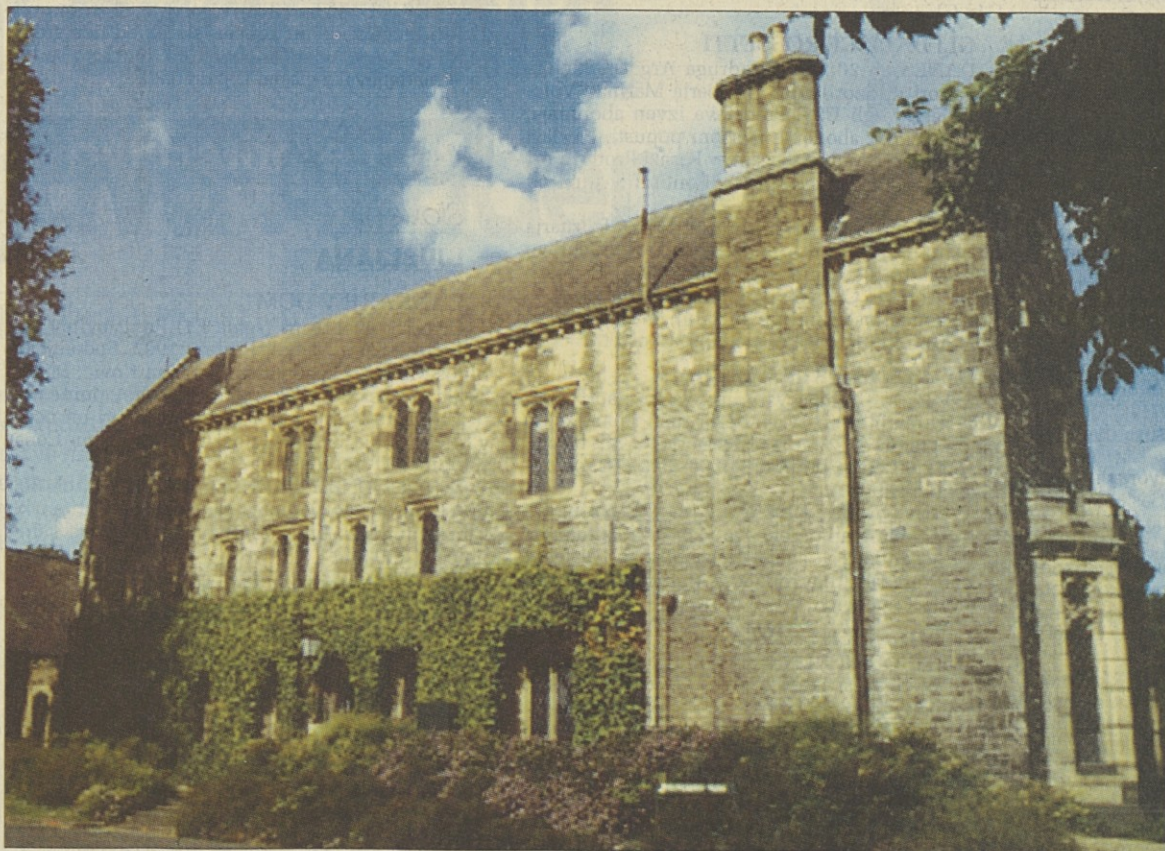
Avstralija je nam precej neznana dežela. Eden od vzrokov je nedvomno velika oddaljenost, dodamo pa ji lahko še majhen pretok informacij.

In vendar je dovolj razlogov, da bi nam lahko bila blizu. Na petem kontinentu je namreč 30.000 slovenskih izseljencev. Posebno opazna je prisotnost

Primorcev oziroma Tržacanov, ki so množično odhajali v Avstralijo v petdesetih letih našega stoletja. Prav zaradi tega dejstva bi pričakovali živahen pretok informacij, kulturno izmenjavo in predvsem vsakodnevne povezave na javni, narodni in osebni ravni.

Zdi se, da se ohranja nit med Avstralijo in Trstom le z osebnimi in sorodstvenimi stiki. To spoznanje je bilo tudi vodilo poti, na katero sem se odpravil s prijateljem Aleksejem Kalo, ki že nekaj let vodi raziskavo o izseljenstvu pri Odseku za zgodovino Narodne in študijske knjižnice v Trstu. Pri tem velja poudariti dva vidika: vlogo Trsta kot pristanišča, prek katerega so sli izseljenci v svet ter izseljevanje iz Trsta in okolice v različnih obdobjih.

Prav nepoznavanje tržaškega izseljevanja v Avstralijo v obdobju 1953-1960 je bilo najino izhodišče, ko sva skušala dobiti sredstva iz fondov, ki so na razpolago v te namene. Pri dodelitvi sredstev za raziskavo se je najbolj izkazala Zveza slovenskih izseljencev iz Furlanije-Juljske krajine.

Melbourne, prva prestolnica Avstralije (Obe fotografiji: Milan Pahor)

Tako sva se torej zaslala na letalu Boeing 767 na progi Dunaj-Melbourne. Ze prej sva prek pisem, telefona in telefaksa vzpostavila dovolj trdne vezi s posamezniki, društvi in institucijami v Avstraliji. Tudi dodatnih naslovov je bilo za celo kopico, tako da se ni bilo bati pomanjkanja ljudi, ki bi jih zaprosila za razgovor, saj je bila najina glavna naloga zbrati vrsto intervjujev z našimi ljudmi, ki so se izselili na daljno celino, ter jim znati prisluhniti.

Prvi evropski zapisi imenujejo Avstralijo »terra australis incognita«, torej »neznana južna dežela«.

Vendar pa je bila

Avstralija naseljena že pred 12.000 leti, ko so se tja prek Indonezije preselila ljudstva iz jugovzhodne Azije, ki so živela po lastnih nacelih in z lastno kulturo. »Odkrili« so jih sele leta 1642, ko je tja zasel holandski pomorščak Abel Tasman. Vendar so »aborigini« lahko preživeli v miru le dobrih sto let, vse do leta 1770, ko jih je na novo odkril kapitan James Cook; ta je zarisal prave obrise celine ter prevzel posest nad njenim vzhodnim predelom v imenu Velike Britanije. Cook je zadevo opravil ob pravem času, saj je takrat Združeno kraljestvo iskalo nova ozemlja kot nadomestilo

za tista, ki so jih izgubili v Severni Ameriki. Tako je kapitan Arthur Phillip dobil nalogo, naj v Botany Bayu, kjer se je pred leti ustavil Cook, ustanovi anglesko kolonijo. Tam se je izkrcal 26. januarja 1788, ki je nato postal rojstni datum Avstralije. Kolonijo je postavil malo severneje, na mnogo boljši legi v Port Jacksonu, ki se je nato preimenoval v Sydney Cove, v čast takratnemu angleškemu državnemu sekretarju.

V naslednjih desetletjih so nastale nove kolonije, ki so se nato leta 1901 združile v federacijo. Prva prestolnica je bil Melbourne, od leta 1927 naprej pa

novou zgrajena Canberra, da bi se izognili antagonizmu med Melbourne in Sydneyem.

Pot do Avstralije je dolga, zato je dovolj časa za pogovor in za razmislek. Ko se v nekaj urah izcrpajo argumenti, se clovek preseli v miselni svet, če ga prej ne premaga spanec. Vsekakor me je misel napeljala na mojo prejšnjo pot v Avstralijo, kjer sem leta 1988 doživel proslavljanje dvestoletnice obstoja nove Avstralije. Takrat sem bil tam v delegaciji Zveze tabornikov Slovenije, ki se je udeležila svetovnega skavtskega zleta.

(Prihodnjic: Priseljevanje v Avstralijo)

Sidney

RECEPT

Golaž z bučkami

SESTAVINE : 600 g svinjskega mesa, 2 žlici olja, 2 čebuli, sol, beli poper, 1/8 l belega vina, 2 bučki, kozarec vložene koruze v zrnju (425 ml), timijan, 200 g smetane, gustin, limonov sok
ČAS PRIPRAVE : 70 do 80 minut

Meso, narezano na večje kose, na vroči masloci popečemo in vzamemo iz posode. Na isti masloci prazimo narezano čebulo, da postekleni. Nato damo meso nazaj, solimo, popramo in zalijemo s 3/4 l vode in vinom. Pokrito kuhamo približno eno uro.

Bucke operemo, razpolovimo in narezemo na rezine. Koruzo ocedimo. 10 minut pred koncem kuhanja dodamo mesu bučke, koruzo in timijan. Smetano in jedilni skrob gladko zamesamo in dodamo golažu. Se malo pokuhamo, po potrebi dosolimo in popramo, pokapljamo s limonovim sokom in posujemo s timijanom ali pa sesekljanim peteršiljem. Jed ponudimo z žlicniki.

(Slavko Adamlj)

ZELENI RECEPT

Francoska solata

SESTAVINE: 2-3 krompirji, skodelica kuhane suhega graha, skodelica na kocke narezanega korenja, skodelica cvetačnih cvetov, kisa kumarica, sok pol limone, 1-2 dl majoneze (lahko sojine), sol, poper, peteršilj, drobnjak (po želji)

Krompir operemo s krtačko, skuhamo, olupimo in narezemo na drobne kocke. Posebej skuhamo suh grah, na drobne kocke narezano korenje in cvetačo, razdeljeno na cim manjše cvetove. Cvetičo kuhamo samo 5 minut, da je ne razkuhamo.

Ko je zelenjava kuhana, jo ocedimo in pustimo, da se ohladi. Ohlajeno zmesamo z majonezo, nasekljano kiso kumarico, poprom, peteršiljem, drobnjakom in limoninim sokom. Solata je boljša, če nekaj časa stoji. Nalozimo jo na plitvi krožnik, obložen z lepimi solatnimi listi, in jo okrasimo s kaprami, olivami in trdo kuhanimi jajci. Ponudimo s kruhom kot zaceten jed

(Neva Miklavc Predan)

MODA DANES

Pomlad in poletje '93

ZVONKA MAKUČ

Medtem ko veliko ljudi se razmišlja o tem, kaj bi kupili na ugodnih zimskih razprodajah, uredniki modnih časopisov že napolnjujejo svoje strani s kreacijami za pomlad in poletje 1993 in o zimi ne razmišljajo več. Nova modna sezona se torej začne vedno prej, kot se stara konca; se več: slavni stilisti so z mislimi v prihodnjem letnem času, v prihodnji zimi. Modni krog, ki nas vedno prehituje in se nikoli ne zaključi.

Seveda v zadnjih letih ne moremo več govoriti o kakšni izraziti novi modi. Vse, kar pokazujejo kreatorji Mila-

na in Pariza, je skupek idej evropske mode zadnjih šestdesetih ali sedemdesetih let, ki se ji tu in tam doda malce afriške, azijske ali južnoameriške eksotike, nekaj orientala ali srednjeveškega grajskega razkosja, romanske strasti ali havajske svobode. Danasnje oblačenje je postalo veliko bolj svobodno in manj obvezno, ideje kreatorjev pa zgolj možna smernica.

V prihajajoči pomladi in poletju boste torej lahko nosili strogo elegantno klasiko neupadljivih tonov à la Armani, večni mornarski stil z malce drugačnimi detajli, oblačila z vplivom razkosnega orienta-

li turskih in maroških nos, nude look, kar pomeni muslin in odkrite prsi ter se posebej veliko mero poguma. Prisoten je tudi živopisan ciganski stil in se vedno linija šestdesetih let, ki jo tako dobro poznajo starejše generacije, a se zanjo navdušujejo le se zelo mladi. Veliko je kica v vseh oblikah ameriške zastave in za večer luskinastih tkanin, ki nas spominjajo na morske deklice. Moda za vse in vsakogar, za bolj pogumne in tiste, ki ekstravagance ne prenešajo.

Barvna paleta je pisana: od najbolj živih tonov do odtentkov

zemlje, od stroge črne in brezmadežne bele do pastelnih tonov. Vzorci so lahko strogi, klasični ali bogato fantazijski, dolzine pa daljše. Minija tako rekoč ni več, ceprav se mu bo kakšno dekletce z lepimi, dolgimi nogami težko uprlo. A saj so tu se kratke hlače, kakrsne poletna moda nikakor ne zanemarja. Detajli in dodatki vseh oblik so podobni lanskim in predlanskim ... In ce si znate sami izmisliti nekaj zares novega, se toliko bolje. Vsekakor drži, da danasnja moda nikakor ni dolgotrasna in uniformirana, to pa je tisto, kar smo si pravzaprav vedno želeli.

Moda za bolj in manj drzne.

MODA VČERA J

O modi in umetnosti

NADA VODUSEK

»Rad bi povezal umetnost in modo.« (Man Ray)

In kolikor nam je znano, mu nihče ne odreka, da je s svojimi fotografijami to tudi storil. Ampak o tem se potem govori kot o umetniški fotografiji. Kaj pa se dogaja z njenim predmetom, z modo?

Kdor si drzne oblikovanje povzdigniti v eno od vej lepih umetnosti, si bo nedvomno nakopal nasprotovanje poznavalcev prave umetnosti in braniteljev njene nedolznosti. Primarno se oblikovanje giblje v sferi uporabnega in ko se ambiciozno zaleti na umetniški Olimp, mu pač zlahka spodrsne. Ne samo, da ima silne težave s strogi umetniškimi kriteriji, navadno mu potem spodleti se pri izpolnjevanju svoje osnovne naloge, pri uporabnosti predmeta, ki ga skuša »umetniško« oblikovati.

Kaksen odnos naj torej vzpostavimo do, denimo, očitno neno sljivega predmeta, za katerega pa se vendarle dozdeva, da bi naj bil oblačilo? Ali do neusmiljenega krotovice-nja telesa, ujetega v njemu že kar sovražne formalne ekshibicije? Ampak zdaj govorimo že o sodobnosti.

Zgodovina je bila na tem področju uspešnejša. Tako kot je Elza Schiaparelli v modo na duhovit in izviren na-

cin vpletla nadrealizem, tako je Man Ray njo in njeno modo vpleljal v svoj fotografski svet. Ne da bi tvegali spust v kaksno problematično vrednotenje lahko recemo, da imajo njuna dela umetniški status. Ali pa je obleka artefakt kot muzejski eksponat mogoče kaj drugega? In ali je znana Rayeva ogričica v obliki ustnic oblikovalski ali

umetniški predmet ali pac oboje v enem?

Odnos med umetnostjo in oblikovanjem je seveda zapleten in njegova analiza ne more biti predmet časopisne rubrike, temveč interdisciplinarne stroke. Vendar ga pri svojem, sicer čisto pragmatičnem ukvarjanju s fenomenom modnega oblikovanja ne moremo povsem prezreti.

Man Ray: Elsa Schiaparelli, ok. 1934

JUTRI

29. januarja

Jutri se bodo Francozi spomnili svoje Academie Française, pa je prav, če nekoliko natančneje pogledamo, kaj se skriva za castiljivim in vsakdanjosti odmaknjem imenom Akademija. V stari Grčiji je bila to filozofska sola, ki je dobila ime po severozahodnem predmestju Aten, kjer je odprl svojo solo Platon. Delovala je od 387 pr. Kr. do 529 n. s., ko jo je ukinil Justinijan.

Zacetke današnjih akademij zasledimo že v 13. stoletju. Leta 1270 so ustanovili v Firencah Akademijo, leta 1323 so francoski trubadurji svoje združenje v Toulouseu. Področje teh Akademij sta bili filozofija in literatura. Prve znanstvene družbe akademijskega značaja zasledimo v 16. stoletju, na primer v Weimarju l. 1617 ali v Rostocku 1622.

V 17. stoletju sta bili ustanovljeni dve najuglednejši znanstveni akademiji - v Angliji Angleška kraljeva družba in v Franciji Akademija znanosti. Temu zgledu je sledil Nemec Leibniz, ki je dosegel, da je bila 1676 ustanovljena Akademija znanosti na Dunaju in 1700 v Berlinu.

Te najvišje znanstvene in kulturne ustanove so se potem razširile po vsem svetu.

Ni odveč spomniti, da smo v Ljubljani imeli tako znanstveno ustanovo že leta 1688 z imenom Societas Unitorum.

ODDAJE V SLOVENŠČINI

SLOVENIJA 1

08.50	Video strani
09.00	Zimski počitniški program
10.40	Zgodbe iz školjke
11.30	B. Cavazza - A. Tomasić: Predsednik, izvorna ty komedija, ponovitev
13.00	Poročila
13.45	Fran Zizek: Napravite mi to deželo spet nemško, 2/3 del tv nadaljevanke, ponovitev
14.55	Sova, ponovitev
14.55	Buntz z Beverly Hillsa, 5/13 del ameriške nanizanke, VPS 1450
15.20	Leta more, 4., zadnji del koprodukcijske nadaljevanke, VPS 1520
17.00	TV dnevnik 1 - slovenska kronika
17.15	Otroški program: Ziv zav
18.00	Regionalni studio Maribor
18.50	Besede, besede, besede, tv-igrice
19.15	Risanka
19.30	TV dnevnik 2, vreme
19.55	Sport
20.00	Zarise
20.40	Vecna mladost, 4., zadnji del ital. nadalj., VPS 2040
21.30	Tednik, VPS 2130
22.15	TV dnevnik 3, vreme, VPS 2215; Sport
22.43	Poslovna borza
22.55	Odprto prvenstvo Avstralije v tenisu, posnetek
23.50	Video strani

SLOVENIJA 2

10.50	Finski arhipelag, ponovitev
11.05	Slovenija - umetnostni vodnik: Tunjice, ponovitev
11.15	DP v hokeju na ledu, polfinale: Acroni Jesenice - Bled, posnetek z Jesenic
13.00	Poročila
13.05	Odprto prvenstvo Avstralije v tenisu, ponovitev
16.15	Obiski: NSK, ponovitev
17.25	Svet poroča, ponovitev
18.00	Videošpon
18.45	Ze veste, svetovno namenski program
19.15	Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
20.00	Povečava:
21.10	Slovenske zvezde
21.10	Minuta za umor, slovenski film
22.30	Slike iz Secuana: Tai chi, 11. del dokumentarne oddaje
22.40	Sova
22.40	Dragi John, 40. epizoda ameriške nanizanke
22.40	Zmenek, nemški tv film
00.45	Video strani

KANAL A

10.30	Astroloska napoved
10.40	RIS, risanke in spoti
11.00	Drugacen svet, ponovitev 83. dela
19.00	Ninja zelve, 39. del ameriške risanke
19.40	MCM
20.00	Risanka
20.15	Dnevnoinformativni program
20.30	Dance session, 15. oddaja o plesu
21.05	Pozabljeni, ameriški film - Igrata: Keith Carradine in Stacy Keach - O zakulisnih poslih am. obveščevalne službe med vojno v Vietnamu, v casu, ko clovesko življenje ni bilo vredno pocenega grosa...
22.40	Drugacen svet, 84. del ameriške nadaljevanke
23.30	Dnevnoinformativni program
23.45	Poročila v anglescini: Deutsche Welle
00.15	Astroloska napoved

KOPER

18.00	Primorski forum
	Primorska poslovno
	Primorska kronika

RAI 1

6.50	Aktualno: Unomatti-na, vmes dnevnik
10.15	Film: Tu partirai con me (kom., '49), vmes (11.00) dnevnik
11.55	Vremenska napoved
12.00	Variete: Servizio a domicilio, vmes (12.30) dnevnik 1
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.00	Fatti, misfatti e ...
14.30	Aktualno: Primissima
14.45	Variete: Buona fortuna
15.30	Otroska oddaja
16.00	Mladinski variete: Big
17.55	V Parlamentu in vesti
18.10	Aktualno: Italiya, navodila za uporabo
18.45	Variete: Ci siamo?
19.50	Vreme in dnevnik
20.40	Variete: Partita doppia (vodi Pippo Baudo)
22.45	Variete: Caffè italiano, vmes (23.00) dnevnik
24.00	Dnevnik in vreme
0.30	Danes v Parlamentu
0.40	Rubrika opolnoci
1.10	Film: Hail! Hail! Rock'n'roll (glas. '87)

RETE 4

6.30	Aktualno: Telesveglia, vmes od 7.30 dalje vsakih 30 min. vesti
8.00	Nad.: Marilena, 9.35 General Hospital, 10.10 Ines, 11.00 Pantanal, 11.25 Amanda, 11.50 Celeste, vmes (10.30) vesti
12.40	Variete: A casa nostra
13.30	TG 4 vesti
14.00	Variete: Buon pomeriggio
14.05	Nad.: Sentieri, 15.00 Grecia, 16.05 Anche i ricchi piangono, 16.50 Febbre d'amore
17.30	TG 4 vesti
17.35	Aktualno: C'eravamo tanto amati
18.05	Nad.: La signora in rosa, vmes (18.55) vesti
19.35	Kviz: La cena è servita
20.30	Film: Fantozzi va in pensione (kom., '89)
22.30	TV film: Nord e Sud, vmes (23.30) vesti
0.20	Nan.: Top Secret

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
8.35	Variete: Maurizio Costanzo Show
10.30	Nan.: La casa nella prateria
11.30	Variete: ore 12
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Sgarbi quotidiani
13.35	Aktualno: Forum, 14.30 Agenzia matrimoniale, 15.00 Ti amo
15.30	Nan.: Licia
16.00	Otroski variete: Ris-sanke in kviz
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.25	Striscia la notizia
20.40	Kviz: Tutti per uno (vodi M. Bongiorno)
22.30	Nan.: Casa dolce casa
23.00	Variete: Maurizio Costanzo Show, vmes (24.00) TG 5 vesti

ITALIA 1

6.30	Otroski variete
9.15	Nanizanke
12.45	Odprti studio
13.00	Otroski variete
13.45	Nan.: Agli ordini papà
14.15	Variete: Non è la RAI, 16.00 Unomania
16.05	Nan.: College
17.00	Variete: Twin Clips, 17.30 Mitico
18.10	Nan.: MacGyver
19.10	Variete: Rock & Roll, 20.00 Karaoke, vmes (19.30) Studio sport
20.30	Nogomet: Lazio-Torino (za pokal Italije)
22.30	Film: L'ululato (srh., ZDA '80, i. Dee Wallace, Patrick MacNee)
0.30	Odprti studio, pregled tiska in sport
1.10	Nan.: MacGyver

RAI 3

6.45	Dok.: L'altrarete, vmes (6.50, 12.00) dnevnik
12.15	Chi è di scena
13.45	Znanstveni dnevnik
14.00	Dezelne vesti
14.20	Popoldanski dnevnik
15.15	Dok.: Videotest
15.45	Samo za sport
17.20	Sportna rubrika Derby
17.30	Neonews, nato pregled tujega tiska
18.00	Dok. oddaja: Geo
18.30	Nan.: Lassie
19.00	Vreme in dnevnik
19.30	Dezelne vesti
19.45	Telegiornale Zero
20.05	Blob in Una cartolina
20.30	Aktualno: Il rosso e il nero (vodi M. Santoro)
23.15	Dnevnik in Omnibus
0.30	Dnevnik in vreme

TMC

7.00	Euronews
9.00	Nad.: Doppio imbroglio, 9.45 Potere
10.15	Rubrika: Zenska TV
12.00	Nan.: Autostop per il cielo
13.00	TMC News - Sport
14.00	Film: Operazione uranio (pust., ZDA '58)
15.25	Risanke: Snack
16.15	Nan.: Batman
16.45	Dok.: Prijateljska naravna
17.15	Rubriki: Zenska TV, 19.10 Guardaroba
19.25	Vremenska napoved
19.30	TMC News
20.00	Nan.: Maguy - La mano di nostra figlia
20.30	Film: Io e Caterina (kom., It. '80, r-i. Alberto Sordi, Edwige Fenech, Catherine Spaak)
22.35	Sneznj planet
23.20	TMC News in vrem
23.40	Film: La rivolta di Frankenstein (srh., Vb '64, r. Freddie Francis, i. Peter Cushing)
1.25	Aktualno: CNN News

Koper

13.00	Harry O, ameriška tv nanizanka
13.50	Prekleti vojak, ponovitev filma
15.25	N.Y.P.D., nadaljevanke
16.00	TV novice
16.05	Carobna svetilka: Tecaj italijanskega jezika
17.00	Sok moderne umetnosti, ameriška dok. serija
17.00	Bersaglio, ponovitev
17.40	Arhitektovi nasveti
18.00	Primorski forum
18.50	Primorska kronika
19.00	TV dnevnik
19.25	Harry O, ameriška tv nanizanka
20.15	Dragnet, ameriška tv nanizanka
20.40	Meridiani, aktualna tema
21.20	Dolgo iskanje, angleška dokumentarna serija
21.45	TV dnevnik
21.55	Juke box, glasbena oddaja v živo, vodi Alex Bini

Hrvaška 1

08.00	Dobro jutro, Hrvaska
	Poročila
	Zgodbe iz Monticella, 51. del
10.00	Poročila
10.05	TV sola
11.30	Ljubezenske zgodbe, 3. del mladine. serije
12.00	Poročila
	Ko se svet vrtil, 51. del
13.30	Monofon
14.00	Poročila
14.05	Slika na sliko, ponov.
14.50	Ike, ponovitev 3/6 dela
16.00	Poročila
16.05	Ucimo o Hrvaski
16.35	Malavizija
17.30	Hrvaska država in ljudje
18.00	Poročila
18.05	Znanstveno ozracje
18.35	Santa Barbara, 312. del am. nadaljevanke
19.30	Dnevnik 1
20.05	Poslovni klub
20.50	Me je kdo iskal?
21.35	Ekran brez okvirja
22.35	Dnevnik 2
23.00	Slika na sliko
23.45	Poročila v anglescini
23.50	Poročila
00.00	Sanje brez meja

Avstrija 1

09.00	Jutranji spored
10.00	Neponovljiva Coco, pon. filma
13.35	Sinba Moca, 80. del
14.00	Dom za zivali, serija
14.50	Bushbabies: Crstasti gnjuji
15.30	Am, dam, des
15.50	Alfred J. Kwak: Na počitnicah
16.15	Artefih, otroški klub
16.30	The Real Ghostbusters
17.00	Mini cas v sliki
18.00	Cas v sliki
18.30	Hribovski zdravnik
19.30	Cas v sliki, vreme
20.15	Danovska princesa
21.20	Barva denarja, am. film-igraya: Paul Newman, Tom Cruise in drugi
23.20	Smrtonosne čebele, ameriška grozljivka
00.40	Zakon v Los Angelesu, serija
01.30	Poročila; Tisoc mojstrov

Avstrija 2

17.05	Tisoc mojstrov
18.00	Druzišinske vezi: Vse po nactu
18.30	Kdo je kdo?, igra
19.00	Regionalna poročila
19.30	Cas v sliki, vreme
20.00	Kultura
20.15	Domace reportaze
21.00	Trailer, za ljubitelje filma
21.30	Pozor, kultura!
22.00	Cas v sliki
22.30	Kadar bogovi ljubijo: Od Artemide do Zeusa
23.15	Civilizacija: resitev ali unicenje
00.15	Hello Austria, Hello Vienna, ponovitev
00.45	Poročila; Tisoc mojstrov

Hrvaška 2

	Video strani
	Tenis: Australian Open, polfinale (2) posnetek
19.30	Dnevnik 1
20.00	Kosarka - Euroliga: Cibona-Makabi
21.40	Brooklynski most: Dečki poletja, 4/11 del ameriske humoristicne nadaljevanke
22.10	Ike, 4/6 del ameriske nadaljevanke
23.00	Metal-mania
00.00	Horoskop

Madžarska

05.40	Dobro jutro
08.35	Cez dan
09.00	Peklenski raj, 2. del brazilске serije
10.00	Goya, španska biografska nadaljevanke
11.00	Igra
12.00	Poročila
16.00	Popoldanski saldo
16.10	Veliki svetovni cirkusi
17.00	Kupil bom to žensko, 143. del mehiške nad.
17.30	Cez dan
17.50	Svet denarja
18.00	Magazin za menedžerje
18.45	Večerna pravljica
20.00	Dnevnik
20.40	Zasebni detektiv, 2. del serije
23.15	Mala večerna glasba
23.45	Dnevnik

RADIO

Slovenija 1

(UKV 88.5; 90.0; 91.8; 92.9; 94.1; 96.4; MHz; od 16.00 SV 918 kHz) 4.30, 5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 18.00, 21.00, 23.00 Poročila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Radio plus; 11.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.20 Osmrtnice in obvestila; 13.45 Iz tujega tiska; 14.05 Poslovne informacije; 15.00 Radio danes; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.05 Studio ob 17-h; 19.30 Obvestila; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Četrtek večer; 21.05 Literarni večer; 22.30 Star gramofon; 23.05 Literarni nokturno.

Slovenija 2

(UKV 87.8; 92.4; 93.5; 95.3; 96.9; 97.7; 98.9; 99.9; MHz) 6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutranja kronika; 8.00 Strokovnjak svetuje; 8.40 Koledar prireditve; 10.35 Kompasovo turistično oko; 10.50 Primorski val; 11.15 Izjava tedna; 12.00 Opoldne; 12.40 Stajerski val; 13.00 Danes do 13-h; 14.00 Drobntine; 15.10 Menjalniški tečaj; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba;

17.50 Sport; 19.30 Jazz; 21.00 Zavrtite-Uganite; 22.20 Rock.

Slovenija 3

(UKV 96.5; 101.4; 102.0; 103.9; MHz; od 19.30 88.6; 93.1; 100.3; 100.6; do 16.00 SV 918 kHz) 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 22.00 Poročila; 8.10 Dobro jutro; 9.05 Matineja; 10.05 Komedijska; 11.05 Lahka glasba; 12.05 Poljemo in igrano; 13.05 Mladinski program; 14.05 Izobraževalni program; 15.00 Govorimo francosko; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Izvirniki; 16.45 Tretja stopnica; 17.00 Glasbena umetnost; 18.05 Svetovna reportaza; 18.25 Koncert; 19.35 Zborovska glasba; 20.00 Iz arhiva simfonikov RTVS; 22.05 Večerni logas; 22.20 Zvočni zapisi; 23.00 Izbrali smo; 23.55 Lični utrinek.

Radio Koper

(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88.5 - 93.8 - 100.3 - 100.6 - 104.3 - 107.6 MHz) 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 6.00 Glasba in koledar; 6.30 Jutranji in osmrtnice; 7.00 Jutranja kronika; 7.30 Pregled tiska; 7.45 Evergreen; 8.00 Modri val; 8.45

Servisne informacije; 9.00 Pesem tedna; 9.35 Amerika; 10.30 Primorski val; 11.00 Hladno-toplo-vroče; 13.00 Jagode in podknice; 15.00 Hit Nova Gorica; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasbeni desert; 17.00 Glasba po željah; 17.30 Primorski dnevnik, osmrtnice; 18.00 Mladim poslušalcem; 19.00 Prenos RS.

Radio Koper

(italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Almanah; 6.20 Drobci; 7.00 Dober dan otroci; 7.45 Prireditve; 8.00 Ura je; 8.05 Horoskop, slovarček; 8.25 Val RK; 8.35 Popevka tedna; 9.00 Ulica velikih vtov; 9.35 Uglajno skupaj; 9.50 Glasba po izbiri; 10.00 Pregled tiska; 10.05 Zema dneva; 11.00 Kam na počitnice; 12.00 Glasbeni desert; 13.00 Glasba po željah; 14.45 Glasbene novosti in recenzije; 15.00 Angelom Baiguero; 16.00 Ob stihih; 16.20 Prireditve; 16.35 Boutique Gallus; 17.20 Single tedna; 17.50 Priredbe uspešnic; 18.00 Souvenir d'Italy; 18.45 Jazz; 20.00 Nočni spored.

Radio Trst A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar in Pravljica; 8.00 Dezelna kronika; 8.10 Trst, december 1941; 8.55 Slovenska lahka glasba; 9.30 Pesmi New Age - World Sounds; 10.00 Pregled tiska; 10.10 Koncert; 11.30 Odprta knjiga: Ostrigeca (M. Tomšić); 12.00 V deželi carobne palice; 12.20 Potpuri; 12.40 MPZ Provox; 12.50 Orkestri; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Dezelna kronika; 14.10 Dvignjena zavesa; 15.00 Evergreeni; 15.30 Mladi val; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 2PZ Umetnostnega liceja iz Pécsa; 18.00 Četrtek srečanja; 18.30 Blues; 19.20 Napovednik.

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Poročila; 10.00 Matineja; 16.30 Te zanima tvoja prihodnost; 18.30 Revolution rock.

Radio Koroška

Od 18.10-19.00 Rož-Podjuna-Zila.

SATELIT

SUPER

5.30 Victory, poslovne novice; 6.00 Super Shop; 6.30 Denar in politika; 7.00 Financial: Vzhodna Evropa poroča; 7.30 News Watch; 8.00 Novice; 9.00 Channel E; 9.30 Super Shop; 11.00 Video Fashion; 11.30 Denar in politika, Financial; 13.00 Poslovne novice z Japonske; 13.30 News Watch; 14.00 Inside Edition; 14.30 Serie Noire; 15.00 The Mix; 17.00 On the Air; 18.30 Bonanza; 19.30 Media television; 20.00 The Rogues; 21.00 Inside Edition; 21.30 Film Europe; 22.00 Novice; 22.30 Financial; 22.45 US Market WRAP; 23.00 Fighter Attack (vojni, VB 1953); 0.20 Film Europe; 0.50 The Mix; 2.00 China News Europe.

SKY ONE

7.00 DJ Kat show; 9.40 Lamb Chop's Play-Along; 10.10 Risanke; 10.30 The pyramid game; 11.00 Strike It Rich; 11.30 Držni in lepi; 12.00 Mlad in nemiri; 13.00 Sokolov greben; 14.00 E Street; 14.30 Drugačen svet; 15.20 Santa Barbara; 15.45 Maude; 16.15 The New Leave It To The Beaver; 16.30 Star Trek: The next generation; 19.00 Rescue; 19.30 E Street; 20.00 Alf; 20.30 Družinske vezi; 21.00 Full House; 21.30 Melrose Place; 22.30 Chances; 23.30 Studs; 24.00 Star Trek: The Next Generation.

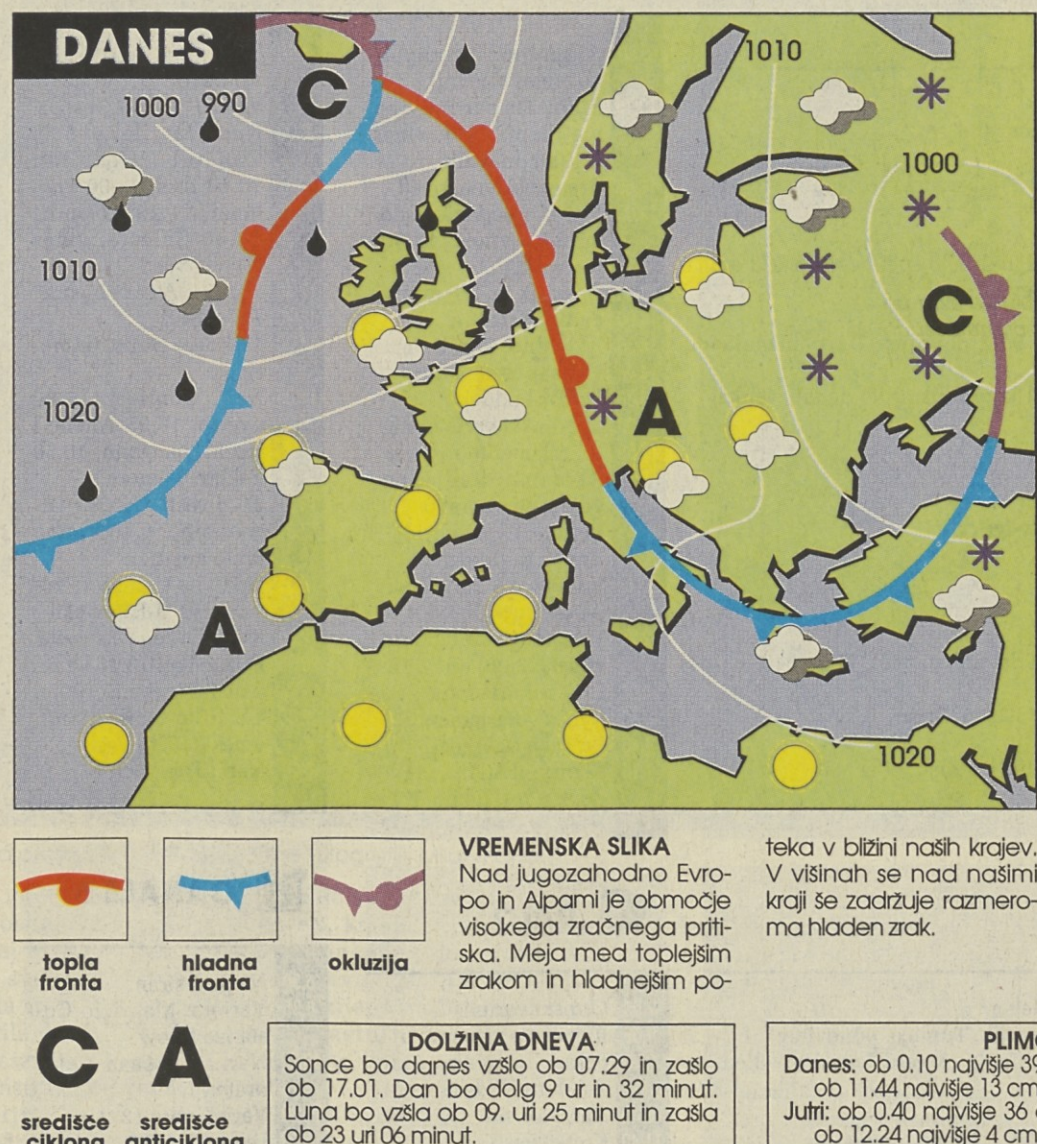
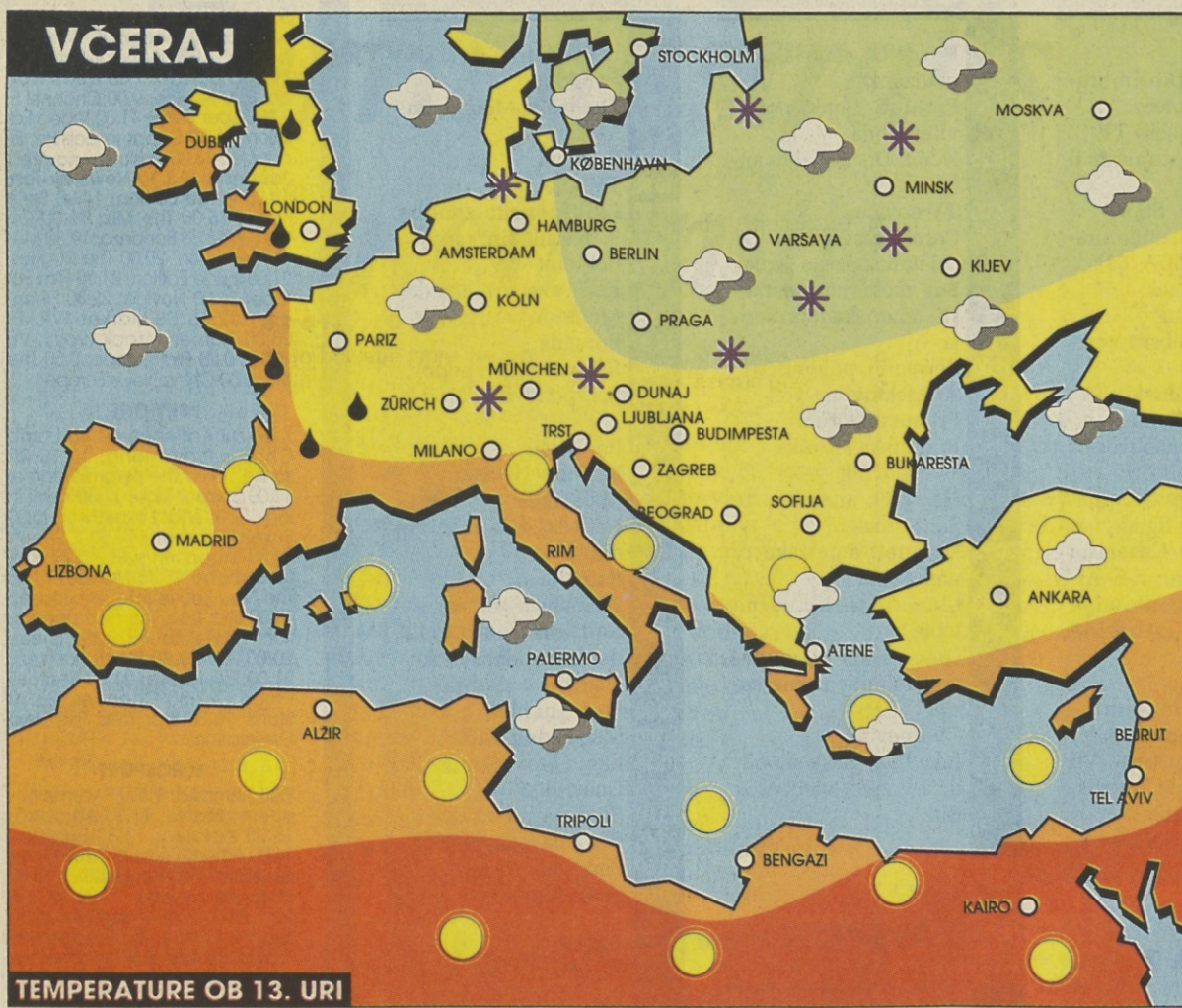
EUROSPORT

9.00 Aerobika; 9.30 EP v umetnostnem disanju; 11.30 Aerobika; 12.00 Košarka; 13.30 Eurofunk; 14.00 Ameriški biljard; 15.00 Hokej na ledu; 17.00 Konjenstvo; 18.00 Motocikli na ledu; 19.00 Ski Report; 20.00 EP v nogometu; 21.30 Sportne novice; 22.00 Nogomet; 23.30 Kickboks; 0.30 Sportne novice.

SCREENSPORT

8.00 Odbojka na plaži; 8.30 Dirke na ledu; 9.00 EP v dvoranskem hokeju; 10.00 Keglanje; 11.00 Squash; 12

EVROPA / NA SEVERU IN VZHODU HLADNO, DRUGOD RAZMEROMA TOPLO

TEMPERATURE

PO SVETU

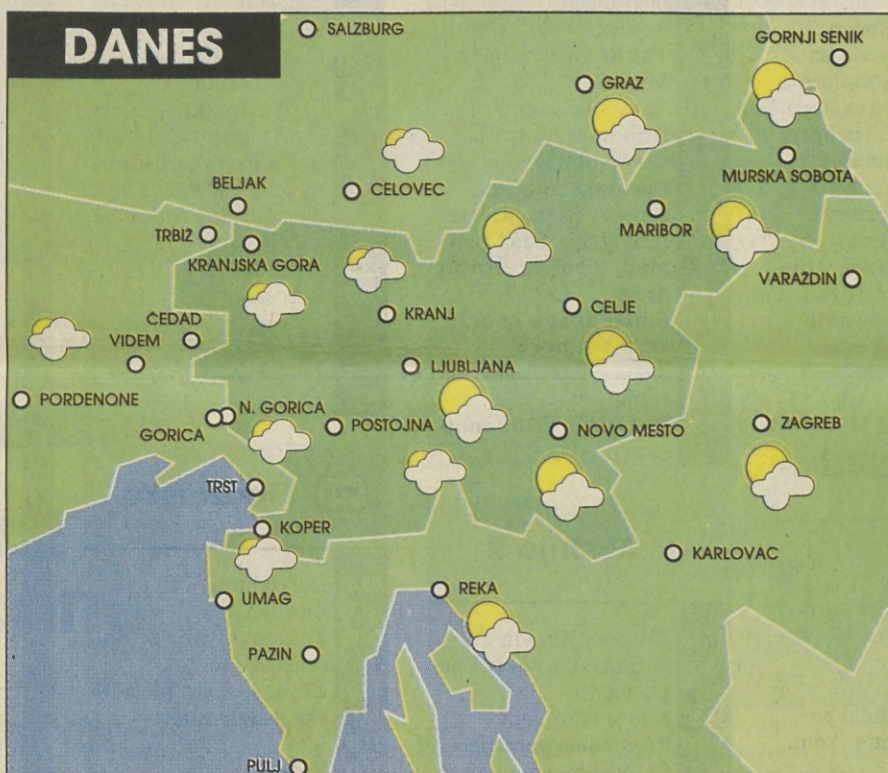
HELSINKI	-13/-6
OSLO	-11/-6
STOCKHOLM	-8/-6
KØBENHAVN	-5/-3
MOSKVA	-12/-5
BERLIN	-7/-3
VARSAVA	-4/-1
LONDON	6/6
AMSTERDAM	2/5
BRUSELJ	3/4
BONN	3/4
FRANKFURT	1/3
PARIZ	4/6
DUNAJ	-1/3
MÜNCHEN	-1/1
ZÜRICH	0/3
ZENEVA	0/5
RIM	-1/12
MILAN	-1/12
BEOGRAD	-3/5
NICA	4/14
BARCELONA	2/14
BUKARESTA	-5/10
CARIGRAD	2/6
MADRID	-4/16
LIZBONA	6/16
ATENE	9/16
LARNAKA	10/17
TUNIS	7/16
ALŽIR	1/13
MALTA	12/16
JERUZALEM	2/16
KAIRO	8/19

ALPE-JADRAN / SPREMENLJIVO OBLAČNO, V ALPAH OBČASNO RAHEL SNEG

TEMPERATURE

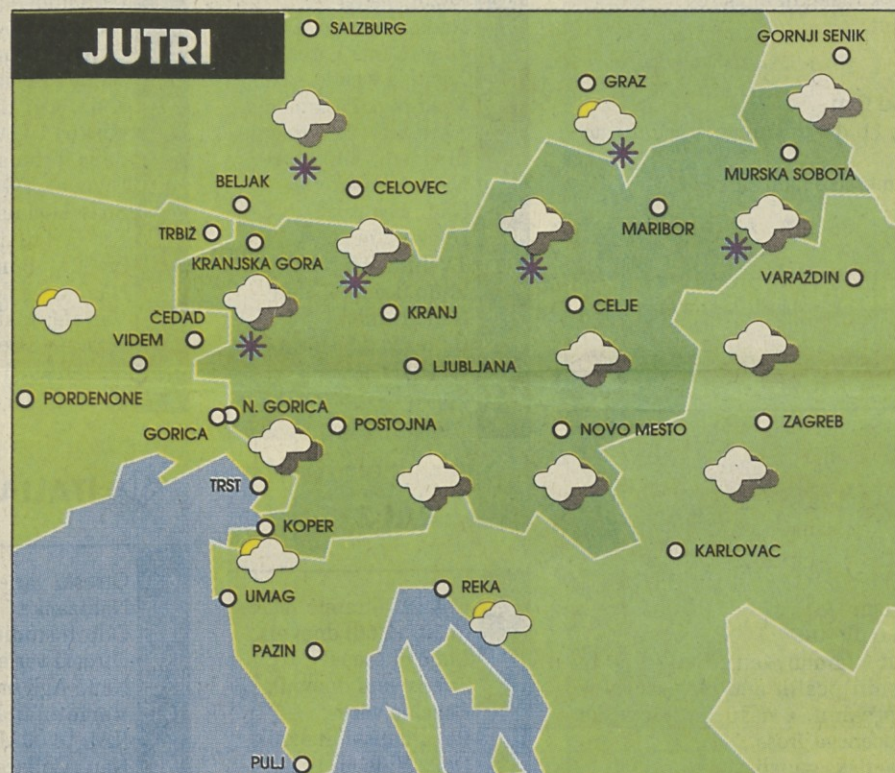
VČERAJ OB 7. IN OB 13. URI

LJUBLJANA	-1/8
TRST	3/-
CELOVEC	-4/7
BRNIK	-4/6
MARIBOR	-2/10
CELJE	2/9
NOVO MESTO	-4/8
NOVA GORICA	-3/8
MUR. SOBOTA	-3/7
PORTOROŽ	0/8
POSTOJNA	-2/5
IL. BISTRICA	-7/7
KOČEVJE	-3/8
ČRNOMELJ	-4/9
SL. GRADEC	-6/5
BOVEC	-5/5
RATEČE	-7/4
VOGEL	-/-
KREDARICA	-11/-10
VIDEM	-2/-
GRADEC	-4/7
MONOSTER	-7/7
ZAGREB	0/9
REKA	3/10

V SLOVENIJI: Danes bo delno jasno z zmerno oblačnostjo. Najvišje dnevne temperature od 2 do 7 °C, na Primorskem okoli 9 °C.

SOSEDNJE POKRAJINE: Prevladovalo bo zmerno oblačno vreme, v Alpah občasno še rahlo snegilo.

V SLOVENIJI: V petek bo zmerno, občasno tudi pretežno oblačno, vendar brez padavin. Večjih temperaturnih sprememb ne bo.

OBETI: V soboto in v nedeljo se bo nadaljevalo suho vreme. V višjih legah se bo tudi nekoliko otapilo.

ONESNAŽENOST ZRAKA

Povprečne 24-urne koncentracije SO₂ v mikrogramih na m³ zraka:

Ljubljana	61
Maribor	81
Celje	—
Trbovlje	147
Hrastnik	133
Zagorje	149
Šoštanj	8

Kritična 24-urna koncentracija SO₂ je 375 mikrogramov na m³ zraka.

STANJE VODA

Višina vode v cm ob 7. uri:

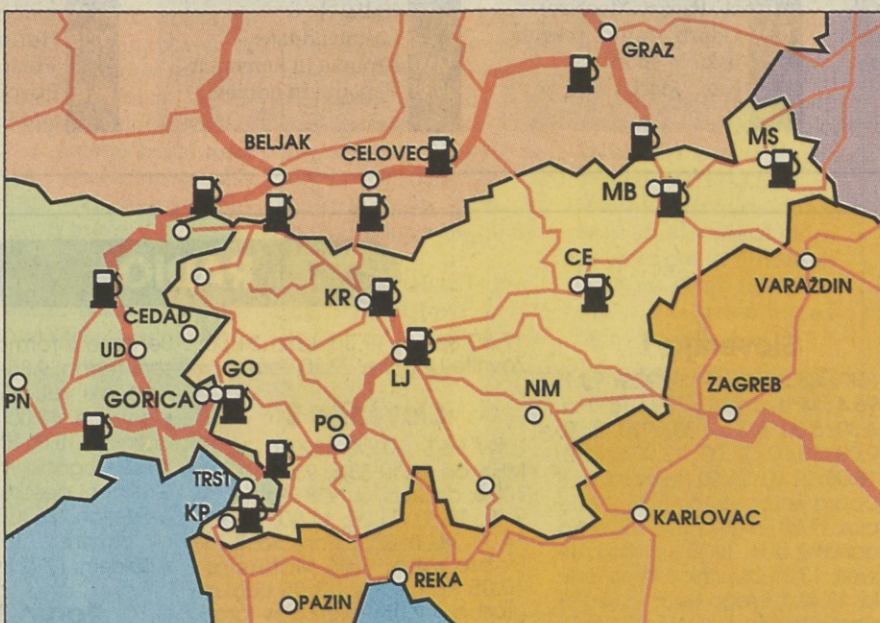
Mura, G. Radgona:	121
Drava HE Dravograd:	—
Sava Radovljica:	41
Sava Sentaž:	—
Radeče:	123
Sora Suha:	102
Ljubljana Moste:	64
Savinja Laško:	98
Krka Podbočje:	89
Kolpa Radenci:	90
Soča Solkan:	—

HOROSKOP

Piše: Aleksandra Zorc Berce

- OVEN 21-3/20-4 :** Pazite se vseh priložnosti, ki se vam bodo ponujale danes. Nekatere bodo navidez zelo vabljive, vendar prinašajo same težave. Težko se boste uprli skušnjavi.
- BIK 21-4/20-5 :** Ugotovili boste, da za vas ni pravega počitka. Bolj se poskušate oddaljiti, bolj vas zasledujejo težave. Dopust naj torej se nekaj časa počaka.
- DVOJČKA 21-5/21-6 :** Danes se vam bo izpolnila želja, kar boste po svoje obzvalovali, ker je že prepozno. Ne bodite razočarani, saj veste, da se vam bo ponudila nova priložnost.
- RAK 22-6/22-7 :** Prav nov poslovni izziv je tisto, kar zdaj potrebujete, da vidite rutini; vplival bo tudi na odnose doma. Združitev obojega pa vam največ pomeni.
- LEV 23-7/23-8 :** Pustolovski duh se bo zdrnil v vas in s svojo najnovejšo ponudbo boste sokirali sodelavce. Poslušajte nasvet starejše osebe, ki vas bo odvracala od vaših namenov.
- DEVICA 24-8/22-9 :** Napredek v vaši osebnosti in zelo pomembni zvezi je sicer očiten, pri tem pa ostaja nerazčiščeno vprašanje denarja. Ne dovolite, da to postane tabijska tema ali jabolko spora med vama.
- TEHTNICA 23-9/22-10 :** Partner po tisti, ki bo zdaj vodil in usmerjal vse glavne odločitve v zvezi z denarjem, stanovanjem in prihodnostjo nasploh. Torej za vse lahko »dolzite« njega.
- SKORPIJON 23-10/22-11 :** Malo več življenja in zadovoljni boste z dnasnjim dnem. Stik z osebam iz oddaljenih krajev vam bo segel v srce. Zeleli si boste, da jim lahko kakorkoli pomagate.
- STRELEC 23-11/21-12 :** Siroko odprtih rok boste pričakali pomoč pri neki domači zadevi. Hkrati se dogovorili o načrtu, ki ga imate za bliznjo prihodnost.
- KOZOROG 22-12/20-1 :** Ze zelo zgodaj se boste vrgli v delo, vendar si ne boste na jasnem, kako naj sploh občutite danesni dan. Veliko ste naredili, nekateri načrti pa so vam padli v vodo.
- VODNAR 21-1/19-2 :** Združitev prjetnega s koristnim se danes lahko izkaže kot zelo donosno dejanje. Svojih idej pa vseeno ne povejte na glas, sicer vas bo kdo prehitel.
- RIBI 20-2/20-3 :** Ta zelo razgibani dan se boste prav gotovo zapomnili tudi po zaupnem stiku, ki ste ga ustvarili z nadrejenim. Zdi se vam, da se boste lahko izmazali iz denarnih težav.

CESTE / VEČINOMA NORMALNO PREVOZNE

SNEŽNE RAZMERE (v cm)

SLOVENIJA	FURLANIJA-JK	KOROŠKA
Kope	Cimolais	Podkloster
Golte	Claut	Bad Kleinkirchheim
Zelenica	Piancavallo	Pilberk/Peca
Straža pri Bledu	Zabnice/Ovčja vas	Sloveniji Plajberk
Rogla	Railbi	Dobroč
Kanin	Forni Avoltri	Nassfeld/Mokrine
Rahtel-Pameče	Forni di Sopra	Spittal/Goldeck
Soriška planina	Paluzza-Timau	Heiligenblut
Vogel	Paularo	Katschberg
Kobla	Pontebba	Koralpe/Golica
Mariborsko Pohorje	Pradibosco	Kötschach/Mauthen
Kranjska gora	Prato Carnico	Malniz
Pokljuka	Zoncolan	Avstrija
Rog - Crmošnjice	Sauris	Arberg
Prvine	Sella Chianzutan	Seefeld
Jezersko	Nevejsko sedlo	Kitzbühel
Ulovka	Višarje	Obertauern
Krvavec	VENETO	Zell am See
Crni vrh	Sappada	Schladming/Planai

Ceste po Sloveniji so večinoma suhe ter prevozne brez večjih ovir. Promet poteka tekoče ter brez zastojev. Tudi na mejnih prehodih ni daljšega čakanja za prestop meje, razen v Dolgi vasi, kjer tovorna vozila čakajo za izstop iz države do 10 ur. Voznike opozarjamo, da se lahko v višje ležečih krajih in na izpostavljenih legah in mestih pojavi poledica, zato jim svetujemo previdno vožnjo.

V VEDNOST

Vpliv vremena na ljudi

Zadnje case biometeorologov v razvitih državah namenajo največ pozornosti koncentracijam ozona v prizemni plasti zraka. Ozon sestavljajo trije atomi kisika, navedeni kisik pa dvoatomske molekule. Razlika med obema je velika. Ozon ima v stratosferi izrazito varovalno vlogo, saj nas ščiti pred nevarnim delom ultravijoličnega sevanja, v prizemni plasti pa že pri razmeroma nizkih koncentracijah draži dihalne sluznice in oči.

Fotokemični oksidanti, predvsem ozon, nastajajo ob intenzivnem sončnem obsevanju, zato se naberejo najvišje koncentracije ozona v obdobjih lepega poletnega vremena. Biološko je ozon sposoben visoke reaktivnosti, hkrati pa se slabo topi v vodi. Za učinke ozona je pomembna doza, ki deluje na posameznika, ta pa je odvisna od trajanja izpostavljenosti, koncentracije ozona v zraku in količine vdihanega zraka. Ker je intenzivnost dihanja odvisna od fizične aktivnosti, so najbolj izpostavljeni tisti, ki se največ gibljejo. Prvi simptomi, s katerimi zaznamo ozon, so draženje oči, nosnih sluznic in zrela; pridružijo pa se lahko še kašljanje in glavobol. Individualna občutljivost na ozon je zelo različna. Trajnejše okvare dihal pričakujemo le ob daljšem zadrževanju na področjih z razmeroma visokimi koncentracijami ozona in ob povečani fizični aktivnosti.

Letni potek koncentracije ozona v nižinah ima izrazit poletni maksimum, najvišje dnevne koncentracije pa se pojavljajo v zgodnjih popoldanskih urah. V gorah se koncentracije ozona čez dan le malo spreminjajo. Ker ozon reagira z dušikovimi oksidi, ga je v središču mest navadno manj kot v bližnji okolici.

Tanja Cegnar